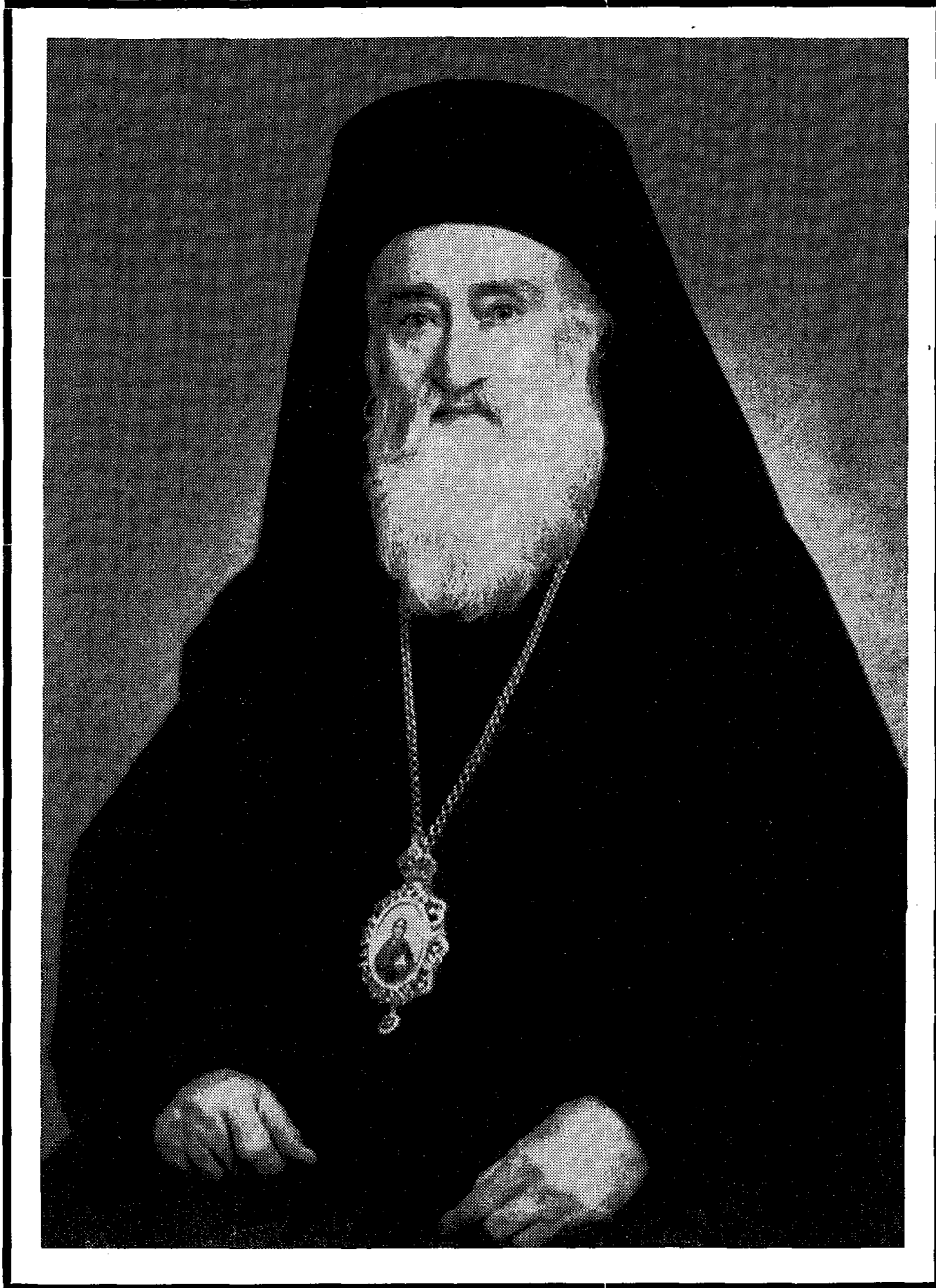

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 καὶ 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 13-14

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΗΝ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β'
(† 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1968)

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β' (†)

«Πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ Κυρίου ἐν γῆ ζώντων»
(Ψαλμ. 26, 13)

1. Κεκοίμηται ἐν Κυρίῳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος! Κεκοίμηται, «πιστεύων τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ Κυρίου ἐν γῆ ζώντων» (Ψαλμ. 26, 13). Κεκοίμηται, πλήρης ἡμερῶν, ἐν τιμῇ, ἐν δόξῃ, ἐν ἀγάπῃ ὑπὸ τε τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρᾶν, τῶν ὀπωσοῦν μελετητῶν τῶν ἔργων του. Ὀλόκληρος ὁ βίος τοῦ σεπτοῦ Ποιμενάρχου φωτίζει τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μέχρι καὶ τῆς σήμερον. Ἱστορία ἐπιτυχιῶν καὶ ἀποτυχιῶν. Ἱστορία τιμῆς, δόξης καὶ μεγαλείου, ἀλλὰ καὶ διωγμῶν, καταπτώσεων καὶ ταπεινώσεων. Ἀλλ' Ἱστορία θαυμαστὴ καὶ ἐνδοξὸς καὶ ἐν αὐταῖς ἀκόμη ταῖς ἀτυχίαις. Διότι ἐν αὐταῖς ἀκριβῶς διαλάμπει ἡ καρτερία, ἡ ὑπομονή, ἡ γενναϊότης, ἡ ἐπιμονή, ὁ ἡρωϊσμός καὶ ἡ ἀριστεία. Ἡ Ἑλληνικὴ Ψυχὴ ἀκριβῶς ἐν μέσῳ τῶν πειρασμῶν, τῶν ἀτυχιῶν, τῶν κινδύνων καὶ περιπετειῶν, διαλάμπει ἀπαστράπτουσα, ὡς ὁ χρυσὸς ἐν τῇ καμίνῳ.

2. Καὶ ὁ σεπτὸς Ποιμενάρχης, ὁ τετιμημένος Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος, ὁ κατὰ κόσμον τὸ ἐπώνυμον φέρων Χατζησταύρου, ὑψοῦται Φάρος ἀειφεγγῆς, Ἐθνικὸς καὶ Ἐκκλησιαστικὸς, ἐκπέμπων καὶ προβάλλων λαμπρὰς εἰκόνας μιᾶς σχεδὸν ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἱστορίας τοῦ γιγαντώδους Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τῆς θεοπροβλήτου Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ἀνεδείχθη καὶ ἀπεδείχθη ἐν τε λόγοις καὶ πράξεσι, γνήσιος Ἕλληνας καὶ ἀκραιφνῆς Ὁρθόδοξος. Ἀκέραιος, ἀκλινῆς, μονότροπος, ἀπλοῦς, γενναῖος, ἐβάδιζεν ἀφοβὸς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, ἀνευ δισταγμοῦ τινος ἢ ἀμφικλινοῦς διψυχίας ἢ ταλαντεύσεως, μάλιστα δ' ὁσάκις ἐπέιθετο ὅτι ἡμύ-

νετο καὶ ἐμάχετο ὑπὲρ τῶν εὐγενεστέρων Ἰδεωδῶν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πατριδος. Ἐπι δὲ μείζονα ἀκαμψίαν καὶ παρρησίαν ἐπεδείκνυτο, προκειμένου ν' ἀμυνθῇ τῶν Ἀρχῶν τῆς Πίστεως, τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων καὶ τῶν Ἀληθειῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

3. Ἰδεολόγος καὶ ἀγωνιστῆς ἀνεδείχθη ὁ προπεμφθεὶς εἰς Κύριον Πρωθιεράρχης Χρυσόστομος! Ἡ ἡρωϊκὴ αὐτῆ μορφή, εἶχε παρὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ τὸ προνόμιον νὰ ἐμφανίζηται τοῖς Ὀμιληταῖς καὶ τοῖς ἐγγύτατα αὐτῇ ἰσταμένοις, πραεῖα, γλυκεῖα, ἀνεκτικὴ, ὑπομονητικὴ καὶ μελιχία. Δυσκόλως ὁ συνομιλητῆς διησθάνετο τὴν ἐν αὐτῷ ἐγκρυπτομένην δύναμιν ἀντιστάσεως, ὁσάκις μάλιστα ἐπρόκειτο περὶ Ἐθνικῶν δικαίων ἢ Ἀληθειῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς Οὗτος ἀντελαμβάνετο αὐτάς. Τότε ἀνεδεικνύετο ἀκαταμάχητος. Ἡ δὲ ἀκαμψία αὐτοῦ ἠνάγκαζε τοὺς ἀντιτιθεμένους εἰς ὀπισθοχώρησιν ἢ τοῦλάχιστον εἰς σιγήν. Δὲν ἐδίσταζεν, ἐν τῇ προσπάθειᾳ αὐτοῦ ν' ἀμυνθῇ τῶν Ἀρχῶν, εἰς ἃς ἐπίστευεν, νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντίθεσιν καὶ εἰς σύγκρουσιν καὶ μετὰ προσώπων, ὑψιστα ἐν τε τῇ Πολιτείᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ κατεχόντων ἀξιώματα.

★

4. Ἀπὸ τῆς νεαρᾶς ἐτι ἡλικίας μέχρι τοῦ τέλους τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ, ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Β' ἐπεδείξατο μεγαλοψυχίαν καὶ ὑπομονήν. Ὁ ὀγκώδης «Τιμητικὸς Τόμος ἐπὶ τῷ Ἰωβηλαίῳ» τῆς 50ετηρίδος τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ (Καβάλα 1960) προβάλλει ὡς ἐν εἰκόνι τὴν μεγάλην καὶ ἱστορικὴν Μορφήν τοῦ ἐκδημήσαντος Πρωθιεράρχου, ἐν ὅλῃ πράγματι τῇ θαυμαστῇ διαδρομῇ τοῦ βίου αὐτῆς, ἀπὸ τῶν μαθητικῶν χρόνων, μέχρι τοῦ 50οῦ ἔτους τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ. Τὰ ὕστερον ἔτη, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐζήσαμεν οἱ ἐπιζῶντες καὶ γνωρίζομεν οἱ περὶ τὰ τῆς Ἑλ-

ληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς ἀσχολούμενοι, οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁμόδοξοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἑτερόδοξοι. Πρόκεινται ἄλλωστε τέσσαρες ὀγκώδεις τόμοι τῶν «Πεπραγμένων» τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς πολυμερεστάτης δράσεως Αὐτοῦ, διὰ πάντα ἐπιθυμοῦντα τὴν ἐγγυτέραν μετὰ τοῦ Ἡγέτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γνωριμίαν.

5. Ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος καὶ παντογνώστης ἀποδώσῃ ἐνὶ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὰ ἔργα ὅμως τῶν Ἡγετῶν τῆς τε Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας διαφαίνονται, ὡς τὸ πολὺ, τοῖς πᾶσι καὶ δύνανται νὰ κριθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων καὶ μάλιστα τῶν ἐπαϊόντων. Ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ τὸν προαπελθόντα Ἀρχιεπίσκοπον νὰ ἐπαινέσωμεν καὶ νὰ τιμήσωμεν δι' ὅσα ἐπετέλεσεν ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, καίτοι ἐν γήρατι πῖονι καὶ ἐν ἡλικίᾳ, ἐν ἧ τὸ σῶμα κεκμηκὸς ἀδυνατεῖ συνεργεῖσαι τῷ πνεύματι, ὡς δεῖ καὶ ὡς βούλεται, ἀνεδέξατο τὰ βάρη τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς. Ὁ κοιμηθεὶς πολυσέβαστος Πρωθιεράρχης ἀνεδείχθη ἐκκλησιαστικὸς Ἡγέτης ἰκανώτατος. Ὑπῆρξαν στιγμαὶ θυελλώδεις διὰ τὸ Ἔθνος καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ὅμως ὁ ἀοίδιμος Πρωθιεράρχης ἐκράτησε τὸ πηδάλιον μὲ χεῖρας στιβαράς. Ἀποφασιστικὸς, ἀτρόμητος, οὐχὶ σπανίως ἐπιθετικὸς καὶ ὀρμητικὸς, δὲν ὀρρωδεῖ νὰ ἔλθῃ, ὡς εἶπομεν, εἰς ἀντίθεσιν καὶ εἰς σύγκρουσιν πρὸς πρόσωπα σεβαστὰ καὶ ἀγαπώμενα ὑπ' Αὐτοῦ πρὸς πρόσωπα διεθνoῦς κύρους καὶ φήμης πρὸς πρόσωπα περιωπῆς, δυνάμεως καὶ προβολῆς παγκοσμίου. Τοῦτο δέ, διότι, ὡς ἐπίστευε, διεκινδύνευον αἱ Ἀρχαὶ τῆς Πίστεως Του, τὰ θεμέλια ἐφ' ὧν ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας εἶχεν οἰκοδομήσει καὶ εἶχεν ἐνσαρκώσει τὰ Ἰδεώδη τῆς Φυλῆς καὶ τῆς Πίστεως Του.

6. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πολὺς Πρωθιεράρχης ἔπεσεν ἀγωνιζόμενος. Ὁρθιος, εὐθυτενῆς, γενναῖος καὶ ἐνδοξος, ὡς καθ' ὅλον τὸν βίον Του ἀνεδείχθη καὶ ἀπεδείχθη. Μεγάλῃ Μορφῇ Ἐθνικῆ, μεγάλῃ Προσωπικότης Ἐκκλησιαστικῆ, μεγάλῃ καὶ γενναίᾳ Ψυχῇ, βαδίζουσα ἡγεμονικῶς καὶ ἄρχουσα ἀξιωματικῶς. Πολλοὶ ἀσφαλῶς θὰ εὕρωσι

καὶ τρωτὰ σημεῖα, ἴδια ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς Του πολιτικῆς. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα, ἐξ ἀντικειμένου θεωρούμενα, γίνονται στέφανοι περικαλλεῖς καὶ ἐνδοξοί, ἐφ' ὅσον ὁ δι' αὐτὰ καταγωνιζόμενος, ἐξ ἀγαθῆς ἐκινεῖτο προθέσεως καὶ ἐξ ἱεροῦ παρωθεῖτο ζήλου, ὅπως ὑπερμαχήσῃται τῶν Ἐαυτοῦ Ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων, αἵτινες δι' Αὐτὸν ἀπετέλουν ἀμετακίνητα Ἀξιώματα τῆς θεοπροβλήτου ἐννοίας τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας!

7. Ἄλλοις ἀπόκειται τὸ καθῆκον τῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως τοῦ βίου καὶ τῆς καθόλου δράσεως τοῦ κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ Πρωθιεράρχου Χρυσοστόμου Β'. Καθῆκον ἡμέτερον ἦτο νὰ σημειώσωμεν τάνωτέρω εἰς ἐνδειξιν εὐλαβοῦς ἀναμνήσεως ἐνὸς Σεπτοῦ Ποιμενάρχου, ὅστις ἐπὶ πενήντα συναπτά ἔτη ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς Ἐπίσκοπος καὶ ἐπὶ ἑπταετίαν ἐπίσης ὡς ἐκκλησιαστικὸς Ἡγέτης τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν πραότητι καὶ ἐν ὑπομονῇ πολλῇ. Ἡ πραότης καὶ τὸ ἀνεπίδεικτον τοῦ Πρωθιεράρχου, ἦσαν τὰ μᾶλλον ἐμφανῆ γνωρίσματα τῆς πράγματι χριστιανικῆς Του προσωπικότητος. Ἐκ τούτου καὶ ἐπεβάλλετο τοῖς πᾶσι καὶ προσεῖλκε τὸν ἀπέραντον σεβασμόν, τὴν ἀνυπόκριτον ἐκτίμησιν καὶ τέλος τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην τῶν ἐγγιζόντων Αὐτόν.

8. Ἡ μεγάλη Πίστις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β' εἰς Χριστὸν καὶ τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἡ μεγάλη Αὐτοῦ Πίστις εἰς τὰς Ἀρχὰς καὶ Ἀληθείας τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ μεγάλη Αὐτοῦ Πίστις εἰς τὰ ἐνδοξα ἐπιτεύγματα τῆς γιγαντώδους Φυλῆς τῶν Ἑλλήνων ἡ μεγάλη Πίστις τοῦ σεπτοῦ τούτου Πρωθιεράρχου ἐνεψύχωνεν Αὐτόν καὶ ὑπεκίνει εἰς ἔργα ἡρωϊκά. Ἡ Πίστις δ' ἀκριβῶς αὕτη, εἶμαι βέβαιος, θὰ ὀδηγήσῃ τὸν σεπτὸν Πρωθιεράρχην «τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ Κυρίου ἐν γῆ ζώντων», κατὰ τὸν Ψαλμῶδον (Ψαλμ. 26, 13).

Τοῦ ἀοιδίμου Πατρὸς καὶ Ποιμενάρχου Χρυσοστόμου ἡ Μνήμη ἔστω Αἰωνία!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος, κατὰ κόσμον Θεμιστοκλῆς Χατζησταύρου, ἐγεννήθη εἰς Ἀϊδίνιον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ 1880 ἐκ πατρὸς Σταύρου καὶ μητρὸς Κυριακῆς τὸ γένος Πέτρου. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διήκουσεν εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ. Ἀκολουθῶς ἐφοίτησεν εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ ἀκμάζον τότε Λύκειον Ἀρώνη. Τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς ἐπεράτωσεν εἰς τὸ περιώνυμον Πυθαγόρειον Γυμνάσιον Σάμου. Κατὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὡς μαθητὴς τοῦ ὡς ἄνω Γυμνασίου, διὰ τὴν πολέμησιν ὡς ἐθελοντῆς, ἀλλὰ λόγῳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας του δὲν εἰσηκούσθη ἡ παρακλησίς του. Μετὰ ταῦτα, κατόπιν ἐπιτυχῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων, ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἀριστεύσας τὸ 1902.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τότε Μητροπολίτου Δράμας καὶ μετέπειτα Σμύρνης Ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου ὡς Ἀρχιδιάκονος, συμμερισθεὶς ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ σεβασμίου του Γέροντος.

Εἰς τὴν Δράμαν ἐμυήθη εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἡ ὁποία τοῦ ἐνεπιστεύθη τὸ ἄκρως ὑπεύθυνον καὶ ἐπικίνδυνον ἔργον τῆς στρατολογήσεως μαχητῶν πρὸς συγκρότησιν τοπικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν Κομιτατζήδων καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν των σκληρῶς δοκιμαζομένου ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Κατηγορηθεὶς ἐπὶ ὑποθάλψει ἀνταρτικῶν σωμάτων ἐν Μακεδονίᾳ, ἠναγκάσθη νὰ καταφυγῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀκολουθῶς, πληροφωρηθεὶς τὴν ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ἐκτάκτου Στρατοδικείου Θεσσαλονίκης καταδίκην του εἰς τετραετὴ φυλάκισιν, εἰς Λωζάννην τῆς Ἑλβετίας, ἐνθα συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του.

Ἄμα τῇ ἐπιστροφῇ του ἐξ Ἑλβετίας, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀναδειχθέντος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, ἐξελέγη τὸ 1910, εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Τράλλεων. Μετὰ τρία ἔτη ἐξελέγη Μητροπολίτης Φιλαδελφείας, ἀναπτύξας καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς πλουσίαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν δράσιν, δι' ἣν κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ Τούρκου διοικητοῦ Ραχμέτ Βέη. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀνεστάλη κατόπιν παρεμβάσεως τῶν Συμμάχων Δυνάμεων. Τὸ 1919 μετετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἐφέσου, ὅπου συνέχισε τὴν ἐθνικὴν δράσιν ὑπὲρ τῶν διωκόμενων ὁμοεθνῶν, συνεπεῖα τῆς ὁποίας ἐπέσυρε τὴν μῆνιν τῶν Τούρκων. Τὸ 1922, κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν Κεμαλικῶν εἰς τὴν Σμύρνην, συνελήφθη ὑπὸ τῶν

Τούρκων, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ διὰ δόλου, σωθεὶς ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τοῦ ἐν τῷ Λιμένι τῆς Σμύρνης ἀγγλικοῦ στόλου. Ταυτοχρόνως ἐπέτυχε νὰ πείσῃ τὸν Ἀγγλον ναύαρχον νὰ περισυλλέξῃ εἰς τὰ πλοῖά του 1700 ὁμοεθνεῖς, μετὰ τῶν ὁποίων ἀπεβιβάσθη εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφιξίν του εἰς τὰς Ἀθήνας διωρίσθη Ἀποκρισάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀνέλαβε τὴν περιθάλψιν τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας προσφύγων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξελέγη Μητροπολίτης Ρόδου, ἀλλ' αἱ ἰταλικαὶ ἀρχαὶ κατοχῆς ἐματαίωσαν τὴν μετάβασιν του εἰς τὴν νέαν θέσιν, διότι εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ὑπογράψῃ ἔγγραφον τελείας ὑποταγῆς εἰς αὐτούς. Τὸ 1924 ἐξελέγη Μητροπολίτης Βεροῖας καὶ Ναούσης καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ὀνομάσθη Μητροπολίτης τῆς νεοσυσταθείσης Μητροπόλεως Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν προσηρτήθη βραδύτερον καὶ ἡ νῆσος Θάσος, μεῖζον τὴν Καβάλαν. Τὴν Μητρόπολιν ταύτην ἐποίμανεν ἐπὶ 38 συναπτά ἔτη, ἀναπτύξας καρποφόρον ἐθνικὴν, πνευματικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δράσιν. Τὸ 1960 ἐώρτασεν εἰς τὴν Καβάλαν τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ἀρχιερατείας του. Εἰς τὰς σχετικὰς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις συμμετέσχον ἅπασαι αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι.

Μητροπολίτης ὦν Φιλίππων — Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἐξελέγη τὴν 14 Φεβρουαρίου 1962 Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος διὰ ψήφων 54 ἐπὶ 57 ψηφισάντων. Τὸ ἀναμφισβήτητον κύριος τοῦ πολιτοῦ Πρωθυεράρχου καὶ ἡ ἀκτινοβολοῦσα μορφή του συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ καταπαύσῃ ἀμέσως ὁ τότε γνωστὸς σάλος καὶ ὁ δεινὸς κλυδωνισμὸς τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ἐγκατέλειψε τὴν 10ην Μαΐου 1967 λόγῳ ἀσθενείας καὶ γήρατος.

Πολλάκις ἐξεπροσώπησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς διάφορα συνέδρια καὶ ἀποστολὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὸ δὲ 1961 προήδρευσε τῆς ἐν Ρόδῳ Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

Πλὴν τῆς πολυσχιδοῦς ἐκκλησιαστικῆς, φιλανθρωπικῆς καὶ πατριωτικῆς δράσεως ἀνέπτυξε καὶ πλουσίαν συγγραφικὴν ἐργασίαν, τῆς ὁποίας τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικόν εἶναι τὸ βιβλικὸν ὕφος. Ἐπίσης ἠσχολήθη ἐπιτυχῶς καὶ μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δημοσιογραφίαν, διατελέσας ἰδρυτὴς καὶ συντάκτης τῶν περιοδικῶν «Ἱερὸς Πολύκαρπος», «Ἄγγελος τῆς Φιλαδελφείας», «Ὁ Νέος Ποιμὴν», «Ἐφεσος» καὶ «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος».

Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν πλέον ὑπερόχων προσωπικοτήτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κεκοσμημένος πάσῃ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ. Ἀπὸ νεαρῶτάτης ἡλικίας μέχρι τοῦ βαθυτάτου γήρατος διεξήγαγεν ὠραίους ἀγῶνας διὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἐθνους μας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΠΙ Τῶ, ΘΑΝΑΤῶ, ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἄμα τῶ θλιβερῶ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου, συνῆλθεν ἐκτάκτως τὴν 7 μ.μ. ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Θεοφυλάκτου Παπακωνσταντίνου, ὅστις προσῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων καθηγητοῦ κ. Μάρκου Σιώτη.

Γενομένης τῆς κεκανονισμένης προσευχῆς, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μακαριώτατος κ. Ἱερώνυμος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Συνοδικοὺς Συνέδρους καὶ τὸν Ἐξοχώτατον κ. Ὑπουργόν, εἶπεν ἐν βαθεῖα συγκινήσει τὰ ἑξῆς :

«Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Συνοδικοί,
Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ,

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκτάκτου σημερινῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σὰς εἶναι γνωστός. Ὁφείλεται εἰς τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἀειμνήστου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου, ὅστις μόλις πρὸ ὀλίγων ὥρων μετέστη πρὸς τὴν ἀγήρω μακαριότητα. Ἐν πληρῇ συναισθήσει τοῦ τέλους του καὶ μὲ τὴν ἡρεμίαν ἐκείνην, ἣτις χαρακτηρίζει τὰς τελευταίας στιγμὰς παντὸς πιστοῦ χριστιανοῦ, ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου ὁ αἰδίδιμος, ἀφοῦ ἠλόγησε καὶ ἀπεχαιρέτησε τοὺς πάντας. Ἡ ὄλη ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἔθνη αὐτοῦ δρᾶσις καὶ προσφορά θὰ ἐκτιμηθοῦν δεόντως ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Κύριος ὁ Θεὸς κατατάξει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σπηναῖς δικαίων».

Ὁ παριστάμενος Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Παπακωνσταντίνου, λαβὼν ἐν συνεχείᾳ τὸν λόγον, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Μακαριώτατε Πρόεδρε,

Ἐπὶ τῶ θλιβερῶ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος μακαριστοῦ Χρυσοστόμου ἐκφράζω τὰ συλλυπητήρια τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Κυβέρνησις ἐγγνωμόνως ἀναμνησκαται τῶν θυσιῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἐκδημήσας πρὸς Κύριον Ἱεράρχης προσέφερε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὸ Ἔθνος τόσον ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Σμύρνης Χρυσοστόμου, ὅσον καὶ ὡς Μητροπολίτης Φιλίππων καὶ ὡς Προκαθήμενος, ἐν συνεχείᾳ, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χώρᾳ ζώντων».

Μετὰ ταῦτα, διαρκούσης ἔτι τῆς συνεδριάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προσῆλθεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στρατιωτικοῦ Οἴκου τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως, ὁ ὑποστράτηγος κ. Ἀλεβίτζος, ὅστις διεβίβασε πρὸς τὸν Μακαριώτατον κ. Ἱερώνυμον καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον τὰ θερμὰ συλλυπητήρια τῆς Α. Ἐξοχότητος

τοῦ Ἀντιβασιλέως ἐπὶ τῶ θλιβερῶ γεγονότι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν, κατόπιν προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς, ὅπως εἰς τὸν μεταστάντα Πρωθυεράρχην ἀποδοθῶσι τιμαὶ Ἀρχιεπισκόπου ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ὅπως ἡ κηδεῖα τελεσθῆ τὴν 12ην Ἰουνίου καὶ ὥραν 10.50' π.μ. Εἶτα ἡ Ἱερά Σύνοδος ὥρισεν, ὅπως τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐκφωνήσῃ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος.

Τέλος, ἡ Ἱερά Σύνοδος κατῆλθεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐκδημήσαντος Ἀρχιεπισκόπου, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν :

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθοῦσα ἐκτάκτως, ἀγγέλλει πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος, κατόπιν ὀλιγοήμερου ἀσθενείας, ἐξεδήμησεν πρὸς Κύριον περὶ τὴν 7ην ἀπογευματινῆν τῆς σήμερον.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἔθνη δρᾶσις τοῦ μεταστάντος τόσον ὡς Βοηθοῦ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης μάρτυρος Χρυσοστόμου, ὅσον καὶ ὡς Μητροπολίτου Ἐφέσου, καθὼς καὶ μετὰ ταῦτα ὡς Μητροπολίτου κατ' ἀρχὰς μὲν Βερροίας, εἶτα δὲ Φιλίππων - Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, δεόντως θὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Τὸ σκῆνος τοῦ μεταστάντος ἀπὸ τῆς 8.30 μ.μ. τῆς σήμερον μετεφέρθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναόν, ἐκτιθέμενον εἰς λαϊκὸν προσκύνημα.

Ἡ κηδεῖα τελεσθήσεται τὴν 12ην Ἰουνίου, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10.30' π.μ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τὸν νεκρὸν ἀποδοθῶσι τιμαὶ Ἀρχιεπισκόπου ἐν ἐνεργείᾳ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνεδριάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προσῆλθον ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Οἴκου τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως, Ὑποστράτηγος κ. Ἀλεβίτζος, ὡς καὶ ὁ Ἐξοχώτατος ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργὸς κ. Παπακωνσταντίνου, μετὰ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων κ. Μ. Σιώτη, καὶ ὑπέβαλον αὐτῇ τὰ συλλυπητήρια τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιβασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀκολούθως ἡ Ἱερά Σύνοδος, κατελθοῦσα εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος Ἀρχιεπισκόπου».

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκάλεσεν ἅπαντας τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως συμμετάσχουσιν εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου

Πρωθιεράρχου, άποστείλασα πρὸς αὐτοὺς τὴν 10 'Ιουνίου τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

«*Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ λύτης ἀγγέλλει Ὑμῶν τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου, γενομένην χθὲς καὶ περὶ ὥραν 3ην μ.μ.*

Ἡ κηδεία τελεσθήσεται 12ην τρέχοντος ὥραν 10.30' π.μ. Παρακαλεῖσθε εὐρίσκεσθε Ἀθήνας ἡμέραν κηδείας διὰ συμμετοχὴν εἰς αὐτὴν μεθ' ἀπάσης ἀρχιερατικῆς στολῆς.

Κατὰ ὥραν κηδείας τελεσθῶσω ἐπιμνημόσυνοι

δεήσεις εἰς ἅπαντας Μητροπολιτικούς Ναοὺς Ἱερῶν Μητροπόλεων.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος».

Πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὰς λοιπὰς Ὁρθόδοξους Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος απέστειλε τὴν 10ην Ἰουνίου τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

«*Μετὰ λύτης ἀγγέλλομεν Ὑμῶν ἐκδημίαν Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου. Κηδεία τελεσθήσεται ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ τρέχοντος μηνός.*

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος».

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ὁ αἰδίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος, προσβληθεὶς ὑπὸ βαρείας γαστροραγίας, εἰσήχθη ἐσπευσμένως εἰς τὸ νοσοκομεῖον «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς» τὴν 28ην Μαΐου 1968.

Κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον νοσηλείαν του ἡ κατάστασις του παρουσίασε διακυμάνσεις, ἐπιδεινωθεῖσα κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Καὶ τὸ μοιραῖον ἐπῆλθε περὶ ὥραν 3ην ἀπογευματινὴν τῆς 9ης Ἰουνίου, παρὰ τὰς προσπάθειας τῶν θεραπόντων ἰατρῶν. Ὁ ἀείμνηστος διετήρησε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ἐπιγείου ζωῆς του τὴν πνευματικὴν του διαύγειαν, παραδῶσας ἡρέμως τὸ πνεῦμά του.

Ὁ ἐκδημήσας Πρωθιεράρχης, προαισθανόμενος ἀπὸ ἀρκετῶν ἡμερῶν τὸν θάνατόν του, απέστειλε τὴν 23 Μαΐου ἐέτους ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων, ἐν ἣ παρεκάλει τοῦτον νὰ τοῦ ἐτοιμασθῇ τάφος «διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, ὡς γράφει, τὸ γῆϊνον σαρκίον του». Ἐπίσης ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἐπὶ τῆς πλακῆδος τοῦ τάφου του ἀναγραφοῦν οἱ στίχοι 7—13 τοῦ 3 κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως.

Τὴν Παρασκευὴν, 7 Ἰουνίου, ὁ ἀείμνηστος ἐξήτησε νὰ γίνῃ Εὐχέλαιον, τὴν δὲ ἐπομένην ἐκοινωνήσεν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς, 9 Ἰουνίου, πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἠλόγησε τοὺς οἰκείους του, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπεν «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὴν Διευθύνουσαν τοῦ νοσοκομείου «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς » κ. Κουρσόγλου, εἶπε: «Τὸ ἔργον σας εἶναι βαρὺ, ἀλλὰ θεάρεστον. Ἡ ἐπιτυχία του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονὴν σας». Ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ θανάτου του ἠκούσθη νὰ ψελλίξῃ: «Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Σου».

Ἄμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Πρωθιεράρχου, μετέβη εἰς τὸν «Ἐρυθρὸν Σταυρὸν» ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καὶ ἐτέ-

λεσε Τρισάγιον ἐπὶ τῆς σεπτῆς σοροῦ τοῦ ἐκδημήσαντος προκατόχου του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ ταριχευθῆ καὶ ἐναποτεθῆ ἐν τῷ φορέτρῳ μεθ' ἀπάσης τῆς ἀρχιερατικῆς στολῆς.

Ἀκολούθως μετέβησαν εἰς τὸ νοσοκομεῖον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος καὶ ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Θρησκευμάτων καθηγητῆς κ. Μᾶρκος Σιώτης, οἱ ὁποῖοι συνώδευσαν τὴν σεπτὴν σορὸν ἀπὸ τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» μέχρι τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ἐνθα ὑπεδέχθησαν ταύτην ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Συνεδιοκοὶ Σύνοδου. Εὐθὺς ἀμέσως, ἀφοῦ τὸ σεπτὸν σκήνωμα ἀπετέθη ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ στηθείσης ἐξέδρας, ἐτελέσθη Τρισάγιον, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου. Μετὰ ταῦτα, περὶ ὥραν 8.30' μ.μ., ἡ σεπτὴ σορὸς ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα.

Τὸ προσκύνημα τῆς σοροῦ τοῦ αἰδίδιμου Πρωθιεράρχου συνεχίσθη μέχρι τῆς πρωτῆς τῆς 12ης Ἰουνίου. Κατὰ τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα προσῆλθον πλήθη λαοῦ καὶ ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἠσπᾶσθησαν τὴν δεξιάν τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ δι' ὑστάτην φοράν, ἐνῶ τετραμελὴς φρουρὰ ἐξ Ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἐγγάμων Ἱερέων ἴστατο ἀκίνητος εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς ἐξέδρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀποτεθῆ ἡ σεπτὴ σορὸς τοῦ μεταστάτου Ἀρχιεπισκόπου. Διάκονοι δὲ ἀνεγίνωσκον τὸ Ψαλτήριον καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.

Κατὰ τὸ τριήμερον τοῦ λαϊκοῦ προσκυνήματος τῆς σεπτῆς σοροῦ ἐτελεῖτο ἐκάστην πρωτὴν ἡ θεία Λειτουργία καὶ ἀκολούθως Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου Πρωθιεράρχου. Οὕτω, τὴν Δευτέραν (10 Ἰουνίου) ἐτέλεσε τὴν θ. Λειτουργίαν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος, τὴν Τρίτην (11 Ἰουνίου) ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Περιστερᾶς κ. Ἥλιος καὶ τὴν Τετάρτην (12 Ἰουνίου) ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Κωνσταντῖος.

Ὡσαύτως, οἱ εἰς Ἀθήνας διὰ τὴν κηδεῖαν ἀφικνούμενοι Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι προσήρχοντο

εις τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν, ἠσπάζοντο τὴν σεπτὴν σορὸν τοῦ ἐκδημήσαντος Πρωθιεράρχου καὶ ἐτέλουν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου καὶ τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς, ἔμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς πρὸς Κύ-

ριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Ποιμενάρχου, ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν χιλιάδες τηλεγραφημάτων καὶ δεκάδες ψηφισμάτων, τινὰ τῶν ὁποίων, κατ' ἐπιλογὴν, δημοσιεύονται εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος τεύχους.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Μετὰ θρησκευτικῆς ἐπιβλητικότητος καὶ ἐν μέσῳ βαθυτάτης συγκινήσεως καὶ εὐλαβείας ἐκηδεύθη τὴν 12 'Ιουνίου ἐ. ἔτους δημοσίᾳ δαπάνῃ ὁ αἰόδιμος 'Αρχιεπίσκοπος πρῶην 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κυρὸς Χρυσόστομος. Ἡ Νεκρώσιμος 'Ακολουθία ἐψάλη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν 'Αθηνῶν τὴν 10.30' πρωινήν ὥραν τῆς Τετάρτης (12 'Ιουνίου), ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. 'Εξοχότητος τοῦ 'Αντιβασιλέως κ. Γεωργίου Ζωϊτάκη. Τῆς Νεκρώσιμου 'Ακολουθίας προέστη ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώνυμος, συνιερουργούντων τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἐκ τῶν

'Επαρχιῶν αὐτῶν ἐλθόντων ἐπὶ τούτῳ Σεβασμ. 'Αρχιερέων.

Εἰς τὴν κηδεῖαν παρέστησαν ὁ 'Αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς 'Εσωτερικῶν κ. Στ. Παττακός, οἱ Ὑπουργοὶ 'Εξωτερικῶν κ. Πιπινέλης, 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Παπακωνσταντίνου, Δικαιοσύνης κ. Καλαμπογιᾶς, Βιομηχανίας κ. Κυπραῖος, Δημοσίας Τάξεως κ. Τζεβελέκος, Δημοσίαν Ἔργων κ. Παπαδημητρίου, Ἐμπορίου κ. Παπαδημητράκοπουλος, Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. 'Αθανασίου, Ἐργασίας κ. Πουλέας, ὁ Ὑφ/ργὸς Προνοίας κ. Λαμπίρης, οἱ Γενικοὶ Γραμματεῖς τῶν Ὑ-

Η ΕΚΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΟΥ ΣΚΗΝΩΜΑΤΟΣ

πουργείων Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Κ. Παπαδόπουλος και 'Εργασίας κ. Μπουκουβάλας, ὁ 'Αρχηγὸς ΓΕΕΘΑ-ΓΕΣ κ. 'Αγγελῆς, οἱ 'Αρχηγοὶ ΓΕΝ και ΓΕΑ κ.κ. Περβαιναῆς και Κωστάκος, οἱ 'Αρχηγοὶ Ἐξωτερικῶν Δογμάτων, οἱ πρῶτῃν Πρωθυπουργοὶ κ.κ. Γεωργακόπουλος και Παρασκευόπουλος, ὁ 'Αρχηγὸς τοῦ Οἴκου τοῦ 'Αντιβασιλέως ὑποστράτηγος κ. 'Αλεξίζος, οἱ 'Αρχηγοὶ τῶν Σωμάτων 'Ασφαλείας κ.κ. Σακελλαρίου ('Αστυνομίας) και Μαλοῦχος (Χωροφυλακῆς), οἱ Πρυτάνεις τῶν 'Ανωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, ὁ Νομάρχης 'Αττικῆς κ. Κριτσέλης, ὁ Δήμαρχος 'Αθηναίων κ. Ρίτσος, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα και ἄλλοι ἐπίσημοι, καθὼς και πολλοὶ κληρικὸι και πλήθῃ κόσμου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Νεκρωσίμου 'Ακολουθίας, ἡ Α. 'Εξοχότης ὁ 'Αντιβασιλεὺς, ἀντιστράτηγος κ. Γεώργιος Ζωιτάκης κατέθεσε στέφανον ἐπὶ τῆς σепτῆς σοροῦ τοῦ ἐκδημήσαντος Πρωθυεράρχου.

'Εκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κατέθεσε στέφανον ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας και Ὁρησκευμάτων κ. Παπακωνσταντίνου, εἰπὼν τὰ ἐξῆς :

« Αἰδιδιμε Πρωθυεράρχα,

'Εξ ὀνόματος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως καταθέτω πρὸ τοῦ σептῆς σσηνώματός Σου στέφανον δάφνης εἰς ἔνδειξιν βαθυτάτου σεβασμοῦ, μεγίστης τιμῆς και ἔθνικῆς ἐδγνωμοσύνης διὰ τὰς μακρὰς και πολυτίμους ὑπηρεσίας Σου πρὸς τὸ Ἔθνος, τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν και τὴν Πολιτείαν. Ἡ πνευματικότης τῆς ἱερᾶς μορφῆς Σου ἀφίνει ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ ἀγαπητοῦ ποιμνίου Σου και ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι Σὲ ἐγνώρισαν. Συμπροσενχόμενοι μετὰ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ Σου πρὸς τὸν Κύριον δεόμεθα, ὅπως ὁ ἐπουράνιος ἡμῶν Σωτὴρ ἀναπαύσῃ μετὰ τῶν δικαίων Αὐτοῦ τὴν μακαριστὴν ψυχὴν Σου, ἐπιβραβεύων οὕτω τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ θεαρέστους κόπους Σου.

Αἰωνία Σου ἡ Μνήμη».

'Ο ἐν Ἀθήναις πρέσβυς τῆς Δημοκρατίας τῆς Κύπρου κατέθεσε στέφανον ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνάρχου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου, Τὸν ἐπικήδειον λόγον εἶπεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρ-

χιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος. Τὸ κείμενον τοῦ λόγου τούτου δημοσιεύεται εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος φύλλου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας, ἡ Α. 'Εξοχότης ὁ Ἀντιβασιλεὺς, προσκυνήσας τὸν σептὸν νεκρὸν, ἀπῆλθεν. Ἐν συνεχείᾳ δέ, ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ πενθίμου ἐμβατηρίου, ἐγένετο ἡ ἐκφορά τοῦ σептῆς σοροῦ σκλήρους συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καταρτισθὲν πρόγραμμα.

Περὶ τὴν 11.45' π.μ. ἐσχηματίσθη ἡ ἐπικήδειος πομπή, τῆς σептῆς σοροῦ φερομένης ἐπὶ κιλλίβαντος τηλεβόλου. Καθῆκοντα τελετάρχου εἶχεν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Στυλιανός. Τὸ πένθος τῆς Ἐκκλησίας ἔφερον οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος, Τρίκκης και Σταγῶν κ. Διονύσιος και Ναυπακτίας και Ἐδρουτανίας κ. Δαμασκηνός, τὰς δὲ ταινίας τοῦ φερέτρου ἐκράτουν οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Κυθήρων κ. Μελέτιος και Διδυμοτείχου και Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος. Τὴν ἀρχιερατικὴν ράβδον τοῦ σептῆς νεκροῦ ἔφερον ὁ ἀρχιερατικὸς ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης, τὴν ἀρχιερατικὴν μίτραν ὁ γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης, τὰ δὲ ὑπερτεσσαράκοντα παράσημα ἕτεροι κληρικὸι.

Τὴν σептῆν σορὸν ἠκολούθησαν μέχρι τοῦ Α' Νεκροταφείου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας και Ὁρησκευμάτων κ. Παπακωνσταντίνου, οἱ συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος, ἀντιπροσωπεῖα τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων και πλήθος πιστῶν.

Τὴν 12.45' ἀκριβῶς ἡ πομπὴ ἀφίκετο εἰς τὸ Α' Νεκροταφεῖον και ἐναπετέθη ἡ σορὸς πρὸ τοῦ τάφου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἀκριβῶς παραπλεύρως τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Θεοκλήτου.

Ἐν συνεχείᾳ ἐψάλη Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὁποῖου και ἐνῶ ἡ σορὸς κατεβιβάζετο εἰς τὸν τάφον, διμοῖρα στρατιωτῶν ἔρριψε τὰς κεκανονισμένας βολὰς.

Ο ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ^{ΟΥ} ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

Πλήρης ἡμερῶν και κατάφορος καρπῶν και δεδικαιολογημένων ἐκκλησιαστικῶν τε και πολιτικῶν διακρίσεων, ὁ ἀπὸ Φιλαδελφείας, Σάρδεων, Θυατείρων, Λαοδικείας, Ἐφέσου, Φιλίππων και Νεαπόλεως, μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος ὁ Β', ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου του, ἵνα ἀναπαύσῃται «ἀπὸ τῶν κόπων αὐτοῦ» τῶν πολυετῶν. «Τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ» ('Αποκ. ιδ', 13). Ταῦτα εἶναι βε-

βαλως γνωστὰ εἰς τὸν μισθαποδότην, τὸν ὁποῖον ἐπὶ συναπτὰς δεκαετίας πιστῶς και θεαρέστως διηκόνησε. Πλὴν ὅμως, πρὸς χάριν ἡμῶν τῶν ἐπιζώντων, ἵνα παραδειγματιζώμεθα ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν ὑποδειγμάτων, ὠφέλιμον ἀλλὰ και δίκαιον εἶναι, ἵνα ὑπομνησκῶνται ταῦτα, ἰδιαίτερος δὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐν πολλοῖς ἀγνωστα και τὰ ὁποῖα βοηθοῦν, ἵνα σχηματίσωμεν ὀρθὴν και πλήρη εἰκόνα περὶ τῶν προσωποικότητων ἐκείνων, αἱ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς διακεκρι-

μένης αὐτῶν θέσεως καὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολικῆς προβάλλονται πρὸς μίμησιν.

Ἐντεῦθεν, θὰ ἐπιχειρήσωμεν καθ' ὅσον τὸ περιωρισμένον τοῦ χρόνου τὸ ἐπιτρέπει, ὅπως παραλείποντες τὰ ἤδη κοινότερον γνωστά, ὑπογραμμίσωμεν τὰ ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ σεπτοῦ πρὸ ἡμῶν νεκροῦ σημεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἴτε ἔχουν λησμονηθῆ εἴτε εἶναι εἰς τοὺς πολλοὺς ἀγνωστα.

Τὸ ὅτι ὁ κατὰ κόσμον Θεμιστοκλῆς Χατζησταύρου δὲν ἦτο μία συνήθης φυσιογνωμία, καθίσταται φανερόν ἤδη ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐὰν κριθῆ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐκ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ σταδιοδρομίας. Τῷ 1902 τὸν ἀντικρύζει τις ἀριστοῦχον τῆς κατὰ Χάλκην περιπέστου Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἵνα μετὰ λαμπρὰς ἐν Ἀωζάνῃ σπουδὰς καὶ καρποφόρον ἐν Δράμα καὶ Συμῶνῃ διακονίαν, τὸν ἴδωμεν ἐντὸς δεκαετίας Μητροπολίτην πρώτων μὲν Φιλαδελφείας καὶ εἶτα Ἐφέσου, ὁπόθεν τὸν ἐκρίζωνει ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφή. Εἰς Ἀθήνας εὐρισκόμενον τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον κατ' ἀρχὰς μὲν ὥρισεν αὐτὸν ὡς Ἀποκρισιάρχιον του, ἔπειτα δὲ ἐξέλεξεν αὐτὸν πρῶτον μὲν Μητροπολίτην Ρόδου, ἔπειτα δὲ ὡς Βεροῦσίας, δι' ὀλιγόμηνον διάστημα καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ὁπόθεν τὸν ἐπεστράτευσεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τῷ ἀναθέσῃ τὴν διακονίαν τοῦ δεικνύοντος τότε κλυδωνιζομένου σκάφους τῆς.

Ὅτι ὁ πρὸ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαύομενος ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μορφὴ οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων, φανερόνεται καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐπωμίσθη τὰς ἀς ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀνέθηκε ἐκάστοτε διακονίας.

Ἡ εἰς Μητροπολίτην Φιλαδελφείας ταχεῖα προαγωγή του ἐγένετο εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Μητροπόλεως ἐπικρατοῦσα κατάσταση ἦτο λίαν κρίσιμος διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ τουρκικὸς πληθυσμὸς, ὁ ὁποῖος ἀριθμητικῶς ὑπερῆχε τοῦ ἑλληνικοῦ κατὰ τρόπον συντριπτικόν, διετέλει ἐν ἀναβρασμῷ ἔναντι τῶν Ἑλλήνων, λόγῳ τῆς νικηφόρου προελάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, κατὰ τὸν διεξαγόμενον ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1912 ἕως 1913. Ἐχρειάζετο ὅθεν προσωπικότης κέρους καὶ ἠθικοῦ ἀναστήματος, ἵνα ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάσταση.

Ὁμοίως, ἡ ἀνάθεσις τῆς ποιμαντορίας τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου ἐγένετο εἰς περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ φάσμα τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἐπεκράματο ἤδη ἀπειλητικὸν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ πολυαριθμοῦ καὶ ἀγωνιῶντος ποιμνίου τῆς.

Ὡσαύτως, ἡ ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου ἐπιλογή του, ἵνα ἐπὶ ἰταλικῆς Κατοχῆς ἀναλάβῃ τὴν διαποίμανσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου καὶ ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰταλικῆς Πρεσβείας προβολὴ ὄρων ἀπαράδεκτων δι' Ὁρθόδοξον Ἕλληνα Ἱεράρχην, ἐπίσης δὲ ὁ διορισμὸς του ὡς Ἀποκρισιάρχιον τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Θρόνου ἐν Ἀθήναις ἐγένοντο ἐν ταῖς ἡμέραις, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀκολουθήσει τὴν πρωτοφανῆ ἐθνικὴν ἡμῶν τραγωδίαν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Μετὰ ταῦτα ἡ ἐν ἔτει

1924 πρόκρισις του διὰ τὴν ἀποστολικὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως ἐγένετο, διότι ἡ Μητρόπολις ἦτο νεοσύστατος καὶ ἀπητεῖτο, ὅπως ὁ ποιμενάρχης τῆς κοσμήται δι' ἐξαιρετικῶν διοικητικῶν καὶ ἠθικῶν προσόντων. Τέλος, τί ἐσημαινεν ἡ ἐν ἔτει 1962 εἰς τὸν ἀποστολικὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν ἀνάρρησις του καὶ ποῖαν αὐτῇ προσέφερεν ὑπηρεσίαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, εἶναι τόσον γνωστά, ὥστε θεωροῦμεν περιττὸν νὰ τὰ ἐπαναλάβωμεν.

Ἀλλὰ καὶ αἱ εἰδικαὶ ἀποστολαὶ καὶ εὐθῶναι, αἱ ὁποῖαι τῷ εἶχον ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνατεθῆ, εἰς τὸ αὐτὸ ὁδηγοῦν συμπέρασμα.

Ἐπὶ παραδείγματι, ὅτε ἦτο ἀκόμη νεαρὸς ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, ἐν ἔτει 1904, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ σκληροῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ στρατολογία ἐμπειροπολέμων καὶ ἱκανῶν ἀξιωματικῶν. Ἐν ἔτει δὲ 1918 εἰς αὐτὸν εἶχεν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου ἀνατεθῆ ἡ προεδρεία τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία εἶχεν ἀναλάβει τὴν λεπτὴν καὶ ἄκρως δυσχερῆ ἐργασίαν τῆς περιθάλψεως καὶ ἐπανεγκαταστάσεως τῶν εἰς Θράκην ἐξ Ἑλλάδος παλινοσθησάντων Ἑλλήνων.

Ὡσαύτως, εἰς αὐτὸν εἶχεν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου ἀνατεθῆ ἐν ἔτει μὲν 1918 ἐξόχως ἐμπιστευτικὴ ἀποστολὴ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ ἐν ἔτει 1928 εἰδικὴ ἀποστολὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας πρὸς ἐπίλυσιν χρονιζουσῶν μετ' αὐτοῦ διαφορῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Τῷ 1948 ὥρισθη ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὰς ἐν Μόσχᾳ εορτὰς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ τετρακοσιοστῇ ἐπετείῳ τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς Ἀδοτοκεφάλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἐν Ἀμστερταμ Ἀ Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπίσης, τῷ εἶχον ἀνατεθῆ εἴτε ὑπὸ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πλείσται ἄλλαι ἡσσοнос σημασίας ἀποστολαί, αἱ ὁποῖαι ὁμως δεικνύουσι καὶ ἐξ ὄνυχος τὸν λένοντα.

Ἄλλ' ἵνα σχηματίσωμεν περὶ τοῦ ἀνδρὸς πληρεστέραν καὶ δικαιοτέραν εἰκόνα, θὰ ἐπιτραπῆ νὰ σημειώσωμεν ἐνδεικτικῶς λεπτομερείας τινὰς ἐκ τῆς δράσεώς του, αἱ ὁποῖαι δεικνύουσιν καὶ τὰ πολλὰ καὶ πολύτιμα τάλαντα, διὰ τῶν ὁποίων τὸν εἶχε προικίσει ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐγενῆ καὶ ἀνώτερον χαρακτῆρα του.

Ἐπὶ παραδείγματι, ὅτε ἦτο Ἀρχιδιάκονος ἐν Δράμα, διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῆ εἰς τοὺς Τούρκους ὁ Γέροντάς του, Μητροπολίτης Δράμας, ἀνέλαβεν αὐτὸς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγῶνος ἐναντίον τῶν Κομιτατζήδων. Ὅτε δὲ οὗτοι ἐφόρευον ἐθνικοὺς ἀγωνιστάς, ἡ ταφὴ τῶν ὁποίων ἀπετέλει τόλμημα, αὐτὸς μὲ τὸν Ἰωνα Δραγούμην εἶχεν ἀναλάβει νὰ τοὺς ἐνταφιάζῃ.

Ὅτε οἱ Κομιτατζήδες, διὰ νὰ σβέσουν ἕνα πνευματικὸν καὶ ἐθνικὸν φάρον, τὸ Μαθητικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς κωμοπόλεως Ἀλιστράτης, πυροπολοῦντες αὐτό, ὁ ἀείμνηστος ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς εἰδικῆς ἐνό-

πλου φρουράς και με τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖρας τὸ διέσωσαν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς. Αὐτὸς ἐπίσης, μετὰ τοῦ Μητροπολίτου και τοῦ Ἱωάννου Δραγούμη ὑπῆρξαν οἱ ὀργανωταὶ τῶν πατριωτικῶν ομάδων, αἱ ὁποῖαι κατεπολέμησαν ἐν Μακεδονίᾳ τοὺς Κομιτατζήδες. Διὰ τῶν ομάδων αὐτῶν ἀνεπτέρωσαν τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων, προστατεύοντες αὐτοὺς ἀπὸ τῶν δολοφονικῶν ἐπιθέσεων, και διέσωσαν τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν τῶν κατοίκων, τὴν ὁποῖαν οἱ Κομιτατζήδες προσεπάθουν ὅπως διὰ τῆς τρομοκρατήσεώς των καταπνίξουν.

Τὰ ἀνωτέρω μνημονεύονται και εἰς ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ Στρατηγοῦ Κωνστ. Νταῆ, ὁ ὁποῖος ἦτο ὀπλαρχηγὸς τῆς περιφερείας Δράμας. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν, «τῆν ἐν γένει ὀργανώσιν εἶχε πραγματοποιήσει ὁ Μητροπολίτης Χρυσόστομος, ἀνὴρ ριψοκίνδυνος, εὐφρέστατος, δραστήριος και ὑπερπατριώτης, με τὸν ἀντάξιον συνεργάτην του Ἀρχιδιάκονον τῆς Μητροπόλεως Θεμιστοκλῆν Χατζησταύρου». Ποῖον ὁμως ἦτο τὸ μέρος τοῦ τότε Ἀρχιδιακόνου φαίνεται και ἐκ τοῦ ὅτι μόλις οὗτος ἀπεμακρύνθη ἐκ Δράμας, τὸ ὄλον ἔργον ἐσταμάτησεν. Ὅπως βεβαιούται ἐκ τῆς συνεχειας τῆς ἐκθέσεως, «κατὰ Μάρτιον τοῦ ἐπομένου ἔτους τὸ ἔργον τῆς διοργανώσεως διεκόπη, διότι ὁ Ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως ἐνοχοποιηθεὶς δι' ὀργανῶσιν ἀνταρτικῶν Σωμάτων, διὰ τὴν ἀποφύγη τὴν σύλληψίν του, ἠναγκάσθη νὰ φύγη εἰς Κωνσταντινούπολιν».

Και ταῦτα μὲν διὰ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ ἐθνικὴν δρᾶσιν τοῦ μεταστάντος. Ἐκτὸς αὐτῆς ὁμως ὑπάρχει και ἡ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Κατὰ τὸν πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον τοῦ 1914 — 1918, ὃν τότε ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας, διήρυνεν ἔφιππος μεγάλας ἀποστάσεις, παρὰ τοὺς κινδύνους ἐκ τοῦ πολεμικοῦ μένουσ τῶν Τούρκων και τοῦ μίσους των κατὰ τῶν Χριστιανῶν, και ἰδίᾳ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὴν καταρτίσιν τῆν εἰρηρικὴν ἐθνικὴν ἀμυναν τοῦ ποιμνίου του και νὰ τὸ τονώσῃ ψυχικῶς. Εἰς ἐκ τῶν μετασχόντων εἰς αὐτὴν διηγείται ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς: «Ἐν ἰδιαιτέρᾳ μυστικῇ συνεντεύξει και με παλλομένην καρδίαν ἐξηγεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου του και με πατριωτικὸν παλμὸν μοῦ λέγει τὰ ἐξῆς: «Ἡ Πατρίς ἔχει ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν σου. Πρέπει νὰ ἀναλάβῃς και ἂν ἀποδεχθῆς θὰ σὲ εἶπω τὰ καθήκοντά σου», προσθέσας «σκέψου καλά, ἡ ἔργασία εἶναι ἐπικίνδυνος και διαγράφεσαι ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ζώντων». Χωρὶς πολλὴν σκέψιν, ἀλλὰ με ἐθνικὸν παλμὸν κινούμενος ἀπήρτησα: «Ἀποδέχομαι». Τότε ἐξήγαγε και με παρέδωκε Ἱερὸν βιβλίον πρὸς φύλαξιν και προστασίαν. Ἡ ἔργασία ἐκτοτε ἐνηργεῖτο ἀπροσκόπτως, θείᾳ δυνάμει, ἀπὸ τοῦ 1914 — 1917, ἐπιτελουμένου τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος, τῆ ἐπιβλέφει και φροντίδι τοῦ σεπτοῦ Ἱεράρχου».

Ἄλλος πάλιν, δημοδιδάσκαλος αὐτὸς εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας, ὁμιλῶν περὶ μίας ἐκ τῶν περιουσιῶν τοῦ Φιλαδελφείας εἰς τὴν ὑπαιθρον, διηγείται ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι χαρακτηριστικὰ τοῦ χαρακτήρος και τοῦ φρο-

νήματος τοῦ ἀνδρός: «Μετὰ τὴν λειτουργίαν συναθροίσθησαν οἱ πρόκριτοι σ' ἓνα σπίτι, ὅπου ἐφιλοξενεῖτο ἡ Μητροπολίτης. Ἐξαίρνα ἀπὸ ὅλα τὰ παρόνθρα τοῦ σπιτιοῦ πρόβαλαν ὄπλα. Ἦταν ἡ συμμορία τοῦ Σεφκέτ, ὅστις ἐμβῆκε στὸ δωμάτιο και διέταξε τὸν Μητροπολίτη νὰ σηκωθῆ διὰ τὸν τιμῆση. Ὁ Μητροπολίτης δὲν ἐσηκώθη, παρὰ τοῦ εἶπε: «Ἰνωρίζω ποιὸς εἶσαι. Χρήματα δὲν ἔχω γιὰ νὰ σοῦ δώσω. Ἐγὼ τὰ ἀρχιερατικά μου, ἡμπορεῖς νὰ τὰ πάρῃς.» Ἀν πάλι ζητᾶς τὸ κεφάλι μου, τὸ περιμένουμε ἐμεῖς οἱ Δεσποτάδες πὸν ἐπισκεπτόμαστε τὰ χωριὰ σ' αὐτὴ τῆ δόσκολη ἐποχῆ». Ὁ λήσταρχος ἐνθουσιάζομαι με τῆ στάσι αὐτῆ, ἔδωκε τὸ χεῖρι του στὸ Μητροπολίτη... και ἐπέμεινε νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἐπιστροφή του». «Ἦτο βέβαια πολὺ ἐπικίνδυνον τοῦτο και ὁμως τὸ ἐδέχθη ὁ Μητροπολίτης χάριν τῶν Χριστιανῶν του».

Εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Στρατοῦ μας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, κατὰ τὰ ὑπὸ ἐπισημῶν ἐκθέσεων βεβαιούμενα, ἔφθανε προκινδυνεύων μέχρι και τῶν προφυλακῶν ἡ διερχόμενος δι' ἐπικινδύνων περιοχῶν, διασχίζων ἔφιππος τεραστίας ἀποστάσεις ἡ λαμβάνων μέρος προσωπικῶς εἰς μάχας, συγκακονοχούμενος μετὰ τῶν ἁπλῶν στρατιωτῶν, ἀπαξ δὲ και τραυματισθεὶς ἐλαφρῶς.

Διὰ πάντα ταῦτα, καταλήγει ἡ ἔκθεσις, «ὄλοι ἐτίμων και θαύμαζον διὰ τὴν ἐθνικὴν και κοινωνικὴν δρᾶσιν» τὸν νέον τότε Ἱεράρχην.

Ἡ διορατικότης του, ὁ θαρραλέος του χαρακτήρ και ἡ ἀποφασιστικότης του γίνονται φανεραὶ και ἐκ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ἀντεμετώπισε τὴν ἐπερχομένην Μικρασιατικὴν καταστροφήν. Προσλαβὼν ὡς συνεργάτην του τὸν Στρατηγὸν Πετμεζᾶν, καταστρώνει μετὰ ἐπιτελικῆς ἀκριβείας σχέδιον ἀμύνης τῶν Χριστιανῶν και ἀνευ χρονοτριβῆς τίθεται τοῦτο εἰς ἐνέργειαν. Διὰ συνεχῶν περιουσιῶν ἀνὰ τὴν ὑπαιθρον ἐμφυσᾶται ἡ αἰσιοδοξία εἰς τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Μ. Ἀσίας και ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου συγκροτεῖται στρατὸς ἐξ εἴκοσι περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν. Ἀτυχῶς, διὰ τὸ ἔθνος, κατὰ τὴν ἐσπευσμένην ὑποχώρησιν τοῦ τακτικοῦ μας Στρατοῦ δὲν κατορθώθη νὰ λειτουργήσῃ ὁ ἀμυντικὸς οὗτος μηχανισμός.

Ἀλλὰ και μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀείμνηστος πολλάκις κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς φυλάκισιν, ἀπαξ δὲ και εἰς θάνατον, εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν καταδείξιν ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἐθνικὸν και πατριωτικὸν ἔργον τοῦ μεταστάντος και ποῖα ἦτο ἡ ἀξία του.

Ἐντεῦθεν, τὰ μέχρι τοῦδε μνημονευθέντα θὰ ἦσαν ἀρκετά, διὰ τὴν αἰτιολογήσιν τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ ἀπερχομένου. Πλὴν ὁμως, παραλλήλως πρὸς τὴν πλουσιωτάτην ταύτην καθαρῶς ἐθνικὴν του δρᾶσιν, θὰ πρέπει νὰ σημειώσωμεν και τὴν φιλανθρωπικὴν, τὴν ποιμαντικὴν και τὴν γενικώτερον πολιτιστικὴν.

Και εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι και ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφερθῶσιν ἐξαντλητικῶς πάντα τὰ φιλανθρωπικά, ποιμαντικά και πολι-

τιστικά ἔργα τοῦ μεταστάτου, πλὴν ὅμως θὰ πρέπη ἐνδεικτικῶς νὰ μνημονευθῶσι τινὰ ἐξ αὐτῶν.

Ἐπὶ παραδείγματι, αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠγγήθη τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Συμριναίων διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν κατὰ τὴν 27ην Ἰουλίου 1912 δεινῶς ἐκ σεισμοῦ πληγεῖσαν νῆσον Ἰμβρον καὶ νὰ διανεῖμη τὰ δι' ἐκουσίῳν εἰσφορῶν συλλεγέντα καὶ δύο ἀτμόπλοια πληρώσαντα ποικίλα ἐφόδια.

Ἐπίσης, αὐτὸς διοργάνωσε καὶ κατηύθυνε τὴν περιθάλψιν τῶν κατὰ τὸν Πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκ τῶν μικρασιατικῶν παραλιῶν ἐκτοπισθέντων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Χώρας χιλιάδων Ἑλλήνων γερόντων καὶ γυναικοπαίδων ἢ τῶν εἰς στρατόπεδα καταναγκαστικῶν ἔργων ἐκτοπιζομένων ἀνδρῶν ἡλικίας μέχρις 60 ἐτῶν. Μὲ τὸν προφανῆ σκοπὸν τῶν Τούρκων, νὰ ἐξοντωθῶν πλήρως οἱ Ἕλληνες, ἔφθαναν οὗτοι ἐκεῖ ὄχι μόνον ἄστεγοι, ἀλλὰ καὶ γυμνοὶ καὶ ἐξηντημένοι τόσον πολὺ ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ ποικίλων κακουχιῶν, ὥστε ἦσαν ράκη μᾶλλον ἢ ἄνθρωποι. Καὶ ὅμως αὐτοί, μὲ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν μέριμναν τοῦ μεταστάτου, ὑπὸ συνθήκας ἐπικινδύνους, ἔπρεπε νὰ στεγασθοῦν, νὰ τραφοῦν, νὰ ἐνδυθοῦν, νὰ νοσηλευθοῦν καὶ νὰ στηριχθοῦν ἠθικῶς, ὥστε νὰ μὴ ὑποκύβουν εἰς τὰ πολλαπλᾶ βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβάλλοντο. Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ἐξετείνεται μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων αἰχμαλώτων.

Ὡς πρὸς τὸ ποιμαντικόν του ἔργον, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν εἰμὴ τὰς ἑκατοντάδας τῶν ἱερῶν Ναῶν, οἱ ὁποῖοι τῇ μερίμνῃ καὶ παροτρύνσει του ἀνηγγέθησαν εἰς ὅσας περιφερείας ὑπηρέτησεν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ θρησκευτικὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα τῇ πρωτοβουλίᾳ του ἐξεδόθησαν καὶ εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο μόνον ὁ ἐμπνευστής, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ ἔτη σχεδὸν μοναδικὸς συντάκτης, ἀλλὰ καὶ διορθωτὴς καὶ διεκπεραιωτής των. Ὁ «Ἱερὸς Πολύκαρπος», ὁ «Ἀγγελος τῆς Φιλαδελφείας», ἢ «Ἐφεσος», ὁ «Νέος Ποιμὴν», ὁ «Ἀπόστολος Παῦλος» ὑπῆρξαν κυρίως ἔργον ἰδικόν του, ἀναληφθὲν ἐκάστοτε πρὸς χάριν τοῦ ποιμνίου του καὶ μὲ σκοπὸν τὴν πνευματικὴν του τροφοδοσίαν.

Ἀλλὰ καὶ τὸ γενικώτερον πολιτιστικόν του ἔργον δὲν ὑστερεῖ τῶν μέχρι τοῦδε μνημονευθέντων οὔτε εἰς ὄγκον, οὔτε εἰς βαρύτητα. Περιλαμβάνει τὴν ἀνοικοδόμησιν ἢ ἐπαναλειτουργίαν ἑκατοντάδων Σχο-

λείων, τὴν ἰδρυσιν πολλῶν μορφωτικῶν καὶ θρησκευτικῶν Συλλόγων, Μαθητικῶν Οἰκοτροφείων Ἀρρένων καὶ Θηλέων, Γυμναστηρίων, Λεσχῶν καὶ Κέντρων Νεότητος καὶ ἄλλων ἐκπολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστής καὶ προστάτης.

Δὲν θὰ πρέπη ὅμως νὰ μὴ ἀναφέρωμεν, ὅτι ἀκόμη καὶ δι' ἀρχαιολογικὰς ἐρεῖνας καὶ ἐργασίας εὗρισκε τὸν χρόνον καὶ τὴν διάθεσιν νὰ ἀσχολῆται. Τὸ δὲ θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι αὐταὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ τεταραγμένης ἀτμοσφαιρας πολεμικῶν καὶ ἐθνικῶν περιπετειῶν. Ἦδη ὡς Ἀρχιδιάκονος ἐν Δράμα, ἐν πλήρει ἀναπτύξει τοῦ ἐναντίον τῶν Κομιτατζήδων ἀγῶνος, ἀνεζήτει, περιέγραφε καὶ διέσωξε χριστιανικὰ μνημεῖα ἢ κατέγραφε σωζόμενα ἐν Μοναῖς χειρόγραφα. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῆ, ὅτι χάρις εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθέντα κατάλογον χειρογράφων τῆς Ἱ. Μονῆς Εἰκοσιφοιτίσης, κατορθώθη ὥστε χειρόγραφα διασπαγέντα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὴν Βουλγαρικὴν Κατοχὴν τοῦ 1912—1913, νὰ ἀποδοθοῦν εἰς ἡμᾶς καὶ πάλιν, ἐνεργείαις τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Σωτηρίου.

Τὰ ἀπὸ 14ης Φεβρουαρίου τοῦ 1962 μέχρι καὶ τῆς 20ης Ἀπριλίου 1967 Πεπραγμένα τοῦ μακαριστοῦ καὶ ἀκαμάτου ἐργάτου τοῦ Ἀμπελώνος τῆς ἐλληρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦ ὁποίου τὸ σεπτὸν σκῆνωμα προπέμπομεν σήμερον, δὲν θὰ ἀναφέρωμεν οὔτε κἂν ἀκροθιγῶς, καθότι εἶναι ἤδη ἐπαρκῶς γνωστὰ ὄχι μόνον διότι εἶναι σύγχρονα, ἀλλὰ καὶ διότι ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου εἰς τέσσαρας τόμους, περιλαμβάνοντας περὶ τὰς χιλίας πεντακοσίας σελίδας.

Ἄλλως τε καὶ ταῦτα ἂν παρελείποντο, τὰ μνημονευθέντα, καίτοι ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ, εἶναι φρονούμεν ἀρκετά, ἵνα δείξουν τὴν ἐξέχουσαν φροσιγνωμίαν τοῦ ἐξαιρετοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἀπερχόμενος τῆς ζωῆς ταύτης πρὸς τὸν δίκαιον μισθαποδότην, θὰ δικαιουταὶ παρ' αὐτοῦ μὲν νὰ λάβῃ τὸν ἄξιον μισθόν, ὑπὲρ ὧν εἰργάσατο καὶ ἐμόχθησε, παρ' ἡμῶν δὲ νὰ τύχῃ τῆς αἰωνίας εὐγνωμοσύνης καὶ μακαριστῆς μνήμης, ἀπ' ὧν ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἔπραξε.

Μακαριώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, πορεύου τὴν μακαρίαν ὁδόν, «ἢ πορεύει σήμερον, ὅτι ἠτοιμάσθη σοι τόπος ἀναπαύσεως».

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον ἀπεστάλησαν πολλά τηλεγραφήματα περὶ συμμετοχῆς εἰς τὸ μέγα πένθος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ ἀοιδίου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Χρυσοστόμου, τινὰ τῶν ὁποίων δημοσιεύονται κατωτέρω.

ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Παρακαλῶ διαβιάσατε εἰς οἰκογένειαν Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου θερμότητα συλλυπητήρια Βασιλίσσης καὶ Ἐμοῦ.

Κωνσταντῖνος Β.

ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἐκφράζοντες Ὑμετέρα Μακαριότητα καὶ Ἐκκλησία Ἑλλάδος βαθεῖαν συμπάθειαν Ἡμῶν καὶ περὶ Ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου, εὐχόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως ψυχῆς αὐτοῦ, Ὑμετέρα δὲ Μακαριότητα καὶ πᾶσιν μακρότητα ἡμερῶν.

Πατριάρχης Ἀθηναγόρας

ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Αυτημένοι ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ σεβασμίου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Χρυσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, συμμετέχομεν εἰς τὸ πένθος τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Θεὸς ὡς ἀναπαύσῃ αὐτὸν ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

Πατριάρχης Νικόλαος

ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Βαθέως τεθλιμμένοι ἐπὶ ἐκδημίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου καὶ Ὑμετέρον ἐπιφανοῦς προκατόχου, συμμετέχομεν ὀλοκαρδίως εἰς τὴν ὁδόν τῆς ἡμῶν καὶ δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ἵνα χαρίσῃ αὐτῷ αἰώνιαν ἀνάπαυσιν ἐν τῷ παραδείσῳ τῶν ὁσίων. Δεχθῆτω ἡ Ὑμετέρα ἀγαπητὴ Μακαριότης μετὰ τῆς Ἁγίας Συνόδου τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης συμπαθείας ἡμῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

Θεοδόσιος, Πατριάρχης Ἀντιοχείας

ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Βαθύτατα συλλυπούμενοι ἀδελφικῇ Ἀγάπῃ ἐπὶ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ Μακαριώτατου πρώην Ἀθηνῶν Κυροῦ Χρυσοστόμου, δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας αὐτοῦ μνήμης καὶ αἰωνίας ἀναπαύσεως ἐν χώρᾳ ζώντων μετὰ δικαίων.

Βενέδικτος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ

Μετὰ λύπης ἐπληροφορήθημεν τὴν ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου. Δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Πατριάρχης Μόσχας Ἀλέξιος

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς, ὅπως δεχθῆτε τὰ εἰλικρινῆ συλλυπητήρια τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς καὶ γίνεται διεργηθεὶς τῶν αἰσθημάτων μας παρὰ τῇ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ ψυχῆς.

Πατριάρχης Σερβίας Γερμανός

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Συμμετέχομεν ἐξ ὅλης καρδίας εἰς τὴν ὁδόν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς Χρυσοστόμου καὶ δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ὅπως δεχθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ὁσίων.

Πατριάρχης Ρουμανίας Ἰουστινιανός

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Συμμετέχομεν εἰλικρινῶς εἰς τὴν ὁδόν τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τοῦ μακαρία τῇ μνήμῃ Μακαριώτατου Χρυσοστόμου. Ἐξ ὅλης καρδίας δεόμεθα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν δικαίων.

Κύριλλος, Πατριάρχης Βουλγαρίας

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Συλλυπούμεθα βαθύτατα ἐπὶ θανάτῳ Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν Κυροῦ Χρυσοστόμου. Εὐχόμεθα τάξῃ Κύριος ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων.

Κύριος Μακάριος

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ

Μετά βαθείας λύπης πληροφορήθημεν παρά τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας θὰ ἀναπέμφωμεν δεήσεις, ὅπως ὁ Θεὸς δεχθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ κατοικητήριον τῶν οὐρανῶν.

Μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης
Στέφανος, Μητροπολίτης Βαρσοβίας

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΑΓΑΣ

Παρακαλῶ δεχθῆτε βαθύτατα συλλυπητήριά μου ἐπὶ ἐκδημίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου. Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

Μετ' ἀγάπης ἐν Χριστῷ
Μητροπολίτης Πράγας Δωρόθεος

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΙΝΑ

Συμμετέχοντες εἰς τὴν βαθεῖαν ὁδὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου, δεόμεθα ὅπως ὁ Κύριος ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν του.

Ὁ Σιναίου Πορφύριος

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Συνεδριάζουσα Διορθόδοξος Ἐπιτροπή, πληροφορηθεῖσα ἐκδημίαν πρὸς Κύριον ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου, ἐν κατανύξει ἐδεήθη ὑπερ ἀναπαύσεως αὐτοῦ. Ὁμοφώνως ἀπεφάνισε καὶ διαβιβάζομεν Ὑμετέρα Μακαριότητι βαθυτάτην συμπάθειαν ἡμῶν Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Ἑλλάδος.

Χαλκηδόνος Μελέτιον, Πρόεδρος

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΚΙΛΙΚΙΑΣ

Βηθύτατα τεθλιμμένοι ἐπὶ ἐκδημίᾳ τοῦ ὑμετέρου προκατόχου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρώην

Χρυσοστόμου, δεόμεθα ὅπως ὁ Θεὸς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Παρακαλοῦμεν τὸν παντοδύναμον Θεὸν ὅπως ἐνισχύῃ Ὑμᾶς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος.

Κόρην Α', Καθολικὸς Κιλικίας

ΤΗΣ Α.Χ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΕΡΜΠΟΥΡΥ

Παρακαλῶ διαβιβάσατε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν βαθεῖαν συμπάθειαν ἡμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ προκατόχου ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου.

Μιχαήλ, Ἀρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρυ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΒΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐπὶ ἐκδημίᾳ πρὸς Κύριον ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Χρυσοστόμου Β' εὐλαβῶς ἐκφράζω βαθύτατα συλλυπητήρια Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς, ἐπευχόμενος Κύριος ἀναπαύσῃ ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χόρῳ ζῶντων.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας
καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς
Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου

ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ

Μετά βαθείας ὁδύνης πληροφορηθέντες ἐκδημίαν πρὸς Κύριον Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου, ποιμάναντος ἐπὶ 38 ἔτη χριστεπώνυμον πλήρωμα Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων - Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ὑποβάλλομεν εὐλαβῶς θερμὰ συλλυπητήρια ἐκ μέρους Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ σύμπαντος λαοῦ Καβάλας.

Ε.Α. Εὐαγγελίου, Δήμαρχος Καβάλας

Ο ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΤΑΝΤΟΣ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΗΝ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην κηδευθεὶς μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος πρώην Ἀθηνῶν Χρυσόστομος δὲν ὑπῆρξε συνήθης φυσιογνωμία. Ἀνέπτυξεν εἰς τὴν ἔθνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἀξιόλογον δράσιν ἐν δυσχειμέροις καιροῖς. Ἡ σταδιοδρομία του ὡς ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρὸς ὑπὲρ τὴν ἐξηκονταετίαν τὸν ἐμφανίζει μετὰ 19 ὀλοκλήρους αἰῶνας βαδίζοντα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν καθηγίασαν οἱ ἀποστολικάι πόδες τοῦ σκεύους ἐκείνου τῆς ἐκλογῆς, τοῦ ἀποστόλου

Παύλου. Ἡ ποιμαντικὴ του δράσις ὡς Ἀρχιερέως συμπίπτει σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου μὲ Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ἱδρυσεν ὁ φλογερὸς τῶν ἔθνῶν Ἀπόστολος. Ἡ Ἐφεσος, ἡ Βέροια, ἡ Καβάλα παρά τοὺς ἀρχαίους Φιλίππους καὶ τέλος αἱ Ἀθῆναι ἔσχον τὸν μακαριστὸν Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον ὡς ποιμενάρχην των.

Συνεπῆς πρὸς τὴν δοθεῖσαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς χειροτονίας του εἰς Ἀρχιερέα ἐνορκον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου διαβεβαίωσιν, ὅτι θέλει διαφυλάξῃ ἀκεραίαν καὶ ἀλώβητον τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν, ὅπως διετύπωναν ταύτην αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ἐτήρησε ταύτην καὶ ὑπερημύνατο τῆς Ὁρ-

θοδοξίας μὴ ὀρρωδῶν νὰ ἐξαγγέλλῃ τὴν Πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων καὶ νὰ προμαχῆ ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. Ὁμολογουμένως θὰ ἔχῃ τὴν παρρησίαν νὰ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰησοῦ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς Ἀποστολικούς λόγους: «τὴν πίστιν τετήρηκα».

Μὲ θερμὸν ἐνδιαφέρον παρηκολούθει πᾶσαν προσπάθειαν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν εὐρύτεραν διάδοσιν τοῦ θείου λόγου καὶ τὴν εἰς βάθος καλλιέργειαν τῶν Χριστιανῶν, παρέχων ἀμέριστον καὶ εἰλικρινῆ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπαράστασιν του διὰ τὴν εὐόδωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν τοιούτων προσπαθειῶν. Μὲ ἀνυπόστολον χαρὰν ἐπιληροφορεῖτο τὰς καταβαλλομένας ἐνεργείας διὰ τὴν χριστιανικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ὑπὸ τῶν τεταγμένων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ πατρικὴν δὲ στοργὴν περιέβαλλε τὰ «καλὰ ἔργα», τῶν ὁποίων χρέος κατὰ ἀποστολικὸν παράγγελμα ἔχουν ἵνα «προϊστανταὶ οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ». Οὕτω πως εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπὸ τῆς πρώτης νεότητος αὐτοῦ ἀπεδύθη, δὲν ὑστέρησε μέχρις ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς, ἀφοῦ καὶ ἡ εἰς Χριστὸν οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν καὶ ἡ βαθύτερα καλλιέργεια αὐτῶν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Πνεύματος ἀναδεικνύει τούτους ὑποδειγματικούς πολίτας, τηρητὰς καὶ τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα καθηκόντων.

Ὡς ὑπικάρητος δρῦς ἕως πέρυσι, ὅτε ἀπεχώρησε τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Ἀθηνῶν, κατάφορτος ἀπὸ ἔτη, μὲ τὴν ψυχὴν ὁμως ἀκτινοβολοῦσαν τὴν βαθεῖαν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν προσήλωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἐνέπνευεν ὅλους ὅσοι εἶτε τὸν ἐβλεπαν ἀπὸ τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, εἶτε τὸν ἤκουον διὰ τῶν αἰθερίων κυμάτων μακρὰν εὐρισκόμενοι. Πατρικός καὶ μειλίχιος καὶ ἐπιγενής πρὸς τοὺς συνεργάτας του ἀνεπόλει καὶ ἐπανελάμβανε συχνά, ὅτι παρομοίως ἔτυχε καὶ ἐκεῖνος συμπαράστασιν ἐκ μέρους τοῦ γέροντός του ἀειμνήστου Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐνεθυμεῖτο μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ συγκινήσεως.

Καὶ ἤδη καταλιπὼν τὰ ἐγκόσμια μετέστη εἰς τὰ οὐράνια, ἀφήσας παράδειγμα λαμπρὸν, στοιχήσας εἰς τὴν γραμμὴν τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν ἀναστημάτων καὶ μορφῶν, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ μισθαποδότου καὶ δικαιοκρίτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰησοῦ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης, ὅπως ὁ Κύριος τὸ ὑπέσχεθη. «Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίστα μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς ἐγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ Πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ» ('Αποκάλ. γ' 21 - 22).

(«Σωτήρ», 19 'Ιουλίου 1968)

Ο ΕΚΔΗΜΗΣΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Πλήρης ἡμερῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ὁ τέως Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος μακαριστὸς κυρὸς Χρυσόστομος. Ὑπῆρξε, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, σεβαστὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐθνικὴ προσωπικότης κατὰ τοὺς νεωτέρους τούτους χρόνους. Προικισμένος μὲ ἀξιόλογα νοητικὰ προσόντα, μορφωμένος εἰς τὴν θεολογίαν καὶ τὴν θύραθεν σοφίαν, γλωσσομαθὴς καὶ δεινὸς χειριστὴς τῆς πέννας, ἀνεδείχθη φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος κατὰ τοὺς σκληροὺς χρόνους τῆς τουρκικῆς τυραννίας καὶ τῆς θανασίμου διὰ τοὺς Ἕλληνας Χριστιανούς ἀπειλῆς τῶν ἀδιστάκτων κομιτατζήδων. Διεκρίνετο ἐπιπροσθέτως διὰ τὴν εὐσέβειαν του, τὴν ἐμμονὴν — μέχρις ὑπερβολῆς ἐνίοτε — εἰς τὰς παραδόσεις, διὰ τὴν σεμνότητα τοῦ ἦθους, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὸν ἠρωισμόν καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ πατριδος ἀγῶνα. Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστὴ ἡ δημιουργικὴ προσπάθειά του, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν νεαρὰν μάλιστα ἡλικίαν του, κατέβαλλε διὰ μορφωτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα ὡς καὶ δι' ἄλλα ἔργα ἀγάπης καὶ πολιτισμοῦ.

Αἰωνία ἡ μνήμη του.

(«Ζωή», 20 'Ιουλίου 1968)

Ο ΠΡ. ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (†)

Εἰς γῆρας πολὶον καὶ κατάφορτος ἱστορίας, ἐξεδήμησεν πρὸς Κύριον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος.

Πολλὰ εἶναι αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσέφερεν ὁ μεταστὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Ὁρθοδοξίαν, ὑπὲρ ἧς κρατερῶς καὶ ἀνυποχωρητῶς ἠγωνίζετο, καὶ τὸ Ἔθνος, κατὰ τὴν μακροτάτην ζωὴν Του, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ διακοκίας Του παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης, μέχρι τῶν ἐσχάτων του ἡμερῶν. Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θὰ τοῦ ἀναγνωρίσῃ ἡ ἱστορία ὅλως ἰδιαιτέρως, ἀνεξαρτήτως σφαλμάτων καὶ ἀδυναμιῶν, εἶναι ἡ διὰ τῆς ἐκλογῆς Του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατάπαυσις τοῦ φοβεροῦ σάλου ἐκ τῆς προηγουμένης Ἀρχιεπισκοπῆς ἧς ἐκλογῆς, ἡ ὁποία εἶχεν ρίψει τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν φρικτὴν χλεύην τοῦ πεζοδρομίου. Ἦρκεσεν τότε καὶ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἀπὸ Καβάλας Χρυσοστόμου, διὰ νὰ κοπάσῃ ὁ σόλος καὶ νὰ μεταστραφῶν τὰ μειδιάματα τῆς εἰρωνείας εἰς ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα. Ἡ πολὴ μορφή τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ἀνακαλοῦσα εἰς τὴν μνήμην ἡμέρας δόξης καὶ μεγαλείου, ἐπέβαλε πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τὸν σεβασμόν.

*Ὡς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη Του!

(«Ἐνορία», 20 'Ιουλίου 1968)

ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΑΡΧΗΣ

Πλήρης ἡμερῶν, ἐξεδήμησε προχθὲς εἰς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος. Οἱ νεώτεροι συνδέουν τὸ ὄνομά του μὲ τὴν σύντομον διάβασιν του ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς δυσμάς τοῦ βίου του. Οἱ παλαιότεροι θὰ ἐνθυμούνται, ὁμως, μὲ σεβασμόν καὶ εὐλάβειαν τὴν δρᾶσιν του ὡς βοηθοῦ τοῦ μάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, ὡς Μητροπολίτου Ἐφέσου, ὡς ποιμενάρχου εἰς τὴν Βέροιαν καὶ κατόπιν εἰς τὴν μητρόπολιν Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου. Κατὰ τὰ 50 αὐτὰ καὶ πλέον ἔτη τῆς ἀρχιερωσύνης του, ὁ Χρυσόστομος ἐταύτισε τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὸ Ἔθνος εἰς τὰς ἀκριτικὰς περιοχάς. Καὶ ἀνεδείχθη ὄχι μόνον ἀκάματος κοινωνικὸς λειτουργὸς καὶ καλὸς ποιμενάρχης, ἀλλὰ καὶ ἐμπνευσμένος ἐθνικὸς ἠγέτης. Ὑπῆρξε μεγάλη ἡ προσφορά του. Εἶθε νὰ ἀποτελέσῃ παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Θὰ εἶναι ὁ καλύτερος φόρος τιμῆς εἰς τὴν μνήμην του.

(«Ἐλευθ. Κόσμος», 11 'Ιουλίου 1968)

Ὑπῆρξε γνησία καὶ διακεκριμένη φυσιογνωμία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὁ ἀποδημήσας προχθὲς εἰς Κύριον τέως Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος. Ἡ μόρφωσίς του, καὶ ἡ ὅλη του δρᾶσις, θρησκευτικὴ καὶ ἐθνικὴ, τὸν εἶχον κατατάξει μεταξὺ τῶν ἐπιλεκτῶν στελεχῶν τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας του εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν ἀξίωμα, μόνον ἡ μεγαλία του ἡλικία ἦτο ἐκείνη ποῦ τὸν ἠμπόδιζε νὰ τολμήσῃ τὰ ἀναγκαῖα βήματα διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἔμεινεν ὁμως εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς μία ὠραία καὶ ἠθικὴ φυσιογνωμία ἱεράρχου, ἐμπνεύσας τὸν σεβασμόν εἰς ὅλους.

(«Ἀκρόπολις», 11 'Ιουλίου 1968)

Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Μορφή λευκὴ ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἀπὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὴν καθαρότητα, ὁ πολυσεβαστὸς Χρυσόστομος ἐκλείσει τοὺς γεροντικούς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξῃ εἰς τὸν κόσμον τοῦ αἰωνίου φωτός.

Κατ'ἀρχαίαν εἰς τὸν τάφον ὁ βαθύγηρας πρωθιεράρχης κατάφορτος ἀπὸ ἱστορίαν καὶ ἀγῶνας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ

τῆς ὀρθῆς πίστεως τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐνθυμοῦνται πάντοτε μὲ συγκίνησιν τὴν πάλλευκον μορφήν του καὶ τὴν ὀρθόδοξον συνέπειάν του, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε κάτι ἀπὸ τὴν σκληρὰν καὶ φωτισμένην μαχητικότητα τοῦ μεγάλου Μάρκου Εὐγενικοῦ ποῦ ἐκλείσει τὸν ἔρῳνον τῆς Ἐφέσου — ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξεκίνησε καὶ ὁ κυρὸς Χρυσόστομος. *Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ Μακαριωτάτου πρῶφην Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου.

(«Ἑλλην. Βορρᾶς», 11 'Ιουνίου 1968)

Δὲν ἐπρόλαβεν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς νὰ χαρῆ διὰ τὴν μεταδοθεῖσαν προχθῆς σημαντικὴν βελτίωσιν τῆς ὑγείας τοῦ πρῶφην Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου καὶ ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας ἀνηγγέλλετο ὅτι ὁ σεβαστὸς ἱεράρχης ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον. Ἔτσι, ἐσβίβησεν ἕνας ἐκκλησιαστικὸς ποιμὴν, ποῦ τὸ ὄνομά του θὰ μείνῃ χαρᾶν εἰς τὰς δέλτους τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους. Διότι ὁ κληρικὸς αὐτὸς ὑπῆρξεν ἕνα ἀληθινὸν ἱστορικὸν πρόσωπον καὶ μίᾳ μορφῇ ἀπὸ ἐκείνας ποῦ λάμπουν πάντοτε φωτειναί.

Εἶχα τὴν τύχην συγγράφων τὸ βιβλίον μου «Χρονικὸν μεγάλης τραγῆδίας» νὰ τὸν γνωρίσω ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Πολλὰ ἀγνωστοὶ λεπτομέρειαι τοῦ μικρασιατικοῦ δράματος

διεφωτίσθησαν διὰ τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν ἀφηγήσεων τοῦ Χρυσοστόμου. Ὑπῆρέτησεν οὗτος εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ ἦτον ἕνας ἐξ ἐκείνων ποῦ ἔμειναν παρ' αὐτὸν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, μέχρις ὅτου ἀναδώσῃ ὁ ἔθνομάρτυς τὴν τελευταίαν του πνοήν, προμαχῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἄτρομος, ἀληθινὸς ποιμὴν, ὁ ἐκδημῆσας προχθῆς ἱεράρχης, διέτρεχε τὸ μέτωπον ἐφιππος προσφέρων τὴν ἐγκαρδίωσιν τῆς θρησκείας πρὸς τοὺς μαχομένους, ὅπως ἐνωρίτερον, κατὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Χρυσοστόμου, ὅταν οὗτος ὑπῆρέτει εἰς τὴν μητρόπολιν Δράμας, ἐμάχετο μαζί του καὶ ἠγωνίζετο τὸν ἅγιον ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας. Ὑψηλός, εὐθυτενής, ἀπὸ τὰς ὥραι-στέρας μορφάς, ὁ ἐξ Ἀϊδινίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἱεράρχης αὐτὸς, ἔκαμε ζωηροτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν συνομιλητὴν του διὰ τὸν λόγον του, τὴν βοθειάν σκέψιν του, τὴν ἀληθινήν πίστιν του, τὴν θρησκευτικὴν του μεγαθυμίαν. Ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, εἶναι κατηγορηματικοί. Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξεν ἕνας ἀληθινὰ μέγας θρησκευτικὸς ἡγέτης, μὲ ἀρτίαν μόρφωσιν, ἐμποτισμένος μὲ χριστιανικὰ ἰδανικὰ καὶ ἕνας στρατιώτης τοῦ ἔθνους, μὲ σθένος, ἥρωϊκὸν πατριωτισμὸν καὶ ψυχικὴν γενναιότητα. Ἡ Βέροια καὶ ἡ Καβάλα ποῦ τὸν ἐγνώρισαν καλά, ἔχουν πολλὰ νὰ ποῦν διὰ τὴν ποιμανσίν των ἀπὸ τὸν ἀποθανόντα ἱεράρχην.

(«Μακεδονία», 11 'Ιουνίου 1968)

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α Τ Α

*Ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶφην Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος κυροῦ Χρυσοστόμου ἐξεδόθησαν πλείστα ψηφίσματα, μερικὰ τῶν ὁποίων δημοσιεύονται κατωτέρω.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνελθούσα σήμερον 10ῃν 'Ιουνίου 1968, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 11 π.μ. εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου πρῶφην Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

καὶ τὴν βαθυτάτην θλίψιν αὐτῆς ἐκδηλάσασα ἐπὶ τούτῳ

Ψηφίζει ὁμοφώνως ὅπως

1) Ἀποστείλῃ συλλυπητήρια τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Πρωθιεράρχου.

2) Συνοδεύσῃ σύσσωμος ἡ Σχολὴ τὴν ἐκφορὰν.

3) Διαθετῶσι ἀντὶ στεφάνου 2.000 δρ. ὑπὲρ τοῦ συσσιτίου τῶν ἀπόρων φοιτητῶν.

4) Δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα διὰ τοῦ τύπου.

*Ἐν Ἀθήναις τῆ 10ῃ 'Ιουνίου 1968

Ὁ Κοσμητὼρ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΙΣ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως καὶ Ἀρωγῆς Ὀρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ), συνελθὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρῶφην Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος καὶ διατελέσαντος Προέδρου αὐτοῦ

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

προσενεγκόντος μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ταμεῖον, ἐκφράζει τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ θλίψιν καὶ ψηφίζει:

1) Νὰ ἀναρτηθῆ ἐπὶ τριήμερον μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ὄργανισμοῦ εἰς ἔνδειξιν συμμετοχῆς εἰς τὸ βαρὺ πένθος.

2) Νὰ παραστῆ κατὰ τὴν κηδεῖαν καὶ νὰ παρακολουθῆσθ τὴν ἐκφορὰν τοῦ σεπτοῦ σκηνώματος.

3) Νὰ ἀργήσωσι τὰ Γραφεῖα τοῦ Ὄργανισμοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας.

4) Νὰ κατατεθῆ ἀντὶ στεφάνου τὸ ποσὸν τῶν 5.000 δραχ. ὑπὲρ τοῦ νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος.

5) Νὰ ἐκφραστοῦν τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ μεταστάντος.

6) Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

*Ἐν Ἀθήναις τῆ 11ῃ 'Ιουνίου 1968

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τοῦ Ο Δ Ε Π, συνελθὸν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶφην Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

προσενεγκόντος, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, τόσον ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ὅσον καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν Ὄργανισμὸν Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (ΟΔΕΠ),

*Ἀποφασίζει ὅπως:

1) Ἐκφρασθῶσι πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος.

2) Ἀργήσωσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας τὰ γραφεῖα τοῦ ΟΔΕΠ καὶ ὑψωθῆ μεσίστιος ἢ σημαία.

3) Παρακολουθήσωσι τὰ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τὴν κηδεῖαν καὶ

4) Ἀντὶ στεφάνου, διατεθῆ ποσὸν δραχμῶν 10.000 ὑπὲρ τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

*Ἐν Ἀθήναις τῆ 10ῃ 'Ιουνίου 1968

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Τὸ Κεντρικὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ε.Ε.Σ., συνελθὸν ἐκτάκτως ἐπὶ τῇ ἀδοκίμῳ εἰς Κύριον ἐκδημία τοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου πρῶην 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

'Επιτίμου 'Αντιπροέδρου τοῦ Ε.Ε.Σ. καὶ διατελέσαντος ἐπὶ ἔτη Προέδρου τοῦ ἐν Καβάλα Τμήματος αὐτοῦ, προσεγγεγκόντος δὲ πολυτίμους ὑπηρεσίας καὶ ἐμπνεύσαντος εἰς τὸ ποιμνίον του τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης,

ΨΗΦΙΖΕΙ

1) Ν' ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἡ Σημαία τοῦ Ε.Ε.Σ. εἰς τὰς 'Υπηρεσίας τοῦ Ε.Ε.Σ.

2) Νὰ ἀργήσουν τὰ Γραφεῖα τοῦ Ε.Ε.Σ. κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.

3) Νὰ παρακολουθήσουν τὴν κηδεῖαν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ 'Αντιπροσωπεῖα 'Αδελφῶν Ε.Ε.Σ.

4) Νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τοῦ Ε.Ε.Σ. πρὸς τὴν οικογένειαν τοῦ ἐκδημήσαντος 'Ιεράρχου.

'Εν 'Αθήναις τῇ 10 'Ιουνίου 1968

Τὸ Κεντρ. Διοικ. Συμβούλιον Ε.Ε.Σ.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, συνελθὸν ἐκτάκτως καὶ συνεχόμενον ὑπὸ βαθυτάτης ὀδύνης ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ αἰδίου Προέδρου αὐτοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου πρῶην 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος Κυροῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ψηφίζει ὅπως:

1) 'Εκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ πρὸς τὴν 'Ιερὰν Σύνοδον τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ τοὺς οἰκείους τοῦ αἰμνήστου Πρωθιεράρχου.

2) 'Αναρτηθῆ ἐπὶ 2ήμερον μεσίστιος ἡ σημαία ἐν τοῖς Κεντρικοῖς Γραφείοις καὶ τοῖς 'Ιδρύμασι τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας, ἀργήσῃ δὲ τὰ Γραφεῖα αὐτῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.

3) Παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τὰ Μέλη τοῦ Συμβουλίου, τὸ προσωπικὸν τοῦ 'Οργανισμοῦ καὶ οἱ τρόφιμοι τῶν φοιτητικῶν οἰκοτροφείων καὶ Σχολῶν τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας.

4) Διμοσιευθῆ τὸ παρὸν εἰς τὸν τύπον.

'Εν 'Αθήναις τῇ 11η 'Ιουνίου 1968

'Ο Πρόεδρος

† 'Ο 'Αθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, συνελθὸν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ 'Αρχιεπισκόπου πρῶην 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

προσεγγεγκόντος πολυτίμους ὑπηρεσίας μετὰ πολλῆς στοργῆς εἰς τὸ 'Ιδρυμα τοῦτο, ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ

'Αποφασίζει:

1) Νὰ ἐκφρασθῶσι πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος.

2) Νὰ ὑψωθῆ μεσίστιος ἡ σημαία τοῦ 'Ορφανοτροφείου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.

3) Τὰ παιδιά τοῦ 'Ορφανοτροφείου νὰ παρελάσουν πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ, καὶ

4) Νὰ διατεθῆ ποσὸν 5.000 δρχ. διὰ τὴν βράβευσιν ἀριστευόντων μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ 'Ιδρύματος.

'Εν 'Αθήναις τῇ 10η 'Ιουνίου 1968

'Ο Πρόεδρος

† 'Ο 'Αθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Φιλανθρωπικοῦ 'Ιδρύματος «Προστασία Μητρικῶν Ἔργων Σταμάτη καὶ Ἑλένης Βαφειοδάκη», συνελθὸν ἐκτάκτως εἰς συνεδρίασιν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου πρῶην 'Αθηνῶν

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

διατελέσαντος ἐπὶ ἔτη ὡς Προέδρου τοῦ 'Ιδρύματος καὶ πολλὰς προσεγγεγκόντος εἰς αὐτὸ καὶ εἰς τὴν Πατρίδα ὑπερεσίας, ἐπιτίμου δὲ Προέδρου αὐτοῦ, ἀποφασίζει:

1) Ὅπως τιμητικῶς ἐκπροσωπήσῃ κατὰ τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ καὶ τὸ 'Ιδρυμα ὁ Μακαριωτάτος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ Πρόεδρος αὐτοῦ κύριος 'Ιερόνυμος.

2) Ὅπως διατεθῆ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν δρχ. χιλίων (1.000) ὑπὲρ τῶν νηπίων τοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ Βύρωνος, διὰ βελτίωσιν τοῦ συσσιτίου αὐτῶν, καὶ

3) Ὅπως τὸ παρὸν ψήφισμα δημοσιευθῆ εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον.

'Εν 'Αθήναις τῇ 11η 'Ιουνίου 1968

'Ο Πρόεδρος

† 'Ο 'Αθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς 'Ορθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐνώσεως τῶν Κορασίων Βύρωνος, συνελθὸν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ αἰδίου 'Αρχιεπισκόπου τῆς 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος

ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ἀπεφάσισεν ὅπως:

1) Κατατεθῆ στέφανος ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ μεταστάντος.

2) 'Αναρτηθῆ ἐπὶ τριήμερον μεσίστιος ἡ σημαία εἰς τὸ 'Ιδρυμα Ο.Χ.Ε.Κ. — ΒΥΡΩΝΟΣ.

3) 'Απευθυνθῶσι συλλυπητήρια εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ.

4) Παρακολουθήσῃ τὴν ἐκφορὰν τῆς σεπτῆς καὶ ἀγίας σοροῦ του ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συγκροτήματος Βύρωνος.

5) Βαπτισθῶσι καὶ λάβωσι τὸ ὄνομα «Χρυσόστομος» τρία (3) ἄπορα ἄρρενα.

6) Τελεσθῆ Σαρανταλείτουργον καὶ ἅπαντα τὰ Μνημόσυνα ὡς καὶ τοῦ τρίτου ἔτους τοιοῦτον.

Τὸ παρὸν δημοσιευθῆτω δι' ὄλων τῶν πρωϊνῶν καὶ ἀπογευματινῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ Δ.Σ. τῆς Πανελληνίου Ἐταιρείας Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου, συνελθὸν ἐκτάκτως ἅμα τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ 'Αρχιεπισκόπου πρῶην 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος Χρυσόστομου, διατελέσαντος Προέδρου

και είτα επιτίμου Προέδρου τής Π.Ε.Α.Κ. και άκούσαν του σημερινού Προέδρου αυτής, έκδέσαντος τας μεγάλας ύπηρεσίας του μεταστάντος προς την πατρίδα και την Έκκλησίαν,

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι :

- 1) Νά άργήσουν τά Γραφεία τής Π.Ε.Α.Κ. κατά την ήμέραν τής κηδείας.
- 2) Νά παρακολουθήσουν τά μέλη τής Π.Ε.Α.Κ. την έκφορån τής σορού του μεταστάντος.
- 3) Νά σταλή συλλυπητήριον γράμμα προς τους οικείους του μεταστάντος.

Έν Άθήναις τή 10η Ιουνίου 1968

Ό Γεν. Γραμματεύς
Σ. ΛΟΪΖΙΔΗΣ

Ό Πρόεδρος
Στρατηγός Δ. ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ

Έν Καβάλα σήμερα την δεκάτην (10ην) του μηνός Ιουνίου του έτους χιλιοστού έννεακοσιοστού έξηκοστού όγδόου (1968) ήμέραν τής εβδομάδος Δευτέραν και ώραν 10ην πρωινήν τό Δημοτικόν Συμβούλιον Καβάλας, συνελθόν έκτάκτως επί τώ άγγέλματι τής εις Κύριον έκδημήσεως πρῶην Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος Κυρού ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, ποιμάναντος επί 38 έτη τό Χριστεπώνυμον πλήρωμα τής Ίερås Μητροπόλεως Φιλίππων - Νεαπόλεως και Θάσου,

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

- 1) Νά άναρτηθῆ μεσίστιος ή σημαία έν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι άπό σήμερα μέχρι τής ήμέρας τής έκφοράς.
- 2) Άντιπροσωπεία του Δήμου, άποτελουμένη έκ τών κ.κ. Δημάρχου, του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου και δύο Δημοτικών Συμβούλων, νά μεταβῆ εις Άθήνας ίνα παραστῆ εις την νεκρώσιμον άκολουθίαν και έκφοραν.
- 3) Νά κατατεθῆ στέφανος εις την σορόν του έκδημήσαντος.
- 4) Νά άποσταλώσι συλλυπητήρια εις τους οικείους, την Άρχιεπισκοπήν και Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας τής Έλλάδος.
- 5) Τό παρόν ψήφισμα δημοσιευθήτω διά τών τοπικών Έφημερίδων.

Ό Πρόεδρος
ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΛΑΓΑΝΑΣ

Ό Δήμαρχος
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Έν Καβάλα σήμερα την 9ην Ιουνίου 1968 τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Έλληνικού Έρυθρού Σταυρού Τμήματος Καβάλας, συνελθόν έκτάκτως επί τῷ άγγέλματι του θανάτου του τέως Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ επισυμβάντος έν Άθήναις, άκούσαν του Προέδρου του Τμήματος, έξάραντος την προσωπικότητα του μεταστάντος, διατελέσαντος επί σειράν έτών Προέδρου του έν Καβάλα Τμήματος του Έλληνικού Έρυθρού Σταυρού,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

- 1) Ν' άποσταλή συλλυπητήριον τηλεγράφημα εις την οίκογένειαν του μεταστάντος.

2) Νά κατατεθῶσι άντι στέφανου εις μνήμην αυτού δραχμ. 500 ύπερ τής Μερίμνης.

3) Ν' άναρτηθῆ μεσίστιος ή σημαία τών Γραφείων του Έλληνικού Έρυθρού Σταυρού επί 3ήμερον.

4) Νά δημοσιευθῆ τό παρόν ψήφισμα εις τας τοπικάς έφημερίδας.

Ό Πρόεδρος

† Ό Φιλίππων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Η Διοικ. Έπιτροπή του Έθνικού Όρφανοτροφείου Θηλέων Καβάλας, συνελθούσα έκτάκτως επί τῷ άγγέλματι του θανάτου του τέως Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, διατελέσαντος επί σειράν έτών Προέδρου του Ίδρύματος

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

- 1) Όπως άναρτηθῆ επί τριήμερον μεσίστιος ή σημαία έν τῷ Ίδρύματι.
 - 2) Όπως σταλή συλλυπητήριον τηλεγράφημα α) εις την οίκογένειαν του έκδημήσαντος εις Κύριον Ποιμενάρχου και β) εις την Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας τής Έλλάδος.
- Ό Άντ)δρος του Ίδρύματος
ΣΤΑΥΡ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Την ένδεκάτην τρέχοντος μηνός και ώραν 1 μ.μ. συνελθόν έκτάκτως τό Δημοτικόν Συμβούλιον Χρυσουπόλεως επί τῷ άγγέλματι του θανάτου του Άρχιεπισκόπου (πρῶην Άθηνών και πάσης Έλλάδος) ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ έξέδωκε τό άκόλουθον

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Έν Χρυσουπόλει σήμερα την 11ην του μηνός Ιουνίου του έτους 1968 ήμέραν Τρίτην και ώραν 1 μ.μ. τό Δημ. Συμβούλιον Χρυσουπόλεως, συνελθόν έκτάκτως επί τῷ άγγέλματι τής εις Κύριον έκδημήσεως του Άρχιεπισκόπου (πρῶην Άθηνών και πάσης Έλλάδος) κυρού Χρυσοστόμου, ποιμάναντος επί 38 έτη την Ίεράν Μητρόπολιν Φιλίππων Νεαπόλεως και Θάσου και άόκνως μέχρις έσχάτης πνοής την του Χριστού Άγίαν Έκκλησίαν διακονήσαντος

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

- 1) Νά άναρτηθῆ μεσίστιος ή σημαία έν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι σήμερα και αύριον - ήμέραν τής έκφοράς.
- 2) Νά άποσταλοῦν συλλυπητήρια (τηλ)ματα προς τον Μακαριώτατον Άρχιεπίσκοπον Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Ίερόνυμον, την Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας τής Έλλάδος και τους οικείους του προς Κύριον έκδημήσαντος Ποιμενάρχου.
- 3) Νά ψαλῆ επίμνημόσυνος δέησις εις τον ένταῦθα Ιερόν Ναόν Άγίου Δημητρίου την προσεχῆ Κυριακήν (16)6) 1968.

Τό παρόν νά δημοσιευθῆ εις τας τοπικάς Έφημερίδας Καβάλας «Ταχυδρόμος» και «Πρωινή».

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ, ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α'
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. | Πρωτ. 3972
 | Διεκπ. 1466
 'Αθήνησι, 20 'Ιουνίου 1968

Πρός την 'Επιτροπήν Συντάγματος
 Ζαλοκώστα 3
 'Ενταῦθα Τ.Τ. 134

Συνοδικῆ ἀποφάσει διαπέμπομεν Ὑμῶν, περι-
 κλείστως ὡδε, α) Προτάσεις πρὸς τελικὴν διατύπω-
 σιν τῶν ἀρθρῶν 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος
 τῆς 'Επιτροπῆς Μητρώλια, συμφώνως πρὸς τὰς ὑπὸ
 τῆς 'Ιεράς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν
 τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 11ης ἰσταμένου μηνὸς 'Ιουνίου
 ἐγκριθείσας ὡς ἐπενεκτέας ἐπ' αὐτῶν τροποποιήσεις
 καὶ προσθήκας, καὶ β) Εἰσηγητικὴν Ἐκθεσιν ἐπὶ τῶν
 ἀρθρῶν 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, ἐν ἧ
 αἰτιολογοῦνται αἱ ὑπὸ τῆς 'Ιεράς Συνόδου προτεινό-
 μεναι ὡς ἄνω τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι, καὶ πα-
 ρακαλοῦμεν ὅπως λάβητε ὑπ' ὄψιν τὰς προτάσεις ταύ-
 τας τῆς 'Εκκλησίας κατὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν
 τοῦ ὑπὸ τῆς 'Επιτροπῆς Μητρώλια καταρτισθέντος
 Σχεδίου Συντάγματος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱεράρχης, Πρόεδρος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. | Πρωτ. 3973
 | Διεκπ. 1466
 'Αθήνησι, 20 'Ιουνίου 1968

Πρὸς τὸν Ἐξοχότατον Κύριον
 Θεοφύλακτον Παπακωνσταντίνου
 Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας
 καὶ Θρησκευμάτων

'Εξοχώτατε κ. Ὑπουργέ,

'Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
 ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 11ης ἰσταμένου μηνὸς 'Ι-
 ουνίου, μελετήσασα μετ' ἐπιστασίας τὰ ἀρθρα 1, 2
 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος τῆς 'Επιτροπῆς
 Μητρώλια, ἅτινα ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν Ἐκ-
 κλησίαν, διετύπωσε τὴν γνώμην Αὐτῆς περὶ τῶν ἐπε-
 νεκτέων ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων ἀρθρῶν τροποποιή-
 σεων καὶ προσθηκῶν, πρὸς πλέον περιεκτικὴν, σαφῆ

καὶ ἀκριβῆ διατύπωσιν τούτων, ἣν καὶ ἐγνώρισε τῇ
 'Επιτροπῇ Συντάγματος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3972/20-
 6-1968 ἐγγράφου Αὐτῆς.

Διαπέμποντες οὖν, περικλείστως ὡδε, ἀντίγραφον
 τοῦ πρόσθεν ἐγγράφου, μετὰ τῶν αὐτῶ προσηρη-
 μένων, Συνοδικῆ ἀποφάσει, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμε-
 τέραν Ἐξοχότητα, ὅπως, ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ Αὐτῆς
 ἀγάπῃ πρὸς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, εὐαρεστη-
 θῆ καὶ διὰ τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς κύρους ἀσκήσῃ ἐπι-
 ροήν, ἵνα αἱ προτάσεις αὐταί τῆς 'Εκκλησίας ληφθῶ-
 σιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ Σχε-
 δίου Συντάγματος, βεβαία οὕσα ὅτι οὕτω μέλλει ἵνα
 προσφέρῃ ἱστορικῆς σημασίας ὑπηρεσίαν τῇ Ἁγίᾳ
 ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ.

'Επὶ τούτοις ἐπευλογοῦντες τὴν Ὑμετέραν Ἐξο-
 χότητα, διατελοῦμεν μετὰ διαπύρων εὐχῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱεράρχης, Πρόεδρος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

I

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΕΛΙΚΗΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΝ

ΑΡΘΡ. 1, 2 ΚΑΙ 11 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

'Αρθρον 1.

'Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ
 τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
 σίας.

'Ὁ προσηλυτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἔμμε-
 σος ἢ ἄμεσος ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρα-
 τούσης θρησκείας ἀπαγορεύεται.

'Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, Κεφα-
 λὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματι-
 κῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ καὶ
 πάσης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τηρεῖ
 ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱερεῖς Ἀποστολι-
 κούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παρα-
 δόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἐνεργεῖ ἀνεξαρτή-
 τως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐ-
 τῆς δικαιώματα. Ἀποφασίζει ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν
 Νόμων αὐτοτελῶς τὰ κατ' αὐτὴν καὶ διοικεῖται ὑ-
 πὸ Ἱεράς Συνόδου Ἀρχιερέων.

'Ἡ ὑφισταμένη εἰς τὰς Νέας Χώρας, τὴν Κρή-
 την καὶ Δωδεκάνησον Ἐκκλησιαστικὴ κατάστα-
 σις δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τῆς προηγου-
 μένης παραγράφου.

Τὸ κείμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου, ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Σχέδιον ἢ πρότασις Νόμου ἀναγομένη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ αἵτησιν τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ: Ὡς προσηλυτισμὸς θεωρεῖται πᾶσα ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς μέριμνα, ἐξυπηρέτησις καὶ παροχὴ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Χώρα Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν ὑπὸ ἀτόμων, ομάδων, ὀργανώσεων, ἐκκλησιῶν ἢ θρησκειῶν μὴ εὐρισκομένων ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένη ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Τὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καθορισθῆσονται δι' εἰδικοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Πᾶσα γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ τὰ τῆς λατρείας τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων.

Οἱ λειτουργοὶ ὄλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἤθη.

Οὐδεὶς δύναται ἐνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὸ Κράτος καθηκόντων ἢ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Νόμων.

Ἀπαγορεύεται ὁ διορισμὸς ἑτεροδόξων ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὴν Στοιχειώδη καὶ Μέσην Δημοσίαν Ἐκπαιδευσιν πλὴν τῶν εἰδικῶς δι' ἑτεροδόξους καὶ ἀλλοθρήσκους συνιστωμένων Σχολείων ἀμοτέρων τῶν τύπων.

Οὐδεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου ὀρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Ἄρθρον 11.

Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσιν ἢ κατάσχεσις παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως μετὰ τὴν δημοσίευσιν 1) ἐνεκα προσβολῆς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ εἰδικώτερον τῆς Ὀρθόδοξου πίστεως· β) ἐνεκα κλπ.....

II

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΠΙ ΑΡΘΡ. 1, 2 ΚΑΙ 11 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Συμφώνως δικαίωματι παραχωρηθέντι εἰς πάντα Ἑλληνα πολίτην χωρεῖ καὶ ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὑποβολὴν προτάσεων πρὸς πλεόν περιεκτικὴν, σαφῆ καὶ ἀκριβῆ διατύπωσιν τῶν ἀρθρων 1,2 καὶ 11 τοῦ νέου Συντάγματος.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς γενουμένης παραχωρήσεως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, βιοῦσα καὶ δρῶσα ἐντὸς τῶν κόλπων Ὀρθόδοξου Χριστιανικῆς Πολιτείας, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς φυσικῆς μητρὸς ἐναντι τῶν τέκνων αὐτῆς, κέκτηται φύσει τὸ ἠθικὸν δικαίωμα νὰ διατυπώσῃ ἀπεριφράστως τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως δημιουργηθῶσι διὰ τὴν καθ' ὄλου ζωὴν καὶ δρᾶσιν αὐτῆς νομικαὶ συνθήκαι εὐνοϊκαὶ καὶ ἐνσέβαστοι. Πέραν τοῦ ἠθικοῦ τούτου δικαίωματος κέκτηται καὶ δικαίωμα δογματικῆς ὑφῆς. Διότι 1) Δὲν εἶναι ὀργανισμὸς ἀνθρωπίνω, ἀλλὰ θεῖω Δικαίω συσταθεῖς· «Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν» (Ματθ. 16, 18). «Ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐστίν» (Ἐφ. 5,23). 2) Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἐγκαθίδρυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἡ μετατροπὴ δηλ. τῆς κοινωνίας τῶν ἀτελῶν ἠθικῶς ἀνθρώπων εἰς κοινωνίαν θεοσεβῶν, ἐναρέτων καὶ κατὰ συνέπειαν νομιμοφρόνων πολιτῶν. 3) Ὁ σκοπὸς αὐτῆς ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ φθαρτοῦ τούτου κόσμου, ἐκτεινόμενος εἰς τὴν πέραν τῆς ὕλης καὶ τοῦ χρόνου περίλαμπρον καὶ ἀτελεύτητον Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, καὶ 4) ἔχει ἴδιον πολίτευμα (Ἱεραρχία — Κοινωνικὸν Δίκαιον).

Ἄπαντα τὰ διαμνημονευθέντα πείθουσιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὀργανισμὸς θεανθρώπινος καὶ αὐτοτελής. Τὴν αὐτοτέλειαν αὐτῆς δρῶμεν ἀνάγλυφον ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς πορείᾳ. Ὑπὲρ τῆς ἰδιότητος ταύτης τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ ἡ πρὸ τοῦ χριστιανικοῦ Κράτους ὑπαρξίς αὐτῆς καὶ μάλιστα ἡ παρά τὴν θέλησιν τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ Κράτους ὑπόστασις της. Μαρτυρεῖ ἡ θαλερὰ ἀνάπτυξις καὶ ἡ αὐτοδύναμος ἀκμὴ καὶ καρποφορία αὐτῆς ἐν μέσῳ τοῦ παρ' αὐτῆς ἐκχριστιανισμένου Κράτους. Μαρτυρεῖ ἡ ἐπιβίωσις αὐτῆς μετὰ τὴν συνεπιεία βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ κατακτήσεων κατάλυσιν τοῦ Χριστιανικοῦ Κράτους. Αὐτὴ καὶ μόνη ἐν μέσῳ τοῦ Ἐθνικοῦ κατακλισμοῦ παρέμεινεν ὀρθία, ἐπροστάτευσεν ὡς ἀσφαλῆς κιβωτὸς τὸ δοῦλον Γένος, προπαρασκευάσασα ἐν τῇ μακράϊωνι νυκτὶ τῆς δουλείας τὴν ἀνατολὴν τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας.

Ἐφ' ὅσον τόσον πασιδῆλως θεμελιούται ἡ θεανθρώπινη ἰδιότης καὶ αὐτοτέλεια, δικαιούται ἡ Ἑλλ. Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ἀπολαύσῃ καὶ ἰδιαιτέρας νομικῆς μεταχειρίσεως καταχωρωμένης συνταγματικῶς, ἵνα μὴ ἔχῃ τὴν δυνατότητα οἱ χαλαρὰν χριστιανικὴν συνειδήσιν διαθέτοντες νὰ

παρακωλύωσι τούς θεόθεν τεταγμένους σκοπούς αὐτῆς καὶ ἵνα εὐκολώτερον ἐκπληροῖ τὸν προορισμὸν αὐτῆς. Παρίσταται ἀνάγκη ἀμετάθετος τῆς ὑπὲρ αὐτῆς συνταγματικῆς φροντίδος, καθ' ὅτι ἐμπειρίαὶ παλαιαὶ καὶ νεώτεραι παρέχουσι τὴν πληροφορίαν ὅτι σπανίως οἱ κρατοῦντες εὐνοϊκῶς διετέθησαν ὑπὲρ τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων αὐτῆς. Ὁμοίως, παράλληλοι ἐμπειρίαὶ διδάσκουσιν, ὅτι ὁσάκις ἐγένετό τι τὸ ὀρθὸν καὶ κανονικὸν ὑπὲρ αὐτῆς, τοῦτο ἔλαβε χώραν κατὰ τὰς περιόδους τῶν ἀνευ Βουλῆς νομοθετησῶν Ἐθνικῶν Κυβερνήσεων, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει ἐν τοῖς καιροῖς μας. Καὶ ἀντιθέτως, ὁσάκις ἐνομοθέτησαν κοινοβουλευτικαὶ Κυβερνήσεις, τὰ νομοθετήματα ἔφερον ἐκδηλον τὴν σφραγίδα τοῦ κοσμικοῦ φρονήματος καὶ τῆς ταπεινώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Μόνη κατὰ συνέπειαν ἐλπίς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν παρέχεται ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ποικιλοτρόπως ἀποδεικνύει τὸν ἰσχυρὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα.

Αἱ προτεινόμεναι τροποποιήσεις γίνονται ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ διατυπωθῇ μετὰ διαυγείας, σαφηνείας καὶ τετραγωνικῆς ἀκριβείας πᾶσα λέξις ἢ ὅρος ἢ φράσις ἢ ἐννοιολογικὴ ἔκφρασις, οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγηται πᾶσα οἰαδῆποτε καὶ ὀθενδῆποτε δυνατότης παρερμηνείας τοῦ ἐκφραζομένου νοήματος καὶ νὰ κατοχυροῦται ἡ ἀπρόσκοπτος ἐπιφελεία τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς χριστιανικῆς κοινότητος βίωσις καὶ δραστηριότης τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅπως ἰδιαζόντως παρὰ τοῦ Ὁρθοδόξου συνταγματικοῦ Νομοθέτου πρέπει νὰ τύχῃ προσοχῆς τὸ μέγα καὶ κοχλάζον πρόβλημα τοῦ προσηλυτισμοῦ, διότι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὀργιάζουσιν αἱ ἐτερόδοξοι προπαγάνδα καὶ ἰδίως ὁ χιλιασμός, ἡ πλέον ἀναρχικὴ, ἀντιχριστιανικὴ, ἀντεθνικὴ καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἀντιθρησκευτικὴ αἵρεσις. Ἐκ τῆς μελέτης τῶν προπαγανδιστικῶν κειμένων του προκύπτει σαφῶς ὅτι ὑπηρετεῖ ἀντεθνικούς καὶ ἀντιθρησκευτικούς σκοπούς. Καταρτίζει πολίτας, μὲ ψυχολογίαν σαφῶς ἀντεθνικὴν καὶ ἀντικρατικὴν ἐφ' ὅσον κατορθώνει νὰ τοὺς κάμῃ νὰ περιφρονοῦν τὰ ἐθνικὰ σύμβολα, τὴν σημαίαν, νὰ ἀπεχθάνωνται τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Κράτους, νὰ ἀπολαμβάνουν μὲν τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἐλευθέρου Κράτους, νὰ ἀρνοῦνται ὁμως νὰ τὸ προστατεύσουν ἐνόπλιως ἐν ὥρᾳ ἐθνικοῦ κινδύνου καὶ γενικώτερον αἱ αἰρέσεις συνιστῶσιν ἐθνικὸν κίνδυνον, διότι διὰ τῶν περιοδικῶν, τῶν βιβλίων καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐντύπων τῶν ἐκθειάζουσιν ἀλλοφύλους καὶ ἀλλοεθνεῖς θρησκευτικὰς προσωπικότητας, ἐξαλείφουσαι ἐκ τῶν συνειδήσεων τὴν Ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν, ἀγνοοῦσαι εἰς βαθμιαῖον ἀλλὰ ἀσφαλῆ ἀφελθνησμὸν καὶ διαπλάσσουν οὕτω τύπους γραικύλων πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης οὐδεμίαν ἄλλην σχέσιν ἔχόντων μὲ τὸν Ἑλληνισμόν.

Αἱ προτεινόμεναι τροποποιήσεις ἔχουσιν οὕτως:

1.— Εἰς τὸ ἄρθρον 1 πρώτη παράγραφος προτείνεται ἡ διατύπωσις: «...καὶ πᾶσα ἄλλη ἔμμεσος ἢ ἄμεσος ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀπαγορεύεται». Προστίθενται αἱ λέξεις: «ἔμμεσος ἢ ἄμεσος» πρὸς ἀρτιωτέραν συνταγματικὴν προστασίαν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

2.— Ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ ὑπ' ἀριθμ. 1 ἄρθρ. δευτέρα παράγραφος προτείνεται ἡ διαγραφή τῶν λέξεων: «περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν» 1) διότι εἶναι διάκρισις νομικῶς ἀδόκιμος. Κατὰ τὸ Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχουσι Κανόνες δογματικοί. Οἱ τὸ δόγμα διαλαμβάνοντες καὶ περιθρικοῦντες ὀρισμοὶ δὲν ὀνομάζονται κανόνες, ἀλλὰ «Ὅροι» (Δογματικὴ Χρ. Ἀνδρούσου). 2) Διότι ἐὰν ὑπάρχουσι Κανόνες τινεῖς ἔχοντες χροιάν δογματικὴν, δὲν ἀποβλέπουσι κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν διατύπωσιν δόγματός τινος, ἀλλὰ εἰς τὴν ρύθμισιν δογματικῶν ζητημάτων ἀναφυσόμενων εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ σχέσιν ἔχόντων μὲ τὴν ἐμπρέπουσαν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πιστῶν ἐναντι τῶν αἰρετικῶν, λαμβάνουν καὶ αὐτοὶ συνεπῶς χαρακτηριστικὴν διοικητικὴν. (Αγ. Απ. ΜΕ' ΜΑ' ΜΖ' ΜΘ' Ν' — Α' Οἰκουμενικῆς Ε' Η' — Ἐκτῆς Οἰκουμενικῆς Ε'). 3) Διότι οἱ λεγόμενοι καταχρηστικῶς καὶ ἀδόκιμος δογματικοὶ Κανόνες εἶναι 50 ἐναντι 850 διοικητικῆς φύσεως κανόνων. 4) Διότι ἡ πληθὺς αὐτῆ τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων, οἵτινες ἔχουσι θεμελιώδη σημασίαν διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καταλείπονται ἐκθετοὶ καὶ ὑποκείμενοι εἰς αὐτογνώμονα τροποποίησιν ὑπὸ τοῦ Κοσμικοῦ Νομοθέτου παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν διδασκάλων τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου διδασκόμενα (Οἱ ἱεροὶ Κανόνες Ἀμ. Ἀλιβιζάτου ἐκδ. Β' σελ. 21. — Ἀν. Χριστοφιλοπούλου, Ἐκκλ. Δίκαιον τεῦχος Α' σελίς 105), καθ' ἃ μόνον ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς (Σύνοδοι) δύναται νὰ τροποποιήσῃ ἢ νὰ καταργήσῃ μὴ θεμελιώδεις κανόνες.

3.— Ἐν τῇ αὐτῇ παραγράφῳ εἰς κυρίαν πρότασιν διετυπώθησαν ὀρισμέναι διατάξεις διὰ νὰ προσδοθῇ αὐταῖς περισσότερα ἐνάργεια καὶ ἐμφασις. Π.χ. «τηρεῖ ἀπαρασαλεύτως.....». «Εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως.....». Καὶ ἀπεφεύχθη οὕτως ἡ χρῆσις μετοχῶν, αἵτινες καθιστῶσι τὸν λόγον πλάγιον καὶ ἐξησθημένον.

4.— Προσετέθη ἡ διάταξις: «Ἀποφασίζει ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν Νόμων αὐτοτελῶς τὰ κατ' αὐτήν». Τοῦτο ἐγένετο, ἵνα στερεώτερον καὶ ἐναργέστερον συνταγματικῶς καταστή τὸ αὐτοτελές αὐτῆς.

5.— Προτείνεται ὅπως εἰς τὴν τετάρτην παράγραφον ἀντὶ τῆς ἀπλῆς «γνωμοδοτήσεως» περιληφθῇ ἡ διατύπωσις «μετὰ αἴτησιν τῆς Ἐκκλησίας». 1) Διότι τοῦτο ἐναρμονίζεται περισσότερο καὶ σώζει τὴν ἠθικὴν, δογματικὴν καὶ ἱστορικὴν αὐτοτέλειαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ 2) διότι δὲν

είναι άσυμβίβαστον με τὸ πνεῦμα τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, δεδομένου ὅτι παραπλησία ἔκφρασις περιελήφθη ἐν τῷ ἄρθρ. 15 παραγρ. 4 προκειμένου περὶ τῆς κατοχυρώσεως τῆς Πανεπιστημιακῆς αὐτοτελείας «Μετὰ σύμφωνον γνώμην».

6.— Ὅμοίως ἐν τῇ ὡς ἄνω διατάξει ἀντὶ τῆς ἐκφράσεως: «τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου» ἐτέθη ἡ λέξις: «τῆς Ἐκκλησίας», καθ' ὅτι ὁ ὅρος «Ἐκκλησία» εἶναι εὐρύτερος πέραν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, συμπεριλαμβάνων καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας καὶ οὕτω ἡ διάταξις καθίσταται περισσότερον σύμφωνος μετὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. (Ὅρα Ε' Καν. πρώτης Οἴκουμ. Συνόδου — ΙΘ' Καν. ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, Η' Καν. Ἐκτῆς ἐν Τρούλλῳ).

7.— Προτείνεται νὰ διαληφθῇ μετὰ τὸ 1 ἄρθρον περὶ θρησκείας ἐρμηνευτικὴ δήλωσις ἐν σχέσει μετὰ τὸν προσηλυτισμὸν, καθ' ὅτι αἱ ἑτεροδόξοι προπαγάνδαι ἐκμεταλλεῖσθαι τὴν πτωχείαν, τὴν ἀσθένειαν, τὴν δίψαν μαθήσεως καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἀγνοίαν, κάμνουν θραύσιν εἰς βᾶρος τοῦ ποιμνίου τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. Εἴπομεν προγενεστέρως πόσον ἐθνικῶς ἐπιζήμιος εἶναι ἡ ἐλευθέρα δρᾶσις τῶν αἱρέσεων καὶ πόσον ἐπιτακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη νομικῆς ἐπικουρίας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα δυνηθῇ καὶ ἀναχαιτίσῃ τὰς ἀγέλας τῶν βαρυντάτων λύκων τῶν κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου ποιμνῆς ἐπιπιπτότων. Πανταχοῦ οἱ αἰρετικοὶ ἰδρῶν εὐκτηρίου οἴκου, Σχολεῖα, αἰθούσας, τυπογραφεῖα καὶ ὑποσκάπτουσιν τὸ Ἑλληνορθόδοξον φρόνημα. Ἀλλοίμονον ἂν δὲν ληφθῇ μέριμνα συνταγματικὴ.

8.— Ἀπὸ τὸ ἄρθρον 2 παράγρ. δευτέρα ἀφῆρθησαν αἱ λέξεις «κατὰ τὸ δόγμα» καὶ προσετέθησαν αἱ λέξεις «τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν». Τοῦτο ἐγένετο 1) διότι ἔχει δημιουργηθῆ σχετικὴ νομικὴ θεωρία περὶ τὴν ἀκριβῆ ἔννοιαν τοῦ ὅρου «γνωστὴ θρησκεία», ταυτιζομένη μετὰ τὸν ὅρον «ἀνεγνωρισμένη θρησκεία», καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἐννοεῖται ὁ χιλιασμὸς ὡς μὴ ἀνεγνωρισμένη θρησκεία καὶ 2) διότι δεόν νὰ διασαφηνισθῇ, ὅτι ἡ παρεχόμενη συνταγματικῶς ἐλευθερία δὲν ἐκτείνεται πέραν τοῦ δικαιώματος λατρείας τῶν ἀνηκόντων τῇ ξένῃ θρησκείᾳ μελῶν.

9.— Εἰς τὴν αὐτὴν παράγραφον προσετέθησαν αἱ λέξεις «ὑπὸ τὸ κράτος..... τῶν νόμων», διὰ νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι αἱ ἑτεροδόξοι θρησκείαι δὲν ἔχουν μόνον δικαίωμα νομικῆς προστασίας, ἀλλὰ καὶ καθῆκον σεβασμοῦ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας καὶ εἰδικῶς τῶν Νόμων ἐκείνων τῶν προστατευόντων τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν.

10.— Προσετέθη εἰς τὸ ἄρθρ. 2 καὶ μετὰ τὴν παράγραφον 5 διάταξις παρακλύουσα τὸν διορισμὸν ἑτεροδόξου εἰς τὰ Δημόσια Σχολεῖα τῆς Στοιχειώδους καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἔξαιρουμένων τῶν διὰ τοὺς ἑτεροδόξους ἢ ἀλλοθρήσκους συνιστωμένων ἀμοτέρων τῶν τύπων Σχολείων. Εἶναι μέτρον στοιχειώδους προνοίας πρὸς πρόλη-

ψιν διεισδύσεως τῶν αἰρετικῶν μισμάτων. Τοῦτο δὲν εἶναι αὐθαίρετον. Συμφωνεῖ μετὰ ἐκπεφρασμένην γνώμην τοῦ Σ.Ε. (Ἄπ. Συμβ. Ἐπ. 1417/1949 — Ἀρχ. Ἐκκλ. καὶ Κανον. Δικ. τόμ. 5, 1950).

11.— Εἰς τὸ ἄρθρον 11 τετάρτη παραγρ. καὶ ὡς συνέχεια τῶν διατάξεων: «α) Ἐνεκα προσβολῆς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας» προσετέθη ἡ φράσις «καὶ εἰδικώτερον τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως».

Ἡ προσθήκη 1) ἐναρμονίζεται πλήρως πρὸς τὰ περὶ προσηλυτισμοῦ λεγόμενα καὶ 2) ἀποσαφηνίζει καλύτερον τὸ πνεῦμα τοῦ συνταγματικοῦ Νομοθέτου, ἐφ' ὅσον ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος καὶ τὰ δόγματα καὶ τὸ κύρος αὐτῆς ἔχει ἐν νῷ νὰ περιθριγκῶσθαι.

Ἐχομεν διὰ βεβαίας τῆς ἐλπίδος, ὅτι θὰ τύχωσιν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς αἱ προτάσεις ἡμῶν, δεδομένου ὅτι οὕτω καὶ μόνον ἀποκτᾶ ἀντικειμενικὸν καὶ ἄσειστον στήριγμα, ὡς καὶ οὐσιαστικὸν περιεχόμενον ὁ ὅρος «Ἐπικρατοῦσα θρησκεία».

Β'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 4170 Ἀθήνησι, 27 Ἰουνίου 1968
Διεκπ. 1535

Πρὸς

τὴν Ἐπιτροπὴν Συντάγματος
Ζαλοκώστα 3

Ἐνταῦθα (Τ.Τ. 134)

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἐπ' ἀριθ. 3972/1465/20 — 6 — 68 ἐγγράφου ἡμῶν, δι' οὗ ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ τῶν ἐπενεκτέων ἐπὶ τῶν ἄρθρων 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν, Συνοδικῆ ἀποφάσει, διαπέμπομεν ὑμῖν, συνημμένως ὡδε, «Σχέδιον διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου Ιου τοῦ Σχεδίου Συντάγματος», ἐγκριθὲν ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 25 Ἰαννουαρίου μηνὸς Ἰουνίου, ὡς ἀνταποκρινόμενον πληρέστερον πρὸς τὸν ὑπὸ ἐμδοσιν νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον παρακαλοῦμεν ὅπως λάβητε ἐπ' ὄψιν κατὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Μητρώλια καταρτισθέντος Σχεδίου Συντάγματος.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱεράρχης, Πρόεδρος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδροντίας Λαμασκηνός
- † Ὁ Ἐάνθης Ἀρτῶνιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτείχων καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τῆνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αριθ. Πρωτ. 4172 'Αθήνησι τῆ 27 — 6 — 1968
Διεκπ. 1537

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1533

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιερόδοξας
τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

'Η 'Ιερά Σύνοδος, ἐν τῷ ἀνοστάκτῳ Αὐτῆς ἐνδιαφέροντι πρὸς περιφρούρησιν καὶ κατοχύρωσιν τῶν κανονικῶν δικαίων τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης 'Εκκλησίας, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ διαδικασία ἀναθεωρήσεως τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος οὐκ ἐπέωσατο ἐ-

νεργοῦσα τὰ κατ' Αὐτὴν, ἵνα ἐν τῷ νέῳ Συντάγματι γίνωσιν ἀποδεκταὶ αἱ ἀπόψεις τῆς 'Εκκλησίας, ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῶν ἀρθρῶν ἐκείνων τοῦ Συντάγματος, ἅτινα ἀμεσον ἔχουσι πρὸς Αὐτὴν σχέσηιν.

Καὶ τῶν μὲν πρώτων ἐνεργειῶν Αὐτῆς παρὰ τῆ ὑπὸ τὸν ἐντιμολογιώτατον κ. Χ. Μητρελίαν 'Επιτροπῇ 'Αναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἐλάβετε ἤδη γνώσιν ἐκ τῆς γενομένης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 10 τῆς 15 — 5 — 68 φύλλῳ τοῦ 'Επισήμου Δελτίου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τὸν ἐπίτιτλον «'Επίσημα ἔγγραφα τῆς 'Ιεράς Συνόδου». Πρὸς ἐνημέρωσιν δὲ 'Υμῶν ἐπὶ τῶν μετέπειτα ἐνεργειῶν Αὐτῆς, ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἐγνω διαπέμψαι 'Υμῶν, περικλειστικῶς ὡδε 1) τὰς πρὸς τὴν 'Επιτροπὴν Συντάγματος καὶ τὸν 'Εξοχώτατον ἐπὶ τῆς 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων 'Υπουργὸν γενομένης τῆ 20ῆς λήγοντος μηνὸς 'Ιουνίου εἰσηγήσεις Αὐτῆς, ἧτοι α) Προτάσεις πρὸς τελικὴν διατύπω-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αριθ. Πρωτ. 4171 'Αθήνησι, 27 'Ιουνίου 1968
Διεκπ. 1536

Πρὸς τὸν 'Εξοχώτατον Κύριον
Θεοφύλακτον Παπακωνσταντίνου,
'Υπουργὸν ἐπὶ τῆς 'Εθνικῆς
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων

'Ενταῦθα

'Εξοχώτατε κ. 'Υπουργέ,

'Εν συνεχείᾳ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3973/1466/20 — 6 — 68 ἐγγράφου ἡμῶν πρὸς τὴν 'Υμετέραν 'Εξοχότητα, δὲ οὐ ἐξαιτούμεθα τὴν συμπαράστασιν Αὐτῆς, ἵνα εἰσακουσθῆ ἡ φωνὴ τῆς 'Εκκλησίας, ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῶν ἀρθρῶν 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, Συνοδικῇ ἀποφάσει, διαπέμψομεν Αὐτῇ ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4170/1535/27 — 6 — 68 νεωτέρου ἡμῶν ἐγγράφου πρὸς τὴν 'Επιτροπὴν Συντάγματος, μετὰ τοῦ αὐτῷ προσηρητημένου «Σχεδίου διατυπώσεως τοῦ ἀρθροῦ 1ου τοῦ Σχεδίου Συντάγματος», παρακαλοῦντες καὶ αἰθίς διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πολυτίμου συμπαραστάσεως τῆς 'Υμετέρας 'Εξοχότητος ἐπὶ τοῦ μεγάλως ἀπασχολοῦντος τὴν ἀγίαν ἡμῶν 'Εκκλησίαν σοβαροῦ τούτου θέματος.

'Επὶ τούτοις ἐπευλογοῦντες τὴν 'Υμετέραν 'Εξοχότητα, διατελοῦμεν μετὰ διαπύρων εὐχῶν.

† 'Ο 'Αθηναῖν 'Ιερόννος, Πρόεδρος

'Ο 'Αρχιεραρχίαματεὺν
'Αρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

"Άρθρον 1ον

'Η ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν 'Ελλάδι εἶναι ἡ τῆς 'Ανατολικῆς 'Ορθοδόξου τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας. 'Ο προσηλυτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀπαγορεύεται.

'Η 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος, Κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν 'Ιησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε δογματικούς ὅρους καὶ τοὺς ἱερούς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος καὶ αὐτοδιοίκητος ἐν τῷ Κράτει θεῖος ὀργανισμὸς ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐξουσίας τὰ κυριαρχικὰ σὺ τῆς δικαιοῦματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς 'Ιεράς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας...

Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου, ἀναγομένη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν ἀνευσυμφώνου γνώμης τῆς 'Ιεράς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος.

σιν τῶν ἄρθρων 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος καὶ β) Εἰσηγητικὴν Ἐκθεσιν ἐπὶ τῶν ἄρθρων 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, ἐν αἷς διατυπῶνται ἡ ἐπίσημος γνώμη Αὐτῆς περὶ τῶν ἐπινεκτέων ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων ἄρθρων τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν, πρὸς πλεον περιεκτικὴν, σαφῆ καὶ ἀκριβῆ διατύπωσιν τούτων, καὶ 2) τὸ κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 25ης λήγοντος μηνὸς Ἰουνίου ἐγκριθὲν «Σχέδιον διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου Ιου τοῦ Σχεδίου Συντάγματος», ὅπερ καὶ διεβίβασε τῇ Ἐπιτροπῇ Συντάγματος καὶ τῷ Ἐξοχωτάτῳ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργῷ.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τίνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεῖον
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

B'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 4168 Ἀθήνησι τῇ 27 Ἰουνίου 1968
Διεκπ. 1538

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1534

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Κατὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας θεσμοὺς ἀπαγορεύεται τοῖς Κληρικοῖς καὶ Μοναχοῖς ἢ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἀναδοχὴ καὶ ἢ παράστασις αὐτῶν ὡς παρανόμων ἐν γάμοις. Ἡδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1842, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 11148/454/28—11—1842 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου (Σ. Γιαννοπούλου, Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, σ. 656—657), ἠπειλήθησαν αὐστηραί ποιναὶ τοῖς παραβάταις τῆς κανονικῆς ταύτης ἀπαγορεύσεως.

Μετὰ λύπης ὁμως παρατηρεῖ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ὅτι καὶ σήμερον ἐτι ἐνιοι Κληρικοὶ καὶ Μοναχοί, ἐξ ἀγνοίας προφανῶς τῆς κανονικῆς ταύτης ἀπαγορεύσεως, παρίστανται ὑπὸ ιδιότητα ἀναδόχου εἰς μυστήριον βαπτίσματος ἢ παρανόμου εἰς μυστήριον γάμου. Μάλιστα δὲ ἐπ' ἐσχάτων καθηρέθησαν δύο κληρικοί, οἵτινες ἐκ τῆς συχνῆς φοιτήσεως εἰς τοὺς οἴκους τῶν μεθ' ὧν συνεδέθησαν διὰ τῶν ὡς ἄνω σχέσεων προσώπων καταλίθησαν εἰς πλημμελήματα ἠθικὰ μετ' αὐτῶν ἢ οἰκείων τῶν.

Διὰ ταῦτα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐπιθυμοῦσα ὅπως τοῦ λοιποῦ μὴ πορουσιασθῶσι τοιαῦται λυπηραὶ καταστάσεις, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἵνα παρακαλέσῃ Ὑμᾶς ὅπως καταστήσητε γνωστὴν τὴν τοιαύτην κανονικὴν ἀπαγόρευσιν τοῖς ὑφ' Ὑμᾶς Κληρικοῖς τε καὶ Μοναχοῖς, ἐπιστῶντες ἅμα τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν αὐστηρῶν κυρώσεων, ὡς συνεπάγεται ἡ παράβασις τῆς τοιαύτης κανονικῆς ἀπαγορεύσεως.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τίνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεῖον
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Γ'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 4169 Ἀθήνησι τῇ 27 Ἰουνίου 1968
Διεκπ. 1539

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1535

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, προκειμένου νὰ προέλθῃ εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς πληρώσεως τῶν ὑφισταμένων κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην, ὅπως κατέχη ἐπακριβῆ στοιχεῖα περὶ τῶν ἐφιερμένων, ἵνα εἰσεέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐγγάμου ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ ἐχόντων τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ προσόντα, κωλυμένων δέ, τὸ γε νῦν ἔχον, ἵνα ἐκπληρώσωσι τὴν τοιαύτην ἱερὰν αὐτῶν ἐπιθυμίαν, λόγῳ τῆς μὴ πληρώσεως καὶ τῶν προϋποθέσεων, τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων νόμων τασσομένων, περὶ τῶν τυπικῶν μορφωτικῶν προσόντων.

Ὅθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρακαλεῖ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, ὅπως, τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς 10ης προσεχοῦς μηνὸς Ἰουλίου, γνωρίσωσιν Αὐτῇ, ἐν ἰδιαίτερῳ καταστάσει, τὰ κάτωθι στοιχεῖα περὶ τῶν ὡς ἄνω προσώπων; α) Ὀνοματεπώνυμον, β) Ἡλικίαν, γ) Γραμματικὰς γνώσεις, δ) Τόπον καταγωγῆς, ε) Τόπον παρουσίας διαμονῆς τῶν, στ) Ἐφημεριακὴν θέσιν, δι' ἣν προορίζεται, ζ) Ὡς ἔγιστα ἀπόστασιν αὐτῆς εἰς χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τῶν καὶ τῆς τωρινῆς διαμονῆς τῶν, η) Πρόσωπα, τὰ ὅποια ἔχον ἤδη παράσχει ἢ δύνανται νὰ παράσχουν περὶ αὐτῶν πληροφορίας

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ ΔΩΡΟΘΕΟΝ

Κατόπιν μακρᾶς καὶ πλήρους εὐχύμων καρπῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ποιμαντικῆς διακονίας ἐν τῷ Ἀμπελωνί τοῦ Κυρίου, ὁ πολὺς καὶ σεβάσμιος Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεος ἀπεφάσισεν, ὅπως πρὸ τῆς καταλήψεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας ἀποσυρθῆ τῆς ἐνεργοῦ ποιμαντορίας, παραιτούμενος οἰκειοθελῶς λόγῳ γῆρατος τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου, τὸν ὁποῖον κατέχει ἐπαξίως ἐπὶ 28 συναπτά ἔτη.

Ὁ σεβάσμιος Ἱεράρχης ἀνήγγειλε τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασίν του ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 25 Ἰουνίου 1968. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐδέχθη μετὰ πολλῆς συγκινήσεως, κατανοήσεως καὶ ἀγάπης τὸν Ἅγιον Λευκάδος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Μακαριώτατε,
Ἅγιοι ἀδελφοὶ Συνοδικοί,

Ἡ παραμονή μου εἰς τὴν παράπλευρον αἴθουσαν μοι ἔφερον εἰς τὴν μνήμην τὴν 26ην Σεπτεμβρίου 1940, ὅτε εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν ἀνέμενον κληθεὶς τότε ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα τελέσω τὸ Μικρὸν ἐνώπιον αὐτῆς Μήνυμα ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ μου ὡς Μητροπο-

λίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης. Τώρα ὁμως, μετὰ παρέλευσιν 28 ἐτῶν, ἔρχομαι νὰ δώσω ἐγὼ εἰς Ὑμᾶς Μήνυμα, ἐπιθυμῶν ὅπως Σᾶς εὐχαριστήσω ἀπὸ βάθους καρδίας, διότι εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ δεχθῆτε ἐπισήμως καὶ νὰ ἀκούσητε, διὰ στόματός μου, τὴν ἀπόφασίν μου, ὅπως παραιτηθῶ ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ μου θρόνου λόγῳ γῆρατος».

Μετὰ ταῦτα ὁ πολὺς Ἱεράρχης ἀνέγνωσεν ἐν πολλῇ συγκινήσει τὸ κείμενον τῆς παραιτήσεώς του, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑπεται :

«ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰουνίου 1968

Πρὸς

τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Μακαριώτατε Ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Σύνοδοι,

Ὅτε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἢ τότε Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέστειλεν εἰς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τὸ καταρτισθὲν ὑπ'

καὶ θ) Οἰκογενειακῆν τῶν καταστάσεων (ἀριθμὸς τέκνων καὶ ἡλικία τῶν εἰ δυνατὸν καὶ ἀριθμὸς προστατευομένων μελῶν).

- † Ὁ Ἀθηναῖν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Ἐάνθης Ἀρτῶνιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτεῖχον καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τίνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Δ'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 4407 Ἀθήνησι τῇ 6ῃ Ἰουλίου 1968
Διεκπ. 1640

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1540

Πρὸς

τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Συμφώνως τῷ ἀρθρῳ 3, παράγρ. 3, τοῦ ἀπὸ 16/

17 Δεκ. 1959 Βασ. Διατάγματος «περὶ συνθέσεως, συγκλήσεως, λειτουργίας καὶ ἀρμοδιότητος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας κλπ», καὶ κατόπιν τῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀπαντήσεων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3064/1093 Ἐγκ. 1524/15 — 5 — 1968 Ἐγκυκλίου αὐτῆς περὶ καταρτισμοῦ τοῦ πίνακος τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς συγκαλουμένης εἰς τακτικὴν σύνοδον τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἢ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσμένως γνωρίζει ὑμῖν τὰ κάτωθι:

1) Ὁ ὀριστικὸς πίναξ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως περιλαμβάνει, ὡς μόνον θέμα, τὴν μελέτην τοῦ σχεδίου Νόμου «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἅτε ἐν τούτῳ περιεχομένον καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν προταθέντων ἐπὶ μέρους θεμάτων, καὶ 2) τὴν ἐπὶ τοῦ πρόσθεν θέματος εἰσήγησιν ποιήσητε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναίων καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερόνυμος.

- † Ὁ Ἀθηναῖν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Αὐτῆς Σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου, ἵνα γνωματεύσωσιν ἐπ' αὐτοῦ, ἔγραφα ἀπαντητικῶς, ὅτι ἔδει νὰ θεσπισθῆ καὶ τὸ ὄριον ἡλικίας διὰ τὴν ἔξοδον τῶν Μητροπολιτῶν ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας.

Ὡς τοιοῦτον δὲ προέτεινα τὸ ὀγδοηχοστὸν ἔτος, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ Ψαλμοῦδῶ: «Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἐβδομηζόντα ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυναστείας, ὀγδοηζόντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος» (Ψαλ. πθ', 10). Ἦδη ἐλέει Κυρίου ἡ ταπεινότης μου ἔχει εἰσέλθει ἡθὺς εἰς τὸ ὀγδοηχοστὸν ἔτος, καὶ ὀλίγον βραδύτερον θὰ καταληφθῶ ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας, ὅπερ πλεόν εἶναι τεθεσπισμένον. Νομίζω ὅτι οὐδὲν ἔχω νὰ κερδήσω ἀναμένων τὴν ἐξάντλησιν καὶ τοῦ τελευταίου λεπτοῦ τῆς προθεσμίας. Ἡ περαιτέρω ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ἐπισκόπου ταύτης τῆς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης παραμονή μου, γέροντος ὄντος καὶ ἀσθενοῦς, θὰ ἀξήγη ἀπλῶς τὰς εὐθύναις μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τοῦ δικαίου Θεοῦ.

Αἱ δυνάμεις μου δὲν μὲ βοηθοῦσι πλέον, ἵνα ποιμάνω τὸν ἐμπιστευθέντα μοι λαόν. Ἀναφωνῶ κἀγὼ μετὰ τοῦ θείου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ὅστις ἐν σημαντικῶς μικροτέρῃ ἡλικίᾳ εἶπε: «Κέκμηκα, κέκμηκα!». Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἀπαλλαγῶ τοῦ δυσβαστάκτου διὰ γηραλέους καὶ ἀσθενεῖς ὄμους φορτίου τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ νὰ ἐφησυχάσω, συστρεφόμενος ἐμὰντῶ καὶ τῷ Κυρίῳ μου, ἵνα ἐτοιμασθῶ καταλλήλως πρὸς ἀπάντησιν Αὐτοῦ. Εὐγνωμονῶ ἀπὸ βάθους ψυχῆς τὸν Ἅγιον Θεὸν δι' ὅσα ἡ ἄφατος Αὐτοῦ φιλανθρωπία ὠκονόμησε περὶ ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ οὐχὶ ἄξιον καὶ δέομαι Αὐτοῦ, ὅπως μὴ μνησθῆ τῶν παραλείψεων καὶ ἀτελειῶν καὶ σφαλμάτων μου ἐν τῇ ποιμαντορικῇ μου διακονίᾳ. Ὅλωις ἰδιαιτέως εὐχαριστῶ Αὐτῶ, ὅτι ἠξίωσέ με, ἵνα ἴδω εἰς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου μου τὴν ἀνατολήν ἐλπιδοφόρου ἀγῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Δακρύνοντες ἐκ χαρᾶς εἶδον οἱ πρεσβυτικοὶ ὀφθαλμοὶ μου τὴν ἐπ' ἐσχάτων σωτήριον ἐπίσπερην τοῦ Κυρίου καὶ τὴν θαυμαστὴν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιᾶς Αὐτοῦ.

Δέξασθε λοιπόν, Ἀδελφοὶ Ἱερότατοι, τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης, παραίτησίν μου, ἐπιβαλλομένην ἕνεκα γήρατος καὶ σωματικῶν ἀσθενειῶν, καὶ ἐπιτρέφατέ μοι ὅπως, ἀπηλλαγμένος τοῦ βάρους τῶν εὐθύνων, παραμείνω πλησίον τοῦ ποιμνίου μου, ὅπερ ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ περιέπου ἔτη ἐποίησα, ὅπερ ὀλοφύχως ἠγάπησα καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε διανοήθην νὰ ἀποχωρισθῶ καὶ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐπιθυμῶ νὰ ζήσω ἕως τῆς ὑστάτης μου πνοῆς. Πεπειθὼς δὲ ἐπὶ τὴν ἄπειρον τοῦ Κυρίου ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν ἀποδεδειγμένην περιόρισαν ὑμῶν βασιζόμενος, ἔχω τὴν βεβαιότητα, ὅτι ὁ λαὸς τῆς Μητροπόλεως μου θὰ παραδοθῆ εἰς Ἐπίσκοπον πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος Ἁγίου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ συμποίμενες τῆς Ἱερᾶς Ποίμνης τοῦ Ἰησοῦ, χαίρετε καὶ ἐνδυναμοῦσθε. Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος τῆς Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ἀποχωρεῖ. Δὲν θὰ παραστῆ πλέον εἰς τὰς συνελεύσεις τῆς Ἱεραρχίας. Δὲν θὰ καταλάβῃ θέσιν Συνοδικοῦ Συνέδρου ἢ Ἐκκλησιαστι-

κοῦ Δικαστοῦ. Δὲν θὰ συμμετάσχῃ ἐνεργῶς εἰς ἄλλους ἀγῶνας ὑπὲρ περαιτέρω ἀνορθώσεως τῶν παρ' ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ζῶν ἐν γαλήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ θὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν προετοιμασίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐν ὄψει τῆς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀναχωρήσεως.

Ἀδελφοὶ μου τιμιότατοι, παρακαλῶ Ὑμᾶς, ὅπως καὶ ἐν ὄσῳ ζῶ καὶ ὅταν ἀπέλθω ἐκ τῆς ματαιωπαρηγύρεως τοῦ παρόντος βίου, μνημονεύητε ἐν ταῖς προσευχαῖς Ὑμῶν τοῦ ταπεινοῦ Ἐπισκόπου Δωροθέου, ἵνα εὖρος ἔλεος ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ὁ δὲ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς τοῦ ἀπέριον ἔλεους ἀξιώσαι ἡμᾶς, ὅπως κατὰ τὸν ἀτελεύτητον αἰῶνα τῆς ἀνεσπέρου Βασιλείας Αὐτοῦ συναρτηθῶμεν ἀσπάρτες κλάω τοῦ ἐπουρανίου θυσιαστηρίου, ἐν ᾧ κεῖται ὁ Ἄμωδός ὁ ὑπὲρ ἡμῶν Ἐσφαγμένος ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἀμήν.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ Ἀυτρωτῆ ἀδελφός

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δωρόθεος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἀνωτέρου συγκινητικωτάτης παραίτησεως, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος προσεφώνησε τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεον, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Πολυσέβαστε καὶ πολυφύλητε ἐν Χριστῶ ἀδελφέ, Ἅγιε Λευκάδος κ. Δωρόθεε,

Δὲν ἀπόκειται εἰς ἐμὲ νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον οὔτε τὴν προσωπικότητά σας οὔτε τὸ ἔργον σας. Εἶναι πασίγνωστα τόσον εἰς αὐτὴν, ὅσον καὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον. Ἦδη προτοῦ ἢ Ἐκκλησία σας καλέσῃ νὰ ἀποδεχθῆτε τὸν βαρὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ζυγὸν ἢ το εδούτατα γνωστὴ τόσον ἢ ταπεινοφροσύνη σας καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ βίου σας, ὅσον καὶ ἡ ἀκατάβλητος ἀποστολικὴ δραστηριότης σας. Ὁ πατὴρ Δωρόθεος Πολαρινὸς ἦτο τότε σύμβολον ἀγνότητος καὶ ἐργατικότητος εἰς τὸν Ἀμπελόνα τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀδόκητος διὰ σᾶς κλησίς σας εἰς τὴν Ἀρχιερατείαν σᾶς εἶρεν ἀφωσιωμένον εἰς τὸ κηρυκτικὸν ἔργον σας καὶ ἐκεῖθεν διὰ χειρὸς τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου σᾶς ἀφήρπασε, διὰ νὰ σᾶς οἴψῃ εἰς τὸ σκάμμα νέων ἀγῶνων, μεγαλυτέρων θυσιῶν καὶ εὐθύνων βαρυτέρων. Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Λευκάδος εἶρεν οὕτω τὸν ποιμένα της τὸν καλὸν καὶ ἀνιδιοτελεῆ, τὸν μοχθοῦντα καὶ τιθέντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἡ Ἱεραρχία καὶ αἱ ἄλλαι ὑπεύθυνοι ἀρχιερατικαὶ λειτουργικαὶ ἀπέκτησαν ἕνα σθεναρὸν καὶ ἀπτόητον ἀγωνιστὴν, ἐπερασπιστὴν τοῦ δικαίου, τοῦ ὀρθοῦ, τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ θείου καὶ οὐρανίου ἐν μιᾷ λέξει: τὸν ἀθλητὴν τοῦ Κυρίου. Ἦδη, κατάφορος καρπῶν καὶ καλῶν ἔργων, ἀφοῦ καὶ εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν σκοπιᾶν διηκονήσατε σχεδὸν ἐπὶ τριακονταετίαν, ἔρχεσθε ἀθροιστικῶς, νὰ καταθέσητε τὸ φορτίον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀλλοθῆτος, κἀθιδρος δὲ καὶ ἀσθμαίνων ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ δυσβάτου ὁδοῦ νὸ τῶ ἐπαυλαβήτε μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὴν πίστιν τετήρηκα»

(Β' Τιμ. δ', 7). Τὸ γνωρίζομεν ὅλοι δὲν προχωρεῖτε ἢ παροικιῶδης ταπεινοφροσύνης σας σὰς ἐμποδίζει νὰ συμπληρώσετε τὴν παύλειον ρῆσιν. Ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτό, εἶναι ἕνας ἐπὶ πλέον λόγος, διὰ νὰ τὸ συμπληρώσωμεν ὅχι ἡμεῖς προσωπικῶς, ὅχι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μόνον, οὐδὲ κἀν μόνῃ ἢ λαχοῦσα ὑμῖν ἐπαρχία, ἀλλ' «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» σύμπασα ἡ Ἐκκλησία «λοιπὸν ἀπόκειται σοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει σοι ὁ Κύριος (δὲ ὃν τόσον πιστῶς καὶ ἀκαμάτως εἰργάσθης) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὐ μόνον δὲ σοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς (μετὰ σοῦ) ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ» (Β' Τιμ. δ', 8).

Ἡ Ἐκκλησία ὁμοῦς, τό γε νῦν, ἀνταμείβουσα τοὺς ἀτρήτους σου κόπους καὶ τιμῶσα τὴν πρόθεσί σου, ἵνα καὶ διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἀποχωρήσεώς σου διακονήσης πάλιν αὐτῇ, ἀπονέμει σοι ὁμοφώνῳ συνοδικῇ ἀποφάσει διὰ χειρὸς τῆς ἡμετέρας ἐλαχιστότητος τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν Αὐτῆς, τὴν ὁποῖαν παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε ὡς ἐλάχιστον ἀλλ' εἰλικρινῆς δείγμα τῆς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα βαθυτάτης τιμῆς καὶ ἀπεράντου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης της».

Περαινῶν τὴν προσφώνησίν του, ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπέδωκεν εἰς τὸν πολὺν Ἱεράρχην, τοῦ ὁποῦ ἢ παραίτησις ἐγένετο ἀποδεκτή, ἐπίσημον ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπογεγραμμένον παρ' ἀπάντων τῶν μελῶν αὐτῆς, δι' οὗ ἐκφράζεται εἰς τὸν παραιτηθέντα Ἱεράρχην ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰς πολλαπλὰς πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίας του. Τὸ κείμενον τῆς εὐαρεσκείας ἔχει ὡς ἑξῆς :

«ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. | Πρωτ. 4108 Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουνίου 1968
Διεκπ. 1487

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφε καὶ συλλειτουργὲ κύριε Δωρόθεε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἡ ὑμετέρα πολὺ καὶ γερασμία Σεβασμιότης ἐν εὐσυνειδησίᾳ καὶ ζήλῳ εὐαγγελικῷ τὴν πεπιστευμένην αὐτῇ παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοῦ διακονίαν ἐπὶ πενήτημοντα καὶ ἐπέκεινα ἐνιαυτοῦς καλῶς ἐργασαμένη, καταλείπει σήμερον τοὺς οἴκους τῆς λαοσύνης αὐτῇ πνευματικῆς ὁλκάδος, τῆς κατὰ τὰς νήσους Λευκάδα καὶ Ἰθάκην ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἣν ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐνιαυτοῦς δεξιῶς καὶ ἐν πνεύματι Θεοῦ διεκυβέρνησε.

Σεμνώνεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἀγλαόκαρπον καὶ τιμημένην Ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Σεβασμιότητος καὶ αἶνον ἀναφέρει τῷ Οὐρανίῳ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορι, τῷ τοσαύτην Χάριν ἐπιδαριλεύσαντι τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ ἀξιώσαντι αὐτὴν ἐν γήρῃ πῖνονι κατανηῆσαι, ἐργα-

ζομένην αἰεὶ τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ καὶ εὐχόμενος πνευματικὸς καρποὺς ἀποδίδουσαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι Αὐτοῦ.

Τὴν τοιαύτην τῆς ὑμετέρας γερασμίας Σεβασμιότητος ἐνζήλον καὶ τιμίαν διακονίαν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιβραβεύουσα, διὰ τοῦ μετὰ χειρὸς τιμίον Αὐτῆς Γράμματος ἐκφράζει αὐτῇ τὴν πολλὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκειαν διὰ πανθ' ὅσα ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης ἐμόγησε κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς ποιμαντορικὸν δόλιχον ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ καταπιστευθέντος τῇ ποιμαντορικῇ αὐτῆς προνοία λογικοῦ ποιμνίου.

Ἐπὶ τούτοις δὲ ὀλοθύμως ἐπεύχεται, ὅπως ἡ ὑμετέρα περιπόθητος Σεβασμιότης διανύσῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς πολυτίμου αὐτῆς ζωῆς ἐν ἀμετατρέπτῳ ὑγιείᾳ, εἰρήνῃ καὶ χαρᾷ πνευματικῇ, καταξιωθῆ δὲ παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ καὶ τῶν ἐν τῇ ἀγῆρῳ μακαριότητι ἀποκειμένων τοῖς πιστοῖς καὶ ἀγαθοῖς Αὐτοῦ δούλοις βραβείων τε καὶ στεφάνων.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδουτανίας Λαμασκηρός
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανός
† Ὁ Σάκης Ἀντώνιος
† Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
† Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος Κων/τινός
† Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης».

Ἀπαντῶν, ἐν πλήρει συγκινήσει, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεος ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν προσγερομένην του τιμὴν, τονίσας ὅτι ἀπέρχεται δοξολογῶν τὸν Θεόν, διότι ἤξιώθη νὰ ἴδῃ εἰς τὰς δυσμάς τοῦ βίου του τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία συντελεῖται μὲ γοργὸν ρυθμὸν ὑπὸ τὴν πεπνυμένην ἡγεσίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου.

Ἀκολούθως ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Δὲν δυνάμεθα, Μακαριώτατε, ἀποχωροῦντος σήμερον τοῦ πολιοῦ καὶ πολυσεβᾶστου Γέροντος ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, νὰ μὴ μνησθῶμεν ἡμερῶν κοινῶν ἀγώνων, ὅτε ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐκλυδονίζετο σφοδρῶς ὑπὸ γνωστῆς δοκιμασίας. Τότε μίᾳ ὁμάδῃ Ἱεραρχῶν, μνήμων τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς καθηκόντων ἐναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἔλαβε θέσιν ἐναντι τῶν γεγονότων καὶ ὑψωσε τὸ ἀνάστημα αὐτῆς. Μεταξὺ αὐτῶν τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ὁ σεβάσμιος οὗτος Γέροντας. Τοὺς πάντας ἐνέπνεεν ἡ σταθερότης αὐτοῦ καὶ ἐμμονὴ εἰς τὰς ὀρθὰς καὶ δικαίας του πεποιθήσεις. Ἀξίζει διὰ τοῦτο τὴν πλέον εἰλικρινῆ εὐχαριστίαν ἐκ μέρους ἡμῶν, οἵτινες ἐκλήθημεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν συνεχείᾳ, ἵνα χρησιμοποιηθῶμεν διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ ἀναγέννησιν καὶ πνευματικὴν πρόοδον τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοῦ Ἐκκλησίας. Ἐπιθυμῶ νὰ διαβε-

βαιώσω τὸν ἅγιον Λευκάδος, ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, ὅτι θὰ προσευχώμεθα πρὸς τὸν Κύριον ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως αὐτοῦ».

Ὁμιλῶν, ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανὸς εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Μετὰ πολλῆς λύπης ἤκουσα τὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ πολυσεβάστου γείτονος μου Σεβ. ἁγίου Λευκάδος. Δι' ἐμὲ ὁ Σεβ. Λευκάδος ὑπῆρξεν παρῆγορος ἄγγελος ἀφ' ἧς ἐξελέγην καὶ κατεστάθην Μητροπολίτης Πρεβέζης. Αἱ τακτικαὶ τοῦ ἐπισκέψεις εἰς τὴν ταπεινὴν μου Ἐπαρχίαν ἦσαν λίαν ἐπιβοηθητικαὶ εἰς τὸ ποιμαντορικόν μου ἔργον. Αἱ δὲ ἰδικαὶ μου πρὸς αὐτὸν ἐπισκέψεις πηγὴ ἀναφυγῆς καὶ ἐν Κυρίῳ ἀγαλλιάσεως. Παρακαλῶ τὸν Θεόν, Σεβ. ἅγιε Λευκάδος, νὰ Σᾶς ἀνταποδώσῃ πλουσίως τὴν πολλὴν Σας ἀγάπην πρὸς τὴν ἐλαχιστότητά μου. Θὰ σᾶς εὐγνωμονῶ δι' αὐτὴν ἔσσαι».

Ἐν τέλει ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ὁρθοσκευμάτων καθηγητῆς κ. Μᾶρκος Σιώτης, ὁ ὁποῖος εἶπε πρίπου τὰ ἑξῆς :

«Αἴσθημα βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ μεγάλου σεβασμοῦ μὲ ὑποχρεοῖ σήμερον νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν Θεόν διὰ τὴν ἱερὰν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην δοκιμάζω ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἁγίου Λευκάδος. Δι' ἐμὲ ὁ πολυσεβάστος οὗτος Ἱεράρχης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις εἰς στιγμὰς κρίσιμους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, μοι παρέσχε τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ συμπαράστασιν διὰ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ συμβουλῶν καὶ ὑποδείξεων.

Ἄγιε Λευκάδος, ἡ μορφή σας θὰ μὲ ἐμπνέῃ ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῇ τὸ τίμιον γῆρας σας».

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωρόθεος, ἀφοῦ ἠὲ χαρίστησε διὰ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθέντας λόγους ἀγάπης καὶ βαθυτάτης ἐκτιμῆσεως, ἀπῆλθε τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τὸν πολυσεβάστον Ἱεράρχην συνοδεύουν αἱ ἐγκάρδιοι εὐχαὶ ὄλων μας, ὅπως ἐν ὑγείᾳ καὶ ἡσυχίᾳ διέλθῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του, ἀναμένων ἀπὸ τὸν μισθαποδότην «τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον» ἀνθ' ὧν ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Ο ΠΟΙΜΗΝ Ο ΚΑΛΟΣ

Ὁ Καλὸς Ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, ὁ πολὺς καὶ κατ' ἀξίαν πολυσεβάστος Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως Δωρόθεος, γῆρας προφασισάμενος, ἠτήσατο παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου νὰ ἐπιτρέψῃ Αὐτῷ, ὅπως ἐφησυχάσῃ, παραδίδων τὴν εὐθύνην τῆς ποιμάνσεως τοῦ πεφιλημένου Του ποιμνίου εἰς νεώτερον Ποιμενάρχην. Καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐδέ-

ξατο τὴν αἴτησιν καὶ ἐπλήρωσεν ἤδη τὴν κενωθείσαν ὡς ἄνω Ἱ. Μητρόπολιν δι' εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου Ποιμενάρχου.

Ὁ χαράσσω τὰς γραμμὰς ταύτας ὑπῆρξε τέκνον πνευματικὸν τοῦ Σεβασμιωτάτου Δωρόθεου ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ δεκαετιῶν. Οὐ μόνον ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐχρημάτισε πρεσβύτερος ἐπὶ 25ετίαν ἐν τῇ Θεοσώστῳ ταύτῃ Ἐπαρχίᾳ καὶ ἐπομένως ἀνήκον καὶ ἐγὼ πνευματικῶς εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἢ ὁ Σεβασμιώτατος ἀναδεχθῆ τὸ μέγιστον καὶ ἱερώτατον λειτουργήμα τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Ἱ. ταύτης Μητροπόλεως, προῦπῆρχεν σύνδεσμος πνευματικὸς μεταξὺ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου καὶ τοῦ σεβασμίου Γέροντος, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἤρχιζομεν ἐν Πάτραις νὰ πραγματοποιοῦμεν τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ τῆς θεολογικῆς ἀσκήσεως, ὁ δὲ Σεβασμιώτατος διεκρίνετο ἤδη ὡς Ἱεροκέρυξ καὶ ὡς πνευματικὸς Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος ἄριστος καὶ τοῦτ' αὐτὸ ὑποδειγματικὸς.

Δικαιοῦμαι λοιπὸν ν' ἀπευθίνω ἐν εὐλαβείᾳ καὶ σεβασμῷ βαθυτάτῳ τῷ πνευματικῷ μοι Πατρὶ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ βαθυτάτου, ἀγάπης περισσῆς καὶ ἐκτιμῆσεως βαθείας καὶ εὐκρινεοῦς. Καὶ τοῦτο αἰσθάνομαι ὡς οὐχὶ ἀπλῶς «τῷ λόγῳ ἀντιδωρούμενος», ἵνα κατὰ Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν εἶπω, «ἀλλὰ καὶ χρέος ἀπάντων χρεῶν δικαιοτάτου» (Migne, PG 35, 756) τοῦτο θεωρῶν.

Ὁμολογῶ, Σεβασμιώτατε καὶ πεφιλημένε μοι Ποιμενάρχα, ὅτι ἐπὶ τῇ παραιτήσῃ Ἰμῶν ὑπὸ ἀναμεϊκτων συνεσχέθην συναισθημάτων. Πενθῶ καὶ χαίρω ὀρθῶν καὶ ἀγάλλομαι· δακρύω καὶ ἐκ λύπης καὶ ἐκ χαρᾶς. Πενθῶ, διότι ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία στερεεῖται ἐνὸς μεγάλου τὴν ἀρετὴν καὶ εὐσεβεστάτου κατὰ τὸ φρόνημα Ποιμενάρχου. Χαίρω δέ, διότι εἰσηκούσθητε παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ δι' Αὐτῆς παρὰ τοῦ Παρακλητοῦ, ὅπως τὴν σκυτάλην παραδώσῃτε εἰς ἐπίσης εὐλαβέστατον διάδοχον Ἰμῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο διὰ τῆς ἀναδείξεως τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ δεδοκιμασμένου Ἀρχιμανδρίτου Ἱεροκέρυκος Νικηφόρου Δεδούση. Ὁρθῶν, διότι ἡ ἀκατάσχετος ροὴ τοῦ χρόνου ὑπεχρέωσε τὸν τῷ πνεύματι θάλλοντα καὶ ἐν παντὶ ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι γρηγοροῦντα καὶ ὑπερμαχοῦντα, νὰ παραιτηθῆ. Ἀλλὰ καὶ ἀγάλλομαι, ὅτι καὶ ἐναῦθα τέλειον καταλείπετε διδάγμα καὶ καθίστασθε ὑπόδειγμα εὐγενὲς διὰ πάντα ἱερατικόν, ἀγαπῶντα τὴν Ἐκκλησίαν καὶ σεβόμενον τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν λειτουργήμα αὐτοῦ. Δακρύω ἐκ λύπης, ὅτι δὲν θὰ ἔχω, ὡς πρότερον, τὸ θάρρος ν' ἀπευθίνωμαι εἰς τὸν σεβαστὸν καὶ ἀγαπητὸν μου Γέροντα καὶ νὰ αἰτῶμαι τὴν ὑπὲρ τῶν γνωστῶν καὶ οἰκείων τῆς Ἐπαρχίας μου συμπαραστάσιν Του. Δακρύω, διότι θὰ στερηθῶ τῆς ὠραίας πνευματικῆς πανδαισίας, ἣν μοι ἐχαρίζετε μὲ τὰς μεμεστωμένας καὶ πλήρεις πνεύματος Χριστοῦ Ἐπιστολάς Σας, τὰς ἔστιν ὅτε εὐτυχεῖς συναντήσεις, μὲ τὰς γλυκείας καὶ πατρικὰς Σας αὐθορμήτους Εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ οἴκου μου, τῶν τέκνων καὶ ἐγγονῶν μου καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τῆς πρεσβυτέρας Μητρὸς μου, ἣν μετὰ περισσῆς ἀγάπης περιεβάλ-

ΕΟΡΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Μετὰ λαμπρότητος ἐξαιρετικῆς καὶ μεγαλοπρεπείας ἐωρτάσθη ἀρχὰς 'Ιουνίου ἐ.ἔ. ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ πρώτευούσῃ τῆς Ρουμανίας καὶ ἔδρα τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου τῶν Ρουμάνων, ἡ εἰκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν εὐκλεᾶ Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μακ. Πατριάρχου αὐτῆς κ. 'Ιουστινιανοῦ.

Καὶ τοῦτο ἐπεβάλλετο, διότι ὁ Μακαριώτατος κ. 'Ιουστινιανὸς εἶναι μία προσωπικότης ἐξέχουσα οὐ μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Διακρίνεται διὰ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ Χριστιανικὸν αὐτοῦ βίωμα, τὴν θεολογικὴν κατάρτισιν, τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ ἰκανότητα, τὴν προσήλωσίν του καὶ προσφορὰν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ Πατρίδα καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸ διοργανωτικὸν του πνεῦμα, τοῦ ὁποῖου τεκμήρια ἀποτελοῦν τὰ ποικίλα ἰδρύματα, ἅτινα συμβάλλουν πολυμῶρως εἰς τὴν ὅλην ἀνάπτυξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Πράγματι, οὗτος εἶναι μία φυσιογνωμία ἀκτινοβολοῦσα καὶ λίαν δυναμικὴ καὶ ἀποτελεῖ καύχημα διὰ τὴν Ὁρθόδοξον καθόλου Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀσμένως ἀπεδέξατο τὴν ἀπὸ τῆς 16ης Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. γενομένην πρὸς Αὐτὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν χαρὰν ταύτην τῆς ὁμοδόξου καὶ λίαν προσφιλοῦς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ Σεβ.

λετε, ἐξ ἀντανακλάσεως τῆς ἀγάπης Σας πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ εὐσεβοῦς ἱερέως ἀοιδίου Πατρός μου. Ἀλλὰ δακρῶ καὶ ἐκ χαρᾶς, διότι διὰ τῆς ἱερᾶς ἀποφάσεώς Σας μὲ ὠθήσατε εἰς θαυμασμὸν τῶν ἀρετῶν Σας, ὧν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπορρέουσα ταπεινοφροσύνη, ἥτις ἀποδεικνύει τὸν πολυσέβαστόν μοι Γέροντα τῷ σώματι μὲν διὰ τοῦ χρόνου κεκμηκότα, τῇ ψυχῇ δὲ Θεῷ νεάζοντα.

Ὑπὸ εὐσεβείας ἄρα κινούμενος ἤχθητε εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐφησυχάσητε, ἵνα εὗρητε ἐν τῇ ἡσυχίᾳ πλείονα τὴν Χάριν τοῦ οὐρανοῦ Πνεύματος καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω πως ἠλλοτριώσατε Ὑμᾶς αὐτοὺς πασῶν τῶν ὑλικῶν μεριμνῶν καὶ τῶν γηίνων περισπασμῶν, ἵνα ὁ Νοῦς Ὑμῶν ἐκτὸς πάντων τούτων γενόμενος, περὶ ἓνα σκοπὸν ἀσχοληθῇ, τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τὸν ἀγιασμόν, «αἰχμαλωτίζων πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορ. 10,5). Καὶ τὸ τελευταῖον παρ' ἐμοῦ αἴτημα: Ἐν τῇ ἡσυχίᾳ Ὑμῶν, μνήσθητε καὶ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, Δέσποτα!

Ζῆθι δ' ἐπὶ μακρόν, ὅσον - ὅσον !

Υἱκῶς
ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Μητροπολίτου Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας κ. 'Ιουστίνου καὶ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς ἐορτασμοῦ τοῦ ὡς εἴρηται Ἰωβηλαίου. Οὕτως, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1968 ἀπεφάσισεν, ὅπως μετάσχη διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, Προέδρου Αὐτῆς, τοῦ Ἀντιπροέδρου Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Συνοδικοῦ μέλους, Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, ἀνεκoinώσατο δὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας κ. 'Ιουστίνον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 990/27 — 2 — 68 ἐγγράφου αὐτῆς, εἰς ὃ ἐτονίζετο («ἡ ἄφατος αὐτῆς χαρὰ ἐπὶ τῷ εὐχαρίστῳ τούτῳ γεγονότι»).

Τὴν 4ην 'Ιουνίου διὰ τοῦ ἀεροπλάνου 204 τῆς Ρουμανικῆς Ἐταιρείας TAROM ἀνεχώρησεν ἡ Ἀντιπροσωπεία ἡμῶν ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου Ἑλληνικοῦ περὶ τὰς 20 καὶ 30' μ.μ. καὶ μέσῳ Σόφιας ἀφίχθη ἐν Βουκουρεστίῳ, μετὰ βραχεῖαν καθυστέρησιν, περὶ τὴν 23ην νυκτερινὴν ὥραν.

Ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν ἐπισήμων ἐγένετο δεκτὴ, ἐκ μέρους τοῦ Ρουμανικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὀλτενίας κ. Φιρμιλιανοῦ καὶ μελῶν τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, τινὰ τῶν ὁποίων ἦσαν γνωστοὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπὸ τοῦ Ἐξοχ. Ἑλληνοπρεσβετοῦ κ. Ἰωάννου Καμπιώτου, μετ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας καὶ ὑπὸ ἐκπροσώπων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ὑποδοχὴ ἦτο θερμοτάτη οὐχὶ μόνον ἐκ μέρους τῶν ἐπισήμων, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λαοῦ τοῦ εὐρισκομένου, παρὰ τὸ προκεχωρημένον τῆς ὥρας, ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ.

Τὸ μεσονύκτιον ἡ ἡμετέρα ἀποστολὴ κατέλυσεν εἰς τὰ προσδιορισθέντα δωμάτια τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου καὶ λίαν πολυτελοῦς Πατριαρχικοῦ Μεγάρου, γενομένη καὶ ἐκεῖ δεκτὴ μετὰ ἰδιαζούσης χαρᾶς καὶ φιλοφροσύνης.

Τὴν ἐπομένην ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. 'Ιουστινιανὸς ἐδέχθη τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον καὶ τὴν συνοδείαν αὐτοῦ μετὰ θερμῆς τῆς ἀγάπης καὶ οικειότητος. Οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἀντήλλαξαν φιλόφρονας λόγους καὶ ὑπεγράμμισαν τοὺς παλαιοὺς δεσμούς τῶν δύο ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς κοινούς αὐτῶν πόθους καὶ ἀγῶνας. Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐδωρήσατο εἰς τὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας πολύτιμον ἐκ σμάλτου θυμιατήριον,

ἵνα τονισθῆ συμβολικῶς ἡ πρὸς τὸν Κύριον προσευχή τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ ἐορτάζοντος τὸ ἰωβηλαῖόν του Πατριάρχου, ὅπως ὁ Κύριος χαρίζεται Αὐτῷ ὑγείαν κατ' ἄμφω ὡς καὶ πᾶσαν εὐλογίαν καὶ χάριν.

Εἶτα ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος ἐπεκοινωνήσε μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἑτεροδόξων τοιούτων, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ λεπτότητος καὶ χαρᾶς ἀνυποκρίτου.

Κατὰ τὰς ἐορτὰς ταύτας παρέστησαν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου Φιλάρετος μετ' ἄλλων Ἀρχιερέων ἐκ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας κ. Χρυσόστομος ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος μετὰ δύο Ἀρχιερέων, ὁ Καθολικὸς Πατριάρχης Γεωργίας κ. Ἐφραίμ, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλανδίας κ. Παῦλος καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη ἀνεπίσημον γεῦμα εἰς τὰς ἀντιπροσωπείας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὰς 16.30' ἐτελέσθη Ἑσπερινὸς ἐν τῷ ὡραιστάτῳ καὶ ἰδιορρυθμῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, προσεζάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὀλτενίας κ. Φιρμιλιανοῦ. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανὸς μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ἀκολουθίαι αὐτῶν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τινες τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἀλλοδόξων. Κατὰ τὴν ἀκολουθίαν οἱ χοροὶ ἔψαλλον θαυμασιῶς, ἀποδίδοντες λίαν ἀρμονικῶς τὰ ψαλλόμενα.

Τὴν ἐπομένην βῆν Ἰουνίου, ἡμέραν τοῦ ἐπισήμου ἐορτασμοῦ, ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Βουκουρεστίου, τῷ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, θεία Λειτουργία συλλειτουργησάντων μετὰ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ πάντων τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ὁρθοδόξων ἀντιπροσωπειῶν. Ἡ θ. Λειτουργία ἤτο μεγαλειώδης καὶ λίαν συγκινητικῆ. Ἐν αὐτῇ, παρὰ τὴν διαφορὰν τῆς γλώσσης, ἔβλεπέ τις τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ πληρότητι αὐτῆς, ἥτοι ἐν τῷ «Κοινῷ Ποτηρίῳ». Ἐκεῖ συνηγοῦντο ἡ μεγαλοπρέπεια μετὰ τῆς σεμνότητος καὶ ἀπλότητος, ἡ κοινὴ πίστις μετὰ τῆς θερμῆς προσευχῆς πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον πάντων, ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ δυνάμει. Πάντα τὰ ἀνωτέρω διαρθρούμενα διὰ τῆς ὑπέρχου ἀρμονικῆς πολυφωνικῆς ψαλμωδίας, ἀνύψουν τὰς ψυχὰς τῶν παρευρεθέντων ἐν τῇ θείᾳ ταύτῃ Λειτουργίᾳ καὶ προάθουν αὐτὰς εἰς πλήρη κοινωνίαν μετὰ τοῦ Εὐλογητοῦ Κυρίου.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς θ. Λειτουργίας ἐπηκολούθη-

σε Δοξολογία, καθ' ἣν προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μπανὰτ κ. Νικόλαος. Κατ' αὐτὴν οἱ Προκαθήμενοι καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατέλαβον τὰς καθωρισμένας ἐπὶ τῶν θρόνων θέσεις των. Πρὸ τῆς λήξεως τῆς Ἀκολουθίας οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ὁρθοδόξων καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, ἀρχῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτου, ἐχαιρέτησαν καὶ συνεχάρησαν τὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανόν, διὰ τὸ ἐπιτελεσθῆν ἐπὶ 20 ἔτη ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ρουμανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον. Μετὰ τὸν Θεοφιλέστατον ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ὠμίλησεν ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, εἰπὼν τὰ ἐξῆς:

«Μακαριώτατε,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος αἰσθάνεται ἐαυτὴν ἐξόχως ἐδύνη, διότι συμμετέχει εἰς τὴν χαρὰν τῆς ἀγαπητῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφῆς, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ἡ ὁποία πανηγυρίζει τὴν εἰκοστὴν ἐπέτειον τῆς ἀναρρήσεως τῆς Ἑμετέρας πεπνευμένης Μακαριότητος εἰς τὸν περικλεῖα Πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον. Ὡς Ὁρθόδοξοι ὁμοῦ, καὶ ὡς Ἕλληνες, αἰσθανόμεθα ὅλως ἰδιαίτερον συγκίνησιν, διότι πατῶμεν τὸ ἱερόν χῶμα τῆς ἐνδόξου ρουμανικῆς γῆς. Δὲν μᾶς εἶναι δυνατόν νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι ἐδῶ κυρίως κατέφθνον κατὰ τοὺς δυσχειμέρους καιροὺς, τοὺς ὁποίους ἐπὶ τετρακόσια ὀδοκλήρα ἔτη διήλθε τὸ ἡμέτερον Γένος, καὶ ἐδῶ εὗρισκαν ἀνοικτὰς ἀγκάλας πολλοὶ διωκόμενοι Ἕλληνες. Ὅτε μᾶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐνθουσιώμεθα, ὅτι ἐδῶ εἶχον εὖρει προστατευτικὸν καταφύγιον αἱ Ἑλληνικαὶ Μοῦσαι. Διότι αὐταὶ ἔδωκαν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐμπνευσιν εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν τολμηρῶν καὶ γενναίων προγόνων μας, διὰ νὰ ἐξορμήσουν ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἀποδοῦν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς βασιανισμένης πατρίδος μας καὶ ὅλων τῶν ὑποδοῦλων τότε λαῶν.

Ἄλλ' οἱ ἅγιοι Σиноδικοὶ Σύνοδροι, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν καὶ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κωνσταντίνος καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνὸς καὶ ἐγὼ προσωπικῶς, εἴμεθα ὑπερήφανοι, διότι εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν ἡ τιμὴ νὰ ἐκπροσωπησώμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πλήρως δεδικαιολογημένον ἐορτασμὸν τοῦτον. Διότι παριστάμεθα εἰς τὸν πανηγυρισμὸν μιᾶς ἐπετείου, ἡ ὁποία δὲν σημαίνει ἀπλῶς ἀλλαγὴν πατριαρχείας, ἀλλὰ καὶ μεταβολὴν κατευθύνσεως καὶ πορείας εἰς τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως καὶ ἐπιλόσεως τῶν προβλημάτων τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καίτοι τοπικῶς ἀπέχοντες πολὺ ἀπ' ὁμῶν, ἔχομεν ἀπὸ ἐτῶν κατορθώσει νὰ ἀντιληφθώμεν τὸν νέον παλμόν καὶ τὴν ἰσχυρὰν πνοὴν ἀναδημιουργίας, ἡ ὁποία ἐνεφυσήθη εἰς τὴν ὅλην ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ρουμανίᾳ καὶ νὰ διαπιστώσωμεν τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, τὰ ὁποία εἶναι ἤδη καταφανῆ εἰς τοὺς πολυπληθεῖς τομεῖς τῆς δράσεώς της.

Μακαριώτατε,

Πλήρης ιερῶς συγκινήσεως, κωχήσεως ἐν Κυρίῳ καὶ ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀγάπης, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εὐχεται ἀπὸ καρδίας εἰς τὴν Ὑμετέραν λίαν προσφιλῆ ἡμῖν Μακαριότητα μακρῶν ποιμαντοριῶν, ἀδιάπτωτον κατ' ἄμφω ὑγείαν, πλουσιώτατον τὸν ἐξ ὕψους φωτισμὸν καὶ δαριλῆ τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν ἐπὶ τε τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν περὶ Αὐτὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν καὶ τὸν λοιπὸν ἱερὸν κλήρον, ὡς καὶ τὸ εὐσεβὲς χριστεπώνυμον πλήρωμα Αὐτῆς, ἵνα ἐπὶ ἔτη πλείεστα κλεῖξετε τὸν ἐνδοξον Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ρουμανίας καὶ ὀλοκληρώσητε τὸ γιγαντούμενον ἤδη μέγα ἀνακαινιστικὸν Ὑμῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον πρὸς δόξαν Αὐτῆς καὶ τοῦ Παναγίου Ὀνόματος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ.

Μετὰ τὸν Μακαριώτατον, ὠμίλησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὁρθοδόξου Φιλανδικῆς Ἐκκλησίας κ. Παῦλος, ἐπηκολούθησαν δὲ αἱ ὀμιλῖαι τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Winchester κ. Allison, τοῦ Ἀρμενίου Ἐπισκόπου Dirayr Marachian καὶ τέλος τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Πάστορος κ. Martin Flury.

Ἐπηκολούθησε προσφορά δώρων πρὸς τὸν τιμώμενον Πατριάρχη καὶ εἶτα ἡ Α. Μακαριότης, ἀφοῦ πάντας κατησπάσθη, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον, εἰπὼν περίπου τὰ ἑξῆς:

«Ἐὐηροετήθητε πάντες μετ' ἰδιαίτερας ἐκτιμῆσεως καὶ μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης νὰ τιμῆσητε τὴν ἡμέραν ταύτην, ἡ ὁποία συνδέεται πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Μετριότητός μου, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἰκοσιν ἑτῶν ποιμαντορίας ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ παρουσία τόσων προϊσταμένων καὶ ἀντιπροσώπων ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ διακεκριμένων ἀντιπροσώπων ὑπερορίων Ἐκκλησιῶν καὶ Χριστιανικῶν ὀργανώσεων, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ὀλοκλήρου τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἄλλων θρησκευμάτων τῆς χώρας μοῦ προσέδωσε μεγίστην τιμὴν, μὲ συνεκίνησε βαθύτατα καὶ μοῦ προῦξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν».

Εἶτα ὁ Μακαριώτατος εἶπεν, ὅτι θεωρεῖ τὴν παρουσίαν τῶν τιμησάντων αὐτὸν ὡς προτροπὴν καὶ παρόρμησιν πρὸς ἐκπλήρωσιν ὀλοκλήρου τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον ἤρχισε τὴν πατριαρχικὴν προσφοράν Του πρὸ εἰκοσιν ἑτῶν.

«Τὸ ἐπιτελεσθὲν μέχρι τοῦδε ἔργον ἐν τῇ Ρουμανικῇ Ἐκκλησίᾳ - εἶπε - δὲν εἶναι ἔργον μόνον προσωπικὸν τοῦ Πατριάρχου, ἀλλὰ τῆς ὀλότῆτος τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἱεραρχῶν, τῶν πρεσβυτέρων, τῶν πιστῶν καὶ ὀλιγότερον ἐμοῦ. Ἡ μέχρι τοῦδε ἐργασία προδίδει τὸν ζῆλον, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν πάντων. Εἶναι καρπὸς τῆς ἐν ὁμοιοῖα συνεργασίας τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, ἅτινα ἀνταπεκρίθησαν μεθ' ὑπακοῆς, μετὰ πλήρους κατανοήσεως καὶ ἀφοσιώσεως, τῶν 10 χιλιάδων ρουμάνων ὀρθοδόξων ἱερέων, ὡς καὶ τῶν 16 ἑκατομ. εὐσεβῶν τέκνων τῆς

Ἐκκλησίας, ἅτινα πορευόμενα τὴν φωτεινὴν ὁδὸν τῶν προγόνων τῶν διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν εἰς τὸν Θεόν, τῆς ἀγάπης τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ μὲ τὰς θυσίας τῶν συνέβαλον εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν πολυπληθῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας».

Εἶτα εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ καὶ προσθέτει, ὅτι ἡ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας βασιζέται ἐπὶ δύο μεγάλων ἰδεῶν, αἵτινες ἐξάγονται ἐκ τοῦ προγράμματός της, τῆς ἐνότητος δηλ. τῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχιερατικὴν προσευχὴν τοῦ Σωτῆρος (Ἰωάν. ΙΖ' 22) καὶ τῆς παρουσίας αὐτῆς ὡς ζώντος ὀργανισμοῦ, συνδεδεμένου μετὰ τῆς ζωῆς (Ἰωάν. Ι' 10). Καὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶχε πολλὰ ἐπιτεύγματα ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία. Ἐπέτυχε τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τῶν κατὰ τὸ 1628 βίᾳ ἀποσπασθέντων ἐκ ταύτης ὑπὸ τῶν Οὐνιτῶν. Προσῆρμωσε πρὸς τὰς νέας συνθήκας τὴν Ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν. Ἐξετύπωσε λειτουργικὰ βιβλία διὰ τὴν ἐνιαίαν ἔκφρασιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας. Προήγαγε τὴν κοινὴν ψαλμοψῆδον εἰς ὅλους τοὺς ἰ. ναοὺς ἐκδοῦσα σχετικὰ βιβλία πρὸς τοῦτο. Καὶ οὕτως ἐπετεύχθη ἡ ἐνότης τῆς πίστεως, ἣτις συντελεῖ εἰς τὴν ἐνότητα τὴν ἐθνικὴν, συνεδέθη εἰς ἓν σῶμα μετὰ τῆς πατρίδος καὶ ἐδημιούργησε μίαν κοινότητα μετὰ τοῦ Κράτους.

Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον, διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καταρτισθέντος προγράμματος τοῦ 1950 ὀρίσθησαν ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς ἡ τέλεισις τῶν ἱεροτελεστιῶν εἰς τοὺς ἰ. ναοὺς, ἡ ὀμιλητικὴ καὶ κατηχητικὴ ἐργασία τῶν ἱερέων, ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν πιστῶν ὅλων τῶν ἡλικιῶν εἰς τὰς ἱεροτελεστίας καὶ εἰς τὴν καλὴν συντήρησιν καὶ διακόσμησιν τῶν ἰ. ναῶν.

Εἰς τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας ἐξησφαλίσθη καρποφόρος συνεργασία τῆς ἱεραρχίας, τῶν ἱερέων μὲ τὸ σῶμα τῶν πιστῶν, εἰς τὰ ἐνοριακὰ συμβούλια, εἰς τὰς ἐνοριακὰς ἐπιτροπὰς καὶ συνελεύσεις, εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια καὶ συνελεύσεις, ὑπεράνω τῶν ὀποίων ἴσταται ἡ Ἱ. Σύνοδος, τὸ Ἐθνικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου.

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω συμβουλίων ὑπάρχει συνοχὴ καὶ κατανομὴ τοιαύτη τῶν καθηκόντων, ὥστε νὰ ἐφελκύνουν πάντας εἰς τὸ νὰ ἐργασθῶσι μετὰ ζήλου πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ πιστοὶ ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησίαν, συμβάλλουν εἰς τὴν οἰκοδομήν, τὴν ἀνακαινίσιν, τὴν διακόσμησιν καὶ προικοδότησιν τῶν ἱερῶν ναῶν. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἀνοικοδόμησις πολλῶν ναῶν καὶ ἰ. μονῶν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας. Ἰδιάζουσα προσοχὴ, προσθέτει ὁ Μακαριώτατος, ἐδόθη ὑπὸ τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους εἰς τὰ ἱστορικὰ ἐκκλησιαστικὰ μνημεῖα, ἅτινα μαρτυροῦν τὰς προγονικὰς ἀρετὰς καὶ τὸ δημιουργικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα τοῦ λαοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἐστράφη περὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκ-

κλησίας ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πεδίου, τονίσας τὴν ἀνάπτυξιν στενοτέρων σχέσεων μετὰ τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις, εἰς τὰς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων μεταξὺ τῶν ἱεραρχῶν, θεολόγων καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν, ὡς καὶ θεολογικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Πέραν δὲ τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν συμμετέχει καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τοὺς διαφόρους διαλόγους μετὰ ἑτεροδόξων τοιούτων.

Εἶτα εὐχαριστεῖ κεχωρισμένως πάντας τοὺς προσκεκλημένους διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν, ἃς προσέφερον εἰς αὐτὸν καὶ τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθέντας τιμητικούς καὶ ἐπαινετικούς λόγους των, διὰ δὲ τὴν ἡμετέραν ἀντιπροσωπεῖαν ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «*Εὐχαριστῶ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον, ὡς καὶ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας συνοδοῦς Κωνσταντινῶν καὶ Δαμασκηνόν, οἱ ὅποιοι ἔρχονται ἀπὸ τῆν χώραν καὶ τὸ Ἔθνος τὸ ὅποιον τόσα ἔπαιξεν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Ὁρθοδοξίας*». Καὶ κατέληξε διὰ θερμῆς προσευχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς Δοξολογίας, πάντες ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον.

Εἰς τὰς 2,30 ἐπηκολούθησεν ἐπίσημον γεῦμα, κατὰ τὸ ὅποιον διὰ προπόσεων μεστῶν ἀγάπης, σεβασμοῦ καὶ βαθείας ἐκτιμήσεως, οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν συνεχάρησαν καὶ ἐξῆραν τὴν ἐξέχουσαν ἐν τῷ Ρουμανικῷ Κράτει προσωπικότητα τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου καὶ ἀνέφερον τὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτεύγματα, ἃ οὗτος ἐσημείωσε κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον.

Ὁ Μακ. Πατριάρχης εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος προέπειν ὑπὲρ τῆς υἰείας πάντων, ἀφοῦ προηγουμένως ἠὺχαρίστησεν αὐτοὺς, τονίσας τὴν διεύρυνσιν τῆς συνεργασίας τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον ἐπὶ διορθόδοξου ἐπιπέδου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ οἰκουμενικοῦ τοιούτου, με σκοπὸν τὴν ἐνότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν. Προσέθεσε δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ ἔτι εὐρύτερου πεδίου ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἐργάζεται καὶ συνεισφέρει μετὰ τῶν ἄλλοδόξων, πρὸς οὓς ἀπηυθύνθη καὶ μεθ' ἧν συνδιελέχθη, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν ἦσαν λίαν ἐποικοδομητικὰ διὰ τὴν συνεργασίαν τῶν λαῶν. Τέλος ἐτόνισε τὰς ἀγαθὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Κράτους, ὡς καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐν Ρουμανίᾳ Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ὥστε νὰ λύωνται κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον τὰ μεγάλα προβλήματα, ἅτινα τίθενται εἰς αὐτὸ καὶ οὕτως ὁ Ρουμανικὸς λαὸς νὰ ἔχῃ τελειότερον καὶ εὐτυχέστερον βίον.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἀπενεμήθη εἰς τοὺς προσκεκλημένους χρυσοῦν ἀναμνηστικὸν μετάλλιον, φέρον εἰς τὴν μίαν ὄψιν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ Πατριάρχου, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν τὰ ἐμβλήματα αὐτοῦ, μετὰ τῆς σχετικῆς ἐπιγραφῆς.

Εἰς τὰς 18.30' τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐγένετο ἡ ὑπὸ τοῦ προγράμματος προβλεπομένη Πανηγυρικὴ Συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αἰθούσῃ αὐτῆς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Μεγάρῳ, εἰς ἣν παρέστησαν πάντες οἱ Σεβ. Συνοδικοί, οἱ ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσκεκλημένοι, ἦτοι αἱ ἀντιπροσωπεῖαι τῶν Ὁρθοδόξων καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, τὰ μέλη τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρησκευμάτων τῆς Ρουμανίας, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Διοικητικοῦ Σώματος τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Βουκουρεστίου, οἱ Πρωτοπρεσβύτεροι καὶ ἄλλοι. Ἐπίσης, τὸ Ρουμανικὸν Κράτος ἀντιπροσωπεύθη διὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Τμήματος Ὁρησκευμάτων παρὰ τῷ Ἰπουργικῷ Συμβουλίῳ, καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας κ. D. Dogaru.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ὠμίλησεν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Σουτσεάβας κ. Ἰουστίνος, ὅστις διὰ μακρῶν ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου. Εἶτα ἐπηκολούθησεν ὁμιλία τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Κράτους κ. D. Dogaru, ἐν τέλει δὲ ὠμίλησεν ἡ Α. Μακαριότης.

Αὕτη ἀφοῦ ἠὺχαρίστησεν τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Τμήματος τῶν Ὁρησκευμάτων, καθηγητὴν κ. D. Dogaru, δι' ὅσα εἶπεν περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ὀνόματι τῆς Ἠγεσίας τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κράτους, ἠὺχαρίστησε καὶ τὴν Ἱ. Σύνοδον, τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεργασθεὶς μετὰ πνεύματος ἀγάπης καὶ πλήρους κατανοήσεως, ἐπέτυχεν ὅσα ἐπέτυχε κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν εἰκοσαετίαν. Εἶτα ὠμίλησε περὶ τοῦ Συνοδικοῦ συστήματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ τῶν μεγάλων ἐπιτευγμάτων αὐτοῦ καὶ ἐτόνισεν, ὅτι «τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἶναι βαθέως ἐντετυπωμένον εἰς τὴν ὀργάνωσιν, τὴν διοίκισιν, τὴν δρᾶσιν καὶ εἰς τὰς πραγματοποιήσεις τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δι' αὐτοῦ ἐλύθησαν, μετὰ συναίσθησεως τῆς εὐθύνης, ὅλα τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ προβληθῇ αὕτη ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ».

Εἶτα προσέθεσεν ὁ Μακ. ὅτι διὰ τῆς Ἱ. Σ. ἐπετεύχθη ὁ κανονισμὸς καὶ ἡ λειτουργία τῆς Ὁρθ. Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, τὸ καταστατικὸν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ Ρουμανικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ἐσωτερικὸν καταστατικὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως τῆς Ρουμ. Ἐκκλησίας, ὁ κανονισμὸς τῆς λειτουργίας τῶν συμβουλευτικῶν καὶ ἐκτελεστικῶν ὀργάνων τοῦ Ρουμανικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, τῆς διοργανώσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ἄλλα.

Ἡ νέα αὕτη ἐκκλησιαστικὴ νομοθεσία βασίζεται, ἐτόνισεν, εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Ὁρθο-

δόξου παραδόσεως και κανονικότητας, παρουσιάζονται δὲ ταυτοχρόνως ὡς παράγων ἐνότητος και συνοχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ και τῷ Ἔθνει.

Χαρακτηριστικαὶ εἶναι αἱ διατυπωθεῖσαι σκέψεις τοῦ Μακαρ. περὶ τῆς Θεολογικῆς Παιδείας, κατὰ τὰς ὁποίας διὰ τοῦ νέου περὶ αὐτῆς κανονισμοῦ ἐπετεύχθη ἡ ἄμεσος καθοδήγησις και ἐπιστασία τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν καθιδρυμάτων τῆς Θεολογικῆς μορφώσεως και ἡ δυνατότης τοῦ θέτειν τὴν Θεολογίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ζωῆς, τῶν σημερινῶν προβλημάτων, ἅτινα τίθενται ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ συγχρόνου κόσμου.

Εἶτα ἀνεφέρθη εἰς τὸ μέγα γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Οὐνιτῶν τῆς Τρανσυλβανίας, οἵτινες βιαίως εἶχον ἀποσπασθῆ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας και οὕτως ἐπῆλθεν ἡ πλήρης ἐνότης, ἣτις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνώψωσιν τῆς Ἐκκλησίας και εἰς αὐτὴν τὴν ἐνότητα τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ. Ὁμίλησε, μετὰ ταῦτα, περὶ τῶν διορθοδόξων και διεκκλησιαστικῶν σχέσεων τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἃς συνέβαλε τὰ μέγιστα ἡ Ἱ. Σύνοδος. Τέλος ἀνεμνήσθη τῶν μεταστάντων Ἀρχιερέων Νικολάου Μπαλάν τῆς Τρανσυλβανίας, τοῦ Σεβαστιανοῦ Μολδαβίας, Κολάν Τρανσυλβανίας και τοῦ Μολδοβάν Ἀμερικῆς, εἰς μνήμην τῶν ὁποίων παρεκάλεσε νὰ τηρηθῆ ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆς και εἶτα ἠὲ χαρίστησε και αὖθις πάντας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος ἐπέδωκε τῷ Προκαθημένῳ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας τὰ διάσημα τοῦ Μεγαλοσταυροῦ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἐπικολούθησε ψήρισμα τῆς Ἱ. Συνόδου, ὅπερ ἐπεδόθη τῷ Πατριάρχῃ Ρουμανίας ἐπὶ μεμβράνης, ὡς και ἀναμνηστικὸς τόμος φέρων τὰς ὑπογραφὰς τῶν παρευρεθέντων κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην συνεδρίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἑσπέρας ὁ ἔξοχ. Πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωάννης Καμπιώτης παρέθεσε γεῦμα χάριν τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, εἰς ὃ παρεκάθησαν πλὴν τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Πατρῶν κ. Κωνσταντίνου και Ναυπακτίας και Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ και τῆς ἐριτίμου κυρίας τοῦ κ. Πρεσβευτοῦ, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος, ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός, οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ἰορδάνου κ. Βασίλειος και Σεβαστείας κ. Γερμανός, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας Κύπρου κ. Χρυσόστομος μετὰ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου συνοδοῦ αὐτοῦ, ὁ Ἠγουμένος τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Βηθανίας κ. Θεοδόσιος και ὁ Γενικός Γραμματεὺς τῶν Θρησκευμάτων κ. D. Dogaru και ὁ ἱερολογ. διάκονος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Λογγίνος. Ἡ κατὰ τὸ γεῦμα δημιουργηθεῖσα ἀτμόσφαιρα ἦτο θερμότης και αἱ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἀνταλλαγεῖσαι σκέψεις λίαν ἐποικοδομητικαί.

Τὴν ἐπομένην, 7ην Ἰουνίου ἐπεσκέφθημεν πάντες αἱ προσκεκλημένοι, ἡγουμένου τοῦ Μακ. Πατριάρχου

κ. Ἰουστινιανοῦ, τὰ κεντρικὰ ἰδρύματα τοῦ Πατριαρχείου, ἦτοι τὰ τελευταίου τύπου τυπογραφεῖα, τὰ λιθογραφεῖα, τὰ ἐργαστήρια τῆς ὑφαντικῆς και ραπτικῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν, τὰ χυτήρια τῶν κωδῶνων, τὸ μονοπάλιον τοῦ κηροῦ, τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Βίβλου, τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν, τὴν ἔκθεσιν τῆς χειροτεχνίας, ζωγραφικῆς, ἱερῶν σκευῶν, χρυσοποιικτικῆς, σμάλτου κλπ. προϊόντων τῶν ἀνωτέρω ἐργαστηρίων. Ἐπίσης, ἐπεσκέφθημεν και τινὰς ἱεροῦς Ναοὺς ἱστορικοῦς και λίαν ἰδιορρυθμοῦς ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς πλευρᾶς.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτὰς προεκάλεσαν ἡμῖν κατάπληξιν τὸ διοργανωτικὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Ἰουστινιανός, ὅστις κατάρθωσεν ἐντὸς 20 ἐτῶν, παρὰ τὰς δυσκόλους συνθήκας ὑφ' ἃς εὗρέθη, νὰ δημιουργήσῃ μετὰ τῶν ἀ-ξιεπαλίαν συνεργατῶν αὐτοῦ, ἔργα μεγάλα, ἅτινα περιποιοῦσιν αὐτοῖς τιμὴν και ἐπισύρουσι τὸν δίκαιον ἔπαινον τῶν Ὁρθοδόξων, διότι δι' αὐτῶν συντηρεῖται και προβάλλεται εἰς πάντας ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία, ἅμα δὲ και ἡ πολυσεβάστος και λίαν ἰσχυρὰ προσωπικότης τοῦ Πατριάρχου αὐτῆς.

Τὴν μεσημβρίαν ἐκ μέρους τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως παρέθεσε γεῦμα ὁ Γ. Γραμματεὺς τῶν Θρησκευμάτων και καθηγητῆς τῆς Φιλοσοφίας κ. D. Dogaru εἰς τὸ Restaurantul Athenée Palace εἰς πάντας τοὺς προσκεκλημένους. Λόγω ὅμως τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀεροσκάφους δι' Ἀθήνας λίαν ἐνωρίς, ἠναγκάσθη ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία νὰ διακόψῃ τὸ γεῦμα, ἀποχαιρετίσασα πάντας και δὴ τὸν Μ. Πατριάρχῃν Ρουμανίας και τὸν κ. D. Dogaru ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως και ἀνυποκρίτου ἀγάπης και προπεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτου Μολδαβίας και Σουτσιάβας κ. Ἰουστίνου, τοῦ Θεοφιλεστάτου Βικαρίου τοῦ Μ. Πατριάρχου Ρουμανίας και ἐπισκόπου Πλοεστίνου κ. Βησσαρίωνος και ἄλλων κληρικῶν και λαϊκῶν, ὡς και ὑπὸ τοῦ ἔξοχ. Πρεσβευτοῦ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας μετὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς μέχρι τοῦ ἀεροδρομίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησε μετὰ μεγάλην καθυστέρησιν, εἰς τὰς 6 μ. μ., συναποκομιζούσα ἐκτὸς τῶν λίαν ἐποικοδομητικῶν ἐντυπώσεων και δῶρα, ἅτινα ἡ Α. Μακαριότης προσωπικῶς προσέφερεν αὐτῇ, εἰς ἀνάμνησιν τῆς κοινωνίας τῆς ἀγάπης κατὰ τὰς εὐσήμες ταύτας ἑορτᾶς.

★

Ἡ συμμετοχὴ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας και δὴ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς εἰς τὰς ἐν Ρουμανίᾳ ἑορτᾶς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἰκοσαετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ τὸν εὐκλεῆ θρόνον τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον ἐπλήρωσε χαρὰς τὴν καρδίαν ἀπάντων ἐν Ρουμανίᾳ, ἀλλὰ και προεκάλεσε τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ και αὐτῆς τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις κατ' ἰδίαν, διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς, λίαν κολακευτικῶς ὁμίλησε περὶ τῆς Α. Μα-

ΕΒΔΟΜΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Τὸ παρά τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τινος λειτουργοῦν Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὠργάνωσε μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 9ης Ἰουνίου ἑ. ἔτους εἰδικὴν ἐβδομάδα, ἀφιερωμένην εἰς τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολήν. Αἱ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην πραγματοποιηθεῖσαι ποικίλαι ἐκδηλώσεις εἶχον ὡς σκοπὸν νὰ καταστήσουν γνωστὰς τὰς προοπτικὰς καὶ τὰ προβλήματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς καὶ νὰ ἀφυπνίσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεώς μας εἰς ἔθνη καὶ λαούς, οἱ ὅποιοι δὲν ἤκουσαν ἀκόμη τὸ σωτηριῶδες μῆνυμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς ἤρχισε τὴν Κυριακὴν, 2 Ἰουνίου, διὰ τῆς τοποθετήσεως εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς ἀφίσσας περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ νοήματος τῆς Ἐβδομάδος ταύτης, ἵνα προπαρασκευασθῇ ψυχικῶς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα. Εἰς ἅπαντας τοὺς ἱ. Ναοὺς ἐγένετο σχετικὸν κήρυγμα ὑπὸ τῶν Ἱεροκλήρων, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐφοδιασθῆ ἑγκαίρως διὰ καταλλήλου ὕλικου. Ἐπίσης, τὴν 2αν Ἰουνίου μετεδόθη ἀπὸ Ραδιοφώνου μῆνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἐξῆς:

«*Ἀγαπητοί μου,*

Πρέπει ὅλοι μας, ἀνεξαιρέτως ὅλοι, νὰ ζητήσωμεν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Κύριον, διότι ὄχι μόνον δὲν καταβάλλομεν μίαν ἔστω καὶ μικρὰν προσπάθειαν πρὸς διάδοσιν τῆς πίστεώς μας, ἀλλ' οἱ περισσότεροι, σχεδὸν ὅλοι οὔτε κὰν τὸ σκεπτόμεθα.

καριότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Πρὸς τοῦτοις πρέπει νὰ λεχθῆ, ὅτι ἐπετελέσθη καθήκον ἐπιβεβλημένον πρὸς τὴν ἀδελφὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὴ πρὸς τὸν Προκαθήμενον αὐτῆς, ὅστις πολλὰ ἐμόχθησε καὶ ἐκοπίασεν ὑπὲρ τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ἐξάριετα ἔργα φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ πρὸς δόξαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Δομητοροῦ τῆς Ἐκκλησίας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς καύχησιν ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων. Ἡμεῖς ἐκ τῆς κοινωνίας μετὰ τῆς Ρουμανικῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον ἠδξήσαμεν τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύθημεν ἐν πᾶσι καὶ ἐδιδάχθημεν.

Κύριος ὁ Θεός, ὁ Δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας ἄς κρατῶν ἔν πᾶσι τὴν λίαν ἡμῶν ἀγαπητὴν ἀδελφὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν, ἄς χορηγῆ δὲ τῷ Μακ. Πατριάρχῃ αὐτῆς κ. Ἰουστινιανῷ καὶ τοῖς συνεγόταῖς αὐτοῦ ὑγείαν κατ' ἄμφω ἀδιάπτωτον καὶ πᾶσαν εὐλογίαν καὶ χάριν, εἰς δὲ τὸν εὐγενῆ Ρουμανικὸν λαὸν εὐτυχίαν καὶ πᾶσαν προκοπὴν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Αὐτὸ σημαίνει δύο πράγματα: Πρῶτον, ὅτι δὲν ἔχομεν ἐκτιμῆσει ὅσον ἐπρεπε τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεώς μας καὶ δεύτερον, ὅτι ἡ ἀγάπη μας πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι ἀναιμική.

Ἄν εἶχαμεν ἐκτιμῆσει ὅσον τῆς ἀξίζει τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μας, ἂν ἐγνωρίζαμεν πόσον πολύτιμος εἶναι ὁ θησαυρὸς αὐτός, τὸν ὁποῖον μᾶς παρέδωκαν οἱ πατέρες μας, θὰ ἐκάναμεν τὸ πᾶν, διὰ νὰ τὸν καταστήσωμεν γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ μάλιστα εἰς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι ἐξακολουθοῦν νὰ πλανῶνται εἰς τὸ σκότος τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἄφ' ἑτέρου, ἂν τὰ στήθη μας ἐφλογίζοντο ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν ὁ Κύριός μας, ἂν ἠσθανόμεθα τοὺς ἄλλους ὡς ἀδελφοὺς μας, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὲνωμεν ἡσυχιοι, ὅταν γνωρίζομεν, ὅτι περιεπίουν τὰ δύο τρίτα τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζοῦν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀκούσει οὔτε μίαν λέξιν διὰ τὸ ἀληθινὸν Φῶς;

Ἀπὸ τινων ἐτῶν, εὐτυχῶς, ἔχουν ἀρχίσει καὶ ἐν Ἑλλάδι ὠρισμένοι μικροὶ μὲν, ἀλλ' ἀξιάπαινοι προσπάθειαι, εἰς τινὰς δὲ ἱερὰς Μητροπόλεις, ὡς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ Ὁρθοδόξων, ἔχει ἤδη ἀναπτυχθῆ σχετικὴ κίνησις ὑπὲρ τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, δηλαδή, πρὸς διάδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας μεταξὺ τῶν μὴ χριστιανικῶν Λαῶν. Ἐπίσης, μικρὸς ἀριθμὸς προσώπων ἔχει φιλοτίμως ἀρχίσει νὰ ἀσχολῆται μὲ τὰ προβλήματα τῆς Ἱεραποστολῆς, ἢ δὲ Ἀποστολικῆ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἀπὸ τινων μηνῶν ὀργανώσει μίαν μικρὰν Ὑπηρεσίαν, ἢ ὁποία προσπαθεῖ νὰ κατευθύνῃ τὸ σποραδικῶς δημιουργούμενον ὑπὲρ τῆς Ἱεραποστολῆς ἐνδιαφέρον. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀρκετὰ. Διὰ μίαν τόσοσιν μεγάλην ὑπόθεσιν, ὅπως εἶναι ἡ διάδοσις τῆς πίστεώς μας καὶ ἡ ἐκδηλώσις τῆς ἀγάπης μας πρὸς ὅλους ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους ἔχομεν χρέος νὰ πληροφρορήσωμεν καὶ οἱ ὅποιοι ἔχουν δικαίωμα νὰ πληροφρορηθῶν καὶ τὴν πίστιν μας καὶ τὴν ἀγάπην μας, χρειάζεται μία συνολικὴ προσπάθεια, ἀπαιτεῖται τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συμμετοχὴ ὅλων μας. Ἀδιάφορον ἂν θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἢ εἰς τὰ μετόπισθεν, ὅλοι ἀνεξαιρέτως πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συμμετάσχωμεν κατὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν τρόπον.

Διὰ νὰ δοθῆ ἡ πρὸς τοῦτο δυνατότης εἰς ὅλους μας, ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὠργάνωσεν ἐφέτος τὴν Ἐβδομάδα τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς ἀπὸ τῆς 2—9 Ἰουνίου, ἢ ὁποία θὰ κλείσῃ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς, δηλαδή τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἰδρύθη ἡ Ἐκκλησία καὶ ἤρχισεν ἡ πρώτη Ἱεραποστολὴ εἰς τὸν κόσμον. Κατὰ τὴν ἐβδομάδα αὐτὴν ἄς προσπαθήσωμεν ὅλοι, ἕκαστος μὲ τὸν τρόπον του καὶ τὰς δυνατότητάς του, νὰ συμμετάσχωμεν εἰς τὴν ἱεραποστολικὴν προσπάθειαν. Ἄς προσπαθήσωμεν νὰ ὁμοιάσωμεν μὲ τοὺς πρώτους ἐκεῖνους Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι εἴτε ἔμποροι ἦσαν εἴτε

στρατιώται, είτε άνδρες είτε γυναίκες, είτε νέοι είτε γέροντες, ήσθάνοντο τήν ύποχρέωσιν νά μεταδίδουν τήν χριστιανικήν 'Αλήθειαν εις όλους. "Ας δείξωμεν και ήμεις, δι' εκτιμώμεν συμφώνως πρὸς τήν ἀξίαν του τὸν ἀπαράμιλλον θησαυρὸν τῆς πίστεώς μας. "Ας ἀφήσωμεν τήν καρδίαν μας νά ὁμιλήσῃ και νά ἐκδηλώσῃ τήν ἀγάπην της πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι παρὰ τὸ γεγονός ὅτι εὐρίσκονται χιλιάδας μιλίων μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, δι' ἰσχυρὸν οὕτως εἶδαμεν εἴτε ἤλθομεν εἰς προσωπικήν ἐπαφήν μαζί των, ἐν τούτοις εἶναι και αὐτοὶ ἀδελφοὶ μας, ὅτι και αὐτοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νά ἀπευθύνωνται πρὸς τὸν ἴδιον Οὐράνιον Πατέρα μας ὡς παιδιὰ Του και ὅτι ἔχουν τὸ δικαίωμα νά παραπονεθοῦν ἐναντίον μας, διότι τοὺς ἐστερήσαμεν ἀπὸ τὸ Φῶς Του.

'Αδελφοὶ μου, ὡς Χριστιανὸι ἄς σιρέψωμεν τήν προσοχήν μας και τὸ ἐνδιαφέρον μας και πρὸς τοὺς μακρυνοὺς ἀδελφοὺς μας. 'Η εὐλογία τοῦ Θεοῦ και εἰς ἡμᾶς και εἰς ἐκείνους θὰ εἶναι τόσον μεγάλη, ὅσον μέγας εἶναι και ὁ σκοπὸς τῆς 'Ιεραποστολῆς. "Οσοὶ δὲν δυνάμεθα νά πράξωμεν τίποτε περισσότερον (πραγματικῶς ὅμως δὲν δυνάμεθα) ἄς προσεσυχώμεθα θερμῶς διὰ τὸ ἔργον τῆς 'Ιεραποστολῆς. 'Ο Κύριος τοῦ 'Αμπελώνος γνωρίζει πῶς θὰ ἀξιοποιήσῃ τήν ταπεινὴν προσφορὰν μας».

Κατὰ τήν διάρκειαν τῆς 'Εβδομάδος 'Εξωτερικῆς 'Αποστολῆς ἐγένοντο, πλὴν τῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων (μετάδοσις ἀπὸ Ραδιοφώνου θρησκευτικῆς μουσικῆς τῶν συγχρόνων 'Ορθόδοξων 'Ιεραποστολικῶν 'Εκκλησιῶν, ραδιοφωνικὸν συμπόσιον, τηλεοπτικαὶ ἐκπομπαὶ περὶ Κορέας και περὶ τῶν ἱεραποστολικῶν προβλημάτων), και τρεῖς ραδιοφωνικαὶ ὁμιλίαι. Οὕτω, τὴν 2 'Ιουνίου ὁμιλήσεν ἀπὸ Ραδιοφώνου ὁ κ. 'Ηλ. Βουλγαράκης ἐπὶ τοῦ θέματος : «'Η 'Ορθοδοξία στὴν 'Αφρικὴ και 'Ασία», τὴν 6 'Ιουνίου ἡ κ. Μαρία Τσάμη - Δρατσέλλα ἐπὶ τοῦ θέματος : «Θεμελίωσις τῆς 'Εξωτερικῆς 'Ιεραποστολῆς εἰς τὸ Βιβλίον Πράξεων τῶν 'Αποστόλων» και τὴν 8 'Ιουνίου ὁ πανοσ. ἀρχιμ. 'Αναστάσιος Γιαννουλάτος ἐπὶ τοῦ θέματος : «'Αδιαφορία γιὰ τὴν 'Ιεραποστολὴ σημαίνει ἄρνησι τῆς 'Ορθοδοξίας».

'Η ραδιοφωνικὴ ὁμιλία τοῦ κ. 'Ηλ. Βουλγαράκη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 11-12/68 φύλλον τοῦ «'Εφημερίου», ἡ ὁμιλία δὲ τῆς κ. Μαρίας Τσάμη - Δρατσέλλα δημοσιεύεται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 13-14/68 φύλλον τοῦ «'Εφημερίου». 'Η ὁμιλία τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. 'Αναστασίου Γιαννουλάτου ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθοδόξου ἐξωτερικῆς 'Ιεραποστολῆς, πὸν ἀπὸ καιρὸ παρέμενε κάπως «θεολογούμενον» σὲ πολλοὺς θρησκευτικὸς κύκλους τῆς χώρας μας, ἔχει πιά τετὴν στοὺς πρόγραμμα τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. Καὶ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἀφιερωμένη στοὺς μεγάλο ἀπὸ θέμα τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς 'Εκκλησίας μας. Εἶναι ὅμως ρεαλιστικὸ γιὰ τὴν 'Ορθόδοξο 'Ελληνικὴν 'Εκκλησίαν νά σκέπτεται σήμερον γιὰ ἐξωτερικὴν 'Ιεραποστολή; Τὸ ἐρώτημα αὐτό, τὸ ὁποῖο ἐκ πρώτης ὄψεως παρουσιάζεται τόσο σοβαρὸ και νη-

φάλιο, ὅταν διευρενηθῇ προσεκτικότερα μετὰ τὸ φῶς τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως και μετὰ βάσιν τὸν λογισμὸ τῆς 'Αγίας Γραφῆς, ἀντιστρέφεται: Εἶναι δυνατόν σήμερον γιὰ τὴν 'Ορθόδοξο 'Ελληνικὴν 'Εκκλησίαν νά μὴν σκέπτεται γιὰ 'Ιεραποστολή;

Λόγοι ἱστορικοὶ, ἐξωτερικοὶ ἀνάγκασαν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοὺς 'Ορθόδοξους νά ἀποσφύρονται εἰς τὰ ἴδια γιὰ τὴν διατήρησιν τῆς πίστεώς τους και νά δημιουργοῦν κλειστοῦς τοπικοὺς κύκλους. 'Η τακτικὴ αὐτὴ, δικαιοτυχημένη, ἴσως ἐπιβεβλημένη σὲ πολλὰς περιπτώσεις, ἦταν φυσικὸ νά ὀδηγήσῃ σ' ἓνα κίνδυνον, σὲ μίαν τάσιν ἀπομονωτισμοῦ και θρησκευτικοῦ ἐπαρχιωτισμοῦ. Εἶναι ὁμῶς σαφὲς σήμερον ὅτι ἡ παράτασις τῆς ἀδιαφορίας και ἀκηνησίας στὸν τομεᾶ τῆς οἰκουμενικῆς ἱεραποστολῆς σημαίνει ἄρνησι τῆς ἰδίας τῆς 'Ορθοδοξίας. 'Ισως ἡ φράσις αὐτὴ φαίνεται ὑπερβολικὴ και μάστιχα στὰ χεῖλη ἐνὸς ὀρθοδόξου κληρικοῦ. Γι' αὐτὸ θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νά προχωρήσω πρὸς ἀναλυτικὰ σὲ τρεῖς ἀπὸ τίς πολλὰς πλευρὰς τοῦ θέματος, μετὰ βάσιν ὄχι γενικά, πολιτιστικά, θρησκευτικὰ ἢ κοινωνικὰ κριτήρια, ἀλλὰ κυρίως τὸν ὀρθόδοξο θεολογικὸ στοχασμὸν.

1. Τὸ πρῶτον πὸν ἔχει νά ὑπενθυμίσῃ κανεὶς εἶναι, ὅτι ἡ οἰκουμενικότης και ἀποστολικότης ἀποτελοῦν οὐσιαστικὰ στοιχεῖα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας. «Πιστεύω εἰς Μίαν, 'Αγίαν, Καθολικὴν και 'Αποστολικὴν 'Εκκλησίαν...» ἐπαναλαμβάνομε ἀδιάκοπα στὶς λατρευτικὰς μας συναξέας. Τὸ θεωροῦμε ἀτονόητον και τὸ ἐπικαλούμεθα συνεχῶς στὶς περὶ 'Εκκλησίας συζητήσεις μας. "Όταν ὁμοῦς ἔτσι εἶναι τὸ πρῶτον, πῶς μπορούμε κληρικοὶ ἢ λαϊκοὶ νά σκεπτόμαστε, νά κρίνομε και νά ἀποφασίζωμε μετὰ κριτήριον τὴν δικὴν μας μόνον ἐνορία, τὴν δικὴν μας μόνον 'Επαρχίαν, τίς δικές μας μόνον ἀνάγκες; 'Η ὀλικὴ θέα τῆς Μιᾶς 'Εκκλησίας και τὸ σύνολον τῶν προβλημάτων της πρέπει νά βρισκωνται ἀδιάκοπα μπροστὰ μας και νά ἀποτελοῦν τὸ κριτήριον τῶν πόθων και ἐνεργειῶν μας.

'Η ἐγωϊστικὴ ἀπορρόφησης ἀπὸ τίς ἀτομικὰς και τοπικὰς ἀνάγκες, ἡ ἀδιαφορία γιὰ τίς ζωτικώτερες τῶν ἄλλων θὰ ἔδειχνε ὅτι ἡ πίστις μας εἰς «Μίαν 'Εκκλησίαν» εἶναι ἀπλῶς σχῆμα λόγου. "Όταν λέμε: «ἡ 'Εκκλησία μας», εἴμαστε ὑποχρεωμένοι, ἂν εἰλικρινὰ θέλωμε νά ζοῦμε ὀρθόδοξα, νά σκεπτόμαστε τὴν «ἀπὸ περᾶτων ἕως περᾶτων τῆς Οἰκουμένης 'Εκκλησίαν», τὴν ὅποیان μνημονεύομε κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας Ἐὐχαριστίας (Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου). Δὲν ὑπάρχουν διαφοροὶ ὀρθόδοξοι 'Εκκλησιαῖ: π.χ. ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος, ἡ 'Εκκλησία τῆς Ρουμανίας, ἡ 'Εκκλησία τῆς Ρωσίας, ἡ 'Εκκλησία τῆς Ὀσγκάντας, ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ιαπωνίας: ἀλλὰ Μία 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία, ἡ 'Εκκλησία ἡ ὅσα ἐν 'Ελλάδι, ἐν Ρουμανίᾳ ἐν Ρωσίᾳ, ἐν Ὀσγκάντα, ἐν 'Ιαπωνίᾳ, κ.ο. κ.ε. σύμφωνα μετὰ τὴν βιβλικὴν ἐκφρασί τοῦ 'Αποστόλου: «τῇ 'Εκκλησίᾳ τῇ ὁσῆ ἐν Κορίνθῳ» (Α' Κορ.

1, 2 και Β' Κορ. 1, 1). 'Η 'Ορθοδοξία δὲν εἶναι μιὰ συνομοσπονδία 'Εκκλησιῶν, ἀλλὰ ἡ «Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ 'Εκκλησία», στὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη τὴν συνέχειν τοῦ ἀπολωτρωτικοῦ Του ἔργου, τῆς οὐωτηρίας τοῦ «σύμπαντος κόσμου» σ' ὅλα τὰ γεωγραφικὰ καὶ πνευματικὰ μήκη καὶ πλάτη τῆς γῆς. 'Η 'Εκκλησία εἶναι ἀποστολική, ὄχι ἀπλῶς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ἀλλὰ ἀκόμα διότι διατηρεῖ τὸ ἀποστολικὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀποστολικὴ φλόγα καὶ λαχάρια νὰ κηροῦξῃ τὸ Εὐαγγέλιο «πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. ιστ', 15).

'Η συναίσθησις ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ σωτηρία ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου ἀναγκάζει τὸν πιστὸ νὰ σπάξῃ ἀδιάκοπα τὰ δεσμὰ τῆς κλειστῆς τοπικῆς ροοτροπίας του καὶ νὰ ζῆ μὲ τὸ δράμα καὶ τὸν πόθο τῆς ἀνακεφαλαίωσης τῶν πάντων ἐν τῷ Χριστῷ» ('Εφεσ. α', 10). ἕνα πόθο βαθύ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μένῃ στὴν ἐπιφάνεια τῶν αἰσθημάτων καὶ προσδοκιῶν, ἀλλὰ ἐκφράζεται ὡς ἐργώδης συμμετοχὴ ἐνὸς ζωντανοῦ κεντρικοῦ στήν συνεχῆ αὔξει τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ στὶς οἰκουμενικὲς του διαστάσεις. Τὸ θέμα λοιπὸν τῆς οἰκουμενικῆς ιεραποστολῆς γιὰ τὸν 'Ορθόδοξο δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἄμεση συνέπεια κεντρικοῦ ἄρθρου τοῦ Πιστεύω του, θεμελιώδες στοιχεῖο τῆς περὶ 'Εκκλησίας ἀντιλήψεώς του. Χωρὶς αὐτὴ τὴ συνέπεια, ἡ 'Ορθοδοξία του καθίσταται προβληματικὴ.

2. Τὸ δεύτερο σημεῖο εἶναι, ὅτι ἀδυνατεῖ κανεὶς νὰ σκεφθῇ γνήσια 'Ορθοδοξία χωρὶς ἔντονη βίωσι τῆς οἰκουμενικῆς ιεραποστολῆς, γιὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ 'Ορθοδοξία, πὸν δὲν ἔχει ὡς κέντρο τῆς τῆς 'Ανάστασι τοῦ Κυρίου. Ἀνάστασις δὲ καὶ οἰκουμενικὴ ιεραποστολὴ συνδέονται στενῶτα. 'Η ἐντολὴ «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...» (Ματθ. κη', 19. Πράξ. α', 8 καὶ ιε', 8), συνυφαίνεται μὲ τὸν θρίαμβον τοῦ Κυρίου, τὴν λῆψιν «πάσης ἐξουσίας ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» (Ματθ. κη', 18), ἡ ὁποία πρέπει νὰ κηροῦξῃ «πᾶσι τοῖς ἔθνεσι», «πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. ιστ', 15). Πρὸ τῆς Ἀναστάσεως, πρὸ τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας, δὲν ἐπιτρέπεται στοὺς μαθητὰς νὰ ὑπερβοῦν τὰ σύνορα τοῦ 'Ισραὴλ: «Εἰς ὁδὸν ἔθνων μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε» (Ματθ. ι', 5), τοὺς παραγγέλλει ὁ 'Ιησοῦς. Μετὰ ὅμως ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι, δὲν τοὺς ἐπιτρέπεται πλέον νὰ περιορίσουν τὸ κήρυγμά τους μέσα στὰ σύνορα αὐτά: «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη».

'Η Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἀφετηρία γιὰ τὴν ἐπέκτασι τῆς ἀποστολῆς ἀπὸ τὸ 'Ισραὴλ στὴν Οἰκουμένη. Ὅσοι ἐξακολουθοῦν νὰ κινοῦνται ἀποκλειστικὰ στὰ σύνορα τοῦ 'Ισραὴλ — τοῦ νέου, ἔστω, 'Ισραὴλ τῆς χάριτος, τῆς ἐργατεστημένης 'Εκ-

κλησίας — εἶναι σὰν νὰ ἐπιμένουν νὰ ζοῦν στὶς... πρὸ τῆς Ἀναστάσεως ἡμέρες.

'Ὀλη ἡ ὑμολογία τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, κινεῖται μέσα σ' αὐτὴ τὴν προοπτικὴ τῆς σωτηρίας τοῦ σύμπαντος κόσμου· δονεῖται ἀπὸ τὸ θέμα τῆς οἰκουμενικῆς λυτρώσεως καὶ τῶν ιεραποστολικῶν συνεπειῶν τοῦ γεγονότος.

'Ο γνωστὸς ἀναστάσιμος ὕμνος τοῦ ὁρθοῦ τῆς Κυριακῆς ψάλλει:

«Δεῦτε, πάντα τὰ ἔθνη,
γνώτε τοῦ φοικτοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν·
Χριστὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ ἐν ἀρχῇ Λόγος,
ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς καὶ ἐκὸν ἐτάφη·
καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν τοῦ σώσαι
τὰ σύμπαντα.
Αὐτὸν προσκυνήσωμεν».

Διερωτᾶται λοιπὸν κανεὶς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σκεπτόμαστε, νὰ ψάλλωμε, νὰ ζοῦμε τόσο ἔντονα τὴν Ἀνάστασι, καὶ νὰ παραμένωμε ρωθοὶ στὴν κλήσι τῆς οἰκουμενικῆς ιεραποστολῆς; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπάροξῃ μιὰ ἀναστάσιμος ὀρθόδοξος προοπτικὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία λείπει ἡ συνείδησις τοῦ χρέους τοῦ πιστοῦ, νὰ κηροῦξῃ ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστοῦ, ἡ λύτρωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς «πάντα τὰ ἔθνη», «πάσῃ τῇ κτίσει»;

3. Καὶ ἕνα τρίτο σημεῖο. Πᾶν λόγος γίνεται τὰ τελευταῖα χρόνια γιὰ τὴν «ὀρθόδοξο πνευματικὸτητα», πὸν πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ διατηρηθῇ στὸν ἐλληνικὸ χῶρο. 'Η ὑπαρξιακὴ κατάφασις στὴν παραγγελία τοῦ Κυρίου «μείνατε ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν» ('Ιωάν. ιε', 4), «ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου» ('Ιωάν. ιε', 10) δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς κεντρικὸς στόχος τῆς ὀρθοδόξου πνευματικῆς ζωῆς. Ζοῦμε ὅμως «ἐν Χριστῷ» σημαίνει μεταξὺ ἄλλων ὅτι σκεπτόμαστε, αἰσθανόμαστε, θέλωμε ὅπως 'Εκεῖνος· σημαίνει ὅτι ἔχουμε «νοῦν Χριστοῦ» (Α' Κορ. β', 16), σπλάγγνα 'Ιησοῦ Χριστοῦ. Πῶς ὅμως βλέπει τὸν κόσμο ὁ Κύριος; Μήπως τὸ ἐνδιαφέρον του περιορίζεται στὴν πόλιν μας, στὸ ἔθνος μας, στὸν λεγόμενον χριστιανικὸν κόσμο; Δὲν ἐποίησεν Αὐτὸς «ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων» (Πράξ. ιε', 26); Δὲν θέλει «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. β', 4); 'Αδιαφορεῖ γιὰ τὰ ἑκατομύρια τῶν ἀνθρώπων, πὸν ζοῦν «ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ» ('Εφεσ. β', 12); 'Εφ' ὅσον λοιπὸν ὁ Κύριος δὲν μένει ἀδιάφορος σ' αὐτὸ τὸ δράμα τῆς ἀνθρωπότητος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μείνωμε ἡμεῖς ἀπαθεῖς ἀν πράγματι ζοῦμε «ἐν Χριστῷ»; Τί εἶδους ὀρθόδοξος πνευματικὸτητα μπορεῖ νὰ ἀνθίσῃ χωρὶς αὐτὸν τὸν πόνον, χωρὶς αὐτὸ τὸ ἔδαφος τῆς καθολικότητος τῆς 'Εκκλησίας μας;

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἐγνώρισε τὸν ἀναστάντα Χριστόν, ἀπεσώθη γιὰ μιὰ μεγάλη χρονικὴ περίοδο στὴν ἔρημο τῆς Ἀραβίας· μετὰ ὅμως ἀπ' αὐτὴ τὴν προπαρασκευὴν δὲν ἔμεινε σ' ἓνα τόπο νὰ τὸν συλλογίζεται ἢ νὰ τὸν ὁμῶν. Ἦταν τόσο συνταρακτικὴ ἡ γνωριμία του μὲ τὸν ζῶντα Κύριο, ὥστε ἀδιάκοπα τὸν ὠθοῦσε σὲ νέες περιοχές, σὲ νέα περιβάλλοντα. «Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι κἀχρημία· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δὲ μοι ἔστιν ἂν μὴ εὐαγγελίζωμαι» (Α' Κορ. θ', 16). Τὸ πάθος του αὐτὸ γιὰ τὴν ἱεραποστολὴν στὰ ἔθνη δὲν ἔστηρίζετο στὴν ψευδαίσθησι ὅτι εἶχε τελειώσει ἡ ἱεραποστολικὴ ἐργασία στὸ Ἰσραήλ. Ἀπλούστατα ἐγνώριζεν ὅτι τὸ «μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. γ', 3-4) εἶναι νὰ γίνων τὰ ἔθνη «συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου» (Ἐφεσ. γ', 6) καὶ ἐνοιθε ὅτι ἦταν ὀφειλέτης «Ἑλλήσι τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις» (Ρωμ. α', 14), ὀφειλέτης νὰ δώσῃ τὸ ἀνεκτίμητο, τὸ ὁποῖο ἔλαβε: τὴν ζωντανὴν πείρα τοῦ ἀναστάντος Κυρίου, τὸ «ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Ἡ ἀδιάκοπος οὐτὴ βίωσις ἐν τῷ Χριστῷ, τὸ «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β', 20) ἦταν τὸ κέντρο τῆς πνευματικότητος τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Καὶ παραμένει τὸ κέντρο καὶ κριτήριον τῆς Ὀρθόδοξου πνευματικότητος σύμφωνα μὲ τὴν μακροαίωνα ὀρθόδοξο παράδοσι.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀδιακόπως ἐπισειόμενα ἐσωτερικὰ προβλήματα, περιορίζομαι μόνον νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι ἡ Ἐκκλησία ποτὲ δὲν ἔπαυσε νὰ ἔχῃ ἐσωτερικὰ ἀναστατώσεις — καὶ οὔτε φαίνεται ὅτι θὰ παύσῃ. Ὅταν οἱ Ἀπόστολοι κατηρθόνθησαν πρὸς τὰ ἔθνη, δηλαδὴ πρὸς τοὺς προγόνους μας, τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιστίνης δὲν εἶχαν καθόλου λυθῆ. Ὅταν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐνδιαφέρθη γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τῶν Αἰθίοπων, ὁ Χρυσόστομος γιὰ τὴν Φοινίκη καὶ τόσες ἄλλες περιοχές, οἱ Μεθόδιος, Κύριλλος καὶ Φώτιος γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τοῦ σλαβικοῦ κόσμου, τεράστια ἐσωτερικὰ προβλήματα συνετάραζαν τὴν Ἐκκλησία. Ἐν τούτοις αὐτὰ δὲν τοὺς ἐμπόδισαν νὰ δείξουν προσωπικὴ ἐνεργητικότητα γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τῶν ἄλλων χωρῶν.

Τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολὴν δὲν στηρίζεται στὴν ἔλλειψιν ἀναγκῶν στὸ ἐσωτερικό, ἀλλὰ στὴν ἄμεση βεβαιότητα ὅτι χωρὶς αὐτὸ τὸ στοιχεῖο εἶναι ἀδύνατο νὰ βιωθῆ ἡ χριστιανικὴ ζωὴ ἀθηντικά. Ἱεραποστολικὴ συνείδησις σημαίνει συντονισμὸς τῆς ψυχῆς μὲ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἁγίων, μὲ τὸν «νοῦν Χριστοῦ» γιὰ νὰ μείνωμε ἀληθινὰ «ἐν Αὐτῷ». Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι τόσο ἡθικό, πολὺ περισσότερο, δὲν εἶναι εἶδος ἐπιδορπίου ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, εἶναι ὑπαρξιακό. Δὲν πρόκειται ἀπλῶς γιὰ ἓνα καθῆκον. Ἀλλὰ γιὰ κάτι ἐσωτερικώτερο, μυστικώτερο, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τίς λέξεις τοῦ Κυρίου: «Ἐὰν ἀγαπᾷ-

τέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε» (Ἰωάν. ιδ', 15), «πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 20). Ἰδιαιτέρως τὴν τελευταία ἐντολή, ποὺ ἐπισφραγίζει τὸ εὐαγγέλιον: «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη».

Ἡ Ἱεραποστολὴ λοιπὸν δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἀδήριτος ἐσωτερικὴ ἀνάγκη γιὰ κάθε πιστό, πολὺ δὲ περισσότερο γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Νὰ γιατί ἐλέχθη στὴν ἀρχή, ὅτι περαιτέρω ἀδιαφορία καὶ ἀκηνησία στὸν τομέα τῆς οἰκουμενικῆς ἱεραποστολῆς σημαίνει ἀρησι τῆς ἰδίας τῆς Ὀρθοδοξίας.

★

Τέλος, τὸ γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ ὁποῖο γιορτάζουμε αὔριο, ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας μιλάει ἀδιάκοπα γιὰ τὴν ἱεραποστολικὴν οἰκουμενικὴν διάστασίν της. Τὸ χαρακτηριστικώτερο σημεῖο τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ὅτι «ὠφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι» (Πράξ. β', 3-4). Μὲ αὐτὸ τὸν πύρινον τρόπο ἐπεφταν ὅλα τὰ ἐθνικιστικὰ καὶ γλωσσικὰ φράγματα καὶ διεκηρύσσεται ὅτι ὁ δοξῶν τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος δὲν ἦταν ἡ Ἰουδαία, ἀλλὰ ὁ κόσμος ὁλόκληρος. Τὸ γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς ἀποκαλύπτει μεγαλειωδῶς τὸν οἰκουμενικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὰ λίγα αὐτά, εἶναι εὐκόλο νὰ καταλάβῃ κανεὶς τί φοβερὴ ἀντινομία ἀποτελεῖ ὅταν ἀπ' ἐνός μὲν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιμένῃ νὰ χαρακτηρίζεται ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἐκκλησία τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἀπ' ἑτέρου μένει κλεισμένη εἰς τὰ δώματα τῶν φόβων καὶ τῶν δισταγμῶν γιὰ τὴν οἰκουμενικὴν της εὐθύνην, ὅταν στὴν πρᾶξιν της υἰοθετῆ μιὰ τοπιτιστικὴ, ἐπαρχιωτικὴ τακτικὴ. Μιὰ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία πρακτικῶς ἀρνεῖται τίς ἀμεσώτερες συνέπειες τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, δὲν καταλαβαίνω πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ πιστευτὴ ὅτι εἶναι ὀρθόδοξος. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως ρεαλιστικὸ ἐρώτημα: Μπορεῖ ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ σκέπτεται σήμερον γιὰ ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή; ἀντιστρέφεται ἀδυσώπητα, γιὰ ὅποιον θέλει νὰ σκέπτεται μὲ ὀρθόδοξα κριτήρια, στὸ ἐρώτημα — ἀπάντησι: Εἶναι δυνατόν ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ μὴν σκέπτεται τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολή;».

Τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς, 9 Ἰουνίου ἐτελέσθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν διορθόδοξος θεία Λειτουργία, ἥτις μετεδόθη ἀπὸ Ραδιοφώνου καὶ Τηλεοράσεως. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Συνέδρων, συμμετέσχον δὲ καὶ οἱ ἐν Ἀθῆναις σπουδάζοντες ἄλλοθενεῖς ὀρθόδοξοι κληρικοί.

Εἰς ἅπαντας τοὺς ἰ. Ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς Κυ-

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ*

ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία φαίνεται, ὅτι ἀπαγκιστροῦται ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν μονοφυσιτῶν. Τὸν 15ον αἰῶνα Κόπται μοναχοὶ ἐνήργησαν διαλέξεις τινὰς ὑπὲρ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Οὗτοι ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τινος Συνόδου ἐκεῖ καὶ ἐδικάσθησαν. Ὁμοίως ὡς καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἴσασται εἰς τὸ σημεῖον καὶ τὴν ὁρολογίαν τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ ἔτους 433 καὶ ἐντεῦθεν ἀπέρριψε τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ἐκρύπτετο ὁ Νεστοριανισμὸς. Δύναται νὰ ὁμιλῇ τις ἐν ἐξαιρέτῳ περιπτώσει περὶ ἐνὸς μετριοπαθοῦς Σεβηριανισμοῦ ἐν τῇ αἰθιοπικῇ Χριστολογία, τ. ἔστι μίαν φύσιν εἶναι ἐν Χριστῷ μετὰ τὴν ἑνωσιν (Σ. Ἰ. Κ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ τ. ΣΤ', σ.64). Κατὰ τινὰ ἰδιόρρυθμον τρόπον ἢ τόσον ὀλίγον καθ' ἑαυτὴν προικισμένη μὲ τάλαντα αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ ἡσχολήθη πολὺ μὲ τὸ εἶδος τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων. Διελύθη ἡ θεολογικὴ ἔρις ἐδῶ διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Γερμανοῦ Προτεστάντου PETER HEILING ἐν ἔτει 1634 παρὰ τῷ τότε βασιλεῖ τῆς Ἀβησσυνίας. Ἐσχηματίσθησαν τελικῶς τρεῖς θεολογικαὶ κατευθύνσεις ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ, αἱ ὁποῖαι ἐνήργουν ὡς σχολαὶ Μονῶν. Ἡ μία ἦτο ἡ ὀνομα-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ 10 φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας».

ριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριωτάτου περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συστηματικότερας ὀργανώσεως καὶ ἐνισχύσεως εἰς πρόσωπα καὶ ὑλικά μέσα τῆς Ἱεραποστολικῆς προσπάθειάς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τὸ ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Κέντρον Σχέσεων Ἀφρικῆς καὶ Ἑλλάδος τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος παρέθεσε δεῖπνον, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, οἱ Σεβασμ. Συνοδικοὶ Σύεδροι, ἐκπρόσωποι τῶν κρατῶν Ἱεραποστολῆς, ξένοι ὀρθόδοξοι φοιτηταί, ἀντιπρόσωποι τῶν ἑτεροδόξων καὶ τῶν Ἱεραποστολικῶν Ἀποστολῶν καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι.

Ἡ μετ' ἐπιτυχίας διοργανωθεῖσα Ἑβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς συνετέλεσε σοβαρῶς εἰς τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πιστῶν διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ εἰς μὴ χριστιανικοὺς λαοὺς καὶ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν τοῦ ἱεροῦ χρέους πάντων ἡμῶν, ὅπως βοηθήσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν μας νὰ ὀργανώσῃ, συστηματοποιήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὸ ἀπὸ τινων δεκαετιῶν ἐξ ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν ἀρξάμενον Ἱεραποστολικὸν ἔργον μετὰ τῶν μὴ χριστιανικῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀπὸ Ἀνατολῆς.

ζομένη VON TIGRE, ἡ δευτέρα VON SHOΑ καὶ ἡ τρίτη VON GODZSHAN. Ὡς πρόβλημα ἦτο ἡ ὀρθὴ ἐρμηνεία τῶν χωρίων ἐκ τῆς βίβλου, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ἐχρίσθη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ: («Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ εἵνεκεν ἔχρισέ με»). (Λουκ. Δ', 18, Πρ. Ἄπ. Δ', 27 καὶ Γ', 38, Ἐβρ. Α', 9) καὶ ἡ δογματικὴ ἀλήθεια, ὅτι ἐπίσης ὡς ἄνθρωπος, τ. ἔ. ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ φυσικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ (Ἰω. Α', 14, Λουκ. Γ', 22, Ρωμ. Η', 33 κ.λ.π.). Ἡ σχολὴ VON TIGRE ἐξηγεῖ ὡς μοναδικὸν λόγον δι' αὐτὸ τὴν ὑποστατικὴν ἑνωσιν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ δευτερον πρόσωπον τῆς Θεότητος ἀνέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ προσωπικῇ τῆς ιδιότητος αὐτῆς ὑπάρξει, ὡς πρόσωπον. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς Σχολῆς αὐτῆς διὰ τὴν λέξιν «ἑνωσις» ἐχαρακτηρίζοντο «TOGAIDOTH». Ἐναντι αὐτῆς ἀντετίθετο ἡ Σχολὴ VON SHOΑ. Αὕτη ἐπεκαλεῖτο τὴν ἰδιαίτεραν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος ἐν τῇ πράξει τῆς ἐνανθρωπήσεως, τὴν πραγματικὴν χρίσιν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ ὡς τοιαύτη πραγματικῶς ἐθεάθη, ἐγένετο ἡ αἰτία τῆς υἰότητος τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ ἐν τῷ Θεῷ. Ἐπειδὴ ἡ λέξις χρίσις εἰς τὴν Ἀβησσυνὴν γλῶσσαν ἦχε ὡς «KEBAT», οἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς ἐχαρακτηρίζοντο ὡς KEBATOTCH. Ἡ τρίτη Σχολὴ ἐδίδασκεν, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Λόγου ἀναδεχθεῖσα ἀνθρωπίνη φύσις εὐρέθη τὴν στιγμὴν τῆς ἐνσαρκώσεως εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐν τῷ Ἀδάμ πεσοῦσης φύσεως, ἐπιδεκτικὴ παθῶν, ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ χωρὶς ἰδιαίτερα προνόμια. Βαθμηδὸν ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἀνήχθη εἰς πνευματικὴν τελειότητα, ἡ ὁποία τὴν τελείωσιν αὐτῆς ἔλαβε δι' ὀλοκληρωτικῆς πληρώσεως μὲ τὴν χάριν καὶ τὰς δωρεὰς τοῦ Ἀγ. Πνεύματος κατὰ τὸ Βάπτισμα ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ὅτε ὁ Χριστὸς ἐγένετο «ὁ Υἱὸς τῆς Χάριτος». Οὗτω δὲ ὀνομάζετο ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Ἀβησσυνὴν γλῶσσαν «Υἱὸς τῆς Χάριτος», «TSEGGALIDJ», ἐντεῦθεν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν Σχολὴν αὐτὴν ὀνομάζοντο «ETSEGALIDOTCH». Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ἐδίδασκον μίαν τριπλῆν γέννησιν: Τὴν αἰώνιον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀμήτορα, τὴν δευτέραν ἐν χρόνῳ ἐκ τῆς μητρὸς, ἀπάτορα, καὶ τὴν τρίτην ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς Χάριτος, ὀνομάζοντο ἐπίσης «SOSLEDOTCH», ἣτοι ὑπερασπίζονται τῶν τριῶν γεννήσεων ἐναντι τῶν ὁπαδῶν τῆς σχολῆς VON TIGRE, οἱ ὁποῖοι ἐδέχοντο δύο γεννήσεις, τὴν ἀπ' αἰῶνων ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τὴν ἐν χρόνῳ ἐκ τῆς μητρὸς, ἐδηλοῦντο ὡς οἱ ἐκπρόσωποι τῶν δύο γεννήσεων.

Εἰς τὰς μακρὰς αὐτὰς θεολογικὰς ἐριδας κατάρθρωσε νὰ δώσῃ ἐν τέλος ὁ Ἀβησσυνὸς NEGUS Ἰωάννης, ὅταν οὗτος (1868-1889) ὠμίλησεν εἰς μίαν Σύνοδον εἰς AKSUM κατὰ τὸ ἔτος 1878 καὶ ἀπέδειξεν ὀρθὴν τὴν διδασκαλίαν τῆς Σχολῆς VON TIGRE καὶ ἐπέτυχεν νὰ γίνῃ αὕτη ἀποδεκτὴ.

ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ

Ὁ αὐτὸς NEGUS Ἰωάννης ὠδήγησεν ἐπίσης εἰς τὸ τέρμα καὶ τὴν φιλονεικίαν διὰ τὸν τρόπον ἐκφράσεως τῆς εἰς τὴν Μαρίαν ἀνηκούσης τιμῆς. Ἡ σχολὴ VON TIGRE ὑπεστήριξε τὴν διδασκαλίαν, ὅτι εἰς τὴν Θεομήτορα ἀνήκει δόξα καὶ ὕμνος, εἰς δὲ τὸν Υἱὸν τῆς ἢ προσκύνησις. Ἐπειδὴ ἡ ἔκφρασις «Καὶ εἰς τὸν Υἱὸν Τῆς» εἰς τὴν Ἀβησσυνὴν γλῶσσαν μεταφράζεται: «WA—LA—WALDA», ὀνομάσθη ἡ Σχολὴ VON TIGRE, ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐτῆ ἀνηκούσαν τιμὴν ἐκ τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς. Ἡ σχολὴ VON SHOA ἐδίδασκεν ἔναντι τούτου ὅτι: «Τῆ Θεομήτορι ἀνήκει συγχρόνως ὡς καὶ τῷ Υἱῷ τῆς (ZA—MYSLA—WALDA) ἢ προσκύνησις». Ὁ NEGUS Ἰωάννης IV ἔθεσε καὶ εἰς τὴν φιλονεικίαν αὐτὴν ἐπίσης, ἐν τέλος, ἀφοῦ διηυκρίνισεν, ὅτι ἡ διδασκαλία «WA—LA—WALDA» εἶναι ἡ μόνη ὀρθή, ἥτις ἐγένετο ἀπὸ ὅλους ἀποδεκτή.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἀπόκρουσιν μιᾶς ὑπερβολικότητος ἐν τῷ θέματι τῆς τιμῆς τῆς Μαρίας, οὐδεὶς δύναται νὰ ὀμιλήσῃ περὶ μιᾶς μειώσεως τῆς Μαρίας ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ. Τουναντίον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην Ἐκκλησίαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ αἱ ἀλήθειαι περὶ τὴν Μαρίαν ἔχουσι κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐκφραστῆ καὶ εἶναι ἡ τιμὴ εἰς τὴν Μαρίαν τόσον μεγάλη, καθὼς καὶ εἰς τὰς παλαιὰς Ἀφρικανικὰς ἔθνικὰς Ἐκκλησίας. Κατὰ τινὰ Αἰθιοπικὴν παλαιὰν παράδοσιν ὁ Χριστὸς ἐδώρησε τὸ Βασίλειον DES NEGUS εἰς τὴν Μητέρα του, ὡς ἐξαιρετικὸν δῶρον.

Ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν δύο Ἀναφοραὶ εἰς τὴν Μαρίαν. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ ἡ ἰδιότης τῆς Μαρίας ὡς Μητὸς τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται διὰ λόγων κατανοητῶν, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν Ἀναφορὰν «Τῆς Κυρίας ἡμῶν Μαρίας, τῆς Μητὸς τοῦ Θεοῦ». Ἡ Μαρία δηλοῦται ὡς ἡ σώτειρα τοῦ Ἀδάμ, μάλιστα ὡς ἡ ἐλευθερώτρια τοῦ ὅλου κόσμου». Διότι ὡς κατὰ τὴν ἀνάμixin τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος εἶναι ἀδύνατος ὁ χωρισμὸς τῶν δύο εἰδῶν ἀναμεταξύ των, ἀκριβῶς πολὺ ὀλιγώτερον δύναται νὰ χωρισθῇ ὁ Υἱὸς καὶ Σωτὴρ ἀπὸ τῆς Μαρίας. Διὰ τοῦτο εἶναι ἡ κλιμαξ ἢ μεταγούσα ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν, ἢ ἐλπίς τοῦ Ἀδάμ, ὡς οὗτος ἐκ τοῦ Παραδείσου ἐξώσθη. Τὸ πρωτευαγγέλιον ἐν τῇ Π.Δ. ἡρμηνεύθη ἐξ ὀλοκλήρου Μαρριολογικῶς. Ἐν τοῖς ὕμνοις τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ἡ Μαρία προσφωνεῖται ὡδὲ πως: «Ἀπὸ σὲ προῆλθεν ἡ σωτηρία ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου· οἱ ἴδιοι οἱ Προφῆται χωρὶς σοῦ δὲν θὰ ἐσώζοντο ἀπὸ τῆς κατακρίσεως». Ὡς οὕσης καὶ ταύτης τῆς σωτηρίας ἐργάτιδος μετὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τῆς, ἀποδίδεται αὐτῇ εἰς τίτλος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ἔργον αὐτῆς ὡς συνεργήσας εἰς τὴν σωτηρίαν μετὰ τοῦ Σωτῆρος Υἱοῦ τῆς. Εἶναι ἡ Διαθήκη τῆς Χάριτος, ἣν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν αὐτοῦ δι' αὐτῆς μετὰ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος ἔκλεισεν, εἶναι ἡ Μεσίτρια διὰ τὸν ἅπαντα χρόνον, πρὸς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει ἢ παράκλησις: «Φύλαξόν με ἀπὸ τὸν τόπον τῆς κολάσεως καὶ τοῦ θανάτου». Αὕτη ἐμφανίζεται ὡς τὸ ἀρχέτυπον τῆς Ἐκκλησίας. «Ἐν σοὶ ἐθεμελιώθη ἡ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Διὰ σοῦ ὀκοδομήθη ἐπὶ χρυσῶν

βάθρων αὕτη διὰ σοῦ ἴστανται ἀμετακίνητοι οἱ στῦλοι καὶ εἰς σὲ ὀφείλουσαν τὴν στερεότητα αὐτῶν οἱ τοῖχοι». Ἡ ἡμέρα τῆς συλλήψεως αὐτῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός τῆς Ἄννης ἑορτάζεται ὡς ἡμέρα ἑορτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν «ἐσκήρτησε ἡ γῆ ἐκ χαρᾶς καὶ ὁ οὐρανὸς ἠγαλλιάσατο, διότι ἡ καθαρωτάτη μεταξὺ τῶν καθαρῶν συνελήφθη ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός τῆς. Ἐγένετο μήτηρ καὶ μένει ἢ πάντοτε παρθένος, ἡ ὁποία ἐσφραγίσθη διὰ τῆς παρθενίας». Πλησίον κεῖνται αἱ λεπτομέρειαι τοῦ δόγματος περὶ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπερ δὲν συζητεῖται ἐν τῇ αἰθιοπικῇ Θεολογίᾳ. Ἀρκεῖται εἰς τὴν πίστιν, ὅτι εἶναι ἐλευθέρᾳ ἀπὸ παντὸς σπίλου ἁμαρτίας, ὅτι εἶναι ἀνωτέρα πάσης ἐξουσίας τοῦ διαβόλου.

Ἡ Μαρία μετὰ τὸν θάνατόν τῆς ἐδοξάσθη ἐπίσης σωματικῶς καὶ ἑμακαρίσθη. Εἶναι ἀρχαιοτάτη ἢ παράδοσις καὶ ἡ διδασκαλία ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι σωματικῶς μετέστη καὶ ἐθεώρει ὅτι πολὺ ἐβράδυνεν ἢ ἀνακοίνωσις τῆς ἀληθείας αὐτῆς περὶ ἐνσωμάτου μεταστάσεως τῆς Μαρίας εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἐπιστεύετο, ἐξ ἀποκρύφων βιβλίων ἀποδιδομένων εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν τῆς μετεφέρθη τὸ δοξασμένον σῶμα τῆς Θεομήτορος εἰς τὸν ἐπίγειον Παράδεισον καὶ ἐκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς καθολικῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ὑπηρετεῖται ὑπὸ ἀγγέλων προστατευομένη. Ὁμιλοῦν ἐν τούτοις οἱ αἰθιοπικοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὕμνοι καὶ αἱ Ἀβησσουαὶ παραδόσεις τοῦ λαοῦ περὶ τῆς σωματικῆς μεταστάσεως τῆς Μαρίας εἰς τοὺς οὐρανούς μετὰ τὸν θάνατόν τῆς.

Ἡ λατρεία τῆς Μαρίας εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἀνωτέρα ἢ εἰς τὰς λοιπὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς 32 ἑορτὰς εἰς τὴν Μαρίαν ἢ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία προσέθεσεν ἕνα ἀκόμη ἀριθμὸν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ θανάτου αὐτῆς 21 Ἰανουαρίου, τῆς μεταστάσεως αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν, 22 Αὐγούστου (16 NAHASSIE). Ἡ διαφορὰ εἰς τὰς ἡμερομηνίας ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν παλαιῶν ἀποκρύφων. Ἡ ἑορτὴ τῆς καθιερώσεως ὅλων τῶν εἰς τιμὴν τῆς Θεομήτορος ἀνεγερθεμένων ναῶν τῆν 21 Ἰουλίου. Ἡ ἑορτὴ τῆς Διαθήκης, τοῦ συμφώνου, τῆς εὐσπλαγχνίας τῇ 10 Φεβρουαρίου. Μία σειρά τίτλων διακρίσεως εὐρίσκονται εἰς ὅλας τὰς προσευχὰς καὶ τοὺς ὕμνους τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ μιᾶς εὐχῆς ἀναγινωσκόμενης εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν τῶν νεογεννητῶν παιδιῶν, δι' ἧς χαιρετίζονται ταῦτα, ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τοῦ καθημερινοῦ ἐν ἀμοιβαιότητι ἀνταλλαγασσομένου χαιρετισμοῦ παρὰ τοῖς ἐνήλιξι: «Μαρία ἀγαπᾷ». Δι' ὅλων τούτων ἐκφράζεται ὁ ἐγκαρδιώτατος δεσμός τοῦ Αἰθιοπικοῦ Λαοῦ μετὰ τῆς Μαρίας. Ἐπίσης δὲν λείπει ἢ εἰκὼν τῆς Μαρίας ἀπὸ κανὲν αἰθιοπικὸν σπῆτι.

Ἡ χαρισματικὴ μεσιτεία τῆς Μαρίας τονίζεται ἰδιαιτέρως. Τὸ ὄνομα «KIDAMA MEHRAT» («ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ») κατέστη τὸ προσφιλέστερον ὄνομα τῆς Μαρίας. Ἡ βεβαιότης συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι ἡ Λατρεία ὡς μία Διαθήκη τῆς εὐσπλαγχνίας προστατεύει ἀπὸ πάσης φθορᾶς. Ἐν βιβλίον εἰδικὸν τῆς «Διαθήκης τῆς Εὐσπλαγχνίας» ὕμνεῖ τὴν Μαρίαν

ὡς τὴν μεσίτριαν καὶ τὴν πρεσβείαν τῆς Χάριτος. Εἰς τὰς Λιτανείας ἐπαναλαμβάνεται διαρκῶς ἡ προσφώνησις: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τῆς Μαρίας, τῆς γεννητορός σου, βοήθει μοι». Ὡς «KIDAMA MEHRAT» ἡ Μαρία λατρεύεται ὡς ἡ ἰδιαιτέρα προστάτις, ἡ πολιούχος, τοῦ Αἰθιοπικοῦ Λαοῦ, ἡ προστάτις τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον ὅλων τῶν ἐπιρροῶν. Οἱ Ἀβησσυνοὶ στρατιῶται συχνὰ προφέρουν τὴν ἐπίκλησιν: «Ὅτι τῆς Μαρίας, εἰς τὸν βραχίονά σου ἐμπιστευόμεθα ἡμεῖς, ἵνα μετὰ τὸν θάνατον ἡμῶν ἀναγνωρισθῶμεν ὡς Χριστιανοί».

Ὁ πάτερων τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μιχαήλ, ἐορτάζεται μετὰ 12 ἐτησίας ἐορτάς. Ἔχει δὲ ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία καὶ πολλὰς ἐκτάκτως ἐορταζόμενας ἐορτάς, αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν ὡς ἐορταί τῆς Πολιτείας καὶ ἄλλας ἐορτάς μετὰ αὐστηρότητος ἐπίσης ἐορταζόμενας.

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Μετὰ τὴν παροχὴν τοῦ Βαπτίσματος ἀκολουθεῖ τὸ Χρίσμα. Τοῦτο ὅμως ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος ἔπαυσε νὰ νέμηται, οὐδὲ νὰ ἐμφανίζεται μετὰ τῶν Μυστηρίων. Λόγω τῶν δυσκολιῶν περὶ τὴν ἐξεύρεσιν καὶ προμήθειαν τῶν ὑλικῶν ἐξ ὧν παρασκευάζεται τὸ Ἅγ. Μύρον, ἠδράνησε τὸ Μυστήριον τοῦ Ἅγ. Χρίσματος.

Μετὰ τὸ Βάπτισμα νέμεται εἰς τὸν βαπτιζόμενον ἡ Θ. Κοινωνία, μεθ' ἣν προσφέρεται εἰς τὸν βαπτιζόμενον γάλα καὶ μέλι. Ἡ χρῆσις τούτων γίνεται εἰς μίαν μόνον Ἐκκλησίαν.

Ὁ ἄρτος εἶναι ἔνζυμος. Ἡ Θ. Εὐχαριστία προσφέρεται ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, ὑπὸ τὰ δύο εἶδη. Ἐνῶ δὲ τὰ μικρὰ παιδία κοινωνοῦσι συχνὰ, καθ' ὅσον προβαίνουν εἰς τὴν ἡλικίαν χαλαροῦται ὁ ζῆλος πρὸς τὴν Θ. Κοινωνίαν.

Ἡ Ἰ. Ἐξομολόγησις γίνεται μόνον ἐν περιπτώσει βαρέων παραπτωμάτων. Τὰ παιδία καὶ οἱ νέοι δὲν προθυμοποιῶνται πρὸς ἐξομολόγησιν.

Τὸ Ἅγ. Εὐχέλαιον ἔχει πολὺ ὀπισθοδρομήσει.

Ἐν τῇ Ἱερωσύνῃ ὑπάρχουν μόνον τρεῖς βαθμοί. Ὁ τοῦ Διακόνου, ὁ τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ ὁ τοῦ Ἐπισκόπου.

Ὁ χαρακτήρ τῆς Ἱερωσύνης δὲν εἶναι ἀνεξάλειπτος. Δύναται συνεπῶς νὰ ἐπιστρέψῃ τις εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν κατὰ βούλησιν ἐλευθέρων.

Ὁ γάμος ἰσχύει, ἐὰν οἱ νεόνυμφοι ἐδέχθησαν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἱερέως, ὅστις ἠλόγησεν αὐτούς, τὴν Θ. Κοινωνίαν, ὡς ἀδιάλυτος. Ἐν τούτοις ὁ ἐκκλησιαστικὸς αὐτὸς γάμος καταστρατηγεῖται συχνὰ. Ὑπάρχουν πολλὰι παλλακεῖαι. Ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Γάμου δὲν γίνεται ἡ στέψις, ἀλλὰ μία χρῆσις καὶ τὸ μυ-

στήριον τῆς Εὐχαριστίας, ἥτοι ἡ Θ. Κοινωνία, ἣν λαμβάνουν κάτωθεν ἀπὸ ἕνα ἀλεξιβρόχιον, χρώματος ἐρυθροῦ. Ἡ χρῆσις τῶν πολλῶν γυναικῶν ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ καὶ νὰ ἐφαρμόζεται ἡ μονογαμία, καθ' ὅσον ὁ λαὸς ἐκπολιτίζεται καὶ ἐκτείνεται ὁ Χριστιανισμός.

Μὲ τὸν χρόνον ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἐλευθεροῦται ἀπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας, στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς ποδῶν. Ἡ ἱστορία καὶ αἱ παραδόσεις γίνονται ὁδηγὸς εἰς Χριστόν, ὅστις ἀκτινοβολεῖ τὸ πλούσιον αὐτοῦ φῶς, ἰδιαιτέρως δὲ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ μετὰ τὸ Χριστοκεντρικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ὅπερ διετηρήθη καὶ διατηρεῖται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἀβησσυνιακοῦ λαοῦ.

Ἡ Αἰθιοπικὴ λειτουργία χρησιμοποιοῖ ὡς γλῶσσαν τὴν παλαιάν GE' EZ-SPRACHE, εἶναι δὲ ἡ Λειτουργία τῶν Κοπτῶν διευρυνθεῖσα.

Ὁ ρυθμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν ἀκολουθεῖ τὸ κυκλοτερές σχῆμα, ὅπερ εἶναι συμβολικὸν τῆς δόξης. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ναοῦ κεῖται τὸ Ἱερόν, τὸ πάντων Ἀγιώτατον, μὴ ἐλεύθερον εἰς τὴν θέαν τοῦ κόσμου, ἀποκεκλεισμένον. Ἐκεῖ λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ Ἅγ. Θυσιαστηρίου, ὅπερ διακοσμεῖται μετὰ κηρία καὶ μάλιστα τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης (Τὸ TABOT), τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Τὸ Ἀγιώτατον περιβάλλεται ἀπὸ τὸ Ἱερόν, καὶ τοῦτο ἀπὸ ἕνα χώρον κυκλοτερέῃ, καὶ τοῦτο ἀπὸ τὸ προαύλιον. Οἱ Ναοὶ εἰς τὰς πόλεις εἶναι μεγαλοπρεπέστατοι, εἰς τὴν ὑπαιθρον ὅμως εἶναι πτωχότατοι.

Ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Λειτουργίᾳ κρατεῖ τὸ Χριστοκεντρικὸν πνεῦμα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὕτη βλέπει ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ πρὸ πάντων τὸν Χριστόν, δηλ. ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ κέντρον καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ. Φέρει δὲ ἡ Αἰθιοπικὴ Λειτουργία τὸν ἐκκλησιολογικὸν τόνον. Οὕτω τιμῶσι τόσον θερμὰ τὴν Θεοτόκον Μαρίαν. Σχεδὸν ὅλοι αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι καθιερωμέναι ἐπ' ὀνόματι τῆς Μαρίας, ἡ ὁποία θεωρεῖται τὸ Ἀρχέτυπον, ἡ ρίζα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκκλησία καὶ Μαρία ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς δόξαν, πρὸς τὴν Θ. μακαριότητα, πιστεύουν εἰς τὸν κόσμον τῶν οὐρανῶν, ὁ ὁποῖος προσκλίνει εἰς τὴν λειτουργικὴν ὑπηρεσίαν. Διὰ τῆς Λειτουργίας ὀλόκληρος ἡ ζωὴ γίνεται μία ἐορταστικὴ ἡμέρα. Ἐφ' ὅσον τὸ πνεῦμα αὐτὸ μένει ζωηρὸν ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ ἕνα Κλήρον σύγχρονον, βαθέως μεμορφωμένον καὶ μετὰ Θεολογικὴν κατάρτισιν, ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς θὰ ἀναγεννηθῇ καὶ θὰ ἐπιδράσῃ ἱεραποστολικῶς εἰς τὰ μὴ χριστιανικὰ στοιχεῖα.

(Τέλος)

† Ὁ Κυθῆρων ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Η Ε' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

Κατόπιν πρωτοβούλου και κανονικής προσκλήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου και συναινέσεως πασών των κατά τόπους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιών συνήλθεν εν Γενεύη τῆς 'Ελβετίας και εν τῷ αὐτόθι 'Ορθοδόξῳ Κέντρῳ του Οικουμενικού Πατριαρχείου ἀπὸ 8 μέχρι 16 'Ιουνίου 1968 ἡ Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις. Αὕτη ἀποτελεῖ συνέχεια των προηγηθεισῶν τεσσάρων Πανορθοδόξων Διασκέψεων, των ὁμοίων πρωτοβούλω ἐνεργεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου συγκληθεισῶν, ἡτοι τῆς Α' τῷ 1961 ἐν Ρόδῳ, τῆς Β' τῷ 1963 ἐν Ρόδῳ, τῆς Γ' τῷ 1964 ἐν Ρόδῳ και τῆς Δ' τῷ 1966 ἐν Βελιγραδίῳ¹. Καὶ τὴν παρούσαν Διάσκεψιν προσεκάλεσεν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οικουμενικὸς Πατριάρχης 'Αθηναγόρας Α' διὰ του ὑπ' ἀριθ. 54 ἀπὸ 16.2.1968 ἐγκυκλίου πατριαρχικοῦ γράμματος πρὸς πάσας τὰς Πατριαρχικὰς και Αὐτοκεφάλους 'Ορθοδόξους 'Εκκλησίας, ἐν τῷ ὁποίῳ ὀρίζεται, ὅτι ἔργον τῆς Διασκέψεως «θέλει εἶσθαι: α) ἡ μελέτη και κατάρτισις σχεδίου καθορίζοντος τὸν τρόπον συνεργασίας προπαρασκευῆς του ἔργου τῆς Μεγάλης Συνόδου, ἡτις μέλλει ἔν' ἀποφανθῆ ἐπὶ των ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων· β) ἡ θεώρησις τῆς μέχρι τουδε σημειωθείσης προόδου, ὡς και του δέοντος γενέσθαι ἐπὶ του θέματος των σχέσεων τῆς 'Ορθοδόξου ἡμῶν 'Εκκλησίας μετὰ των 'Εκκλησιῶν Ρωμαιοκαθολικῆς, 'Αγγλικανικῆς, Παλαιοκαθολικῆς, 'Αντιχαλκηδονεῖων και Λουθηρανικῆς· και γ) ἡ ἐξέτασις του τρόπου συστηματικωτέρας και πληρεστέρας ὀρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον του Παγκοσμίου Συμβουλίου των 'Εκκλησιῶν γενικῶς, και ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐφάλα Δ' γενικῆς συνελεύσεως αὐτοῦ».

Μετέσχον δὲ τῆς παρουσίας Διασκέψεως αἱ ἐπόμεναι 'Ορθόδοξοι 'Αντιπροσωπεῖαι: α) Οἰκουμἐνικὸ Ὑπὸ Πατριαρχείου, ἐκ των ἐπισκόπων Χαλκηδόνος Μελίτωνος και Μύρων Χρυσοστόμου και του καθηγητοῦ 'Εμμανουὴλ Φωτιάδου. β) Πατριαρχείου 'Αλεξανδρείας, ἐκ των ἐπισκόπων Νουβίας και Πτολεμαίδος Συνεσίου, Κεντρῶς 'Αφρικῆς Κυπριανοῦ και 'Ακκρας Εὐσταθίου. γ) Πατριαρχείου 'Αντιοχείας, ἐκ των ἐπισκόπων Χαλεπίου 'Ηλία, Σάο — Πάολο 'Ιγνατίου και Τολέδο — 'Οχάιτο Μιχαήλ. δ) Πατριαρχείου 'Ιεροσολύμων, ἐκ του ἐπισκόπου Φιλαδελφείας 'Επιφάνιου και του καθηγητοῦ Παναγιώτου Τρεμπέλα. ε) Πατριαρχείου Μόσχας, ἐκ των ἐπισκόπων Λένινγκραδ και Νοβγκορόδ Νικο-

δήμου, Βρυξελλῶν και Βελγίου Βασιλείου και Ζαράϊ 'Ιουβενάλιου. στ) Πατριαρχείου Σερβίας, ἐκ του ἐπισκόπου Ζίτσης Βασιλείου και του καθηγητοῦ Στόγιαν Γκόσεβιτς. ζ) Πατριαρχείου Ρουμανίας, ἐκ των ἐπισκόπων Μολδαβίας 'Ιουστίνου και Τιργοβιτσίου 'Ανθίμου και του καθηγητοῦ Λίβιου Στάν. η) Πατριαρχείου Βουλγαρίας, ἐκ των ἐπισκόπων Σλήβεν Νικοδήμου και Λοφτσοῦ Μαξίμου. θ) 'Εκκλησίας Κύπρου, ἐκ του ἐπισκόπου Πάφου Γενναδίου και του ἀρχιμανδρίτου Χρυσάνθου Σαρηγιάννη. ι) 'Εκκλησίας 'Ελλάδος, ἐκ του ἐπισκόπου Εἰάνθης 'Αντωνίου και των καθηγητῶν 'Ιωάννου Καρμίρη και Εὐαγγέλου Θεοδώρου. ια) 'Εκκλησίας Πολωνίας, ἐκ του ἐπισκόπου Μπελοστόκ και Γκδάνσκ Νικάνωρος και του πρωθιερέως Γεωργίου Κλίγκερ. ιβ) 'Εκκλησίας Φιλλαδελφείας, ἐκ του ἀρχιμανδρίτου 'Ιωάννου Ρίννε.

Αἱ ἀνωτέρω 'Αντιπροσωπεῖαι των 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, ἀφικόμεναι εἰς Γενεύην τῇ προτεραίᾳ τῆς ἐνάρξεως των ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως, συνήλθον ἐν τῷ 'Ορθοδόξῳ Κέντρῳ του Οικουμενικού Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν προεδρίαν του μητροπολίτου Χαλκηδόνος Μελίτωνος τῇ 8 'Ιουνίου και ἀντήλλαξαν σκέψεις ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Διασκέψεως και διεκανόνισαν διάφορα διαδικαστικὰ ζητήματα. Τῇ δ' ἐπομένῃ 9 'Ιουνίου, Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ του 'Αποστόλου Παύλου του Πατριαρχικοῦ Κέντρου ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἑλληνιστί, ἀραβιστί και σλαωνιστί. Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ πρόεδρος τῆς Διασκέψεως μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων, ὅστις, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ πολυπληθὲς ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὸν εἶπε, μετὰξὺ ἄλλων, ὅτι «ἐν μέσῳ μιᾶς πρωτοφανοῦς συγχύσεως πραγμάτων και ιδεῶν και κινήσεων σᾶς μεταδίδω ἐν μῆνυμα φωτὸς και ἐλπίδος: ἡ 'Εκκλησία συνέρχεται, διὰ τὴν ἀντιπαρατάξιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν αὐτῆς τῆς τραγικῆς στιγμῆς του κόσμου, ἡτοι τὴν ἄλογον βίαν, τὴν ἀναρχικὴν, τὴν καταλυτικὴν, τὴν φονικὴν, τὴν ἀπέλπιδα, μίαν ἄλλην βίαν, τὴν βιαίαν ὁρμὴν του 'Αγίου Πνεύματος, τὴν ἀναρχον, τὴν δημιουργικὴν, τὴν συντηρητικὴν και τελεσιουργικὴν των πάντων βίαν και δύναμιν. Πρὸς τοῦτο συνηθροίσθημεν ἐδῶ... Τὸ Πνεῦμα τὸ 'Αγιον ἐπανερχεται ἐν πυρίναις γλώσσαις. Καὶ καίει και καθαίρει. Καὶ φωτίζει και ὀδηγεῖ. 'Η βία του εἶναι ὑπὲρ τὴν σκοτεινὴν βίαν του κόσμου τούτου. Εἰς τὸ σημεῖον τουτο εὐρισκόμεθα: τῆς διασταυρώσεως τῆς τυφλῆς βίας του κόσμου και τῆς φωτιστικῆς βίας του 'Αγίου Πνεύματος. Εἴμεθα εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐν 'Αγίῳ Πνεύματι χριστιανικῆς ἀνακαινίσεως. 'Εκεῖ ἡ 'Εκκλησία πορεύεται. Αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφασίς της. 'Αλλ' ὅτε του πυρός τὰς γλώσσας διένειμεν, ὅχι μόνον ἀνεκαινισεν, ἀλλὰ και εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε. Καὶ αὕτη εἶναι ἐπίσης ἀπόφασίς τῆς 'Εκκλησί-

1. Περὶ τούτων πραγματευόμεθα ἐν ταῖς ἡμετέραις μελέταις: 'Η Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, 'Αθῆναι 1961.—'Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός, τ. I. 'Αθῆναι 1964, τ. II. 'Αθῆναι 1965.—'Ορθοδοξία και Παλαιοκαθολικισμός, τ. I. 'Η Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις του Βελιγραδίου, 'Αθῆναι 1966, τ. II. 'Η 'Εκκλησιολογία παρὰ τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς, 'Αθῆναι: 1967. Π. βλ. και: 'Η Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις. Κείμενα-Πρακτικά. 'Εκ του Οικουμενικού Πατριαρχείου, 1967.

ας: ἡ ἐνότης. 'Ανακαινίσις καὶ 'Ενότης, ἰδοὺ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου τῆς ἡμετέρας ἀγλύος, φωτεινὸν καὶ φλέγον προβάλλον. 'Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις τῆς 'Εκκλησίας. 'Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τῆς 'Εκκλησίας εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ κόσμου. 'Ἰδοὺ, διατὶ εἴμεθα ἐδῶ: διὰ τὴν ἀνακαινίσις καὶ τὴν ἐνότητα τῆς 'Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς».

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπελήφθη τοῦ κυρίου ἔργου τῆς διὰ μακρᾶς καὶ ἐμπεριστατωμένης εἰσηγήσεως τοῦ προέδρου αὐτῆς μητροπολίτου Χαλκηδόνος Μελίτωνος, ὅστις κηρύττων «ἐκ προσώπου τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου 'Αθηναγόρου Α'», τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως, σὺν ἄλλοις, εἶπεν:

«Ἡ ἐνώπιον ἡμῶν ἡμερησία διάταξις εἶναι διμερῆς μὲν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῶν ἀναγραφόμενων ἐν αὐτῇ θεμάτων, ἐνιαία ὁμοῦ ὁργανικῶς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀναλύσει τῆς οὐσίας αὐτῆς. Τὸ πρῶτον μέρος, τὸ καὶ κεφαλαιωδέστερον, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνακαινίσις τῆς κατ' ἀνατολὰς ἀγίας ἡμῶν 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ συστηματισμοῦ αὐτῆς τῇ καινότητι τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς καινουργήσεως αὐτῆς διὰ τοῦ λουτροῦ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὰ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ αὐτῆς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας 'Αποκαλύψεως, ἥτοι τῆς 'Αγίας Γραφῆς καὶ τῆς 'Ιερᾶς Παραδόσεως, εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ καθολικοῦ χριστιανικοῦ βιώματος τῆς ἀδιαιρέτου 'Εκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναζητήσεως καινῶν τρόπων καὶ μέσων πρὸς τελεσφόρον συμβολὴν τῆς 'Εκκλησίας εἰς σχηματισμὸν τοῦ αἰῶνος τούτου κατὰ τὴν καινότητα 'Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου ποιούντος καινὰ τὰ πάντα. Τὸ δεύτερον μέρος ἀναφέρεται εἰς προβλήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα, ἥτις ἀποτελεῖ κρᾶζον καὶ ἐπεῖγον αἵτημα τῶν καιρῶν ἡμῶν. Τὰ δύο ταῦτα μέρη, ὑπὸ τὴν ἐνεστῶσαν οἰκουμενιστικὴν ἐξέλιξιν τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων καὶ ζητημάτων, ἔτι δὲ πλέον ἐξ ἐπόψεως τῆς θέσεως, τῆς εὐθύνης καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ, εἶναι τοσοῦτον ἀλληλένδετα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ νοηθῇ οὔτε νησιωτικὴ ἀνακαινίσις μιᾶς Χριστιανικῆς 'Εκκλησίας, ἀσχέτως πρὸς τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς 'Εκκλησίας καὶ ἐν πλήρει ἀποξενώσει ἀπ' αὐτῶν, οὔτε δὲ καὶ χριστιανικὴ ἐνότης ἄνευ ἐσωτερικῆς ἀνακαινίσεως τῶν 'Εκκλησιῶν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἔχει κατανοηθῆ τὸσον ὑπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς σημεῖον ὥστε σήμερον νὰ ἀποτελῇ κοινὴν ἐπιδιώξιν τῶν Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν τὸ συναμφοτέρον συγχρόνως, ἥτοι ἡ ἀνακαινίσις καὶ ἡ ἐνότης. Ἐν τούτῳ δέον νὰ ἐνιδώμεν οἰκονομίαν Θεοῦ καὶ κίνησιν τοῦ 'Αγίου Πνεύματος πρὸς ἅπαντας τοὺς ἄρμους τοῦ Κυριακοῦ Σώματος».

'Ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦ πρώτου θεματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τ.ε. περὶ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς μεγάλης Συνόδου, ἥτις μέλλει νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως θεμάτων, εἰσηγήθη τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ὑπὸ τῆς Προκατα-

κτικῆς 'Επιτροπῆς τῶν ἁγίων 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν (τῆς συνελευθούσης ἐν 'Αγίῳ 'Ορει ἐν ἔτει 1930) προβλεφθείσης «Προσυνόδου» καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ μεγάλης Συνόδου, διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ὁποίας προϋτάθησαν αἱ ἐπόμεναι γενικαὶ ἀρχαί: α) ὅπως ἀπαραιτήτως ἡ νέα μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς μεγάλης Συνόδου ἢ προῖον πανορθόδοξου μελέτης καὶ ἀποφάνσεως· β) ὅπως ἐνώπιον τῆς ἀγίας ἡμῶν 'Εκκλησίας τεθῇ σαφῶς ὡς τε κύριος στόχος καὶ ὡς ἄμεσον μέλημα ἡ μεγάλη Σύνοδος, ἄνευ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς Προσυνόδου· γ) ὅπως ἡ Προσυνόδος ἐγκαταλειφθῇ ὡς τε ἄρος καὶ ὡς στάδιον προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, διότι οὔτε πρὸς τὰ πράγματα ἀνταποκρίνεται σήμερον, οὔτε καὶ ἀπαντᾷ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Θεολογίᾳ τῶν Συνόδων τοιοῦτος θεσμός καὶ ἄρος Προσυνόδου. 'Αποτελεῖ οὗτος νεολογισμὸν, διότι ἡ 'Εκκλησία ἐγνώρισε μόνον Συνόδους Οἰκουμενικὰς ἢ τοπικὰς, μείζονας ἢ ἐλάσσονας, διαφόρων κατηγοριῶν, ἀλλὰ πάντοτε Συνόδους, οὐδέποτε δὲ τι ἔλαττον τῆς Συνόδου, οἷον Προσύνον· δ) ὅπως ἀντὶ τῆς Προσυνόδου εὐρεθῇ ἄλλη, μᾶλλον κατὰλληλος καὶ ἀποδοτικὴ διαδικασία προσυνοδικῆς προπαρασκευῆς». Πρὸς τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς μᾶλλον ἀενδεειγμένον, ὅπως, ἐν τῇ τεχνικῇ, οὕτως εἰπεῖν, προπαρασκευῆ τῆς Συνόδου προτανεύσῃ ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπὸ συνόλου τῆς 'Ορθοδοξίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπεξεργασίας τῶν θεμάτων καὶ ὅπως, χωρὶς ποσῶς νὰ παροραθῇ ἡ κατὰ τόπον καὶ 'Εκκλησίαν ἀντιπροσωπευτικότης, δοθῇ προτεραιότης εἰς τὸ κοινῇ ἀνεγνωρισμένον δόκιμον καὶ τὴν εἰδικότητα τῶν μεθεξόντων τῶν κατὰ θέματα συνεργείων. Ἐν ὀλίγοις: οὐχὶ περαιτέρω μεμονωμένη ὑφ' ἐκάστης 'Εκκλησίας προπαρασκευὴ τῶν θεμάτων τῆς Συνόδου, ἀλλὰ προπαρασκευὴ αὐτῶν διὰ διορθοδόξου συνεργασίας, εἰς τρόπον ὥστε τὰ πορίσματα νὰ φέρωσι τὴν σφραγίδα τῆς ἐνιαίας ὀρθοδόξου ἀπόψεως, ἐν δὲ τῇ διορθοδόξῳ ταύτῃ συνεργασίᾳ, τοῦλάχιστον προκειμένου περὶ καθαρῶς θεολογικῶν καὶ θεωρητικῶν θεμάτων, ἢ χρησιμοποίησις ὑφ' ἀπάσης τῆς 'Εκκλησίας τῶν ἁρίστων καὶ μᾶλλον εἰδικῶν κατὰ κλάδους ὀρθοδόξων θεολόγων, οἵτινες καὶ ἀνήκουσιν ἀπάσῃ τῇ 'Εκκλησίᾳ, ἀσχέτως τόπου. Ταῦτα δέ, βεβαίως, ὑπὸ τὴν αἴρεσιν, ὅτι τὰ τεχνικά, οὕτως εἰπεῖν, θεολογικὰ πορίσματα ἐξουσι τὴν τελικὴν ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν ἐν 'Αγίῳ Πνεύματι ἀπόφασιν τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου.

Βάσει τῶν ἀρχῶν τούτων τὸ σχέδιον προπαρασκευῆς τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας θὰ ἠδύνατο νὰ προοδεύσῃ ὡς ἐξῆς: α) Τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἀναγεγραμμένα θέματα νὰ τύχωσι προηγουμένως ἐνδελεχοῦς μελέτης ὑπὸ εἰδικῶν διορθοδόξων θεολογικῶν 'Επιτροπῶν τμηματικῶς. β) Ἀντὶ τῆς μιᾶς Προσυνόδου νὰ συνέλθωσιν ἄλλεπάλληλοι προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις πρὸς τελικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ὀριστικὴν διατύπωσιν τῶν ὑπὸ τῶν θεολογικῶν 'Επιτροπῶν μελετηθέντων ἤδη θεμάτων καὶ βαθμιαίαν οὕτω ἐξάντησιν τοῦ καταλόγου. γ) Τὸ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν θεολογικῶν 'Επι-

τροπῶν προκαταρκτικῶς καὶ ὑφ' ἐκάστης προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκεύεως τελικῶς ἐπεξεργασμένον προπαρασκευαστικὸν ὑλικὸν νὰ παραπέμπηται εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Συνόδου, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου νὰ συνέλθῃ ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος, πρὸς συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων τοῦ καταλόγου. Τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς πρώτης τοιαύτης προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκεύεως θὰ ἡδύνατο νὰ καταρτίσῃ ἡ παρούσα Ἐπιτροπή, ἥτις καὶ ἐν ἐκτιμῆσει τοῦ ὄγκου καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐργασίας νὰ ὀρίσῃ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τούτῳ προκαταρκτικῶν θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐκάστη Πανορθόδοξος Διάσκεψις νὰ καταρτίξῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς ἐπομένης».

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τ.ε. τῆς προωθήσεως τοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, ὁ Σεβ. Πρόεδρος εἰσηγήθη: Πρῶτον, ὡς πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν (α) ὅπως, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄχρι τοῦδε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλλιτεργίας ἀδελφικῶν σχέσεων συνεχίσωμεν καὶ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης, καὶ

β) ὅπως, ἐπεὶ ἀντιμετωπίζομεν ἤδη κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ θεολογικὰ θέματα, ἅτινα σὺν τῇ προόδῳ αὐτοῦ διαρκῶς θὰ αὐξάνωσιν, ἐπιληφθῶμεν ἐπὶ διορθόδοξου πεδίου καὶ συντονιστικῶς τοῦ καθόλου θέματος τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς συστάσεως ἐιδικῆς διορθόδοξου θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ, ἀπὸ ὀρθόδοξου πλευρᾶς, ἐνιαίως τόσον τὸ περιεχόμενον, ὅσον καὶ τὴν μεθοδολογίαν τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, ὅταν δὲ ἤθελε κριθῆ ὁ κατάλληλος πρὸς ἐναρξιν αὐτοῦ καιρὸς, διεξαγάγῃ αὐτὸν μετὰ τῆς ἀντιστοίχου ρωμαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς».

Δεύτερον, ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν εἰσηγήθη, ὅπως, ἐπεὶ δὲ αὐτάρχει γενικὴ παρά τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἐπιθυμία, ὅπως προωθηθῶσιν αἱ μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας θεολογικαὶ συζητήσεις, ἐπιβάλλεται δὲ ἵνα προπαρασκευασθῶσιν αὐταὶ συστηματικῶς καὶ ἐνιαίως διὰ διορθόδοξου συνεργασίας καὶ συντονισμοῦ, θεωρεῖται, ὅτι θὰ ἦτο μᾶλλον ἐνδεδειγμένον, ὅπως τὸ ὅλον θέμα τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν ἀνατεθῆ εἰς ἐιδικὴν συνεχιστικὴν Διορθόδοξον Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν».

Τρίτον, ὡς πρὸς τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ὁμοίως προὔτεινεν, ὅπως «συσταθῆ ἐιδικὴ συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπή, ἥτις καὶ συγκεντροῦσα ὅλα τὰ θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἐν γένει στοιχεῖα τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἥτοι Ὁμολογίαν αὐτῶν, ἄλλα κείμενα καὶ κατὰ τόπους παραδοσιακὰ μνημεῖα διδασκαλίας, λατρείας καὶ ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἐν εἴδει εἰσηγήσεων ἐν ταῖς ἐπὶ μέρος Ὁρθόδοξοις

Ἐκκλησίαις ὑπάρχοντες ἤδη ἔτοιμον ὑλικόν, ἐπεξεργασθῆ συνθετικῶς τὴν καθόλου ὀρθόδοξον θέσιν ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ καί, ἐν καιρῷ, διεξαγάγῃ τοῦτον μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Παλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς».

Τέταρτον, ὡς πρὸς τὰς Ἀντιχαλκηδονεῖας Ἐκκλησίας εἶπεν, ὅτι «ἐνώπιον ἡμῶν τίθεται ἡ εὐθύνη τῆς προωθήσεως τοῦ καθυστερησαντος θέματος τούτου καὶ φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἔδει νὰ κατευθύνωμεν τοῦτο, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ θέματα τῶν ἄλλων διαλόγων, ἥτοι διὰ τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς ἐπὶ τούτῳ Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ ἐκπονήσῃ τὴν ἐν προκειμένῳ γενικὴν ὀρθόδοξον θέσιν καὶ νὰ καταρτίσῃ τὸ τελικὸν σχέδιον τῆς διεξαγωγῆς τοῦ διαλόγου τούτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου σταδίου αὐτοῦ, ἥτοι τῆς πραγματώσεως καὶ κυρώσεως ἐνώσεως μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀντιχαλκηδονεῖων Ἐκκλησιῶν».

Πέμπτον, ὡς πρὸς τὴν Λουθηρανικὴν Ἐκκλησίαν εἶπεν, ὅτι «τὸ θέμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον πρόσφατον... Τὸ σημεῖον, εἰς ὃ εὐρίσκεται τοῦτο, εἶναι ὅπως ἀλληλοσημεριωτικῶς ἐτοιμασθῶσιν ἐκατέρωθεν καὶ κεχωρισμένως ἀνασκοπήσεισιν ἱστορικοῦ — θεολογικοῦ τῶν κατὰ καιροῦς, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐπαφῶν Ὁρθόδοξων καὶ Λουθηρανῶν, καὶ δεύτερον, ὅπως κριθῆ πανορθόδοξως καὶ παλλουθηρανικῶς τὸ δυνατὸν καὶ ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τοῦ διαλόγου. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον φρονεῖ, ὅτι θὰ ἔδει ἵνα γένηται ὑπὸ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δεκτὴ, κατ' ἀρχὴν, ἡ διεξαγωγὴ διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν, συσταθῆ δὲ ἐπὶ τούτῳ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ θέματος τούτου καὶ ἀνάληψιν ἐπαφῶν μετὰ τῶν ἀντιστοίχων ἁρμοδίων ὀργάνων τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας».

Τέλος ἐπὶ τοῦ τρίτου θέματος τῆς Διασκεύεως, τ.ε. τῆς ἐξετάσεως τοῦ τρόπου τῆς συστηματικωτέρας καὶ πληρεστερας ὀρθόδοξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενικῶς, καὶ ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐψάλλῃ Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτοῦ ἐτόνισεν ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ὅτι «εἶναι πλέον ἢ καιρὸς, ἵνα ἡ Ὁρθοδοξία ἀποκτήσῃ καὶ ἐντόνως ἐκφράσῃ τὴν ἑαυτῆς συνείδησιν ὡς καιρίου καὶ ἀποφασιστικοῦ παράγοντος τοῦ Συμβουλίου τούτου, παράγοντος ἔχοντος εὐθύναν καὶ χρέη, ἀλλὰ καὶ δικαιώματα πρὸς διακονίαν. Οἱ λόγοι εἶναι προφανεῖς. Ἡ Ὁρθοδοξία, κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920, διὰ τῆς γνωστῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔρριψεν, ἐν μέσῳ ἐνὸς διηρημένου καὶ ἀλληλοσπαρασσομένου Χριστιανισμοῦ, πρώτη τὴν ἁγίαν ἰδέαν τῆς οἰκουμενικῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ εἰς Κοινωνίαν Ἐκκλησιῶν. Δὲν θριαμβολογοῦμεν. Ἱστορίαν καὶ ἀλήθειαν λέγομεν. Ἡ Ὁρθοδοξία, ἐξ ἄλλου, ὑπὲρ τὸ μέτρον συνέβαλε θετικῶς καὶ μετὰ συνεπείας, εἴτε διὰ μόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἴτε καὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς ἐνίων δυναμένων κατὰ

τόπους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, εἰς τὴν θεμελίωσιν, τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Οἰκουμενικῆς ἰδέας καὶ κινήσεως, μέχρις αὐτῆς τῆς ἰδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν. "Οχι δὲ μόνον τοῦτο. 'Η 'Ορθόδοξία, διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν, ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὸν οἰκουμενικὸν αὐτῶν χαρακτήρα. Τί ἄλλο θὰ ἦσαν ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν ἄνευ τῆς 'Ορθοδοξίας; 'Απλῶς καὶ μόνον μία εὐρυτέρα πανπροτεσταντικὴ ὁμοσπονδία. Λέγομεν τοῦτο, ἵνα ὑπογραμμίσωμεν τὴν ἣν κατέχομεν οἱ 'Ορθόδοξοι ἵλιαν ὑπεύθυνον θέσιν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν 'Εκκλησιῶν...». Δυστυχῶς ὅμως εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία «μετέχει, ἔτι καὶ σήμερον, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν σχεδὸν συμβολικῶς, ὅτι δὲν ἐπηρεάζει ἀποφασιστικῶς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν θεολογικῶν κειμένων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐσιαστικῶς ἀπουσιάζει αὐτῇ τῆς κεντρικῆς διοικήσεως αὐτοῦ, καθότι τὸ ποσοστὸν τῆς συμμετοχῆς τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας εἰς τὸ ὑπεύθυνον προσωπικὸν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν εἶναι κατώτερον τοῦ μηδαμινοῦ. 'Εκ τῶν 300 περίπου προσώπων, τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν μηχανισμόν τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἑδρας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν, ὑπεύθυνοι ὀρθόδοξοι ὑπάλληλοι εἶναι μόνον τέσσαρες...

'Αλλὰ πλεόν ἢ ἐπέστη ἡ ὥρα νὰ λάβωμεν συνείδησιν τῆς εὐθύνης ἡμῶν ὡς συνόλου 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν 'Εκκλησιῶν. "Οχι πρὸς διεκδίκησιν δικαιωμάτων, ἀλλὰ πρὸς διαφώτισιν, πρὸς πληρεστέραν ἀσκησιν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν τῆς ἐν αὐτῷ διακονίας. Λέγοντες ταῦτα ἔχομεν ὑπ' ὄψει καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τοῦ μέλλοντος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. 'Η Οἰκουμενικὴ Κίνησις, καὶ συνεπῶς καὶ ὁ κύριος φορεὺς αὐτῆς, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν, εὐρίσκονται σήμερον ἐνώπιον μιᾶς σοβαρᾶς κρίσεως. 'Η εἰς ὀριζόντιον γραμμὴν ἀνάπτυξις καὶ ἐπέκτασις τῆς Κινήσεως καὶ τοῦ Συμβουλίου εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὴν κατὰ κάθετον γραμμὴν, τὴν εἰς βάθος ἀΐξισιν καὶ ὀρίμανσιν αὐτῶν. 'Επικρέμαται ὁ κίνδυνος τῆς στατικότητος. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν κινδυνεύει νὰ ἀποβῆ μία μεγάλη γραφειοκρατικὴ μηχανή, κηδομένη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τῆς ἐπιβιώσεως αὐτοῦ ὡς τοιαύτης καὶ νὰ ἀπολέσῃ πᾶν νόημα κινήσεως, ἐνῶ τὸ κύριον χαρα-

κτηριστικόν, αὐτὸς οὗτος ὁ λόγος ὑπάρξεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, δεόν νὰ εἶναι ἡ κίνησις, ἡ δυναμικὴ πρόοδος.

'Ἐν ὄψει τῶν κινδύνων τούτων καὶ τῶν συναφῶν πρὸς τούτους συμφερόντων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν, ἡμεῖς οἱ 'Ορθόδοξοι, ὡς ἐταῖροι αὐτοῦ, ἐκ τῶν μᾶλλον ὑπευθύνων καὶ λόγον ἔχόντων, ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς εὐθύνης ἡμῶν δεόν νὰ μελετήσωμεν σοβαρῶς καὶ διορθοδόξως τοὺς τρόπους τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὄρων, ὑφ' οὓς θὰ προσφέρωμεν πληρεστέραν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Συμβούλιον ἡμῶν τοῦτο. Πρὸς τοῦτο προτείνωμεν, ὅπως διορθοδόξως μελετηθῶσι καὶ ὀργανωθῶσι τὰ ἑξῆς: α) 'Η στενοτέρα συνεργασία τῶν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν 'Εκκλησιῶν μονίμων ἀντιπροσώπων τῶν ἐπὶ μέρους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν. β) 'Η ἀπὸ κοινῆς διορθοδόξου ἐνεργείας ἐπιδιώξις διορισμοῦ ὀρθοδόξων θεολόγων εἰς καιρίας ὀργανικὰς θέσεις τῆς ἑδρας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν. γ) 'Η πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συστηματικὴ κατάρτισις καὶ ἀνάδειξις ἱκανῶν ὀρθοδόξων στελεχῶν. δ) 'Η διορθόδοξος ἐπιδιώξις προσδόσεως ἐντονωτέρου ὀρθοδόξου χαρακτήρος εἰς τὰς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν. ε) 'Η περιοδικὴ συνάντησις καὶ συνεργασία τῶν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν 'Εκκλησιῶν ὀρθοδόξων μονίμων ἀντιπροσώπων καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων, τῶν μετεχόντων εἰς τὰς διαφόρους θεολογικὰς 'Επιτροπὰς τοῦ Συμβουλίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐξυπηρετήσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, διὰ τοῦ ἐπηρεασμοῦ ὀρθοδόξως τῶν ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν ἐξερχομένων κειμένων καὶ μελετῶν. Καὶ τέλος, ς) εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῆς 'Ορθοδοξίας κατὰ τὴν ἐν Οὐψάλη Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν, τὴν ἐξασφάλισιν ἐνιαίας ὀρθοδόξου ἐμφανίσεως κατ' αὐτήν, διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναντήσεως, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, τῶν ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων τακτικῶς, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν διεξαγομένων ἐν τοῖς διαφόροις τμήμασι συζητήσεων καὶ πρὸς καθορισμὸν καὶ διατύπωσιν ἐνιαίας ὀρθοδόξου θέσεως ἐπὶ κεφαλαιώδους σημασίας θεολογικῶν ζητημάτων».

Τοιαύτη, ἐν συντόμῳ περιλήψει, ἦτο ἡ ἐναρκτήριος εἰσήγησις τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Μελιτωνος ἐνώπιον τῆς Ε' Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗ*

Πηγή φωτισμού διά τόν Νεύτωνα δέν ἦτο μόνον ἡ βιβλιοθήκη καί τὸ ἐργαστήριόν του, ἀλλὰ καί ἡ ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν μετέβαινε πάντοτε, διὰ καί ἐπικοινωνῆ διὰ τῆς προσευχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ καί διὰ τὴν ἀντλή, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε, διὰ τῆς προσευχῆς πολλὴν δύναμιν διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Συγχρόνως ἐνεβάθυνε καί εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἔγραψε τέσσαρα βιβλία καθαρῶς θεολογικοῦ περιεχομένου.

Ὁ Leibnitz, ὅστις θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς ὡς ὁ πολυμαθέστατος μετὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐπιστήμων καί φιλόσοφος καί ὁ ὁποῖος, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν εὐφυΐαν, ἦτις τὸν διέκρινεν, ἐθεμελίωσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Νεύτωνος τὸν ἀπειροστικὸν λογισμόν, ἄνευ τοῦ ὁποῦ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀνάπτυξις καί ἡ ἐξέλιξις τῆς Φυσικῆς, ὑπῆρξε συγχρόνως καί πιστὸς χριστιανός. Ὑπῆρξε χριστιανὸς φιλόσοφος, συγγραφέας καί διάφορα συγγράμματα θεολογικά, ἀπολογητικοῦ χαρακτῆρος. Ἐρχισεν, ὅπως ἐλέγχθη ὑπὸ πολλῶν, ὡς μαθηματικὸς καί ἐτελείωσεν ὡς ἀπαλογητῆς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, ἀκριβῶς ὅπως ὁ Κέπλερ, ὁ Πασκάλ καί ὁ Νεύτων.

Ὁ 18ος καί 19ος αἰὼν χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν. Εἰς τὰ μαθηματικά, εἰς τὴν ἀστρονομίαν, εἰς τὴν μηχανικὴν καί θερμοδυναμικὴν, εἰς τὸν ἠλεκτρισμόν καί μαγνητισμόν, ὡς καί εἰς τὰ διάφορα πεδία τῆς χημείας καί βιολογίας, οἱ σκαπανεῖς τῶν ἐπιστημῶν ἤνοιγον συνεχῶς νέας λεωφόρους, διὸ καί ὁ 19ος κυρίως αἰὼν ἐκλήθη χρυσοῦς αἰὼν τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν.

Πλὴν ὅμως ἡ καταπληκτικὴ αὕτη πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν ἐνεθουσίασε καί ἐνεθάρρυνε τόσον πολλοὺς διανοουμένους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὥστε πολλοὶ ἐκ τούτων ἐνόμισαν, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐρμηνεύσουν ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως, ἔτι δὲ καί τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς καί τὰ πνευματικὰ τοιαῦτα διὰ μόνον τῶν νόμων τῆς Φυσικῆς, θεωροῦντες τούτους ὡς τελείους, ἀμεταβλήτους καί ἀκάμπτους. Ὁ Laplace π.χ. κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἶχε τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων τῆς μηχανικῆς θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ προῖδη πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ συμβῆ εἰς τὸ μέλλον. Ὁρισμένοι ἐπίσης ἐκ τῶν βιολόγων καί χημικῶν εἶχον τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἡ Ἐπιστήμη διὰ καθαρῶς φυσικοχημικῶν μεθόδων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς. Τὰ ψυχικὰ φαινόμενα, κατ' αὐτοὺς, ἦσαν ἀνάξια προσοχῆς, ἡ δὲ σκέψις ἦτο ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα φυσικῶν τινῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου!

Ἀποτέλεσμα τῶν τάσεων καί τῶν ζυμώσεων τούτων ἦτο ἡ δημιουργία καί ἡ προβολὴ διαφόρων θεωριῶν, φιλοσοφικῶν καί ἄλλων, πολλὰ τῶν ὁποίων

περιεῖχον τὰ σπέρματα τῆς δυσπιστίας καί ἀθείας. Ἡ ἀγγλικὴ αἰσθησιαρχία καί ἐμπειριοκρατία, ἡ Διαφώτισις, ἡ κίνησις τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν, ὁ κριτικισμὸς τοῦ Κάντ, ὁ σκεπτικισμὸς, ὀρθολογισμὸς καί ἰδεαλισμὸς, αἱ θεωρίαι τῆς ἐξελίξεως, ὡς καί αἱ καθαρῶς ὑλιστικαὶ καί μηχανοκρατικαὶ ἀντιλήψεις καί θεωρίαι, ἀποτελοῦν συστήματα καί κοσμοεἰδωλα τοῦ 18ου καί τοῦ 19ου αἰῶνος.

Φυσικὸν ἦτο αἱ θεωρίαι αὗται νὰ παρασύρουν εἰς τὴν ἀθεϊαν καί τὴν ἀπιστίαν καί μέρος τοῦ λαοῦ, τὸ ποσοστὸν ὅμως τῶν μὴ θρησκευομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ ἦτο ἀκόμη μικρότερον τοῦ παρατηρουμένου τότε εἰς τὰς τάξεις τῶν διανοουμένων. Ἀλλὰ τὸ πλεόν σημαντικὸν γεγονός ἦτο, ὅτι οἱ μεγάλοι θετικοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν ἐργασιῶν των ἐθεμελίωσαν καί συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, πλὴν ἐξαιρέσεών τινων, ἐστάθησαν ἀντίθετοι πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐπεχείρουν νὰ κρημνίσουν τὸ οἰκοδόμημα τῆς ὑγιοῦς φιλοσοφίας, τῆς ἠθικῆς καί τῆς θρησκείας, δι' ἑνὸς πλήθους ἀβασίμων καί ἀντιεπιστημονικῶν ἐν πολλοῖς θεωριῶν.

Εἰς τὴν φάλαγγα τῶν πιστῶν τούτων ἐπιστημόνων, διὰ τὴν περιορισθῆ εἰς μερικοὺς μόνον ἐξ αὐτῶν, ἀνῆκον : ὁ Euler, ὁ Franklin, ὁ Priestley, ὁ Volta, ὁ Ampere, ὁ Gauss, ὁ Cauchy, ὁ Davy, ὁ Herschel, ὁ λόρδος Kelvin, ὁ Faraday, ὁ Maxwell, ὁ Mayer, ὁ Linnaeus, ὁ Haller, ὁ Lamarck, ὁ Pasteur κ.ἄ.

Ὁ Euler, εἰς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων μαθηματικῶν τοῦ 18ου αἰῶνος καί εἰς τῶν θεμελιωτῶν τῆς οὐρανόλυτης μηχανικῆς, ὑπῆρξε συγχρόνως ἐκ τῶν ὀλίγων ὑπερασπιστῶν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, συγγραφέας περὶ τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἑκατὸν καί πλέον ἔτη ἀπετέλεσε ἀποστομωτικὴν ἀπάντησιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Φραγκλῖνος, ὁ μέγας αὐτὸς ἐπιστήμων καί πολιτικὸς, ὑπῆρξεν ἕνας πιστὸς χριστιανός, ὁ ὁποῖος εἶχε συνδέσει τὴν ζωὴν του μὲ τὴν θεῖαν Χάριν. Ἡ προσευχὴ ἦτο τὸ ἀχώριστον ὄπλον του. Θεωρῶν τὸν Θεὸν ὡς τὴν πηγὴν πάσης σοφίας, ἐπεκαλεῖτο συνεχῶς τὴν ἀρωγὴν του διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἠθικῆς. «Κύριοι, ἔλεγε εἰς μίαν διάσκεψιν ἣτις ἐμελέτα τὸ μέλλον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἄς προσευχώμεθα. Ἐφθασα εἰς μίαν μεγάλην ἡλικίαν καί ὅσον περισσότερο ζῶ, τόσον καθαρώτερον βλέπω, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνθρωπότητος διευθύνεται ἀπὸ τὸν Θεόν». Μία δὲ ἰδικῆς του ἐμπνεύσεως προσευχὴ ἤρχιζε μὲ τὰς λέξεις: «Ὁ παντοδύναμος ἀγαθότης, πολυεύσπλαγγχε Πάτερ, ἐλεῆμον ὁδηγέ, αὐξήσε τὴν σοφίαν μου, ἡ ὁποία θὰ μὲ καθοδηγήσῃ εἰς ἀνακάλυψιν τῶν ἀληθῶν συμφερόντων μου».

Ὁ Volta καί ὁ Ampere, οἱ μεγάλοι αὐτοὶ σκαπανεῖς τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰ πεδία τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἦσαν συγχρόνως καί πρᾶσσοι σοφοί, «Προσεύ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 φύλλον τῆς Ἐκκλησίας.

χομαι, ἔλεγεν ὁ Ampere, ὄχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους». Ἐχων δὲ προσωπικὴν πεῖραν τῆς ἀνεκτιμητοῦ ἀξίας τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς, συνιστᾷ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ὅλων τῶν ἐποχῶν: «Ἐργάζεσθε ἐν πνεύματι προσευχῆς. Ἐρευνητε πάντοτε μὲ τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν σας, διὰ νὰ καταγοητευεῖται ὁ ἕτερος διαρκῶς ἀπὸ τὸ αἰώνιον φῶς. Ἀκούετε μόνον μὲ τὸ ἕνα ἐκ τῶν ὠτων σας, διὰ νὰ εἶναι τὸ ἄλλον ἔτοιμον ἄ ὑποδέχεται τοὺς γλυκεῖς καὶ μελωδικούς ἤχους τοῦ οὐρανοῦ σας φίλου». Νομίζω, ὅτι παραστατικώτερα εἰκῶν συνδυασμοῦ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ προσευχῆς δὲν ἠδύνατο νὰ δοθῇ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Volta ὑπῆρξεν εἰς ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του πιστὸς χριστιανός. Πάντοτε ἐκκλησιάζετο, συνεχῶς προσηύχετο, ἐνῶ συγχρόνως ἐδίδε κατηχητικὰ μαθήματα εἰς μικροὺς μαθητάς. Ὅχι μόνον δὲν ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὰς ἀθεϊστικὰς ιδέας τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ διαρκῶς ἐτόνιζεν, ὅτι ἔβλεπε τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλα τὰ μηχανικὰ καὶ φυσικὰ φαινόμενα. Πάντοτε ἐκράτησεν ὡς μοναδικήν, ἀληθινήν καὶ ἀλάθητον τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ πάντοτε ἀνέπεμπεν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν, διότι τοῦ ἔδωκε τὴν ὑπερφυσικὴν αὐτὴν δύναμιν.

Τὰ αὐτὰ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν καὶ διὰ τὸν πανεπιστήμονα Gauss καὶ διὰ τὸν κορυφαῖον μαθηματικὸν Cauchy. «Εἶμαι χριστιανός, διεκήρυττεν ὁ Cauchy πρὸς τοὺς ὑλιστάς, σκεπτικιστάς καὶ ὀρθολογιστάς τῆς ἐποχῆς του, δηλαδὴ πιστεύω εἰς τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαζί με ὄλους τοὺς μεγάλους γεωμέτρους, φυσικοὺς καὶ ἀστρονόμους τῶν περασμένων αἰώνων, οἱ ὅποιοι ἐτίμησαν, περισσότερον παντὸς ἄλλου τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐλάμπρυναν τὰς ἀκαδημίας μας». Ἀκαδημαϊκὸς ἦτο καὶ ὁ Cauchy καὶ καθηγητὴς εἰς τέσσαρα Πανεπιστήμια, ἐν τούτοις διέθετεν ὠρισμένας ὥρας κάθε ἑβδομάδα διὰ μικροὺς μαθητάς, εἰς τοὺς ὁποίους ὠμίλει περὶ Θεοῦ, τοὺς ἐμάνθανε νὰ προσεύχωνται, ἐνῶ συγχρόνως προσηύχετο καὶ αὐτὸς μαζί των.

Ἀντιμέτωποι πρὸς τὰς μηχανοκρατικὰς καὶ ἀθεϊστικὰς ἀντιλήψεις τοῦ 19ου αἰῶνος ἐτέθησαν ἐπίσης καὶ οἱ τρεῖς ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστέρων εἰς τὸ στερέωμα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν: ὁ λόρδος Kelvin, ὁ Faraday καὶ ὁ Maxwell, οἱ ὅποιοι συνεδύασαν τὰς ἐπιστημονικὰς τῶν γνώσεις μετὰ μίαν θερμὴν πίστιν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Kelvin δὲν ἀντελήφθη ποτὲ τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν συμπερασμάτων τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν του καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐν γένει ἀγάπης του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ἦτο ἰσόβιον μέλος καὶ πιστὸς ὀπαδός. «Πιστεύω, ἔλεγεν, ὅτι ὅσον ἡ ἐπιστήμη καλλιεργεῖται βαθύτερον, τόσο μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀθείαν. Ἐὰν σκέπτεσθε δυνατὰ, θὰ ὀδηγηθῆτε ἀναγκαστικῶς ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν. Θὰ εὐρθε τὴν ἐπιστήμην ὄχι ἀνταγωνιζομένην, ἀλλὰ βοηθοῦσαν τὴν θρησκείαν. Ἡ ἀληθὴς θρησκεία καὶ ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη εὐρίσκονται ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μεταξύ των».

Ὁ Faraday, ὅστις ἠσχολήθη μὲ τὰ δυσκολώτερα προβλήματα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, μαγνητισμοῦ καὶ χημείας καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ὁποίου στηρίζεται ὀλόκληρος ἡ βιομηχανία τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὑπῆρξε συγχρόνως ὁ ἀφωσιωμένος ἄνθρωπος εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς διὰ τοῦ κηρύγματος. Κατὰ τὰ τελευταῖα 25 ἔτη τῆς ζωῆς του διετέλεσεν ἱεροκῆρυξ τῆς ἐνορίας του, τὸ δὲ ἐργαστήριόν του δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ εἶναι καὶ τόπος προσευχῆς. Ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας ὠμολόγησε δημοσίως, ὅτι ἡ ἔννοια καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ Θεοῦ φθάνουν εἰς τὸ πνεῦμά του διὰ μέσου ὁδῶν τόσο ἀσφαλῶν, ὅσον ἐκεῖναι, αἵτινες μᾶς ὀδηγοῦν εἰς ἀληθείας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Γενικῶς, ὅπως εἶπεν καὶ ὁ βιογράφος του Γλάδστον, ὁ Faraday ἀνῆκεν εἰς τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες ὁμοῦ μετὰ τῶν σοφῶν τῆς Ἀνατολῆς ἔφερον εἰς τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου τὸν χρυσόν, τὸν λίβανον καὶ τὴν σμύρναν τῆς λατρείας των.

Εἰς τὴν ομάδα τῶν γιγάντων τῆς Ἐπιστήμης, οἵτινες διὰ τῶν μεγαλοφυῶν των συλλήψεων ἐσημείωσαν μεγάλους σταθμοὺς εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν φυσικομαθηματικῶν, ἀνήκει ἀμαμφισβητήτως καὶ ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἠλεκτρομαγνητικῆς θεωρίας Maxwell, ὁ ὁποῖος ἐθεμελίωσε τὸ τεράστιον ἔργον του ἐπὶ τῆς αὐστηρᾶς μαθηματικῆς ἀναλύσεως. Συγχρόνως ὅμως ὁ Maxwell ἀνήκει καὶ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀνθρώπων τῆς ζωντανῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Τὴν πίστιν του δὲ ταύτην ἐξεδήλωνε καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν, διότι ἐκ πείρας ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν τῆς μουσικῆς συνομιλίας μετὰ τὸν Πατέρα τοῦ φωτός. Προσηύχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐργαστήριόν του. Συνέθετε ἰδίως προσευχάς, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρω μίαν, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται ἡ πίστις, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ταπεινότης τοῦ ἐπιστήμονος τούτου.

«Θεὲ παντοδύναμε, Σὺ ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησες τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἰδικὴν Σου εἰκόνα καὶ τοῦ ἔδωσες τὴν ζωὴν καὶ λογικὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ Σὲ ἀναζητῇ καὶ νὰ στέκεται ὑπεράνω τῶν δημιουργημάτων Σου, δίδαξέ μας νὰ ἐρευνῶμεν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Σου κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ὑποτάσσωμεν τὰ ἐπίγεια πρὸς ἰδικὴν μας χρῆσιν καὶ νὰ ἐνισχύωμεν τὸ λογικὸν μας, διὰ νὰ τὸ θέτωμεν εἰς τὴν ἰδικὴν Σου ὑπηρεσίαν. Βοήθησέ μας νὰ δεχώμεθα τοὺς λόγους Σου καὶ νὰ πιστεύωμεν εἰς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἔστειλες διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐλέους καὶ τὴν ἀφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας».

Ἀπὸ τὰς αὐτὰς πεποιθήσεις διεπνέοντο καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπιστήμονες τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, οἱ ὁποῖοι ἀπέδιδον, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς προσευχῆς. Ἀπὸ αὐτοὺς θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρω τὸν μέγαν ἐρευνητὴν τῶν βιολογικῶν φαινομένων, τὸν ἱατρὸν καὶ μέγαν ἀνθρωπιστὴν Λουδοβίκον Παστέρ, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν: «Ὅσον περισσότερον ἀσχολοῦμαι μετὰ τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως, τόσον περισσότερον ἐκπλήττομαι

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΤΥΧΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΕΚΚΛ. ΣΧΟΛΗΣ

Τὴν 22αν 'Ιουνίου ἐ.έτους ἐτελέσθη εἰς τὸ ἐν Χαλανδρίῳ κτιριακὸν συγκρότημα τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἡ ἐορτὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους σπουδαστὰς τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου καὶ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Τὴν ὥραίαν ἐορτὴν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος, Ἀκκρας κ. Εὐστάθιος καὶ πρῶην Καναδὰ κ. Ἀνατόλιος. Ἐπίσης παρέστησαν οἱ καθηγηταὶ Πανεπιστημίου κ. κ. Βασίλειος Βέλλας, Κωνσταντῖνος Μπόννης, Μάρκος Σιώτης, Ἀνδρέας Φυτράκης, Στυλιανὸς Κορρές, Κωνσταντῖνος Μερεντίτης καὶ Βασίλειος Δεντάκης, ὁ κ. Σολομωνίδης, ὁ κ. Παληός, ὁ κ. Σιουρᾶς καὶ ἕτερα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς, ὁ Δήμαρχος Χαλανδρίου, πολλοὶ ἐφημέριοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὸ Συμβούλιον τῆς ἑνώσεως τῶν ἀποφοίτων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν σπουδαστῶν καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι.

Κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς, ἡ χοροδία τῆς Σχολῆς ἔψαλε τὸ «Θεὸ Πατέρων...» καὶ τὸ «Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν...» καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς πανοσιολ. ἀρχιμ. Μάξιμος Δασκαλάκης ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ πίστις τοῦ Ἱερέως».

Ἀκολούθως ὠμίλησαν μὲ νεανικὸν ἐνθουσιασμὸν περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἱερέως δύο ἱεροσπουδασταί, εἰς τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου καὶ εἰς τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

Μετὰ ταῦτα ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καθηγητῆς κ. Βασίλειος Βέλλας, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἠὲ χάρισθη τὸν πανάγαθον Θεόν, διότι ἡ Σχολὴ ἠξιώθη νὰ διανύσῃ ἀκόμη ἐν ἔτος πλήρες εὐχύμων καρπῶν, τὸ 124 ἔτος ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της, ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἐορτασθῇ πανηγυρικῶς ἡ 125 ἐπέτειος τῆς Σχολῆς, τῆς ἑκατονταετηρίδος μὴ ἐορτασθείσης λόγω τῶν πολεμικῶν γεγονότων. Συνεχίζων, ὁ καθηγητῆς κ. Βέλλας ἠὲ χάρισθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον, τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας καὶ τοὺς ἐφημέριους διὰ τὴν παρουσίαν των εἰς τὴν τελετὴν. «Χαίρομεν, εἶπεν ὁ ὀμιλητῆς, διότι ἡ Ἐκκλησία ἐπιδιώκει νὰ εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν Σχολὴν.

Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον νὰ κατασταθῶν πυκνότεραι αἱ ἐπαφαὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κληρικῶν μὲ τὴν Σχολὴν, ἡ ὁποία εἶναι πρόθυμος νὰ ὑποβληθῇ εἰς πᾶσαν θυσίαν, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μορφωμένους ἱερεῖς. Μὲ τὴν συμπαραστάσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἡ Ριζαρείαος Σχολὴ θὰ ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου».

Ὁ καθηγητῆς κ. Βέλλας ὑπεγράμμισεν ἐν συνειδή, ὅτι ἡ Σχολὴ ἐσημείωσε κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος μεγάλας ἐπιτυχίας καὶ ἔδωκεν εὐχύμους καρποὺς χάρις εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς συστηματικὰς προσπάθειάς τοῦ ἀξίου πανοσιολ. Διευθυντοῦ τῆς, τοῦ διδακτικοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ, καθὼς καὶ χάρις εἰς τὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν σπουδαστῶν.

Ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀπερχομένους σπουδαστὰς, ὁ καθηγητῆς κ. Βέλλας εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ἀγαπητοὶ μου, ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐγκαταλείψετε τὸ ἡσυχον περιβάλλον, ὅπου ἠκούσατε θεωρίας, καὶ θὰ μεταβῆτε εἰς τὴν ἐνεργὸν δράσιν, εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ μετάβασις ὅμως αὐτὴ δὲν θὰ εἶναι εὐκόλος καὶ ἀκίνδυνος, διότι ἡ θεωρία ποτὲ δὲν συλλαμβάνει ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς δράσεώς σας θὰ συναντήσετε δυσκολίας, τὰς ὁποίας θὰ ἐπαυξάνῃ καὶ ἡ φύσις τῆς ἀποστολῆς σας. Διότι ἡ ἀποστολὴ σας εἶναι νὰ ἀγωνίζεσθε συνεχῶς μὲ ζῆλον, ἐνθουσιασμὸν καὶ ὑπομονὴν διὰ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν. Κατὰ τὴν ἐπιτέλειαν τοῦ δυσκόλου ἔργου σας θὰ ἔχετε καὶ ἀπογοητεύσεις. Αὐτὸ εἶναι φυσικόν, διότι ἡ κάθε ψυχὴ εἶναι καὶ ἕνας ἰδιαίτερος κόσμος. Ἄλλ' ὅσον δύσκολον καὶ ἂν εἶναι τὸ ἔργον σας, ποτὲ μὴ χάνετε τὴν πίστιν εἰς τὸν ὥραϊον πνευματικὸν κόσμον ποῦ κηρύττετε. Νὰ ἔχετε πίστιν εἰς Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶπεν: «Ἴδου ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας».

Περαίνων τὴν πλήρη συγκινήσεως καὶ πατρικῆς στοργῆς προσφώνησιν τοῦ πρὸς τοὺς ἀπερχομένους σπουδαστὰς, ὁ καθηγητῆς κ. Βέλλας ἠὲ χάριθη, ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογῇ τὰς προσπάθειάς των καὶ ὅπως μὲ τὴν βοήθειάν Του δρέπουν πάντοτε ἐπιτυχίας.

Μετὰ ταῦτα ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Μετὰ τὰ ὅσα ἐλέχθησαν πρὸς ἐμὲ ὡς ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, εὐχαριστῶ πάντας, ἀπὸ τοῦ πανοσιολ. Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς μέχρι τοῦ τελευταίου ὑπαλλήλου τῆς, διὰ τὸν ἐφετεινὸν θερισμόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωκε 16 ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς καὶ 13 ἀποφοίτους τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου, ἐτοιμοὺς νὰ ὑποβληθῶν εἰς θυσίας καὶ νὰ ἐργασθῶν εἰς

μὲ τὰ ἔργα τοῦ Δημιουργοῦ. Κατὰ τὰς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου ἐργασίας προσεύχομαι, προσεύχομαι διαρκῶς».

(Συνεχίζεται.)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΡΑΠΠΕΡΗΣ

Καθηγητῆς τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ τρέχοντος ἐνιαυτοῦ οἱ ἀναγνώσται τοῦ περιοδικοῦ τούτου θὰ ἐθρήνησαν τὸν θάνατον δύο ἐπιλέκτων λαϊκῶν καὶ δὴ μὴ θεολόγων τέκνων τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, πολυτιμούς εἰς αὐτὴν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως προσενεργόντων ὑπηρεσίας, τοῦ Παναγιώτου Πουλίτσα († 15 — 1 — 68) ἀφ' ἐνδὸς καὶ τοῦ Κων/νου Γεωργούλη († 1 — 3 — 68) ἀφ' ἐτέρου.

1. Ὁ Παναγιώτης Πουλίτσας, ἐκ

Γερακίου τῆς Λακεδαιμόνος ἔλκων τὸ γένος, Ἀκαδημαϊκός. Διετέλεσε ἐφ' ἱκανὸν χρόνον Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐπὶ τινα χρόνον Πρόεδρος τῆς πρώτης μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν κοινοβουλευτικῆς οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως (1946), ἐπίσης δὲ καὶ διαφόρων εὐαγῶν Ἰδρυμάτων, ἐν οἷς καὶ τῆς Φιλελευθευτικῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀντικαρκινικοῦ Ἰνστιτούτου. Ἀφωσιωμέ-

τὸν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου. Ἡ Σχολὴ καλύπτει σήμερον τὸ ἐν δέκατον τῶν εἰς ἐφημερίους ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δὲ βοηθηθῆ, ὡς εἶπεν ὁ ἀγαπητὸς Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ἡμπορεῖ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν συμβολὴν αὐτὴν τῆς Σχολῆς καὶ ἀναμένομεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἀπόφοιτοι θὰ χειροτονηθοῦν).

Ἀπευθυνόμενος ἐν συνεχείᾳ πρὸς τοὺς ἱεροσπουδαστάς, ὁ Μακαριώτατος εἶπε περίπου τὰ ἐξῆς: «Ἀγαπητοί μου σπουδασταί, ὁ πανοσιολ. Διευθυντῆς ἀνέλυσεν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ὀμιλίαν του τὴν σημασίαν τῆς πίστεως τοῦ ἱερέως. Θὰ ἤθελον νὰ προσθέσω εἰς αὐτά, ὅτι πρέπει νὰ κάμνωμεν διάκρισιν μεταξὺ τῆς πίστεως ὡς γνώσεως τῶν ἀληθειῶν τῆς Θρησκείας μας καὶ τῆς πίστεως ὡς ζωῆς. Ἡ Σχολὴ σᾶς ἔδωσε τὰς γνώσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ πίστις αὐτὴ παρεδόθη εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου μέσω τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν. Τὴν πίστιν αὐτὴν πρέπει νὰ φυλάζωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ τὴν παραδώσωμεν ἀνόθευτον εἰς τοὺς ἐπιγόνους μας.

Ἡ ἄλλη πίστις, ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν Θεόν, ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχῃ μεγάλην σχέσιν μὲ τὰς γνώσεις. Οὕτω καὶ μία ἀπλή καὶ ἀγράμματος γριά ἡμπορεῖ νὰ εἶναι βράχος πίστεως, νὰ ἔχῃ πίστιν δυναμένην καὶ «ὄρη μεθιστάναι». Ἡ πίστις αὐτὴ δὲν διδάσκεται, ἀλλὰ μόνον ἀκτινοβολεῖ. Ἐὰν ζῶμεν τὰ ὅσα ἐδιδάχθημεν, τότε ἔχομεν ἰσχυρὰν πίστιν. Ἡ πίστις αὐτὴ θὰ σᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ τὰς ἀντιξοότητας καὶ τὰς ἄλλας δυσχερείας τῆς ζωῆς, ἀπὸ τοὺς κατατρεγμούς, τὰς συκοφαντίας, τὰς στερήσεις καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς μόνον ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν Θεὸν θὰ σᾶς στηρίξῃ. Ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτὴ εἰς τὸν Θεὸν ἔδωκε τοὺς μεγάλους ἥρωας τῆς πίστεως, περὶ τῶν ὁποίων ὀμιλεῖ τὸ πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθέν ἐνδέκατον κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐβραίους ἐπιστολῆς. Ἡμεῖς δὲ εἴμεθα τέκνα αὐτῶν τῶν ἡρώων τῆς πίστεως. Ὡς θεολόγοι καὶ ὡς λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἴμεθα τὸ ἄλλας τῆς γῆς, ἔχοντες ζῶσαν πίστιν. Διότι μόνον ἡ ζῶσα πίστις θερμαίνει καὶ ἐνθουσιάζει.

Εὐχομαι ὁ Κύριος νὰ χάρισῃ εἰς ὅλους σας συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων καὶ αὐξήσιν τῆς πίστεως ὡς

ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Θεόν, ἵνα ἀναδειχθῆτε ἀξιοδιδάχοι καὶ συνεχισταὶ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν ἡρώων τῆς πίστεως, τῶν ὁποίων τὸ μυστικὸν τῆς ἐπιτυχίας ἦτο ἡ πίστις των αὐτῆν».

Μετὰ ταῦτα ἡ χορωδία τῆς Σχολῆς ἔψαλε τὴν Φῆμιν τοῦ Μακαριωτάτου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως τῶν ἀποφοίτων τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐπέδωκεν εἰς τὸν Μακαριώτατον τὸ ψήφισμα περὶ ἀνακηρύξεώς του ὡς ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Ἐνώσεως ταύτης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνεκίνησε βαθύτατα τὸν Μακαριώτατον.

Ἐπηρεολοῦθησεν ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων καὶ τῶν βραβείων ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλεν, ὅτι θὰ εἶναι ὑπότροφοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὅσοι θὰ ἐπιτύχουν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν. Ἡ ὠραία τελετὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτησεν ἀτμόσφαιρα ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀνατάσεως καὶ θρησκευτικῆς ἐξάρσεως, ἔληξε μὲ τὸν Ἑθνικὸν Ὕμνον.

★

«Ὅσοι παρηκολούθησαν τὴν ὡς ἄνω ὠραίαν τελετὴν διεπίστωσαν μὲ χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν, ὅτι ἡ Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ εἶναι ὄντως πρότυπον σχολεῖον ἐξ ἐπόψεως ὁργανώσεως καὶ εὐρύθμου λειτουργίας καὶ ὅτι ἐν αὐτῇ ἐπιτελεῖται ἀθορύβως σοβαρὸν δημιουργικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπεκτεινόμενον δύναται τὰ μέγιστα νὰ ὠφελήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν μας εἰς τὸν εὐαίσητον τομέα τῆς προπύσεως μορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου.

Ἡ στοργὴ καὶ ἡ ἀγάπη μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει τὴν Ριζαρείου Σχολὴν ὁ παλαιὸς τρόφιμός της καὶ νῦν Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μακαριώτατος κ. Ἱερώνυμος τὸ ἀκοίμητον ἐνδιαφέρον καὶ αἱ σύντονοι συστηματικαὶ προσπάθειαι διὰ τὴν ἀποδοτικὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς, τὰς ὁποίας καταβάλλει τὸ Συμβούλιον αὐτῆς, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρόεδρον αὐτοῦ καθηγητὴν κ. Βέλλαν ὁ ἱερός ζῆλος καὶ ἐnthουσιασμός μὲ τὸν ὁποῖον ἐργάζονται ὁ πονοσιολ. Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐκλεκτὸν διδασκτικὸν προσωπικόν, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν ἐγγύησιν, ὅτι ἡ Σχολὴ θὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς ὠραίους ὁραματισμούς τῶν ἀιδίμων ἱδρυτῶν της καὶ τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

T.K.

νον τέκνον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἰερῶν αὐτῆς σκηνομάτων καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς τελουμένης θείας λατρείας ἐνθερμος θιασώτης. Ἄν ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μακρᾶς δικαστικῆς του σταδιοδρομίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἐνθυμηθῶμεν τὸ χαρακτηριστικὸν ἐπεισόδιον αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Νικ. Δημητρακοπούλου, ἐπισκεφθέντος ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ (26 — 6 — 1911) τὸ Πρωτοδικεῖον Χαλκίδος πρὸς ἐπιθεώρησιν καθ' ἣν ὥραν ὁ τότε ὑπηρετῶν αὐτόθι ὡς Πρωτοδίκης Π. Πουλίτσας ἀπουσίαζε παρακολουθῶν τὸν Ἐσπερινόν, ὡς ἀπουσίαζε καὶ τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης Κυριακῆς κατὰ τὴν δευτέραν αὐτόθι ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ, παρακολουθῶν τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν. Ὁ ὑπουργὸς διαπιστώσας τὴν ἐν τῷ ἀνακριτικῷ Γραφεῖῳ τοῦ Π. Πουλίτσα κρατούσαν παραδειγματικὴν τάξιν, ἐξέφρασε εἰς αὐτὸν τὰ συγχαρητήριά του καὶ ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν τριετὴ ἄδειαν δι' εὐρυτέρας σπουδᾶς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δεῖγμα ἐξαιρετὸν τῆς τε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπης του καὶ τῆς ἐμβριθείας του περὶ τὴν ἐξέτασιν νομοκανονικῶν ζητημάτων εἶναι καὶ τὸ ἀσχέτως πρὸς τὴν πολιτικοκρατικὴν εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ Πολιτείας ἀπόκλισιν του (μηδαμῶς μειοῦσαν τὴν ἀγνοήτητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ του φρονήματος) εἶναι καὶ τὸ ἄριστον ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας» ('Αθήναι 1946 σελ. 389), ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξησφάλισε καὶ τὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν εἰσοδόν του ὡς τακτικοῦ μέλους αὐτῆς, ἔτυχε δὲ εὐμενεστάτων κρίσεων καὶ ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Π. Τρεμπέλα (ἐν περιοδικῷ Ἐνορίᾳ 1947), Κ. Μπόνῃ (ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου τοῦ Π. Ζέπου, 1946 σελ. 335 ἐξ.) καὶ Π. Παναγιωτάκου (ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου 1947 σελ. 89 ἐξ.), ὡς καὶ ὑπὸ τῆς Ἐφημερίδος «Ἐστίας» (τῆς 11 — 1 — 1947). Ἡ κοινὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπη συνέδεσεν αὐτὸν καὶ μετὰ τοῦ ὑπογραφομένου ἤδη ἀπὸ τοῦ 1920, καρπὸς δὲ τοῦ ἐν λόγῳ συνδέσμου ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐν συνεργασίᾳ καὶ μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Ἀριστοτέλους Κούζη Ἰδρυσις τῆς τε Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Ἐνώσεως (1932) καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀντικαρκινικοῦ Ἰνστιτούτου (1935), τῆς διοικήσεως τῶν ὁποίων συμμετέσχεν ὡς Ἀντιπρόεδρος κατ' ἀρχὰς καὶ εἰτα μέχρι τοῦ θανάτου του ὡς Πρόεδρος. Ἡ στενὴ αὕτη συνεργασία, ἐπεκταθεῖσα καὶ εἰς τὴν διοίκησιν ἄλλων εὐαγῶν Ἰδρυμάτων, ἔδωκεν εἰς τὸν ὑποφαινόμενον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ ἐγγύτερον τὴν τε εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τὴν θεϊαν λατρείαν ἀγάπην του καὶ δὴ καὶ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὴν ἱεράν ψαλμωδίαν ἐν τοῖς παρεκκλησίαις τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Ἁγίου Σάββα καὶ τοῦ Ἀρσακείου ἐν Ψυχικῷ, διὰ τὴν διακόσμησιν τῶν ὁποίων ἐδειξεν ἰδιαιτέραν φροντίδα, ὡς καὶ διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν μαθητηρίων εἰς τὴν ἱεράν ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱεράν ἐξομολόγησιν καὶ θεϊαν κοινωνίαν. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξεδηλοῦτο καὶ ὡς στοργή

πρὸς διαφόρους ἀρχαίας Μονὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, αἵτινες ἐξέφρασαν καὶ ἐγγράφως τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην των, ἐπίσης δὲ καὶ τὸ ζῶηρον διαφέρον διὰ τὰ θεολογικὰ γράμματα. Τοῦτο ἐξεδηλώθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἰδιότητι του ὡς ἐκτελεστοῦ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ αἰοδύμου Καθηγητοῦ Χρ. Ἀνδρούτσου, δαπάναις τοῦ ὁποίου ἐξεδόθησαν καὶ τινὰ θεολογικὰ ἔργα (Ι. Καρμίρη, Κ. Μπόνῃ κ.ἄ.) καὶ ὡς Προέδρου τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, δαπάναις τῆς ὁποίας ἐξεδόθησαν διάφορα θεολογικὰ ἔργα (Ι. Κωνσταντινίδου, Πλ. Οἰκονόμου, Στ. Παπαδοπούλου κ.ἄ.) καὶ τὰ πρακτικὰ τοῦ Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου, ὡς καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ Κοινωνικοῦ Κύκλου (Τὸ θέμα τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας). Τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας διαφέρον τοῦ Π. Πουλίτσα ἐξεδηλοῦτο καὶ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν, ἐν τε τῇ τάξει τῶν Ἠθικῶν Ἐπιστημῶν, ἧς μέλος ἐτύγχανε καὶ ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ καὶ ἐν σχετικαῖς πραγματεῖαις περιληφθείσαις εἰς τοὺς δύο τόμους τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑποφαινόμενου καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Die Orthodoxe Kirche In Griechischer Sicht ἐκδοθέντος ἔργου ἐν Στουτγάρτῃ (1959 — 60) καὶ δὴ καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς μέλους καὶ ὡς προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

2. Ὁ Κωνσταντῖνος Γεωργούλης ἐκ Καλαμάτας ὁρμώμενος καὶ διατελέσας ἐπὶ σειράν ἐτῶν Καθηγητῆς, Γυμνασιάρχης, Διευθυντῆς τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐπὶ τετραετίαν. Ἀρχισυντάκτης τοῦ ὄργανου τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Φιλολόγων «Πλάτωνος» πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ συνεργάτης τακτικὸς τῆς «Θρησκευτικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», κοσμομένης διὰ πολλῶν καὶ ἐμβριθεστάτων ἄρθρων του, ἐπίσης δὲ συνεργάτης τῶν Πανελληνίων Θεολογικῶν Συνεδρίων καὶ δὴ καὶ τῶν Ἱεραποστολικῶν Συλλόγων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τοῦ «Σωτήρος» καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς «Ζωῆς». Τὸ δὲ πρᾶγμα δὲν θὰ φανῆ παράδοξον, ὅταν ληφθῇ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ὁ Γεωργούλης ἦτο θιασώτης τοῦ τρίτου λεγομένου Ἀνθρωπισμοῦ τοῦ μεγάλου διδασκάλου του ἐν Βερολίνῳ WERNER JAEGER, διατελοῦντος καὶ αὐτοῦ ὑπὸ τὴν χριστιανικὴν ἐπίδρασιν Γρηγορίου τοῦ Νύσσης. Ἰδιαιτέρως μνημειώδη παραμένουν τὰ φιλολογικὰ καὶ θεολογικὰ ἄρθρα τοῦ Κ. Γεωργούλης ἐν τῇ «Θρησκευτικῇ καὶ Ἠθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ», ἐν τοῖς ὁποίοις ἐμφανίζεται οὗτος ὡς θιασώτης τῆς ὀρθοδόξου κοσμοθεωρίας καὶ βιοθεωρίας. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι καὶ τὸ εἰς τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ Ἀνδρούτσου ἀφιερωμένον ὀκτασέλιδον ἄρθρον του ἐν τῷ Β' τόμῳ τοῦ Μεγάλου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ «Ἡλίου» μεστὸν θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἐν λόγῳ Ἑλληνα φιλόσοφον καὶ δὴ καὶ πρὸς τὴν ψυχολογίαν αὐτοῦ. Ἀλησμόνητος δὲ θὰ παραμείνῃ ἡ παρά τὸ πλευρόν των θεολόγων λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐνεργὸς συμπράστασις τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός ἀ-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Η Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Γενεύης.

Οὐ μόνον ὁ πανορθόδοξος, ἀλλὰ καὶ ὁ παγγρι-
στιανικὸς κόσμος ἐχαιρέτησε μετὰ πολλῶν ἐλπίδων
τὴν ἐν Γενεύῃ συγκληθεῖσαν ἀπὸ 8ης μέχρι 15ης
'Ιουνίου Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, τῆς ὁποίας με-
τέσχον ἐκπρόσωποι πασῶν τῶν ἐπὶ μέρος 'Ορθο-
δόξων 'Εκκλησιῶν, ἵνα μελετήσουν τοὺς τρόπους,
δι' ὧν ἔνθεν μὲν θὰ ἀνανεωθῇ ἡ 'Ορθοδοξία καὶ θὰ
ἀναζωπυρηθῇ ἡ μαρτυρία αὐτῆς ἐν τῷ συγχρόνῳ
κόσμῳ, ἐτέρωθεν δὲ θὰ προαχθῇ τὸ ἔργον τῆς προσ-
εγγίσεως τῶν 'Εκκλησιῶν καὶ τῆς καθ' ὄλου χρι-
στιανικῆς ἐνότητος.

Οὕτω, κατὰ τὴν Διάσκεψιν ταύτην, ἣτις ἀποτε-
λεῖ σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλη-
σίας, ἐν ἀπολύτῳ ὁμοφωνίᾳ καὶ ἐν πνεύματι εἰλικρι-
νοῦς καὶ ἀδελφικῆς συνεργασίας, ὡς καὶ ρεαλιστι-
κῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐπιπροσθούτων σχετι-
κῶν ἐμποδίων, ἀπεφασίσθη ἡ διὰ Προσνοδικῶν
Πανορθοδόξων Διασκέψεων προετοιμασία Μεγά-
λης Πανορθοδόξου Συνόδου, ἣτις θὰ μελετήσῃ τὰ
ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἀπασχολοῦντα τὰς 'Ορθοδό-
ξους 'Εκκλησίας ἐκκρεμῆ ζητήματα καὶ θὰ ἀνεύρῃ
τὰς ἐπ' αὐτῶν λύσεις, αἵτινες θὰ συντελέσουν εἰς τὸ
νὰ λαμπρυνθῇ καὶ προβληθῇ ἡ 'Ορθοδοξία ὡς ὁ μὴ
νοσ ἀνακαινιστικὸς παράγων.

'Η ἀποφασισθεῖσα ἐξ ἄλλου συνέχισις τοῦ δια-
λόγου καὶ τῶν ἐκδηλώσεων ἀγάπης καὶ καλῆς θε-
λήσεως μετὰ τῶν 'Εκκλησιῶν, ὡς καὶ ἡ ὑπόδει-
ξις τρόπων πρὸς δημιουργίαν ἐννοικωτέρων προϋ-
ποθέσεων διὰ τὴν ὀργανικὴν συμμετοχὴν τοῦ ὀρθο-
δόξου κόσμου εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμ-
βουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν γεννᾷ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ
ἀρξαμένη ἤδη προσέγγισις τῶν 'Εκκλησιῶν θὰ συν-
εχισθῇ καὶ θὰ ἔχῃ ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι θετικὰ

πρὸ τῶν στηλῶν τῆς «Καθημερινῆς» κατὰ τὴν θλι-
βεράν περιόδον τῆς «ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσε-
ως» (1964—65). 'Ιδιαιτέρως δὲ δὲν θὰ λησμονή-
σῃ ὁ ὑποσημειούμενος τὴν ἐγκάρδιον συμπαρά-
στασίν του ὡς Γεν. Γραμματέως τοῦ 'Υπουργείου
τῆς Παιδείας εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ Συνεδρίου
τοῦ 'Ελληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ κατὰ Μάιον
τοῦ 1956, προθύμως δὲ ἀναλαβόντος νὰ ἀναπτύξῃ
ἐν αὐτῷ καὶ τὸ θέμα «Χριστιανισμὸς καὶ Τέχνη»
(Βλέπε Πρακτικὰ τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου).

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

ἀποτελέσματα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διανοίξε-
ως τῆς ὁδοῦ, ἣτις θὰ ὀδηγήσῃ τὰς κεχωρισμένας
ἀπ' ἀλλήλων 'Εκκλησίας εἰς ἀδελφικὴν ἐνότητα καὶ
εἰς δημιουργίαν ἐνιαίου μετώπου ἔναντι τῶν ἀπει-
λούντων σήμερον τὸν Χριστιανισμὸν παντοειδῶν πο-
λεμίων.

'Επὶ τῇ 50ετηρίδι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

'Αληθῶς οἰκουμενικὸν χαρακτῆρα προσέλαβον
αἱ λαμπραὶ ἑορταί, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Ρωσίᾳ ἐπὶ
τῇ συμπληρώσει πενήτημοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπανι-
δρῦσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Τῶν ἑορτῶν
τούτων μετέσχον ἐκπρόσωποι διακοσιῶν περίπου
ἐκκλησιῶν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, οἵτινες ἠύχθη-
σαν εἰς τὴν 'Εκκλησίαν τῆς Ρωσίας καὶ εἰς τὸν πο-
λὸν Προκαθήμενον αὐτῆς, τὸν Μακαριώτατον Πα-
τριάρχην κ. 'Αλέξιο ν πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογί-
αν, χάριν καὶ ἐνίσχυσιν.

Καὶ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος, ἣτις μετέσχε
τῶν ἑορτῶν τούτων διὰ δύο ἀντιπροσώπων αὐτῆς,
εὐχεται ὅπως ὁ Θεὸς ἀναδείξῃ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς
Μόσχας εἰς ἐκλεκτὸν ὄργανόν του πρὸς καρποφό-
ρον διακονίαν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς προβολῆς τῆς 'Ορθο-
δοξίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ.

Θλιβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον.

'Ασφαλῶς οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι θὰ πρᾶ-
ξουν πᾶν τὸ δυνατόν, διὰ νὰ καταστῇ γνωστὴ καὶ
ἀξιοποιηθῇ ἡ ἐγκύκλιος τῆς 'Ι. Συνόδου, ἣτις κορῶ-
ει τὸν κώδωνα ἐνὸς σοβαρωτάτου κινδύνου, ὁ ὁποῖ-
ος ἀπειλεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐπιβίω-
σιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Πρόκειται διὰ τὸν κίνδυ-
νον, τὸν ὁποῖον ἐπεσήμαναν ἐσχάτως διαπρεπεῖς
καὶ κορυφαῖοι 'Ελληνες ἐκπρόσωποι τῆς ἱατρικῆς
ἐπιστήμης, οἵτινες, διευθύνοντες εἰδικὰ ἐπιστημο-
νικὰ 'Ιδρύματα καὶ ἐρευνητικὰ Κέντρα, ἐμελέτησαν
τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς χώρας μας καὶ
κατήρτισαν στατιστικὰς, ὀδηγοῦσας εἰς τὸ δυσμε-
νὲς καὶ δυσόλιον διὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας μας συμ-
πέρασμα, ὅτι τὰ θεμέλια τοῦ 'Εθνους κυριολεκτι-
κῶς κλονίζονται ἐκ τοῦ φαινομένου τῆς ὑπογεννη-
τικότητος τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ, ἣτις ὀφείλεται εἰς
τὴν ἐπιδημίαν τῶν παρανόμων ἐκτροπῶσεων.

'Ὡς τονίζεται ὑπὸ τῆς συνοδικῆς ἐγκυκλίου,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

—Κατόπιν έκφρασης επιθυμίας αυτού, άφίχθη ένταύθα και έγένετο δεκτός εις συνομιλίαν υπό του Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ.κ. 'Ιερωνύμου, ό Γεν. Γραμματεύς του Παγκοσμίου Συμβουλίου των 'Εκκλησιών Δρ. Μπλαίηκ. Κατά την συζήτησιν ό Δρ. Μπλαίηκ, άφου έξέφρασε την βαθειάν λύπην αυτού διά τας γνωστας δηλώσεις τής 'Επιτροπής του Π.Σ.Ε., αίτινες θεωρηθείσαι ως επέμβασις εις τά τής 'Εκκλησίας και του 'Εθνους ήμών, ήγαγον την 'Ιεράν Σύνοδον εις την άπόφασιν, όπως ή 'Εκκλησία τής 'Ελλάδος, εις ένδειξιν διαμαρτυρίας, άπόσχη των εργασιών τής Δ' έν Ουψάλα Γενικής Συνελεύσεως του Π.Σ.Ε., και άφου έτόνισε την εκτίμησιν αυτού προς την 'Εκκλησίαν τής 'Ελλάδος και προς τό έλληνικόν 'Εθνος, παρέσχε την διαβεβαίωσιν ότι ουδέμία πρόκειται να λάβη χώραν έχθρική προς την 'Ελλάδα του λοιπού εκδήλωσις είτε έντός τής Γεν. Συνελεύσεως, είτε εκτός αυτής, κατά την διαβεβαίωσιν τής Σουηδικής Κυβερνήσεως ότι θα σεβασθῆ τους φιλοξενουμένους αυτής.

'Η 'Ιερά Σύνοδος κατά την συνεδρίαν αυτής τής 14 'Ιουνίου, θεώρησασα έπαρκείς και ικανοποιητικάς τας παρασχεθείσας εξηγήσεις, άπεράσισεν όπως ανακαλούσα έν μέρει την προγενεστέραν αυτής άπόφασιν, συμμετάσχη τής Δ' έν Ουψάλα Γεν. Συνελεύσεως του Π.Σ.Ε. διά τετραμελούς αντιπροσωπείας εκ λαϊκών Θεολόγων.

πρέπει πάντες να συνειδητοποιήσωμεν ένθεν μέν, ότι αί εκτροπές είναι εγκληματική πράξις, ήτις δημιουργεί πλείστα ψυχικά τραύματα και σωματικάς αναπηρίας, έτέρωθεν δέ, ότι τά τέκνα έντός τής οικογενείας είναι εύλογία Θεού και πλούτος άνεκτίμητος. 'Η οικογένεια πρέπει να είναι τό θερμοκήπιον, έντός του οποίου θα εκκολάπτονται οι νέοι τρυφεροί βλαστοί, οίτινες θα αποτελέσουν τά στήριγματα και την ζωτικήν δύναμιν τής 'Εκκλησίας και του 'Εθνους.

'Η εικών του Θεανθρώπου.

Λίαν άξιεπαίνως διάφοροι 'Υπουργοί ή Διευθυνταί 'Υπηρεσιών δίδουν έντολάς, όπως αναρτηθούν εικόνες του Χριστού εις τά υπ' αυτούς Γραφεία.

'Ως εδστόχως παρατηρήθη εκ τής άφορμής ταύτης έν εβδομαδιαία θρησκευτική έφημερίδι, «οί 'Ελληνες τόσον εις τόν ιδιωτικόν, όσον και εις τόν δημόσιον αυτών βίον έτίμησαν άνέκαθεν τας άγίας εικόνας και ήγωνίσθησαν άνά τους αιώνας κατά παντός τύπου εικονομαχίας. Σήμερον, όποτε ή βυζαντινή άμιογραφία επανακτά τόν θαυμασμόν ολοκλήρου του χριστιανικού κόσμου, ήμείς δέν πρέπει να άμελήσωμεν τό παλαιόν ήμών καύχημα. Δέν έπρεπε να ύπάρχη γραφείον ή οικία, όπου να μη είναι

—'Εκ τής 'Ιεράς Συνόδου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος έξεδόθη την 4 'Ιουλίου έ. έ. τό ακόλουθον άνακοινωθέν:

'Ως γνωστόν, εξ άφορμής τής από 21ης Φεβρουαρίου έ.έ. άποφάσεως τής 'Εκτελεστικής 'Επιτροπής του Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιών, διά τής οποίας έζητείτο, πρώτον, όπως ό Γενικός αυτού Γραμματεύς έρχόμενος εις 'Ελλάδα διεξαγάγη συνομιλία, αί οποίαι έθιγον τά κυριαρχικά αυτής δικαιώματα και, δεύτερον, όπως έξευρεθῆ ειδικός συνταγματολόγος, ίνα ύποβληθῆ υπό την κρίσιν του τό ψηφισθησόμενον υπό του έλληνικού λαού νέον Σύνταγμα τής Χώρας, ή 'Ιερά Σύνοδος είχεν άποφασίσει, όπως εις ένδειξιν διαμαρτυρίας διά την άνισον μεταχειρίσιν τής Χώρας ήμών, ή 'Εκκλησία τής 'Ελλάδος μη μετάσχη των έν Ουψάλα σήμερον άρχομένων εργασιών τής Δ' Γενικής Συνελεύσεως του Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιών.

Κατόπιν όμως τής διεξαχθείσης άλληλογραφίας μετά του Γενικού Γραμματέως του Π.Σ.Ε. και ίδια μετά την επί τουτώ επίσκεψιν αυτού εις 'Α-

άνητημένη ή εικών του Θεανθρώπου, μαρτυρούσα όρατως την έν μέσω ήμών όρατον, αλλά πραγματικήν αυτού παρουσίαν».

Ποιμαντική του τουρισμού.

Αί επί τῆ βάσει συγκεκριμένων στοιχείων καταγγελίαι του Σεβ. Μητροπολίτου Γορτόνης και 'Αρκαδίας (Κρήτης) κ. Τιμοθέου διά τινά εκτροπα, παρατηρούμενα έν τῆ περιοχῆ των Ματάλων Κρήτης, ήτις μετετρόπη τελειώως εις διεθνές κέντρον «Χίππυς», παρέχουν νέαν άφορμήν εις τό να προωθηθῆ ή μελέτη των ζητημάτων τής Ποιμαντικής του Τουρισμού.

Δοθέντος, ότι οδ μόνον ή περι ής ό λόγος περιοχή τής Μεγαλονήσου, αλλά και πολλάί άλλαι τουριστικάι τοποθεσίαι, νῆσοι και άκται τής πατρίδος μας μεταβάλλονται υπό τινων — ξένων ίδια — τουριστών εις έστίας ήθικῆς σήφσεως, επιβάλλεται ή άμεσος κινητοποίησις και συνεργασία των άρμοδίων παραγόντων τής 'Εκκλησίας και τής Πολιτείας οδ μόνον προς περιστολήν των εκτρόπων και προς προφύλαξιν τής έλληνικής νεολαίας εξ επικινδύνων μιασμάτων, αλλά και προς άνάδειξιν των περι των ό λόγος τόπων εις έστίας πνευματικής ανατάσεως και αναζωογονήσεως.

θήνας και τὰς δοθείσας ὑπ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις και τὴν ἐκφρασθεῖσαν λύπην τοῦ Π.Σ.Ε. διὰ τὰ γενόμενα και τέλος μετὰ τὰς παρασχεθείσας ὑπ' αὐτοῦ διαβεβαιώσεις περὶ τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν τυχόν μελλόντων νὰ μετὰσχωσιν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀναθεωροῦσα ἐν μέρει τὴν ἀπὸ 8ης Μαρτίου ἐ.ε. ἀπόφασίν τῆς, τῇ 14ῃ Ἰουνίου κατέληξεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμβολικῶς ἀντιπροσωπευθῆ ἔν Οὐψάλα δι' ὀλιγομελοῦς ἐκ λαϊκῶν Ἀντιπροσωπειᾶς.

Ἀτυχῶς, ἡ χειρονομία αὕτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οὐδαμῶς ἐξετιμήθη ὑπὸ τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη διὰ τοῦ ἀπὸ 8ης Ἀπριλίου Γράμματος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Οὐψάλας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ἀφ' ἑνὸς μὲν παρεῖχε τὴν διαβεβαίωσιν περὶ πλήρους ἀσφαλείας τῶν ἡμετέρων Ἀντιπροσώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπηύθυνεν «ἐπισήμως ἀδελφικὴν ἔκκλησιν», ὅπως ἀναθεωρήσωμεν τὴν ἀπόφασίν μας και συμμετάσχωμεν εἰς τὴν ἐν Οὐψάλα Γενικὴν Συνέλευσιν.

Πόσον δὲν ἐξετιμήθη ὑπὸ τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας ἡ σημασία τῆς φιλαδέλφου ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπογραμμίζεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, εἰς ἀπάντησιν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Ἐκπροσώπου τῆς φιλοξενούσης Ἐκκλησίας κ. Γιᾶν Ἔρικ Βίκστρεμ, ὁ ὁποῖος εἶναι Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν Ἐπιτροπῆς τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, αἱ ἐξῆς καταπληκτικαὶ δηλώσεις, δημοσιευθεῖσαι εἰς τὴν «Ντάγκενς Νύτερο» τῆς 16—6—1968: «Ἐχομεν ἠθικὸν καθήκον νὰ μὴ εἴμεθα ὑπερβολικὰ εὐγενεῖς (ἐννοεῖ τὴν στάσιν τῶν Σουηδῶν ἐναντι τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)! Οἱ Ἕλληνες Ἀντιπρόσωποι δύνανται νὰ ἔχουν τὸ αἶσθημα, ὅτι εἶναι εὐπρόσδεκτοι ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἀντιλαμβάνονται, ὅτι θὰ ἐπωφεληθῶμεν τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀσκήσωμεν ἔντονον κριτικὴν κατὰ τῆς στάσεως τῶν ἐναντι τῆς στρατιωτικῆς Χούντας ἐν Ἑλλάδι!». Καὶ ὁ συντάκτης τῆς ἐφημερίδος προσθέτει: «Ὁ Γιᾶν Ἔρικ Βίκστρεμ φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ τοῦ εἴμεθα εὐγνώμονες, ἐπειδὴ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν οἱ Ἕλληνες Ἀντιπρόσωποι θὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἐπίκεντρον τῆς κριτικῆς τῆς τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα». Καὶ συνεχίζει ὁ κ. Βίκστρεμ: «Κάθε τρόπος διατυπώσεως κριτικῆς ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ εἶναι ἐπιθυμητὸς και ἀναμενόμενος, ἔστω και ἂν γίνῃ ὑπὸ μορφήν διαδηλώσεως. Εἶναι ἀληθές, ὅτι δὲν εἶναι ἐπιθυμητὰ διαδηλώσεις αἱ ὁποῖαι θὰ διαταράξουν τὴν Συνέλευσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν φυσικόν, ὅτι ὁμάδες προσώπων μὴ ἐκπροσωπούμενων εἰς τὴν Συνέλευσιν θὰ ἐκδηλώσουν τὴν κριτικὴν τῶν διὰ παντὸς δυνατοῦ εἰς αὐτὰ τρόπον».

Τοῦ ἀνησυχητικοῦ τούτου δημοσιεύματος, τὸ ὁποῖον ἐπαναφέρει τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν

τῶν κατάστασιν, ἢ, ἀκριβέστερον, τὰ ἐπιδεινώνει ἐτι μᾶλλον και τὰ ὀδηγεῖ εἰς ἀδιέξοδον, λαβὼν γνῶσιν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μόλις τὴν 30ὴν Ἰουνίου ἐ.ε. ἀπηύθυνεν αὐθήμερόν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Οὐψάλας τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Μόλις σήμερον εἶδον ἀπόκομμα τῆς ἐφημερίδος «Ντάγκενς Νύτερο» τῆς 16—6—68 μὲ δηλώσεις τῆς Ἰμετέρας Ἐξοχότητος και τοῦ προέδρου τῆς Σουηδικῆς Ἐπιτροπῆς πληροφοριῶν ἐπὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν συμβιβάζονται ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν προγενεστέρην ἐπιστολὴν τῆς Ἰμετέρας Ἐξοχότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ και ἰδίως πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε. Δρος Μπλαίχη κατὰ τὴν πρόσφατον εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψίν του παρασχεθείσας διαβεβαιώσεις περὶ τῆς στάσεως τῆς Ἰμετέρας Ἐκκλησίας και τῆς Σουηδικῆς Κυβερνήσεως ἐναντι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, παρακαλῶ, ὅπως μὲ πληροφορήσητε ἂν αἱ δηλώσεις αὐταὶ εἶναι αὐθεντικάι. Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος».

Τὸ ὡς ἄνω τηλεγράφημα πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Σουηδίας ἐκοινοποιήθη πρὸς τὸ Π. Σ. Ε. μὲ τὴν προσθήκην: «Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αἱ δηλώσεις αὐταὶ εἶναι αὐθεντικάι, λυποῦμαι διαπιστῶν, ὅτι ἡ ἐκ μέρους ἡμῶν ἐκδήλωσις καλῆς θελήσεως οὐδαμῶς ἐξετιμήθη ὑπὸ τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὐδὲν τὸ καλὸν προοιωνίζειται».

Εἰς ταῦτα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Οὐψάλας ἀπήντησε μόνον διὰ τῶν ἐξῆς:

«Ἀπαντῶν εἰς τὸ Ἰμέτερον τηλεγράφημα ἐπιβεβαιῶ, ὅτι αἱ δηλώσεις μου πρὸς τὸν τύπον εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὴν πρὸς Ἰμάς ἐπιστολὴν μου τῆς 8ης Ἀπριλίου.

Ρουβὴν Γιόζεφσον, Ἀρχιεπίσκοπος Σουηδίας».

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τῶν γεγονότων τούτων και θεωρήσασα ἀνεπαρκῆ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Σουηδοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπεφάσισεν, ὅπως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀπευθύνῃ εἰς τὸν Δρα Μπλαίχη τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Κατόπιν τῶν ἀπὸ 16—6—68 δηλώσεων τοῦ κ. Βίκστρεμ και τῆς χθεσινῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Οὐψάλας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξαρτᾷ τὴν συμμετοχὴν τῆς εἰς τὴν Συνέλευσιν μόνον ἐκ τῆς ρητῆς ἀνακλήσεως τῆς δηλώσεως ταύτης και τῆς ὑπευθύνου διαβεβαιώσεως περὶ πληροῦς και ἀποτελεσματικῆς προστασίας τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν Ἀντιπροσώπων μας. Παρακαλῶ τηλεγραφήσατε ἀπάντησιν ἀμέσως.

Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος».

Εἰς τοῦτο ἀπήντησε σήμερον ὁ κ. Μπλαίχη ὡς ἐξῆς:

«Λυπούμαι διά τήν καθυστέρησιν τῆς ἀπαντήσεώς μου, ὀφειλομένην εἰς τὸ ὅτι μόλις ἀργά χθές τήν νύκτα ἔφθασεν εἰς χεῖράς μου τὸ τηλεγράφημά σας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γιόζεφσον μὲ διαβεβαιώνει, ὅτι ἐμμένει εἰς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, Σᾶς διαβεβαιῶ δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐμμένω εἰς τὰ λεχθέντα κατὰ τὰς συνομιλίαις μας. Ἀνεύθυνοι δημοσιογραφικαὶ εἰδήσεις ἐν Ἀθήναις ἢ Σουηδία δέον νὰ ἀγνοηθοῦν. Θὰ ἀναμένω τὴν Ἀντιπροσωπείαν Σας.

Εὐλικρινῶς Ὑμέτερος

Εὐγένιος Μπλαίηκ, Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκ. Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν».

Τούτων ὅμως μὴ θεωρηθέντων ἱκανοποιητικῶν, καθότι δὲν ἐγένετο ρητὴ ἀνάκλησις τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Βίκστρεμ καὶ δὴ δημοσίαι, ἀλλ' ἀντιθέτως καλεῖται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀγνοήσῃ τὰς προκλητικωτάτας δηλώσεις του, ἡ Ἱερά Σύνοδος μὲ πολλὴν θλιψὴν ἐξηναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀπὸ 8ης Μαρτίου ἐ.ε. ἀπόφασίν της.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωκε τὴν 6 Ἰουλίου τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν:

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως μὴ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἐν Οὐψάλα Συνέλευσιν, ἀπέστειλε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Ἀθήνας

Θεορῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῇ διαβεβαιῶν Ὑμᾶς καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον διὰ μιαν ἀκόμη φοράν περὶ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἀντιπροσωπεία θὰ ἐνωθῇ μεθ' ἡμῶν ἐν Οὐψάλα. Ἐπαναλαμβάνω τὰς πρώτας διαβεβαιώσεις περὶ ἀξιοπρέπειας καὶ ἀσφαλείας.

Μετ' ἐγκαρδιότητος
Εὐγένιος Κόρσον Μπλαίηκ».

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ πάλιν δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἀνάκλησις τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Βίκστρεμ, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

«Δρα Μπλαίηκ,
Οἰκουμένη, Οὐψάλα.

Ἐκτιμῶ πάρα πολὺ τὰς εὐγενεῖς προσπάθειάς σας, ὅπως καταστήσῃτε δυνατὴν τὴν συμμετοχὴν μας εἰς τὴν Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶμαι βαθέως εὐγνώμων πρὸς Ὑμᾶς καὶ πρὸς πάντας τοὺς συμβάλλοντας πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Μετὰ βαθείας ὅμως λύπης διαπιστῶ, ὅτι αἱ προσπάθειαι Σας δὲν ἐτελεσφόρησαν τόσον, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσουν μίαν σαφῆ ἀνάκλησιν τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Βίκστρεμ.

Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος»

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 27 Ἰουλίου 1968 ἀπεφάσισεν, ὅπως συστήσῃ εἰς τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τὴν διοργανώσιν ἐξοριμῆσεως κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας κατὰ τῶν αἰρέσεων εἰς ἃς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἐπισημανθῆ ἰδιαίτερα δρᾶσις αὐτῶν.

Ἐπίσης ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος εἰσηγήθη πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀνα-

διοργανώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τῆς εἰσηγήσεως γενομένης κατ' ἀρχὴν ἀποδεκτῆς.

Τέλος ἡ Ἱερά Σύνοδος προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ τριπροσώπου δελτίου διὰ τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἔδρας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης. Εἰς τὸ τριπρόσωπον δελτίον συμπεριελήφθησαν οἱ κάτωθι: 1) Ἀρχιμ. Νικηφόρος Δεδούσης, Ἱεροκλήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος, 2) Ἀρχιμ. Παῦλος Καρβέλης, Ἱεροκλήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας καὶ 3) Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης, Γραμματεὺς τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου.

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς τὴν 11ην αὐτοῦ συνεδρίαν τὴν 12-6-1968, ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τῶν κάτωθι ὑποθέσεων:

1) Τοῦ Ἱερέως Ἀναστασίου Τζεβελέκου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως.

2) Τοῦ Ἱερέως Ἀναστασίου Παπασπύρου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς ἐξαμηνίου ἀργίας.

—Τὸ αὐτὸ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς τὴν 12ην αὐτοῦ συνεδρίαν τὴν 17-6-1968, ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τῶν κάτωθι ὑποθέσεων:

1) Τοῦ Ἱερέως Νικολάου Ἀλεξοπούλου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως.

2) Τοῦ Ἱερέως Ἀθανασίου Φωτιάδου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς πενταετοῦς ἀργίας.

—Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον, συνελθὼν τὴν 19ην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 1968 εἰς τὴν 13ην συνεδρίαν αὐτοῦ, ἐπελήφθη τῶν κάτωθι ὑποθέσεων:

1) Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Καλογερέα, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

2) Τοῦ Ἱερέως Μιχαὴλ Λάζου, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης, ὃν ἐκήρυξεν ἄθῶν τῶν ἀποδοοεισῶν αὐτῶ κατηγοριῶν.

3) Τοῦ Ἱερέως Σταύρου Ἡλιάδη, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερρών καὶ Νιγρίτης, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς 2ετοῦς ἀργίας ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας, ἄνευ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ.

—Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον διὰ πρεσβυτέρους, διακόνους καὶ μοναχοὺς, συνελθὼν εἰς τὴν 14ην αὐτοῦ συνεδρίαν τὴν 28ην Ἰουνίου 1968, ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τῶν κάτωθι ὑποθέσεων:

1) Τοῦ Ἱερέως Παναγιώτου Παναγάκου, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σπάρτης, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

2) Τοῦ Ἱερέως Ἀναστασίου Γεωργιάδου, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης καὶ τοῦ Ἱερέως Δημητρίου Μανδραβέλλη, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας, τῶν ὁποίων τὰς ὑποθέσεις παρέπεμψε πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὰ ἐπισκοπικὰ Δικαστήρια.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης Ἰουνίου μέχρι τῆς 10ης Ἰουλίου ἐ. ἔτους:

Ἐχοροστάτησε τὴν 28 'Ιουνίου κατὰ τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τοῦ ἑορτάζοντος ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου (Ψαρῶν).

— Τὴν 29 'Ιουνίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, τὸ δὲ ἀπόγευμα κατὰ τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Προέστη τὴν 9 'Ιουνίου τῆς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ διορθοδόξου θείας Λειτουργίας.

— Τὴν 12 'Ιουνίου τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσοστόμου.

Ἐτέλεσε τὴν 29 'Ιουνίου ἐπιμνημόσυνον δέησιν ἐπὶ τοῦ ἐν Τατοῖω τάφου τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου, καταθέσας καὶ στέφανον.

— Τὴν 30 'Ιουνίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τὴν θείαν Λειτουργίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐχειροτόνησεν εἰς Ἐπίσκοπον τὸν ἐψηφισμένον Μητροπολίτην Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγον Πασχαλίδην.

— Τὴν 7 'Ιουλίου τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐχειροτόνησεν εἰς Ἐπίσκοπον τὸν ἐψηφισμένον Μητροπολίτην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρον Δεδούσην.

Προήδρευσε τὴν 11 καὶ 21 'Ιουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ τῆς χιλιετηρίδος τῆς Ἁγίας Λαύρας.

— Τὴν 17 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κασιματείου Κληροδοτήματος.

— Τὴν 19 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

— Τὴν 25 'Ιουλίου τῶν συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων Σιβιτανιδείου Σχολῆς καὶ τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Ἀνδρέου.

— Τὴν 26 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

— Τὴν 27 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κασιματείου Κληροδοτήματος.

— Τὴν 1 'Ιουλίου τῶν συνεδριῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Τὴν 2 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Τὴν 3 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς συσκέψεως σχετικῶς μὲ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Νοσοκομείου κληρικῶν.

— Τὴν 5 καὶ 6 'Ιουλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

Ἀπένειμε τὴν 27 'Ιουνίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, ἀναμνηστικὰ μετάλλια εἰς τοὺς κατηχητάς, κατηχητρίδας καὶ τὰς ἐφορευτικὰς ἐπιτροπὰς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων εἰς ἀναγνώρσιν τῆς προσφορᾶς των εἰς τὸν τομέα τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς θερμότητας εὐχαριστίας του διὰ τὴν πολύτιμον συμβολὴν των εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ἐπεδέχθη τὴν 19 'Ιουλίου ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν ἐκ Σόφιας ἀφιχθέντα Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπένειμε τὴν 2 'Ιουλίου τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Ἁγίου Τάφου.

Παρέστη τὴν 13 'Ιουλίου εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις τῶν τελειοφίτων τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν.

— Τὴν 22 'Ιουνίου εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφίτους τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου καὶ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

— Τὴν 23 'Ιουνίου εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, τὸ δὲ ἀπόγευμα εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Δήμου Περάματος, ἥτις ὀργανώθη πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου διὰ τὴν δωρεὰν παραχώρησιν 2.000 στρεμμάτων τοῦ ΟΔΕΠ πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἀπόρους δημότας.

— Τὴν 26 'Ιουλίου εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

— Τὴν 30 'Ιουλίου εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Ἀνδρέου.

— Τὴν 4 'Ιουλίου εἰς τὴν ἐν τῇ Λέσχῃ Ἀξιωματικῶν ἀπονομὴν τῶν διπλωμάτων εἰς ἀξιωματικούς ἀδελφὰς νοσοκόμους.

Ἐπεσκέφθη ἀπὸ 14—16 'Ιουλίου τὴν Ὑδραν καὶ τὰς Σπέτσας, ὅπου ἀπεκάλυψε τὴν προτομὴν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Γεωργίου Σωτηρίου.

— Τὴν 9 'Ιουλίου τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

Ἀντεπεσκέφθη τὴν 28 'Ιουλίου τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτον.

Συνεσκέφθη τὴν 19 'Ιουλίου μετὰ τοῦ κ. Δημάρχου Ἁγίας Βαρβάρας καὶ τεχνικῶν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς περιοχῆς ταύτης.

Ἐπέγραψε τὴν 26 'Ιουλίου συμβόλαια περὶ ἀξιοποίησεως τῆς περιουσίας τοῦ Κληροδοτήματος Μελισσουργοῦ.

Παρέθεσε τὴν 1 'Ιουλίου ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης δεῖπνον πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἐδέχθη τὴν 12 'Ιουλίου τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν κ. Μπλαίηκ.

— Τὴν 21 'Ιουλίου τὸν καθηγητὴν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς κ. Χρηστῆαν, τὸν κ. Δήμαρχον Ν. Ἰωνίας, τὸν κ. Μαλαμίτην, τὸ Πρόεδριον Ἀστροναυτικῆς Ἑταιρείας καὶ τὸν κ. Master George.

— Τὴν 22 'Ιουλίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους κ. Παῦλον, τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Κ. Γεωργακόπουλον, τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Κ. Μουρατίδην καὶ τὸν ἱατρὸν κ. Σοφ. Χατζηδάκην.

— Τὴν 25 'Ιουλίου τὸν Ὑφυπουργὸν Κοινωνικῆς Προνοίας κ. Ἥλ. Δημητράν καὶ τοὺς καθηγητάς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης.

— Τὴν 26 'Ιουλίου τοὺς Ὑφυπουργοὺς Παιδείας καὶ Προεδρίας κ. κ. Κουτσογιαννόπουλον καὶ Βοβολίνην καὶ τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Παν. Μπρατσιώτην.

— Τὴν 28 'Ιουλίου τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βουρβέρην, τὸν κ. Σπ. Τυπάλδον, τὴν κυρίαν Μαλασπίνα καὶ τὴν κυρίαν Τζ. Τζοάννου.

— Τὴν 2 'Ιουλίου τὸν ταξίαρχον κ. Ματθαίουπουλον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ TAKE κ. Καρρᾶν καὶ τὸν Dr. Martin Heblieh τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Δυτικοῦ Βερολίνου.

— Τὴν 4 'Ιουλίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱερόθεον, τοὺς πρεσβευτὰς

κ.κ. Κολιακόπουλου και Κοσμαδόπουλου και τόν αιδεσιμ. Κ. 'Ανδρουλάκη.

— Τὴν 5 'Ιουλίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Ὑδρας κ. 'Ιερόθεον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. 'Αθανάσιον Χαστούπην, τὸν πρωτοδίκην κ. 'Ιάκωβον Πασσαλίδη, τὸν αιδεσιμ. Κων. Χαλβατζάκη, τὸν κ. Κ. Πρωτοπαπῆν καὶ τὰς προϊσταμένους ἀδελφὰς Τριανταφύλλου καὶ Παπαϊωάννου.

— Τὴν 6 'Ιουλίου τὸν κ. Λιαροῦτσον, τὸν Διευθυντὴν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ κ. Στ. Γερασιμάκη καὶ τὸν χημικὸν κ. Δημ. 'Αθανασιάδη.

'Ιερά Μητρόπολις Ἡλείας

Μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπισημότητος καὶ μεγαλοπρεπείας ἐπραγματοποιήθη τὴν Κυριακὴν 19ην Μαΐου ἐ.ε. ἡ λήξις τῶν μαθημάτων τῶν 206 Κατωτέρων, 38 Μέσων καὶ 16 Ἀνωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας.

'Ιδιαιτέρως λαμπρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἑορτὴ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς πόλεως Πύργου. Ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ παρουσίασεν πλούσιον πρόγραμμα.

Κατ' αὐτὴν ἐμῆλθαν ἄσματα, ἀπηγγέλθησαν ποιήματα καὶ ὠμίλησαν ὁ πανοσ. 'Ιεροκέρυξ τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Γερμανὸς Παρασκευόπουλος, ὁ καὶ Διευθυντὴς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, περὶ τῆς ἀξίας τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου, ὅπερ ἀποβλέπει εἰς τὴν δημιουργίαν ὠλοκληρωμένων ἠθικῶν προσωπικοτήτων.

'Ακολουθῶς ὠμίλησεν ὁ Σεβ/τατος Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανὸς, ἀπευθύνας πατρικὰς νοουθεσίας πρὸς πάντας τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίδας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ ἐκφράσας τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς Κατηχητὰς, τοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς καὶ πρὸς πάντας τοὺς βοηθήσαντας τὸ κατηχητικὸν ἔργον.

'Ιερά Μητρόπολις Κορινθίας

Τὴν 26ην Μαΐου ἐ. εἶτος ἐγένετο ἐν Ἀρχαίᾳ Κορίνθῳ ὁ ἀπὸ ἐφέτος καθιερωθεὶς ἑορτασμός τῶν 22 Ἀποστόλων Συνεργῶν τοῦ Οὐρανοβάμμου Ἀποστόλου Παύλου ἐν Κορίνθῳ. Μετὰ τὴν θ. Λειτουργίαν, ἦν ἐτέλεσεν ὁ Σεβασμιωτάτος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων, ἐγένετο ἡ λιτάνευσις τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀγιογραφηθείσης ἱερᾶς Εἰκόνος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν μέσῳ τῶν Συνεργῶν του.

Ἡ προσέλευσις τοῦ λαοῦ ἦτο πολὺ μεγάλη, πάντες δὲ ἠκολούθησαν μετὰ τῶν Ἀρχῶν καὶ τῆς μουσικῆς τὴν λιτάνευσιν τῆς ἱερᾶς Εἰκόνος.

'Εψάλη διὰ πρώτην φοράν ἡ ἐπὶ τούτῳ συνταχθεῖσα Ἀκολουθία ὑπὸ τοῦ Μ. Ὑμνωδοῦ τῆς Ἐκκλησίας πατρὸς Γερασίμου Μικραγιαννίτου.

'Ιερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Τὴν 17 'Ιουνίου 1968 ἐπραγματοποιήθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Εἰσοδίων ἡ κατὰ τρίμηνον ἱερά Σύναξις τῶν ὑπερεκατὸν ἡμερῶν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Νικηφόρου.

Μετὰ τὴν προσευχὴν, τοὺς αἰδεσιμωτάτους συνέδρους ἐχαίρησεν ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος καὶ ἐξέθηκε τοὺς σκοποὺς τῆς ἱερᾶς Σύνάξεως.

'Εν συνεχείᾳ ἀνέπτυξε τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ ἱερέως ὡς τελεουργοῦ, ποιμένου καὶ κοινωνικοῦ παράγοντος. Ἐπίσης προέβη εἰς λεπτομερῆ ἐξέτασιν θεμάτων διοικητικῶν, λειτουργικῶν καὶ ποιμαντικῶν, δίδων τὰς δεούσας συστάσεις καὶ νοουθεσίας.

Περαίνων ὁ Σεβασμιώτατος ἀνεφέρθη εἰς τὴν αἰσίαν λύσιν τῆς μισθοδοσίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ κλήρου, ἐκφράσας τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας τόσοσιν ἑαυτοῦ, ὅσον καὶ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν.

'Ιερά Μητρόπολις Παραμυθίας

Τῆ 26 Μαΐου ἐ.ε. διεξήχθησαν μετὰ μεγάλης λαμπρότητος καὶ ἐπισημότητος αἱ καθιερωθεῖσαι ἐτησίως ἔθνηκαί ἑορταὶ Σουλίου, τῆ παρουσίᾳ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως, στρατηγοῦ κ. Γ. Ζωϊτάκη, τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν κ. Στ. Πατακοῦ, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, ὡς ἐκπροσώπου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Παραμυθίας κ. Τίτου, Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανοῦ καὶ Κερκύρας κ. Πολυκάρπου, τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατιωτικοῦ Οἴκου τοῦ Ἀντιβασιλέως, τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ, τοῦ Διοικητοῦ τῆς Στρατιᾶς, τοῦ Ὑπαρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, τοῦ Διοικητοῦ τῆς VIII Μερραρχίας, Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Νομαρχῶν κ. Μ. Σκουλά, τῶν Νομαρχῶν Θεσπρωτίας, Ἰωαννίνων, Πρεβέζης, Ἄρτης, Λευκάδος καὶ Κερκύρας, τοῦ Ἀνωτέρου Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς Ἠπείρου καὶ νήσων, τοῦ Στρατηγοῦ ἐ.ἀ. Δ.Ν. Μπότσαρη, πολλῶν ἄλλων ἐκπροσώπων τῶν Πολιτικῶν, Δημοτικῶν, Στρατιωτικῶν, Δικαστικῶν, Ἐκπαιδευτικῶν κ.λ.π. Ἀρχῶν, τῶν Ἰδρυμάτων καὶ Σχολῶν, Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ὡς καὶ χιλιάδων λαοῦ.

Πρὸ τοῦ παλαιοχριστιανικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δοανάτου ἐτελέσθη Δοξολογία, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τίτου, συμπαρασταμένων καὶ τῶν λοιπῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν. Εὐθὺς ἀμέσως ὁ ἐκ Σουλίου καταγομῆνος Στρατηγὸς ἐ.ἀ. Δ.Ν. Μπότσαρης ἐξεφώνησε πανηγυρικὸν λόγον, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν ἡρωικὴν ἀντίστασιν καὶ τὰς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θυσίας τῶν Σουλιωτῶν καὶ Σουλιωτισσῶν, ὡς καὶ τοῦ Καλογήρου Σαμουήλ, τοῦ πυρπολήσαντος τὴν ἱεράν Μονὴν τῆς Ἁγίας Ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς τοῦ Κουγκίου, ἵνα μὴ παραδοθῆ μετὰ τῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἐπιηκολούθησεν ἔπαρσις τῆς σημαίας καὶ ἐπιμνημόσυνοι δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν Σουλιωτῶν καὶ Σουλιωτισσῶν καὶ εἶτα κατὰθεσις στεφάνου πρὸ τοῦ ἡρώου ὑπὸ τοῦ Ἀντιβασιλέως.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιμνημοσύνου δεήσεως ἀεροπλάνον, ἱπτάμενον περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Κουγκίου, ἔριψε στέφανον δάφνης πρὸς τιμὴν τῶν ἀθανάτων ἡρώων τοῦ Σουλίου. Ἡ ὅλη ἱεροτελεστία μετεδόθη ἀπὸ Ραδιοφώνου.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἐπίσημοι ἐπορεύθησαν πρὸς τὸ παρατηρητήριον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου παρηκολούθησαν τὴν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ 628 Τ. Προκαλύψεως τῆς VIII Μερραρχίας γενομένην λίαν ἐπιτυχῶς ἀναπαράστασιν τοῦ ὀλοκαυτώματος τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κουγκίου, ἐνῶ αἱ χιλιάδες τοῦ λαοῦ εἶχον κατακλύσει τοὺς περὶ τὸν Λοφίσκου.

Εἰς τὰς 6 μ.μ. ἐδεξιώθη τοὺς ἐπίσημους ὁ Σεβ. Παραμυθίας εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον. Ἐπηκολούθησαν δὲ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις εἰς τὴν πόλιν, τῆ συνοδείᾳ τῆς Φιλαρμονικῆς, ὅπου μαθηταὶ καὶ μαθήτριά τοῦ Γυμνασίου μὲ Ἠπειρωτικὰς ἀμφιέσεις ἐχόρευσαν Ἠπειρωτικοὺς χορούς. Οὕτως ἔληξαν αἱ ἑορταὶ Σουλίου, αἵτινες κατὰ τὸ παρὸν ἔτος διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιβασιλέως, τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ λοιπῶν ἐπισημῶν διεξήχθησαν μετὰ μεγαλυτέρας λαμπρότητος καὶ δριστης ἐπιτυχίας, συντελέσασαι εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ τε θρησκευτικοῦ καὶ ἔθνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή Βορείου και Νοτίου 'Αμερικής

Τῆ 17ῃ Μαΐου, ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9.30' π.μ. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αμερικής κ. 'Ιακώβου, συλλήθη τὸ 'Αρχιεπισκοπικὸν Συμβούλιον.

Μεταξὺ ἄλλων ἐλήφθησαν καὶ αἱ κάτωθι ἀποφάσεις :

"Ὅπως διευρυνθῆ ἡ συμμετοχὴ τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς εἰς τὴν ἠνωμένην ὑπὸ τῶν ἐν 'Αμερικῇ 'Εκκλησιῶν ἀντιμετώπισιν τῶν κοινοτικῶν προβλημάτων τῆς Χώρας.

"Ὅπως δοθῆ μεγαλυτέρα προσοχὴ εἰς τὴν περιφρούρησιν τῆς 'Ελληνικῆς 'Ορθοδόξου Νεολαίας καὶ εἰς τὴν πύκνωσιν τῶν τάξεων τῆς «G.O.Y.A.», ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τῆς 'Εκκλησίας.

"Ὅπως παρακολουθητῆ πληρέστερον ἢ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων τῶν Κοινοτήτων πρὸς τὰ 'Ιδρύματα καὶ τὴν 'Ιεράν 'Αρχιεπισκοπήν.

"Ὅπως ἐνισχυθῆ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἡ 'Ιερά Θεολογικὴ ἡμῶν Σχολή, ἀποκτήσασα ἤδη ἀνεγνωρισμένον 'Ελληνικὸν Κολλέγιον, δοθῶσι δὲ κατ' 'Αρχιεπισκοπικὰς Περιφερείας δεῖπνα ὑπὲρ αὐτῆς.

"Ὅπως διευρυνθῆ τὸ ἐν Yorkets, N.Y. 'Ελληνικὸν Γηροκομεῖον τοῦ «Ταξίαρχου Μιχαήλ», προστιθεμένης εἰς αὐτὸ καὶ νέας πτέρυγας.

"Ὅπως γίνῃ δεκτὴ ἡ προσφορὰ τῶν ὑπὸ τὸν κ. Σπύρον Σκούραν «United Greek Orthodox Charities», ἵνα τοῦ λοιποῦ τοῦ προῖον αὐτῶν κατὰ 65% δατίθηται ὑπὲρ τοῦ 'Ελληνικοῦ Κολλεγίου, Brookline, Mass.

—'Ο Σεβασμιώτατος 'Αρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου 'Αμερικής κ. 'Ιακώβος ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Γερουσιαστοῦ Ρόμπερτ Κένεντυ τῆν 9ῃν 'Ιουνίου, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 12ην μεσημβρινὴν εἰς τὸν 'Ιερόν Ναὸν τῆς 'Αγίας Τριάδος τοῦ New Rochelle, N.Y.

—'Απὸ 20 ἕως 27 'Ιουλίου θὰ συνέλθῃ ἐν 'Αθήναις ἡ 10' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αμερικής.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

'Απὸ τῆς 8 — 17 Μαΐου ἐ. ἔτους συνήλθεν εἰς Βελιγράδιον ἡ Σύνοδος τῆς 'Ιεραρχίας, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ, ἀσχοληθεῖσα μὲ διάφορα θέματα διοικητικῆς, εκπαιδευτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ὀργανωτικῆς φύσεως. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Σερβίας θὰ δημοσιευθοῦν προσεχῶς.

Ληξάσης τῆς διετοῦς θητείας των ὡς Συνοδικῶν τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Μαυροβουίνου κ. Δανιὴλ καὶ Δαλματίας κ. Στεφάνου, νέα μέλη τῆς Διαρκoῦς 'Ιερᾶς Συνόδου ἐξελέγησαν ὑπὸ τῆς 'Ιεραρχίας οἱ Σεβασμιώτατοι Μπάτσκα κ. Νικάνωρ καὶ Ζίτσης κ. Βασίλειος. Οὕτω, κατὰ τὸ 1968 /69 ἡ σύνθεσις τῆς Διαρκoῦς 'Ιερᾶς Συνόδου θὰ εἶναι ἡ ἑξῆς: Πρόεδρος ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός. Μέλη· οἱ Σεβασμιώτατοι Σιρμίου κ. Μακάριος, Μπάτσκα κ. Νικάνωρ, Ζίτσης κ. Βασίλειος καὶ Ζβορνικίου καὶ Τούζλας κ. Λογγίνος.

—'Ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός ἐδέχθη τὴν 25 'Απριλίου ἐ. ἔτους εἰς τὸ Σρέμσκι Κάρλοβτσι τὸν καρδινάλιον τοῦ Ζάγκρεμπ κ. Φράνιο Σέπερ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἶχεν ἐγκάρδιον συνομιλίαν ἐν ὧσιν τῆς ἀναλήψεως τῶν νέων καθηκόντων του εἰς τὸ Βατικανόν.

—Τὴν 9 'Απριλίου 1968 συνήλθεν εἰς Βελιγράδιον ἡ ὀλομέλεια τοῦ Πατριαρχικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Κατὰ τὴν μακρὰν συζήτησιν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς σοβαρᾶς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Σερβικῆς 'Εκκλησίας καὶ περὶ τῶν γλισχωρῶν ἀποδοχῶν τῶν καθηγητῶν τῶν 'Ιερατικῶν Σχολῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑ-

πηρεσιῶν, ὡς καὶ τῶν νέων ἐφημερίων τῶν τοποθετουμένων εἰς πτωχὰς ἐνορίας. 'Ο προϋπολογισμὸς τοῦ Πατριαρχείου διὰ τὸ ἔτος 1968 ἐμφανίζει σημαντικὸν ἔλλειμμα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὴν καταβολὴν συντόνων προσπαθειῶν διὰ τὴν αὔξησιν τῶν ἐσόδων κυρίως ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ κηροῦ καὶ ἐξ ἐκουσίων εἰσφορῶν τῶν πιστῶν.

—Τὴν 23 'Απριλίου ἐ. ἔτους ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν ὁ σταυροφόρος πρωτοπρεσβύτερος Λάζαρ Μίρκαβιτς, ὁμότιμος καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου. Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Γερμανός. 'Ο ἀείμνηστος καθηγητῆς Μίρκαβιτς κατέχευε τὴν ἔδραν τῆς Λειτουργικῆς ἀπὸ τοῦ 1923 μέχρι τοῦ 1952. Τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα τοῦ καθηγητοῦ Λάζαρ Μίρκαβιτς ἀναφέρονται εἰς τὴν Λειτουργικὴν, τὴν 'Ιστορίαν τῆς τέχνης καὶ τὴν 'Εκκλησιαστικὴν 'Ιστορίαν. 'Εδημοσίευσεν ἄνω τῶν 100 ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν, μετὰξὺ τῶν ὁποῶν κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν τὸ κλασσικὸν τρίτομον σύγγραμμά του «'Ορθόδοξος Λειτουργικὴ». 'Ο διάσημος βυζαντινολόγος καὶ συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ «Byzantinische Zeitschrift Dr. Aug. Heisenberg ἐχαρᾶκτηρισε τὴν Λειτουργικὴν τοῦ καθηγητοῦ Μίρκαβιτς ὡς ἀξιόλογον («Wertvolle») καὶ κόσμημα τῶν βιβλιοθηκῶν («Zierde der Bibliothek»), ὁ δὲ ρωμαιοκαθολικὸς καθηγητῆς Dr. Franc Grivec ὡς τὴν καλυτέραν μέχρι τοῦδε ὀρθόδοξον Λειτουργικὴν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

'Ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος, ὁμιλῶν τὸν παρελθόντα Μάιον εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Σόφιας ἐπὶ τῇ 15ῃ ἐπετειῶ ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας, εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Αἱ διορθόδοξοι σχέσεις τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας ὁλοῦν περισσότερο ἀναπτύσσονται καὶ ἐνισχύονται, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι τελείως φυσικόν, δεδομένου ὅτι ἐνώπιον τῶν κατὰ τόπους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν ὀρθοῦνται πολλὰ ζητήματα ἐνδοορθοδόξου καὶ χριστιανικῆς οἰκουμενικῆς φύσεως, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διευκρινισθοῦν κα' ἐπιλυθοῦν συμφῶνως πρὸς τὴν ἀδιάκοπον ἐξέλιξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, τῆς θεολογικῆς σκέψεως, τῆς εὐαγγελικῆς κοινωνιολογίας καὶ εἰρηνολογίας, ἀλλὰ καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς εὐθύνas τῶν 'Εκκλησιῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Διότι μόνον μὲ τὴν διασάφησιν τῶν ζητημάτων τῆς θεολογίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ ἀποκατασταθῆ ἐνεργῶς ἡ ἀκατάλυτος σχέσις των πρὸς τὸ χρέος τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν κόσμον, δὲν θὰ φθάσωμεν εἰς θεάρεστον, ἐκκλησιαστικῶς ἐπωφελῆ καὶ φιλάνθρωπον ἔργον. Πρέπει νὰ δεῖξωμεν τὴν πίστιν μας μὲ ἔργα ('Ιακ. 2,18). 'Η ἀποστολικὴ αὐτὴ διατύπωσις τῆς σκέψεως τοῦ Χριστοῦ ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλοκληρον τὴν 'Εκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ πρέπει νὰ δεῖξη εἰς τὸν κόσμον τὴν πίστιν τῆς «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην» (Γαλ. 5,6). 'Αλλῶς ὁ λόγος τῆς θὰ ἤχη ὠραία καὶ σοφὰ κατὰ τὴν οὐσίαν τὸν, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι πειστικὸς κατὰ τὴν ἐνέργειάν του. Τὸ εὐαγγέλιον εἶναι διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα γνωρίσουν τὸν 'Ενα 'Αληθινὸν Θεὸν καὶ τὸν 'Απεσταλμένον Αὐτοῦ, 'Ιησοῦν Χριστόν. Αὐτὸ πρέπει νὰ ὁμιλῆ εἰς τὸν ἔχοντα ἀνάγκην σωτηρίας κόσμον μὲ τὴν φωνὴν τῆς 'Εκκλησίας, ἡ ὁποία συνεχίζει τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας.

'Ιδοὺ διατὶ ἡ σύσφιγξις τῶν διορθοδόξων καὶ τῶν χριστιανικῶν οἰκουμενικῶν σχέσεων πρέπει νὰ ὑπηρετῆ τὸ ὑψιστον καθήκον τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐκφράσεως καὶ μαρτυρίας τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν. Μὲ τὴν συνειδήσιν αὐτὴν τὸ Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας μετεῖχε τῶν συναντήσεων καὶ διασκέψεων ἐπὶ ὀρθοδόξου καὶ παγχιριστιανικοῦ θεολογικοῦ καὶ ἱεραρχικοῦ ἐπιπέδου. Μὲ τὴν πεπιθήσιν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἐπιδιώκῃ νὰ εὐρίσκειται εἰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο ἐνεργῶν ἐπικοινωνιῶν μὲ τὰς 'Ορθοδόξους ἀδελφὰς 'Εκκλησίας καὶ μὲ ὅλας τὰς χριστιανι-

κὰς Ἐκκλησίας καὶ Κοινότητας, ἵνα ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὸ ἐπι τῆς γῆς ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τοὺς συνεργάτας του καὶ οἰκοδόμους τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡμεῖς ἐξ Ἰσοῦ ἐκτιμῶμεν, σεβόμεθα καὶ ἀγαπῶμεν πάσας τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἰσότιμα μέλη τῆς μῖας, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ χαίρομεν πολὺ νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν εἰς αὐτὰς εἰς ὅλας τὰς εὐκαιρίας τὴν εἰλικρινῆ μας ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἀγάπην καὶ τὸν μέγαν σεβασμὸν μας πρὸς τοὺς ὑπευθύνους ἰθύνοντας καὶ οἰκοδόμους των.

Διὰ τοῦτο μὲ μεγάλην ἐορταστικὴν διάθεσιν ἐδέχθημεν τὸ φθινόπωρον τοῦ 1967 τὴν Αὐτοῦ Παναγιώτητα τὸν Πατριάρχην Ἀθηνᾶς καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὸν ἀξιότιμα μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ, πρώτη εἰς τὴν μακροχρόνιον ἀμοιβαίαν ἱστορίαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ Πατριαρχείου, ἐπροξένησε χαρὰν εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν μας καὶ ἀναμφιβόλως συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος.

Ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Ἀθηνᾶς εἶναι ἐκδήλως διακεκριμένος Προκαθήμενος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Μὲ τὴν βαθεῖαν του πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν ἑναρμονίζονται ἡ θεολογικὴ μὀρφωσις καὶ διορατικότης, ἡ καλὴ θέλησις δι' ἐγκαρδίους σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἀγίων Ἐκκλησιῶν καὶ δι' ὅλον ἐνεργότερας καὶ περισσότερον καρποφόρους διαχριστιανικὰς ἐκκλησιαστικὰς σχέσεις, πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ ὕψ' ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ποθουμένου σκοποῦ, ὅπως πληρωθῆ ἡ προσευχὴ τοῦ Κυρίου: ἵνα πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ὧσιν ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἀγάπῃ.

Κατὰ τὴν βραχείαν παραμονὴν τοῦ Παναγιωτάτου Ἀθηνᾶς εἰς τὴν χώραν μας διεξήχθησαν ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ παρατεταμέναι, ἐντακτικὰ καὶ βαθεῖα συνομιλίαι ἐπὶ πολλῶν σπουδαίων ζητημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὰς δύο Ἐκκλησίας μας, εἰς ἅλην τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ εἰς οὐσιώδη οἰκουμενικὰ προβλήματα».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Εἰς λόγον του ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὁ κ. Μ. Πρόκουπεκ, μέλος τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Πολιτισμοῦ καὶ Πληροφοριῶν Γραμματείας ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, κατεδίκασεν ἀπροκαλύπτως τὴν διάκρισιν καὶ τοὺς διοικητικούς περιορισμούς, οἱ ὁποῖοι ἐπεβλήθησαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν. Οὗτος ὑπεγράμμισεν, ὅτι αἱ σχέσεις μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας πρέπει νὰ βασίζονται ἐπὶ τοῦ διαλόγου, τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας.

— Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σλοβακίας, τὸ Κεντρικὸν Γραφεῖον τῶν Σλοβάκων παστῶρων καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας ἐξήτησαν διὰ κοινῆς δηλώσεως τὴν τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος τῆς χώρας κατὰ τρόπον ἐγγυώμενον τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκείας καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ τέκνα τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἐπίσης, εὔχονται τὴν μισθολογικὴν ἐξίσωσιν τῶν παστῶρων μὲ τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν ἀδίκως καταδικασθέντων παστῶρων.

Ἐξ ἄλλου, ἡ Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας ζητεῖ πλήρη ἐλευθερίαν ἐκλογῆς τῶν λειτουργῶν τῆς καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία θὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον νέον σύστημα ἐκπαιδεύσεως τῶν ἱεροσπουδα-

στῶν τῆς. Κατὰ τὸ σύστημα αὐτό, οἱ ἱεροσπουδασταὶ πρέπει νὰ ἐργασθῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν των ἐπι ἕν ἔτος εἰς ἐργοστάσια, νοσοκομεία ἢ κοινωνικὰ ἱδρύματα. Κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν θὰ εὐρίσκωνται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μὲ τοὺς καθηγητάς των. Μετὰ τὴν λήξιν τῶν σπουδῶν των καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας των θὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἐξετάσεις ἐνώπιον ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἀπὸ πρῶσωπα ἐκτὸς τῆς Σχολῆς καὶ ἀπὸ τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς. Ὁ σκοπὸς τοῦ νέου αὐτοῦ συστήματος εἶναι ἡ ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερα κατάρτισις τοῦ ἱερέως διὰ τὸ ἔργον του εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐπὶ τῇ 50ῃ ἐπετειῷ τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὁ Πάπας Παῦλος Στ' ἀπέστειλε γράμμα πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας Ἀλέξιον, γράφων κεταξὺ ἄλλων: «Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῆς παλαιᾶς παραδόσεως θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τοῦ λαοῦ ὑμῶν καὶ θὰ ἀποτελέσῃ πηγὴν νέου δυναμισμού διὰ τοὺς Χριστιανοὺς, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ δώσωσιν διὰ μαρτυρίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς κόσμον, ὅστις ἔχει μεγάλην ἀνάγκην αὐτοῦ».

— Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀπέστειλε 15 παρατηρητὰς εἰς τὴν Δ' Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' θὰ μετὰσχῃ τοῦ Διεθνoῦς Εὐχαριστιακοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθῃ τὸν προσεχῆ Ἀύγουστον ἐν Κολομβίᾳ.

— Εἰς τὸν «Ρωμαῖον Παρατηρητὴν» δημοσιεύεται παπικὸν ἰδιόβουλον ὑπὸ τὸν τίτλον «Pontificali Romani», διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπέρχονται ἀξιόλογοι μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς χειροτονίας τῶν διακόνων, τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκόπων.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' ὠνόμασε 42 νέους συμβούλους τῆς ἐπὶ τοῦ τελετουργικοῦ ἱερέως Συνόδου, 21 διὰ τὰ ζητήματα τῆς θείας λατρείας καὶ 21 διὰ τὰ θέματα τῆς ἀνακηρύξεως νέων ἀγίων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Οἱ Πρόεδροι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς μῆνυμά των ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συγκλήσεως εἰς Οὐψάλαν τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ποιοῦνται ἐκκλησίαν, ὅπως οἱ Χριστιανοὶ προσευχηθοῦν ὑπὲρ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνότητος καὶ ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου.

— Ἡ Διεθνῆς Ἐνωσις Βιβλικῶν Ἐταιρειῶν μετὰ τῆς «Γραμματείας τῆς Ἀγίας Ἐδρας ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος» κατέληξαν εἰς ὁμοφωνίαν καὶ ὑπέγραψαν ἀπὸ κοινοῦ ἐκδοθὲν τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Κατευθυντήριον ἀρχαὶ διολογιακῆς συνεργασίας κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς Βίβλου».

— Συνῆλθε δι' ἐβδόμην φορὰν εἰς Ἀρνολτσάιν τῆς Γερμανίας ἡ μικτὴ ἐπιτροπὴ ἐργασίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπιτροπὴ συνεζήτησε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰς τελευταίας ἐξελίξεις τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν τομέα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν, ἀνεζήτησε νέους τρόπους συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ προέτεινε τὴν ἀπὸ κοινοῦ ὀργάνωσιν παγκοσμίου συνεδρίου λαϊκῶν.

— Ὡς συμπλήρωμα τοῦ προγράμματος τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Γενικῆς ἀνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ εἶναι ἡ προβολὴ χριστιανικῶν μουσικῶν, κινηματογραφικῶν καὶ λοιπῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 47 ἔδαφ. 2, παρ. γ' τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ 'Αγίου Δημητρίου Μπραχαμίου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ 'Εφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισημένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν 'Αθήναις, τῇ 22α 'Ιουνίου 1968

† 'Ο 'Αθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 47 ἔδαφ. 2, παρ. γ' τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἐν τοῖς 'Ιεροῖς Ναοῖς α) Κοιμῆσεως τῆς Θεοτόκου Τουρκοβουνίων καὶ β) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Περιστερίου (Ι.Κ.Α.) ὑπαρχουσῶν κενῶν θέσεων ἐνὸς τακτικοῦ 'Εφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισημένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν 'Αθήναις, τῇ 2α 'Ιουλίου 1968

† 'Ο 'Αθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις 'Εδέσσης καὶ Πέλλης

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 48 τοῦ Α.Ν.2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν 'Εφημεριακῶν θέσεων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν: 1) 'Αγίας Σκέπης 'Εδέσσης, 2) 'Αγίου Δημητρίου 'Εδέσσης, 3) 'Αγίου Γεωργίου Γιαννιτσῶν, 4) 'Αγίου Κωνσταντίνου Γιαννιτσῶν, 5) 'Αγίου 'Αθανασίου Κουφαλίων, 6) 'Αγίου Γεωργίου Κουφαλίων, 7) 'Αγίων Νικάνδρου καὶ 'Ιωαννικίου 'Αριδαίας καὶ 8) Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Κρύας Βρύσης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

'Εν 'Εδέσση τῇ 8η 'Ιουνίου 1968

† 'Ο 'Εδέσσης καὶ Πέλλης ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις 'Ιωαννίνων

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ 'Εφημερίου τῶν 'Ιερῶν 'Ενοριακῶν Ναῶν τῶν 'Ενοριῶν: 1) Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Βίτσης, 2) 'Αγ. Γεωργίου Κάτω Λαψίστης, 3) Γεν. Θεοτόκου Βραδέτου, 4) Κοιμ. Θεοτόκου Διλόφου, 5) 'Αγ. Παρασκευῆς Ζωοδόχου, 6) Κοιμ. Θεοτόκου Διποτάμου, 7) 'Αγ. Παρασκευῆς 'Ηλιοκάλεως, 8) 'Αγ. 'Αναργύρων Καστανῶνος, 9) Παμ. Ταξιαρχῶν 'Ανω Βίτσης, 10) Μετ. Σωτῆρος Καλωτᾶς, 11) Κοιμ. Θεοτόκου Κουκουλίου, 12) Κοιμ. Θεοτόκου Κουμαριάς, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Νεγράδων, 14) 'Αγίου Νικολάου Συρράκου, 15) 'Αγ. Κων/νου Σταυρακίου, 16) 'Αγ. Τριάδος Φανερωμένης, 17) 'Αγ. Δημητρίου Γορίτσης, 18) Κοιμ. Θεοτόκου Ζωτικοῦ, 19) 'Αγ. Τριάδος 'Ιερομνήμης, 20) 'Αγ. Κων/νου Λιθίνου, 21) Κοιμ. Θεοτόκου Μεσοβουνίου, 22) 'Αγίου Νικολάου Φωτεινοῦ, 23) 'Αγίου Γεωργίου Μανασσῆ, 24) 'Αγίου Νικολάου 'Ηλιοχωρίου, 25) 'Αγίου Νικολάου Φλαμπουραρίου, 26) 'Αγίας Παρασκευῆς Κερασσέας, 27) 'Αγ. Τριάδος Ραδοβιζίου, 28) 'Αγίου Νικολάου Φραγγάδων, 29) 'Αγίας Τριάδος Καβαλλαρίου — Καρυῶν καὶ 30) 'Αγ. Σκέπης Καλπακίου, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆς αἵτησις μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἐφημερίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω χηρευουσῶν 'Εφημεριακῶν θέσεων.

'Ιωάννινα τῇ 3η 'Ιουλίου 1968

† 'Ο 'Ιωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Ιερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων Νόμων καὶ Διαταγμάτων, καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Λεπούροις 'Ιεροῦ Ναοῦ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα.

'Εν Κύμῃ τῇ 19 'Ιουνίου 1968

† 'Ο Καρυστίας καὶ Σκύρου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Λήμνου

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν 'Εφημεριακῶν θέσεων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν: 1) 'Αγίων 'Αναργύρων Δάφνης, 2) 'Αγίου Γεωργίου 'Αγγαριῶνων, 3) 'Αγίου Γεωργίου Καλλιθέας, 4) 'Αγίου 'Ιωάννου Πεδινοῦ, 5) 'Αγίου Νικολάου Σικανδάλης, 6) 'Αγίου 'Ιωάννου Φυσίνης, 7) 'Αγίας Σοφίας ὁμωνύμου Κοινοτήτος,

8) Ἁγίου Δημητρίου Προπουλίου, 9) Ἁγίου Μοδέστου Καταλάκκου, 10) Ἁγίου Δημητρίου Σαρδῶν καὶ 11) Ἁγίου Δημητρίου Λύχων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1968

† Ὁ Λήμνου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Καρτερολίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 25 Ἰουνίου 1968

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σερρῶν καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47, 48 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2200/1940 Α.Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων διατάξεων, καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἁγίας Ἑλένης, 2) Ἀδελφικοῦ, 3) Ἀηδονοχωρίου, 4) Βαμβακούσης, 5) Ἄνω Βροντοῦς, 6) Ἐλαιῶνος, 7) Ζερβοχωρίου, 8) Ἄνω Καμήλας, 9) Κυθωνιάς, 10) Νέων Κερδυλλίων, 11) Κωνσταντινάτου, 12) Λαχανῶ, 13) Λίμνης, 14) Μονοβρύσεως, 15) Μονοκκλησιᾶς, 16) Ἐηροποτάμου, 17) Οἰνούσης, 18) Ἄνω Ὀρεινῆς, 19) Κάτω Ὀρεινῆς, 20) Ὀρέσκειας, 21) Παραλιμνίου, 22) Νέας Σεβαστείας, 23) Ἁγίων Ἀναργύρων Σερρῶν (πτυχίον Θεολογίας), 24) Τιμίου Σταυροῦ Σερρῶν (πτυχίον Θεολογίας), 25) Σιτοχωρίου, 26) Συκιᾶς καὶ 27) Κρίνου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς ὡς ἄνω θέσεις, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ἐν Σέρραϊς τῇ 4 Ἰουλίου 1968

† Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φλωρίνης καὶ Ἑορδαίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2.200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη οὗτος διὰ μεταγενεστέρων Β. Διαταγμάτων

καὶ Νόμων «περὶ Ἐφημερίων τῶν παραμεθορίων Ἱερῶν Μητροπόλεων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν τῶν Ἑορδαίων: 1) Ἁγίου Γερμανοῦ — Πρεσπῶν, 2) Ἁγίου Ἀθανασίου — Ἀλώνων Φλωρίνης, 3) Ὁσίου Ναοῦ — Ἀρμενοχωρίου Φλωρίνης, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Ἀτραποῦ Φλωρίνης, 5) Ἁγίου Δημητρίου — Ἀχλάδας Φλωρίνης, 6) Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου — Βαρθολομαίου Φλωρίνης, 7) Ἁγίου Νικολάου — Βροντεροῦ Πρεσπῶν, 8) Ἁγίας Παρασκευῆς — Καλλιθέας Πρεσπῶν, 9) Ἁγίου Νικολάου — Ἄνω Καλλιθέας Φλωρίνης, 10) Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου — Καρουῶν Πρεσπῶν, 11) Ἁγίου Γεωργίου — Νέου Καυκάσου Φλωρίνης, 12) Ἁγίων Θεοδώρων — Κολχικῆς Φλωρίνης, 13) Ἁγίου Νικολάου Κρατεροῦ Φλωρίνης, 14) Ἁγίας Παρασκευῆς — Λαμοῦ Πρεσπῶν, 15) Ἁγίου Δημητρίου — Λευκῶνος Πρεσπῶν, 16) Ἁγίας Παρασκευῆς — Λόφων Φλωρίνης, 17) Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου — Μαρίνης Φλωρίνης, 18) Ἁγίου Ἀθανασίου — Μεσονησιῦ Φλωρίνης, 19) Ἁγίου Ἀθανασίου — Μικρολίμνης Πρεσπῶν, 20) Ἁγίου Παντελεήμονος — Μεσοκάμπου Φλωρίνης, 21) Ἁγίου Ἀθανασίου — Ὁξυᾶς Πρεσπῶν, 22) Προφήτου Ἡλίου — Παλαιστρας Φλωρίνης, 23) Ἁγίου Δημητρίου — Παροροῦ Φλωρίνης, 24) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Πολυποτάμου Φλωρίνης, 25) Ἁγίου Νικολάου — Πύλης Πρεσπῶν, 26) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Σκοποῦ Φλωρίνης, 27) Ἁγίας Παρασκευῆς — Τριανταφυλλέας Φλωρίνης, 28) Ἁγίου Νικολάου — Τριβούνου Φλωρίνης, 29) Ἁγίου Γεωργίου — Τριποτάμου Φλωρίνης, 30) Ἁγίας Παρασκευῆς — Ἄνω Ὑδροῦσης Φλωρίνης, 31) Ἁγίας Παρασκευῆς πόλεως Φλωρίνης, 32) Ἁγίου Παντελεήμονος πόλεως Φλωρίνης (β' θέσις), 33) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Ψαράδων Πρεσπῶν, 34) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος — Ἁγίου Ἀθανασίου Ἐδέσσης, 35) Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης — Ἀμυνταίου (β' θέσις), 36) Ἁγίων Ἀναργύρων — Ἀναργύρων Ἀμυνταίου, 37) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Βεγύρων Ἀμυνταίου, 38) Ἁγίου Γεωργίου — Ζέρβης Ἐδέσσης, 39) Ἁγίου Γεωργίου — Λακκιᾶς Ἀμυνταίου, 40) Ἁγίου Χαραλάμπους — Μανιακίου Ἀμυνταίου, 41) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου — Κέλλης Ἀμυνταίου, 42) Ἁγίου Δημητρίου — Ξανθογαίου Ἀρνίσσης, 43) Ἁγίου Νικολάου — Ροδόνης Ἀμυνταίου, 44) Ἁγίου Νικολάου — Δροσεροῦ Ἑορδαίας, 45) Ἁγίου Γεωργίου — Μεσοβούνου Ἑορδαίας, 46) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος — Πελαργοῦ Ἑορδαίας, 47) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος — Περδικᾶ Ἑορδαίας, 48) Ἁγίας Παρασκευῆς — Κάτω Πύργων Ἑορδαίας, 49) Ἁγίου Γεωργίου — Σπηλιᾶς Ἑορδαίας, 50) Ἁγίας Παρασκευῆς — Φούφα Ἑορδαίας, 51) Ἁγίου Νικολάου — Ἁγίου Χριστοφόρου Ἑορδαίας, 52) Ἁγίου Νικολάου — Κερασεῶν Ἐδέσσης καὶ 53) Ἁγίας Τριάδος πόλεως Πτολεμαΐδος (β' θέσις).

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ ἐπισήμῳ Δελτίῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων καὶ κανονικῶν πιστοποιητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 3ῃ Ἰουλίου 1968

† Ὁ Φλωρίνης καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

Ι. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων

Πρὸς
Τὸν Ἱερομόναχον Σπυρίδωνα Τσιλιμηδὸν
(Ἄγνωστου διαμονῆς)

Μετ' ἐκπλήξεως πολλῆς ἐπληροφόρηθην, ὅτι ἐχορηγήθη εἰς ὑμᾶς ἢ ὑπ' ἀριθ. 529/2 — 4 — 1966 ἄδεια ἀπουσίας ἐπ' ἀόριστον δι' Ἀθήνας, Πάτρας καὶ Πειραιᾶ καὶ δι' ἀνυπόστατους λόγους οἰκογενειακοὺς καὶ Πανεπιστημιακῆς δῆθεν καταστάσεως.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων δικαιολογεῖ τὴν μακροχρόνιον καὶ ἐπ' ἀόριστον ταύτην ἀπουσίαν σας, εἰδοποιεῖσθε ὅπως ἀπροφασίστως ἐμφανισθῆτε ἐνώπιόν μας.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 22α Ἰουνίου 1968

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**Ἀνακοίνωσις**

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινοῖ, ὅτι κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968 — 69 θέλει προσλάβει 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον, ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικὸν Β' τάξεως Γυμνασίου, μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν κλπ. νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24, Ἀθήναι, τηλ. 712 — 194.

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ προκηρύσσει διαγωνισμὸν διὰ τὴν εἰσαγωγὴν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968 — 69 εἰς τὴν πρῶτην τάξιν τῆς Σχολῆς δέκα (10) ἐσωτερικῶν μαθητῶν ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου περιουσίας.

Ὁ διαγωνισμὸς θέλει διενεργηθῆ ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ ἀπὸ 15 — 20 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικὸν Β' τάξεως Γυμνασίου, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν καὶ λοιπὰ νόμιμα προσόντα.

Ἴνα γίνῃ τις δεκτὸς εἰς τὸν διαγωνισμὸν δέον ὅπως ὑποβάλλῃ μέχρι τῆς 9ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. αἴτησιν ἐπὶ τοῦ προσήκουτος χαρτοσήμου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασίας (Γραφεῖον Κλ/μάτων καὶ Ὑποτροφίων) μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ὑποτρόφων παρέχεται δωρεάν ὑπὸ τῆς Σχολῆς.

Πληροφορίαι ὡς πρὸς τὰ ἐξεταστέα μαθήματα καὶ τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά παρέχονται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Βασ. Σοφίας 24, Ἀθήναι, Τ. 140, Τηλ. 712 — 194.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

τεταγμένοι, καλλιεπεῖς, ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀπλότῃ τοῦ ὕφους ἀπέριττοι καὶ ἀνεπιτήδευτοι, ἀκτινοβολοῦσι τὴν τοῦ Θεοῦ Πνεύματος Χάριν καὶ ἀποδεικνύουσι τὸν συντάξαντα Ποιμενάρχῃν Ἡγέτην πνευματοφόρον, ὑπὸ ζήλου ἱεροῦ διακατεχόμενον καὶ ἐπιδιώκοντα, ὅπως οἱ τε Συλλειτουργοὶ του καὶ ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐπισκοπῆς του ζῶσι καὶ δρῶσι κατὰ Χριστὸν καὶ κατὰ τὰ κελεύσματα τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Πεντήκοντα Ἐγκύκλιοι κατ' ἔτος ἐξαπελύθησαν. Ἐκάστη ἀναφέρεται εἰς ἰδιαιτέρον ἀντικείμενον, ἐπικαιρον, ἐνδιαφέρον, σπουδαῖον. Καὶ ἡ ποιικιλία τῶν θεμάτων καθιστᾷ τὴν «Συλλογὴν» διδακτικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν διὰ πάντα πιστὸν καὶ εὐσεβῆ χριστιανόν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ λεχθήτω, ὅτι εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἢ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συγκέντρωσις τῶν ἐξαπολυομένων ὑπὸ πάντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν κατ' ἔτος Ἐγκυκλίων καὶ ἢ κατόπιν ἐπιλογῆς καὶ καθ' ὕλην καὶ κατ' εἶδος κατατάξεως τούτων, δημοσίευσις εἰς εἰδικὸν τόμον, ἐμπεριλαμβάνοντα ἐν ἀρχῇ τὰς πρὸς δημοσίευσιν Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ δημοσίευσις τῆς τοιαύτης Συλλογῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἐγκυκλίων θὰ καταστῇ πολλὰ ὠφέλιμος διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Θεολογίαν καὶ τὸ Ποίμνιον.

Κων. Γ. Μπόνης
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀνδρέου Ι. Φυτράκη, Τακτικοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Τὸ ποιητικὸν ἔργον Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1967 σ. 51 (Λόγος ἐκφωνηθεὶς, ἐντολῇ τῆς Παν/κῆς Συγκλήτου, ἐν τῇ μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Παν/μίου, τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου 1967).

Ὁ μετ' ἐπιμελείας συνταχθεὶς πανηγυρικὸς Λόγος, ἀποτελεῖ ἅμα γενικὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὅλην προβληματολογίαν τῆς ποιητικῆς μορφῆς καὶ τῆς ὁλῆς, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, πεπνυμένης προσωπικότητος τοῦ ἐνδόξου Πατρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ὁ Καθηγητῆς κ. Φυτράκης ἐπέτυχε νὰ σκιαγραφήσῃ τὴν θαυμαστὴν εἰκόνα τῆς πολυπλεύρου μορφῆς τοῦ μεγάλου Πατρὸς, δι' ἐκθέσεως πασῶν τῶν ἀπόψεων ἐπιστημῶν κύρους, τῶν πολλὰκις δισταμένων καὶ ἀντιτιθεμένων εἰς κύρια σημεῖα τῆς συγγραφικῆς δημιουργικῆς ἰκανότητος, μάλιστα δὲ τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τοῦ πατρὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας Ποιήσεως. Ὁ Καθ. κ. Φυτράκης, ὁρθῶς κρίνων καὶ ἀναλύων τὰς γνώμας καὶ θεωρίας ἐκάστου ἐπιστήμονος, τοποθετεῖ τὸν ποιητὴν Γρηγόριον εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν, χαρακτηρίζων ἐν τέλει τὴν Γρηγοριανὴν Ποίησιν, ὡς «τὴν πλέον ρωμαλεάν ἐνσυνείδητον προσπάθειαν συνενώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, ὡς οὐσιώδους μορφωτικοῦ διὰ πάντα ἄνθρωπον παράγοντος, μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ ἡθους».

Κ.Γ.Μ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου, Πατριαὶ νουθεσίαι Δ', Ἀθήναι 1968 σ. 155.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Διονύσιος χαρίζει εἰς τὸν εὐλαβέστατον ἐφημεριακὸν κλῆρον τῆς ἱερᾶς του Μητροπόλεως τὰς «ΠΑΤΡΙΚΑΣ ΝΟΥΘΗΣΙΑΣ» του. Τὸ τεῦχος, Δ' εἰς τὴν σειρᾶν, ἐμπεριλαμβάνει τὰς πρὸς τὸν Ἐφημεριακὸν κλῆρον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεώς του Ἐγκυκλίους τῶν ἐτῶν 1965 — 67. Εὐχῆμοι, ἐν πνεύματι ζέοντι συν-

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Τεῦχος Α', περιέχων (sic) καθημερινὴν Ἀκολουθίαν ἐκ τοῦ Ὁρολογίου, τῆς Παρακλητικῆς καὶ τῶν Μηναίων (ἀπὸ τῆς Α' Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Τριωδίου). Ἐν Ρώμῃ 1967, σσ. 1687. Ἐν τέλει: Τὸ παρὸν **ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ**, Τεῦχος Α', τετύπεται ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Κρυπτοφέρρης, ἀρχιερατεύοντος Παύλου τοῦ Ἐκτου τοῦ Παναγιωτάτου Πάπα τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, ἐπιμελεῖα μὲν καὶ διορθῶσει τῆς παρὰ τοῦ Ἱεροῦ Συμβουλίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὀρεισθείσης (sic) Ἐπιτροπῆς, ἀναλώμασι δὲ τῆς Ἁγίας Ἐδρας, ἐν ἔτει μὲν ἀπὸ κτίσεως κόσμου Ἰουσε', τῆς δὲ ἐνσάρκου οἰκονομίας, ἀπ' ἑξ', μηνὶ Ἰουλίου (sic).

Τὸ μικροῦ σχήματος δου πρῶτον τεῦχος τοῦ **ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ** τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, παρὰ τὰ ἐγκατεσπαρμένα τυπογραφικὰ ἀβλεπτήματα καὶ τινὰς δεδικοιολογημένας παραλείψεις, ἀποτελεῖ σταθμὸν ἀριστοτεχνικῆς ἐκτύπωσης καὶ ὑποδειγματικῆς διαρθρώσεως τῆς ὕλης. Δὲν εἶναι μόνον ὁ ἄριστος καὶ λεπτότατος, οἰονεὶ ἐκ μετᾶξής, χάρτης οὔτε μόνον αἱ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἐπικεφαλίδες τῶν ὕμνων καὶ τῶν Εὐχῶν, οὔτε ἐπίσης καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν πλαίσιον δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐκάστη σελὶς περικλείεται, ἀλλὰ καὶ ἡ ὠραία, ὅσον καὶ εὐστοχος διαίρεσις ἐκάστου στίχου τῶν ὕμνων διὰ μαυροειδοῦς μικροῦ ἀστερίσκου οὕτως, ὥστε καὶ ὁ ἀμήτοχος τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντιακῆς Ποιήσεως ν' ἀντιλαμβάνεται πάραυτα τὸν τονικὸν ρυθμὸν καὶ τὴν μελωδικὴν ὕψην τοῦ ὕμνου.

Ἰδοὺ καὶ ὁ ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ. Ἐκ τοῦ Ὁρολογίου: Προσευχὴ τῆς ὄλης ἡμερονοκτίου Ἀκολουθίας προοιμιακῆ. Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν Ἑορτῶν. Αἱ Εὐχαὶ τοῦ Ὁρθρου. Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Πολυελέου. Τὰ Εὐλογητάρια Ἀναστάσιμα. Τὰ ΙΑ' Ἐωθινὰ Εὐαγγέλια. Τὰ ΙΑ' Ἐξαποστειλάρια Ἀναστάσιμα. Τὰ ΙΑ' Ἐωθινὰ Ἰδιόμελα Ἀναστάσιμα. Ἀκολουθία τοῦ καθημερινοῦ Ὁρθρου. Τὰ Εὐλογητάρια Νεκρώσιμα. Τὰ Κοντάκια τῆς ὄλης Ἑβδομάδος. Τὰ Ἐξαποστειλάρια τῆς ὄλης Ἑβδομάδος. Ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν. Ὁρα πρώτη. Ὁρα τρίτη. Ὁρα ἕκτη. Σύντομος Ἀκολουθία τῆς Τραπέζης. Ὁρα ἑνάτη. Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ. Αἱ Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Τὰ Προκείμενα τῆς ὄλης Ἑβδομάδος. Τὰ Ἀπολυτικά καὶ Θεοτοκία τῆς Ἑβδομάδος. Ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀγρυπνίας. Εὐχὴ τῆς Τραπέζης. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ Ἀποδείπνου. Ἐκ τῆς Παρακλητικῆς: Σημεῖωσις. Περίοδος τοῦ α' Ἡχου, β', γ', δ', πλ. α', πλ. β', βαρέος καὶ πλ. δ'. Ἐκ τῶν Μηναίων (ἀπὸ τῆς Α' Σεπτεμβρίου, μέχρι τῆς ΚΣΤ' Φεβρουαρίου). Σημεῖωσις: Μὴν Σεπτέμβριος. Μὴν Ὀκτώβριος. Μὴν Νοέμβριος. Μὴν Δεκέμβριος. Μὴν Ἰανουάριος. Μὴν Φεβρουάριος. Πάραρτημα: Αἱ Καταβασαίαι. Πασχάλια ἀπὸ τοῦ 1968-1998 (Γρηγοριανοῦ καὶ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου). Ἐν προμετωπίδι παρατίθεται ὠραιότατη βυζαντινὴ εἰκὼν τοῦ Κυρίου, εὐλογοῦντος διὰ τῆς δεξιᾶς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατοῦντος τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον,

Θαυμάζομεν τὴν κατὰ πάντα ἀρίστην ἔκδοσιν καὶ ἐπαινοῦμεν τὴν καταβληθεῖσαν μεγάλην προσπάθειαν ὑπὸ πάντων, ὅσοι ἐπεμελήθησαν ἐν ζήλῳ καὶ ἀφοσιώσει τῆς ὄλης καλλιτεχνικῆς ἐκτύπωσης. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους ἢ μετὰ χεῖρας ἔκδοσις τοῦ Α' τεύχους τοῦ **ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ** τούτου, ἐνῶ εὐγνωμότως γίνεται δεκτὴ, θέλει ἀποτελέσει ἀσφαλῶς πρότυπον ἐκδόσεως τῶν ἱερῶν Λειτουργικῶν Βιβλίων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα πρὸς χρῆσιν παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Ἡ συμπύκνωσις τοῦ ἀφθόνου τούτου λειτουργικοῦ καὶ ὕμνογραφικοῦ ὕλικου εἰς τόμον, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν τῆς ἀσέπης, καὶ εὐχρηστον ἐπομένως, προκαλεῖ καὶ τὸν θαυμασμόν ἡμῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ τὴν αὐθόρμητον ἔκφρασιν μετὰ τῶν συγχαρητηρίων καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν διὰ τὴν ὠραίαν συμβολὴν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἱερῶν Λειτουργικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν Κειμένων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον συνιστῶμεν εἰς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς, φιλομαθεῖς καὶ φιλοκολούτους Ἑλληνας χριστιανούς, ἰδίᾳ εἰς τοὺς Κληρικούς καὶ τοὺς Θεολόγους.

Κων. Γ. Μπόνης

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΕΤΗΡΙΣ Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν. Τόμ. ΣΤ'. Διευθυντής: Στυλ. Γ. Κορρές, Καθηγητῆς Παν/μίου. Ἐν Ἀθήναις 1967, τόμοις Γ. Δ. Κυπραίου. Σελ. 849.

Ἔργον περιποιῶν τιμὴν τοῖς τε Κυκλαδίταις φιλομοῦσις καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς Γράμμασι. Ὁ τόμ. ἀφιερῶται «Τοῖς ἀοιδίμοις Κληρικοῖς καὶ Ἐκπαιδευτικοῖς τοῖς ἀπὸ Κυκλάδων». Ὁ περιορισμένος χώρος τοῦ περιοδικοῦ δὲν ἐπιτρέπει εὐρυτέραν ἀνάλυσιν τῶν ἀξιολόγων μελετῶν, αἵτινες περιέχονται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ. Ἐκ τῆς παραθέσεως καὶ μόνον τῶν τίτλων τῶν Περιεχομένων, ἀντιλαμβάνεται τις καὶ τὴν ἄξιαν ἐκάστης τῶν Μελετῶν: Πρόλογος (σ. 7-8).—Δ. Κουτσογιαννοπούλου, Τρεῖς Κυκλαδίται φιλόσοφοι Θ. Κατῆς, Α. Μακράκις, Ν. Λούβαρις (σ. 9-29).—Λεων. Μπίστη, Ὁ πληθυσμὸς τῶν Κυκλάδων. Δημογραφικὴ κίνησις μιᾶς ἑκατονταετίας 1861-1961 (σ. 30-56).—Γ. Δημητροκάλλη, Τὸ ὄνομα «Χιόνη» εἰς τὴν Βυζαντινὴν Νάξον (σ. 57-62).—Ἄνδρ. Δρακάκη, Ἡ Σῦρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἡ Δικαιοσύνη καὶ τὸ Δίκαιον (σ. 63-492).—Λεων. Καραπιπέρη, Ἡ πηγὴ «Σένιο» τῆς Ἀνδρου (σ. 493-505).—Λεων. Καραπιπέρη—Α. Μπάλλια, Θερμοκρασία καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς νήσου Ἀνδρου (σ. 506-513).—Ἰω. Προμπονα, Ἰωνικὸν γλωσσικὸν ἀπολίθωμα ἐν Νάξῳ (σ. 514-520).—Θεοδ. Σπεράντσα, Ἀντώνιος Δεκαβάλλας. Ἐνας ἀγνωστος Σίφνιος ποιητῆς (σ. 521-558).—Γεωργ. Ν. Κορρέ, Ἐπανομίαι τῆς Παναγίας ἐν Νάξῳ (σ. 558-578).—Ι. Ν. Δάμπαση, Αἱ Κυκλάδες ἐν τῇ Ἱπποκρατικῇ Συλλογῇ (σ. 579-588).—Σπ. Ἀβούρη, Σύντομος Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς νήσου Σύρου (σ. 589-615).—Ν. Κεφαλληνιάδου, Ὁ πύργος τοῦ Μαρκοπολίτη εἰς Ἀκα-

δήμους Νάξου (σ. 616-802).—Βιβλιοκρισίαι (σ. 803/11), Νεκρολογίαι, Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων, Πεπραγμένα, Ἰδρυτικὰ μέλη, Ἐπίτιμοι Ἐταῖροι, Τὸ πρῶτον Διοικητικὸν Συμβούλιον, Κατάλογος Ἐταίρων, Πίναξ περιεχομένων (σ. 812-851).

Καὶ οἱ συνεργάται καὶ ὁ ἐπιμελούμενος τὴν θαυμασίαν ἔκδοσιν τῆς προτύπου ταύτης Ἐπετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἀπαξάπαντες οἱ φιλόμουσοι χορηγοὶ καὶ φιλομαθεῖς Ἐταῖροι διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην συμβολὴν των εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, εἶναι ἄξιοι θερμῶν συγχαρητηρίων.

Κ. Γ. Μ.

ΕΠΕΤΗΡΙΣ Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Ἀθήναι 1966-67, τ. ΑΕ', σσ. 520. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Νικ. Β. Τωμαδάκη τελοῦν τὸ διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως καὶ κύρους Περιοδικὸν Σύγγραμμα τῆς Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. ἐξεδόθη, πλούσιον εἰς ἐνδιαφερούσας ἐπιστημονικὰς μελέτας, εἰδήσεις καὶ βιβλιοκρισίας. Ὁ παρὼν τόμος ἐμπεριλαμβάνει τὴν ὕλην δύο ἐτῶν, ἤτοι 1966 καὶ 1967. Ἴδου καὶ τὰ περιεχόμενα αὐτοῦ: Νικ. Τωμαδάκη, Ἡ ἀγία Τριάς τῶν Μουρτάρων ἢ Τζαγκαρόλων καὶ οἱ ἱδρυταὶ αὐτῆς.—R. Guiland, Etude sur l'histoire administrative de l'Empire Byzantin à la haute époque (IVe-VIe siècles).—Antonio Garzya, On Michael Psellus, Admission of Faith.—Αἰκατ. Χριστοφιλοπούλου, Ἐνδειξις διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου.—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Λήθης βυθοὶ—λήθης πέδον—λήθης πεδίον.—Π. Α. Βοκοτοπούλου, Λάτρος.—Δημ. Ι. Πολέμη, Ἀνεπίγραφοι στίχοι εἰς τὸν θάνατον Ἰωάννου Βρυεννίου τοῦ Κατακαλῶν.—S. A. Sofroniou, Lexicostatistical Contribution to the Authorship of the Akathistos Hymnos.—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Πύργος—Πυργοῦμαι.—Παν. Γ. Νικολοπούλου, L' inventario dei codici Vaticani Greci 2403-2631.—Γεωργ. Δημητροκάλλη, Περὶ τὴν τοιχογραφίαν τοῦ ἁγίου Λεοντίου τοῦ Νέου ἐν Νάξῳ.—Δημ. Κ. Μιχαηλίδου, Τζάγγρα, χωρίον τῆς «Ἀλεξιάδος» (X, 8, 6) εἰς ἔμμετρον παράφρασιν.—Ἀστερ. Ἀργυρίου, Ἰωσήφ τοῦ Βρυεννίου μετὰ τινος Ἰσμαηλίτου Διάλεξις.—Ἰωάν. Λιάπη, Χριστιανικὰ γλυπτὰ ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Καλυβίτου Εὐβοίας.—Νικ. Μάτση, Τὸ «Νομοκριτήριο» ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2764 κώδ. τῆς Ἐθν. Βιβλ. Ἑλλάδος.—Νικ. Μάτση, Εἰς «Πεῖραν» Εὐσταθίου τοῦ Ρωμαίου.—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Ὑπουργός—πουργός—ὑπουργία.—Ἀθαν. Δ. Κομίνης, Ἀπηχήσεις βυζαντινοβουλγαρικῶν συγκρούσεων εἰς ἀγιολογικὰ κείμενα.—

Νικ. Γ. Πολίτου, Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ «Ἐὐχὴ περιεκτικὴ εἰς τὴν Ζωοποιὸν Τριάδα».—Μαρ. Γ. Θεοχάρη, Ἐκ τῶν μεταβυζαντινῶν ἐργαστηρίων τῆς Κ/πόλεως. Ἡ κεντήτρια Εὐσεβία.—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Ταυρωνίτης—Ταρωνίτης—Βλαχερονίτισσα.—Δημ. Ν. Κούτρα, Ἡ ἔννοια τῆς εἰκόνας εἰς τὸν Ψευδο-Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην.—Νικ. Μ. Παναγιωτάκη, Φύλλα χειρογράφου τῆς Χρονογραφίας τοῦ Λογοθέτου (Ἑλλ. Κῶδ. Σεραγίου ἀρ. 37) ἐν τοῖς καταλοιπίοις Βασ. Μυστακίδου.—Νικ. Λιβαδάρα, Τὸ ἐν Ἀθήναις σπάραγμα τοῦ κώδ. Const. Seragliensis 40.—Ἄντων. Ἰακ. Ἐλευθεριάδου, Τὸ πάθος τῆς ὀργῆς ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀσκητικῇ γραμματεία.—Μιχ. Γ. Ἀδάμη, Κατάλογος τῶν χειρογρ. τ. Βιβλιοθ. Π. Γριτσάνη ἀποκειμένης νῦν ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Ζακύνθου.—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Θεόδωρος Πρόδρομος—Μᾶρκος Εὐγενικός. Σύμμεικτα: 1) Α. Μαρκοπούλου, Αἱ ἱστορικαὶ βυζαντιναὶ γνώσεις τοῦ Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη, ὡς προκύπτουν ἐκ τῆς «Γυφτοπούλας».—Νικ. Β. Τωμαδάκη, Λόγιοι Κρήτες ἀρχιερεῖς λησμονηθέντες: α) Ἐμμανουὴλ Δέκαρχος—Ἐφραίμ Σάρδεων. β) Σιναιίου Νικηφόρος Μαρθάλης.—Μ. Ι. Μανούσκακα, Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ Παχωμίου Ρουσσάνου.—Νεκρολογία, ὑπὸ: Ν. Β. Τωμαδάκη, Ἰωάννης Καλιτσουνάκης (1878-1966).—Παν. Μαστροδημήτην, Fr. Babinger (1891-1967).—Μαρίας Θεοχάρη, Venance Grumel (1890-1967).—Μαρ. Θεοχάρη, Ἀγγελος Προκοπίου.—Ι. Μ. Πετριτάκη, Παναγιώτης Παναγιωτάκος (1912-1966).—Βιβλιοκρισίαι (ὑπὸ Π. Ζέπου, Ν. Β. Τωμαδάκη, Ν. Λιβαδάρα, Ν. Μ. Παναγιωτάκη, Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Μ. Ἀδάμη, Γ. Δημητροκάλλη, Δ. Βασιλειάδη, Α. Μαρκοπούλου, Μαρ. Θεοχάρη). Βιβλιογραφικὰ σημειώματα, Βιβλιογραφία Βυζαντινῶν δημοσιευμάτων ὑπὸ Ἑλλήνων Α. Μαρκοπούλου. Προσθήκαι, ὑπὸ Δ.Κ. Μιχαηλίδου, Εἰδήσεις, Πεπραγμένα, Πίνακες.

Κ. Γ. Μ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ, περιέχον 300 εἰκόνας, 12 γεωγραφικοὺς χάρτας, χρονολογικοὺς πίνακας, καὶ πᾶν τὸ εἰς βαθεῖαν κατανόησιν τῶν Ἀγίων Γραφῶν ἐφικτὸν βοήθημα, Ἱστορικόν, Ἐθνολογικόν, Ἀρχαιολογικὸν κλπ., ὑπὸ Γ. Κωνσταντίνου, Δρος τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ τῆς Θεολογίας. Ἐν Ἀθήναις 1888.

Φωτοτυπικὴ ἀνατύπωσις τοῦ ἐκ 1125 σελ. μοναδικοῦ παρ' ἡμῖν Λεξικοῦ τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ὅπερ καὶ σήμερον ἔτι ἀποτελεῖ σπουδαιότατον βοήθη-

μα διὰ πάντα μελετητὴν τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ἰδιαί-
τατα διὰ τοὺς περὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας ἀ-
σχολουμένους, τοὺς σπουδαστὰς τῆς ἱερᾶς ταύτης ἐ-
πιστήμης, τοὺς σπουδαστὰς τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλη-
σιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
Σχολῶν, τοὺς κληρικούς, τοὺς ἐκπαιδευτικούς καθό-
λου καὶ πάντας τοὺς ἐπιστήμονας καὶ φιλομαθεῖς
χριστιανούς.

Τὴν ἐπὶ ὠραίου χάρτου καλαισθητὸν ἔκδοσιν ἐ-
πεμελήθη ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος (ὀδ. Σόλωνος 73. Τηλ.
629.684), ὅστις ὑπὸ τοῦ καλοῦ ζεύγους Μιχαήλ
καὶ Κασσάνδρας Γρηγόρη, ἀμφοτέρων
πτυχιούχων τῆς Θεολογίας, κατέστη ὁ κατ' ἐξοχὴν
βιβλιοπωλικὸς καὶ ἐκδοτικὸς Οἶ-
κος προβολῆς βιβλίων παντὸς κλάδου τῆς ἐπιστη-
μονικῆς Θεολογίας.

Κων. Γ. Μπόνης

Κωνσταντίνου Καλλινίκου, Πρω-
τοπρεσβυτέρου, ΑΠΑΝΤΑ. 6ον. Πέραν
τοῦ Τάφου. Ἐκδοσις τρίτη. Ἀθήναι 1967 σ.
182. Ἐπιμειλία: Ἐμμ. Κωνσταντινίδου
(Ἐκδόσεις — Βιβλία — Γραφικὴ Ὑλῆ: Κασσάν-
δρα Μ. Γρηγόρη, ὀδ. Σόλωνος 73 — Τηλ.
629.684).

Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἀλήστου μνήμης συγγραφέ-
ως, τοῦ ἀρίστου χειριστοῦ τοῦ καλάμου, τοῦ πολυμα-
θεστάτου Θεολόγου, τοῦ εὐλαβεστάτου κληρικοῦ, τοῦ
πεπνυμένου συγγραφέως καὶ ἀληθοῦς λογοτέχνου,
ἦτοι τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Κων. Καλλινί-
κου, ἀφησαν ἐποχὴν, ἐξαντληθέντα δὲ ἐκ τοῦ ἐμπο-
ρίου ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων, εὐπροσδέκτως ἀπορ-
ροφῶνται, ἅμα ἀνατυπούμενα, ὑπὸ τῶν φιλομαθῶν
καὶ τῶν ἐχόντων ὀπωσοῦν γνῶσιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς
συγγραφικῆς δυνάμεως τοῦ μεγάλου στοχαστοῦ καὶ
λογοτέχνου Θεολόγου.

Τὸ περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς Ψυχῆς πρόβλημα, πε-
ρὶ ὃ ἀσχολεῖται ὁ σ. εἶναι πάντοτε ἐπίκαιρον διὰ πάν-
τα ἄνθρωπον καὶ μάλιστα τὸν πιστὸν χριστιανόν. Κα-
θίσταται δὲ κατ' ἐξοχὴν διδακτικὸν καὶ ὠφέλιμον διὰ
τὸν ὑπερόπτην καὶ ἐπαναστάτην ἄνθρωπον, μάλιστα
δὲ τὸν ἀποχαλινωθέντα νέον, ὅστις ὅλον τὸ βᾶρος τῆς
νεανικῆς του ὀρμῆς ἐναποθέτει εἰς τὰς ἀπολαύσεις
τῆς παρουσίας ζωῆς, ἐπιλήσμων γενόμενος τῶν ὑψί-
στων πνευματικῶν ἀξιών, δι' ὧν καλεῖται νὰ εἰσέλ-
θῃ εἰς τὴν ἀθανασίαν, καθ' οἷον τρόπον προετύπωσε
καὶ ὑπέδειξεν ὁ Χριστός.

Κ.Γ.Μ.

Ν. Θ. Μπουγάτσου, Ἀγαμος καὶ ἔγγα-
μος ἐπίσκοπος. Ἀθήναι 1968 σ. 45. — Ἐνδιαφέρου-
σα ἀνάπτυξις ἑνὸς μεγάλου προβλήματος διὰ τὴν Ἐκ-
κλησίαν πάλαι τε καὶ νῦν. Ὁ εὐγενὴς συντάκτης τῆς
«Διαλέξεως» ταύτης, γνωστός καὶ ἐξ ἄλλων μελετῶν
καὶ ἄρθρων, ἐν ὄψει ἑλληνικῆς κυρίως ἐπὶ τοῦ θέ-
ματος βιβλιογραφίας καὶ διὰ προβολῆς πατερικῶν
τινων χωρίων, ζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ «ἐγ-
γάμου» ἐπισκόπου θέσιν του. Ἀλλὰ τὸ θέμα τοῦτο
εἶναι πολὺπλευρον, ὃ δὲ προτιθέμενος ν' ἀσχοληθῇ
ἐν πλάτει περὶ αὐτό, ὀφείλει νὰ διεξέλθῃ ἱστορικᾶς
καὶ δὴ καὶ πατερικᾶς καὶ συνοδικᾶς πηγᾶς δυσαρ-
θμήτους. Ἐπιστημονικὴ διεξοδικὴ μονογραφία ἐπὶ
τοῦ μεγάλου τούτου προβλήματος ἐλλείπει παρ' ἡ-
μῶν.

Κ.Γ.Μ.

Ἀναμνηστικὸς τόμος. Ὁ Ἅγιος Ἰσιδώ-
ρος, προστάτης καὶ πολιούχος τῆς Χίου. Ἐπὶ τῇ
μετακομιδῇ τῶν σεπτῶν λειψάνων ἐκ Βενετίας εἰς
Χίον τὴν 18ην Ἰουνίου 1967. Ἐξεδόθη ἐπιμειλία
Ἀνδρέου Γ. Λαίμοῦ. Ἀθήναι 1968 σ. 186.

Ἡ πραγματοποίησις τοῦ εὐσεβοῦς πόθου τῶν κατοί-
κων τῆς Χίου διὰ τὴν μετακομιδὴν τῶν σεπτῶν λει-
ψάνων τοῦ προστάτου καὶ πολιούχου τῆς νήσου των
Ἁγίου Ἰσιδώρου, ἐπετεύχθη χάρις εἰς τὰς
ἐνεργείας καὶ τὰς θερμὰς παρακλήσεις τοῦ Σεβασμι-
ωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου,
Τοποτηρητοῦ τότε καὶ τῆς χηρευούσης Μητροπόλε-
ως Χίου, πρὸς τὸν Πατριάρχην τῆς Βενετίας καὶ Καρ-
δινάλιον Σεβ. κ. Τζιοβάννι Οὐρμπάνι, ἀποδεξάμενον
εὐμενῶς τὸ αἶτημα τῆς μετακομιδῆς. Ὁ Ἀναμνη-
στικὸς τόμος ἐμπεριλαμβάνει, πλὴν τοῦ «Βίου τοῦ
ἁγίου Ἰσιδώρου» καὶ πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν
προεργασίαν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς μετακο-
μιδῆς τῶν σεπτῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, ἀ-
ποτελοῦντα ἅμα καὶ δίκαιον ἔπαινον διὰ τοὺς συντε-
λέσαντας εἰς τὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ ἀπὸ αἰῶνων
εὐσεβὴς πόθος τῶν κατοίκων τῆς εὐσεβοῦς τῶν Χί-
ων νήσου. Ὠραῖαι εἰκόνες καὶ φωτογραφίαι κοσμοῦ-
σι τὸν τόμον.

Κ.Γ.Μ.

Μητροπολίτου Κίτρου Βαρνάβα Δ.
Τζωρτζάτου: Ἡ Καταστατικὴ Νομοθεσία τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ
Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἐν Ἀθήναις 1967, σελ. 630.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας εξέδωκεν υπό τὸν ὡς ἄνω τίτλον λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἐργασίαν, διὰ τῆς ὁποίας καλύπτεται αἰσθητὸν κενὸν ἐν τῇ σχετικῇ φιλολογίᾳ τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, δεδομένου ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐκδόσεως ἐπιχειρεῖται τὸ πρῶτον ἡ πλήρης καὶ συστηματικὴ συλλογὴ καὶ ταξινομήσις τῶν ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ ἐντεῦθεν πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν σχετιζομένων Ἐκκλησιαστικῶν Καταστατικῶν Πράξεων, τῶν περὶ θρησκείας ἄρθρων πάντων τῶν Ἑλληνικῶν Συνταγμάτων, ἀπάσης τῆς μέχρι σήμερον Καταστατικῆς Νομοθεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐτι δὲ καὶ τῶν ὑπὸ Νομοπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν καταρτισθέντων κατὰ καιροὺς Σχεδίων Καταστατικῶν Νόμων, κειμένων δηλονότι ἐν πολλοῖς δυσευρέτων.

Διὰ τῆς εἰς τέσσαρα μέρη διαιρέσεως τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀριστοτεχνικῆς ταξινομήσεως τῆς ὕλης ἐπιτυγχάνεται ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως ἢ μετὰ πάσης σαφηνείας προβολὴ τῆς ἐν γένει ἐξελίξεως τῆς Καταστατικῆς Νομοθεσίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Οὕτω, μετὰ καταποπιστικὴν εἰσαγωγὴν ἐν ἀρχῇ ἐκάστου τῶν τεσσάρων τμημάτων, περιλαμβάνονται εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας (σελ. 17 — 56) ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικαὶ Καταστατικαὶ Πράξεις» ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος, δι' οὗ ἀνακηρύσσεται Αὐτοκέφαλος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ σχετικὴ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος μετὰ τῆς διεξαχθείσης ἐπισήμου ἀλληλογραφίας περὶ τὸ αὐτοκέφαλον μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ αἱ Πατριαρχικαὶ καὶ Συνοδικαὶ Πράξεις ὑπαγωγῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ἐπτανήσου, Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, τέλος δὲ ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις περὶ τῆς διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν.

Εἰς τὸ δευτέρον μέρος (σελ. 59 — 67) καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Συνταγματικαὶ Διατάξεις» περιλαμβάνονται τὰ περὶ θρησκείας καὶ τῆς ἐπικρατοῦσης ἐν Ἑλλάδι Ὀρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἄρθρα τοῦ Προσωρινοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος (1822), τοῦ «Νόμου τῆς Ἐπιδαύρου» (1823), τοῦ «Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος» (1827), τοῦ «Ἡγεμονικοῦ ἢ Βασιλικῆς Συντάγματος» (1832) καὶ τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1844, 1864, 1911, 1926, 1927, 1952.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος (σελ. 71 — 366) καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Καταστατικοὶ Νόμοι» κατατάσσονται πάντες οἱ βασικοὶ Καταστατικοὶ Νόμοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ πρὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ μετ' αὐτὴν μέχρι σήμερον. Τῆς παραθέσεως τῶν κειμένων προηγεῖται ἀξιόλογος ἐνημερωτικὴ εἰσαγωγὴ. Παραλλήλως πρὸς τοὺς Καταστατικούς Νόμους περιλαμβάνονται καὶ αἱ κατὰ καιροὺς γενόμεναι τροποποιήσεις ἢ προσθήκαι εἰς τοὺς Καταστατικούς Χάρτας εἴτε αὐτούσιαι εἴτε ἐν ὑποσημειώσει.

Εἰς τὸ τέταρτον μέρος (σελ. 369 — 580) καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχέδια Καταστατικῶν Νόμων» περιλαμβάνονται τὰ ὑπὸ ἐπισημῶς συσταθειῶν Νομοπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν καταρτισθέντα Σχέδια, ἢτοι ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1964, μετὰ λίαν ἀξιεπαίλου προσπάθειας συγκεντρωθέντα. Δύο λεπτομερεῖς εὑρετηριακοὶ πίνακες (σελ. 583 — 626), ὁ εἰς ἀλφαβητικὸς καὶ ὁ ἕτερος κατὰ κεφάλαια, προστιθέμενοι εἰς τὸ τέλος τοῦ κειμένου, καθιστοῦν τὸ ὅλον ἔργον ἀπολύτως εὐχρηστον.

Διὰ τῆς ὑπ' ὅψιν ἐξαιρέτου ἐργασίας του ὁ λόγιος Ἱεράρχης ἐπέτυχεν οὐ μόνον νὰ καταστήσῃ προσιτὰ εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον κείμενα ἐν πολλοῖς δυσεύρετα καὶ νὰ δώσῃ πλήρη εἰκόνα τῆς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς Καταστατικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας, ἀλλὰ καὶ νὰ παράσχῃ τὴν δυνατότητα διὰ συγκριτικῆς καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης αὐτῶν θεμελιώσεως ἐπὶ ἀσφαλοῦς βάσεως τοῦ μέλλοντος νὰ συνταχθῇ Καταστατικὸ Ἅρτυρον καὶ δὴ καὶ διὰ τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἀτελειῶν τοῦ παρελθόντος. Ὅθεν, συγχαίροντες τὸν Σεβασμιώτατον συγγραφέα διὰ τὴν πολῦτιμον προσφορὰν του, εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος ἐνισχύῃ αὐτὸν εἰς τὴν προσπάθειαν ἐκδόσεως παρομοίων ἐργασιῶν, σχετιζομένων πρὸς ἐπὶ μέρους τομεῖς τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ὡς καὶ τῆς συγκριτικῆς μελέτης ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Καταστατικῆς Νομοθεσίας, τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ὁποίων ἀναγγέλλει εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως λαμπρᾶς ταύτης ἐκδόσεως.

ΚΩΝ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν

NEA BIBLIA

Ἀρχιμ. Λέβ. Ζιλλέ, Γίνε ἱερεὺς μου. (Λίγα λόγια γιὰ τὴν κλῆσι τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἱερεῖς του). Μετάφρασις Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη (νῦν Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος). Ἐκδόσεις «Ἡ Ἐλαφος». Ἀθῆναι 1968, σελ. 63.

Γεωργίου Στεφ. Γρατσέα, Δ.Θ., Αἱ ἐννέα πρῶται στήλαι (I-IX) τοῦ ἐκ Qumran Βιβλίου τοῦ πολέμου ἀριθμολογικῶς ἐξεταζόμεναι. Ἀθῆναι 1968, σελ. 24.

Constantine Dratsellas, Ph. Δ., The problem of pre-existence of Souls in st. Cyril of Alexandria. Athens 1968, σελ. 15.

Ἀρχιμ. Ἀθανασίου Ι. Βασιλοπούλου, Ἐφημερίου Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίας Σοφίας Λουδίνου, Ὁ ἐφημεριακὸς Κλῆρος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, Ἀθῆναι 1968, σελ. 22.

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁρθόδοξοι καὶ Ἀγγλικοί. Σύντομον ἱστορικὸν σημείωμα περὶ τῶν σχέσεων Ὁρθόδοξου καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἀθῆναι 1968, σελ. 30.

Constantin Papoulidis, La doctrine orthodoxe vue d'ensemble. Bulletin Oecuménique du Mans No 3 (Janvier - mars 1968), σελ. 16.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, θεολόγου - βοηθού γυμνασιάρχου. 'Από την μαρτυρικήν Ρωσικήν 'Εκκλησίαν. «'Αγιώτατε ! Τά του Θεού τῷ Θεῷ». 'Αθήναι 1968, σελ. 95.

'Αριστείδου 'Ιγν. Κουτζαμάνη, 'Αναφορά στο πόνο γιά μιὰ λύτρωσι. Πρόλογος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναίου. 'Αθήναι 1968, σελ. 38.

Βασιλείου Παν. Στογιάννου, Πέτρος παρὰ Παύλω. 'Εναίσιμος ἐπὶ διδακτορία διατριβή, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Θεολ. Σχολὴν τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 152.

Η. Α. Καλλιστράτου, ἱατροῦ - θεολόγου, Ψαλμοκεραράριον. Βιβλίον δεύτερον. Βιβλιοθήκη χριστοπολιτείας ἀριθ. 15. 'Εν 'Αθήναις 1968, σελ. 304.

'Ιωάννου 'Ορ. Καλογήρου, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 'Η Β' ἐν Βατικανῷ Γενική Ρωμαιοκαθολικὴ Σύνοδος καὶ ἡ οἰκουμένη προσπάθεια αὐτῆς κατ' ὀρθόδοξον θεώρησιν. ('Ανάτυπον ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς» ἔτους 1965, τεύχ. 560 - 561, α' - β' ἐξ). 'Εν Θεσσαλονίκη 1965, σελ. 46.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Bernhard Schultze, S.J. κριτικὴν ἐξέτασιν Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ ὡς θεολόγου. 'Ανάτυπον εἰς τοῦ τόμου ΙΑ' τῆς 'Επιστημονικῆς 'Επετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 'Εν Θεσσαλονίκη 1966, σελ. 215 - 265.

Τοῦ αὐτοῦ, 'Ο κόσμος τῆς 'Ορθοδοξίας, 7. 'Η ὀρθόδοξος διασπορά κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς οἰκουμένης κινήσεως. Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 139 - 182.

'Αλίκης Καφετζοπούλου, 'Η 7η ἡπειρος. 'Εκδόσεις Χριστιανικῆς 'Ενώσεως «'Η 'Ελπίς». 'Αθήναι 1968, σελ. 128.

Nikolaus v. Arseniew, Die geistigen Schicksale des russischen Volkes. Verlag Styria Graz - Wien - Köln 1966, σελ. 303.

Iréniken 1968 No 1. Monastère Bénédicte, Chevetogne, Belgique, σελ. 160.

'Εκδόσεις «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας», Κριτικὴ τοῦ Συντάγματος ὑπὸ τοῦ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ, 'Αθήναι 1968, σελ. 32.

Παναγιώτου Νέλλα, Προλεγόμενα εἰς τὴν μελέτην Νικολάου τοῦ Καβάσιλα. 'Αθήναι 1968, σελ. 82.

'Αρχιμ. Χαράλαμπος Βασιλοπούλου, Κοσμάς Αἰτωλὸς ὁ 'Ελλην 'Ιεραπόστολος. Γ' ἐκδόσεις. 'Εκδόσεις «'Ορθοδόξου Τύπου». 'Αθήναι 1968, σελ. 191.

Κωνσταντίνου Καβαρνοῦ, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Τὸ ζήτημα τῆς 'Ενώσεως. Πρόλογος καὶ εἰκόνες ὑπὸ Φωτίου Ν. Κόντογλου. 'Εκδόσεις «'Ορθοδόξου Τύπου». 'Αθήναι 1968, σελ. 38.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, θεολόγου - βοηθού γυμνασιάρχου. 'Η θρησκεία εἰς τὴν Ρωσίαν, 'Αθήναι 1968, σελ. 28.

Proche Orient Chrétien, Tome XVIII, fasc. 1, Jérusalem 1968, σελ. 98.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 — 'Αθήναι — Τηλ. 530.318

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος 'Ηρώων 26, Περιστέρι

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

† 'Ο Τρῶκης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**

† 'Ο Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἑτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν 'Επικρατείας: 30 ἑτησίως.
'Εξωτερικοῦ: δολλάρια 3.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, 'Ο 'Αθηνῶν Χρυσότομος Β' (†).—Βιογραφικά.—'Η 'Ιερά Σύνοδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου.—'Ο θάνατος τοῦ 'Αρχιεπισκόπου.—Τὰ κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ 'Αρχιεπισκόπου.—'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν 'Ιερονύμου, 'Επικήδειος λόγος.—Συλλυπητήρια τηλεγραφήματα.—'Ο τύπος περὶ τοῦ μεταστάνατος.—Ψηφίσματα.

'Επίσημα ἔγγραφα τῆς 'Ιεράς Συνόδου: Πρότασεις τῆς 'Ιεράς Συνόδου πρὸς τελικὴν διατύπωσιν τῶν ἀρθρ. 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος.—Εἰσηγητικὴ 'Εκθεσις τῆς 'Ιεράς Συνόδου ἐπὶ ἀρθρ. 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος. Σχέδιον διατυπώσεως τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος.

'Εγκύκλιος τῆς 'Ιεράς Συνόδου.

Εὐαρέσκεια τῆς 'Εκκλησίας πρὸς τὸν Μητροπολίτην Λευκάδος καὶ 'Ιθάκης Δωρόθεον.

Κων. Γ. Μπόνη, 'Ο ποιμὴν ὁ καλός.

Μητροπολίτου Ναυπακτίας Δαμασκηνοῦ, 'Εορταὶ ἐπὶ τῇ εικοστῇ ἐπετειῷ τῆς πατριαρχείας τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας 'Ιουστινιανοῦ.

'Εβδομάς 'Εξωτερικῆς 'Ιεραποστολῆς.

Μητροπολίτου Κυθήρων Μελετίου, Περὶ τῶν διάλογον μετὰ τῶν ἑτεροδόξων.

'Ιωάννου Καμρίση, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, 'Η Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Λεωνίδου Καραπιτέρη, Καθηγητοῦ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, 'Επιστήμονες καὶ Προσευχή.

Τ.Κ. 'Απονομή τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Ριζαρείου 'Εκκλ. Σχολῆς.

Π. Ι. Μπρατσιώτη, Νεκρολογία.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκλήξεις.

Βιβλιοκρισίαι.

Νέα Βιβλία.